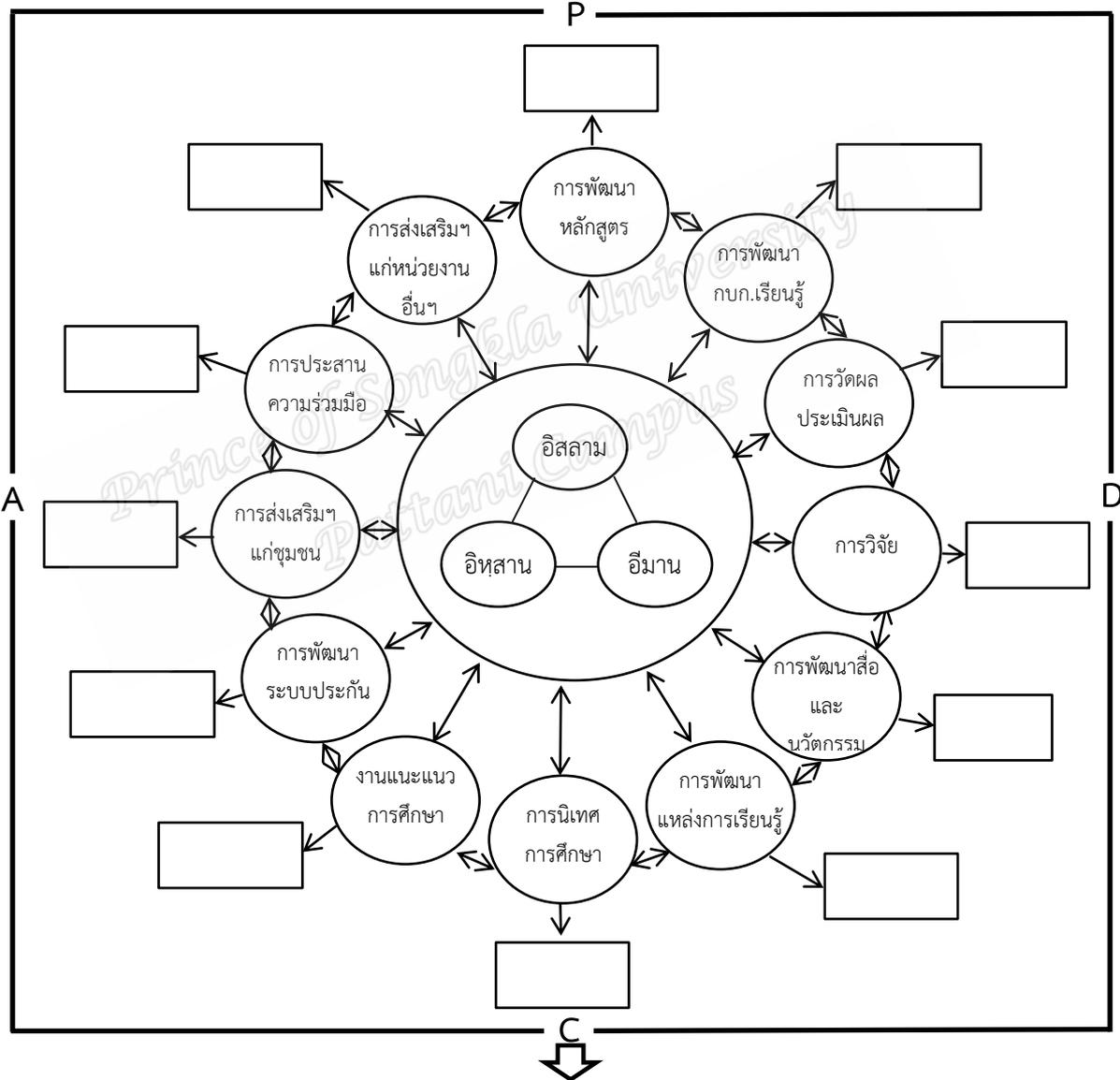


แผนภาพที่ 8 รูปแบบการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามจังหวัดชายแดนภาคใต้เพื่อสร้างผู้เรียนสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ (ฉบับร่างที่ 1)

ส่วนที่ 1 ที่มาของรูปแบบ
 1. หลักการและเหตุผล
 2. วัตถุประสงค์ของรูปแบบ

ส่วนที่ 2 องค์ประกอบของรูปแบบการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามจังหวัดชายแดนภาคใต้เพื่อสร้างผู้เรียนสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์



คุณลักษณะของความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์

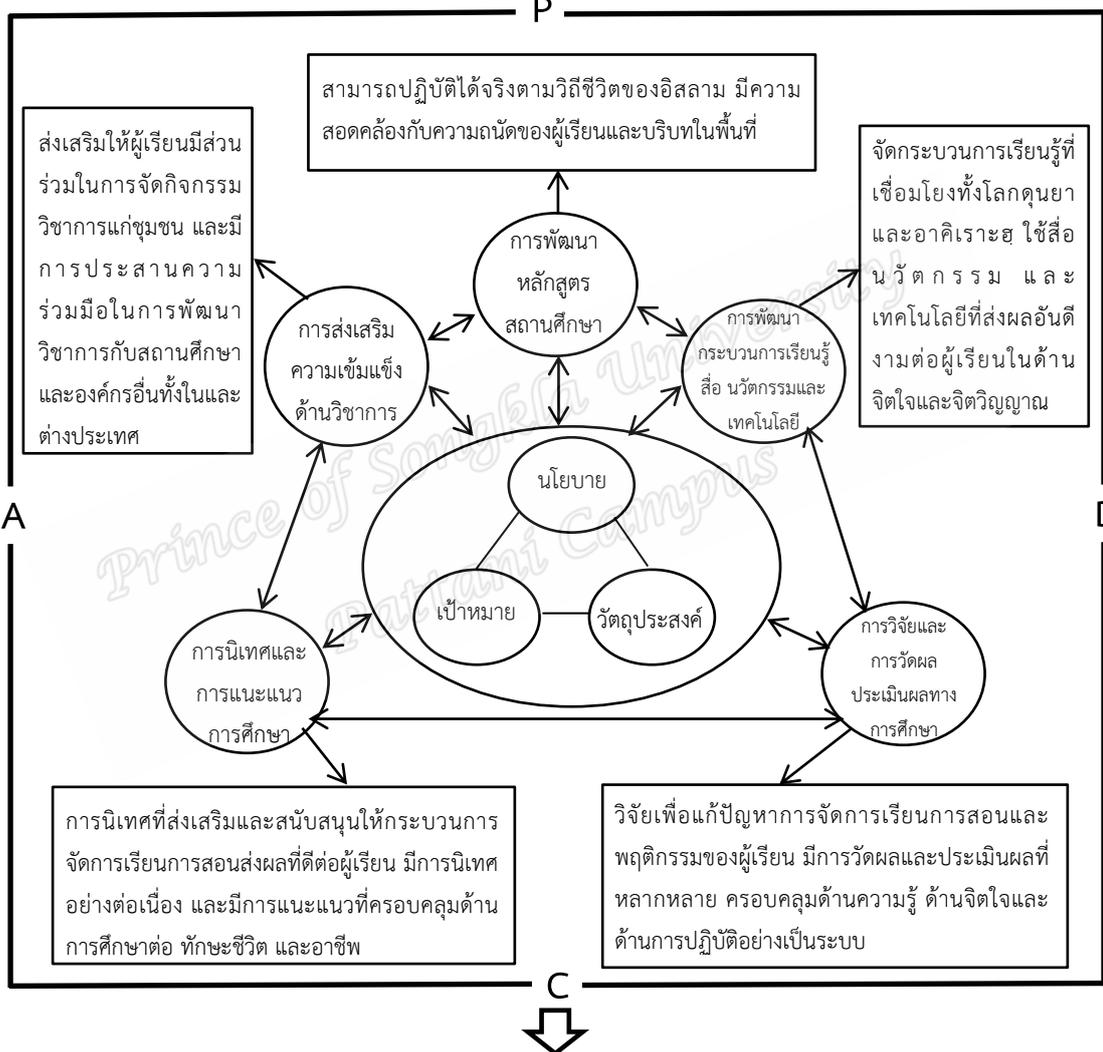
1. การศรัทธา (อีมาน)
2. การทำความดี (อิบาดะฮฺ)
3. คุณธรรมจริยธรรม (อัคลาก)
4. สติปัญญา
5. จิตใจ (นัฟส) และจิตวิญญาณ (รูห)
6. ร่างกาย
7. สังคม
8. ทักษะด้านอาชีพ

ส่วนที่ 3 แนวทางการนำรูปแบบไปใช้ เงื่อนไขและข้อจำกัดของการใช้รูปแบบ

แผนภาพที่ 9 รูปแบบการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามจังหวัดชายแดนภาคใต้เพื่อสร้างผู้เรียนสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ (ฉบับร่างที่ 2)

ส่วนที่ 1 ที่มาของรูปแบบ
 1. หลักการและเหตุผล
 2. วัตถุประสงค์ของรูปแบบ

ส่วนที่ 2 องค์ประกอบของรูปแบบการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามจังหวัดชายแดนภาคใต้เพื่อสร้างผู้เรียนสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์



- คุณลักษณะของความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์
1. การศรัทธา (อีมาน)
 2. การทำความดี (อิบาดะฮ์)
 3. คุณธรรมจริยธรรม (อัคลาฎ)
 4. สติปัญญา
 5. จิตใจ (นัฟส) และจิตวิญญาณ (รูห)
 6. ร่างกาย
 7. สังคม
 8. ทักษะด้านอาชีพ

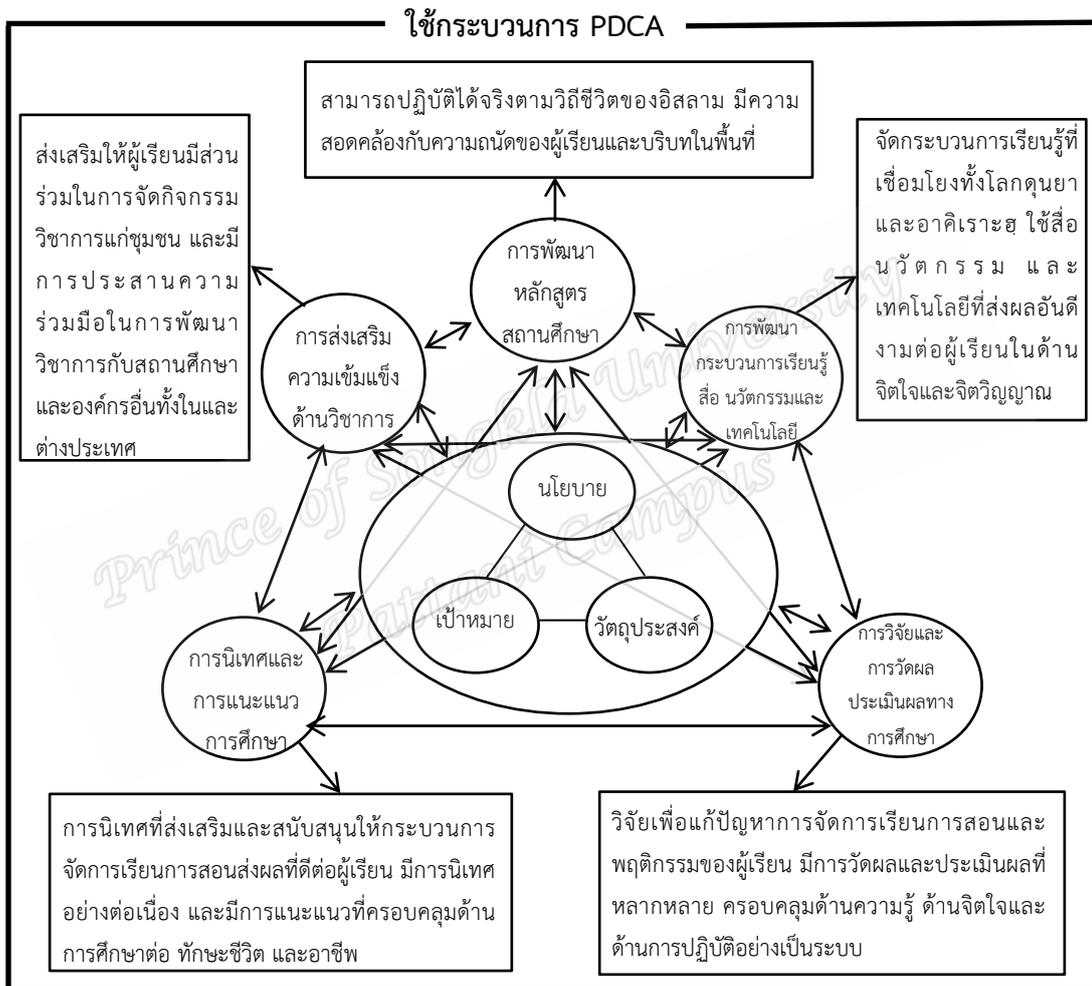
ส่วนที่ 3 แนวทางการนำรูปแบบไปใช้ เงื่อนไขและข้อจำกัดของการใช้รูปแบบ

แผนภาพที่ 10 รูปแบบการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามจังหวัดชายแดนภาคใต้เพื่อสร้างผู้เรียนสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ แสดงรายละเอียดดังแผนภาพต่อไปนี้

ส่วนที่ 1 ที่มาของรูปแบบ

1. หลักการและเหตุผล
2. วัตถุประสงค์ของรูปแบบ

ส่วนที่ 2 องค์ประกอบของรูปแบบการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามจังหวัดชายแดนภาคใต้เพื่อสร้างผู้เรียนสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์



คุณลักษณะของความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์

1. การศรัทธา (อีมาน)
2. การทำความดี (อิบาดะฮฺ)
3. คุณธรรมจริยธรรม (อัคลาก)
4. สติปัญญา
5. จิตใจ (นัฟส) และจิตวิญญาณ (รูหฺ)
6. ร่างกาย
7. สังคม
8. ทักษะด้านอาชีพ

ส่วนที่ 3 แนวทางการนำรูปแบบไปใช้ เจ็อนไขและข้อจำกัดของการใช้รูปแบบ

Prince of Songkla University
Pattani Campus

ภาคผนวก

Prince of Songkla University
Pattani Campus
ภาคผนวก ก
หนังสือขอความอนุเคราะห์



ที่ ศธ ๐๕๒๑.๒.๐๘/ว ๑๑๐๕

วิทยาลัยอิสลามศึกษา

มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

ถนนเจริญประดิษฐ์ ตำบลรู่สมิแล

อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี ๙๔๐๐๐

๓๑ สิงหาคม ๒๕๕๘

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ตรวจสอบเครื่องมือเพื่อการวิจัย

เรียน

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถามเพื่อการวิจัย จำนวน ๑ ชุด

ด้วยนายยุทธนา เกื้อกุล รหัสนักศึกษา ๕๕๒๐๔๓๐๐๑๔ นักศึกษาระดับดุขุฎิบัณฑิต สาขาวิชาอิสลามศึกษา วิทยาลัยอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี อำเภอเมือง ปัตตานี จังหวัดปัตตานี ได้รับอนุมัติให้ทำดุขุฎิพนธ์เรื่อง “การพัฒนารูปแบบการบริหารงานวิชาการของ โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามจังหวัดชายแดนภาคใต้เพื่อสร้างผู้เรียนสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์” โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นิเลาะ แวอูเซ็ง เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา

วิทยาลัยอิสลามศึกษาได้พิจารณาแล้วเห็นว่า ท่านเป็นผู้มีความเหมาะสมตามคุณสมบัติของผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาของแบบสอบถามและความถูกต้องทางภาษาของแบบสอบถาม พร้อมทั้งข้อเสนอแนะต่าง ๆ เพื่อเป็นข้อมูลสำหรับผู้วิจัยในการนำไปปรับปรุงให้ถูกต้องสมบูรณ์ต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อะห์มัด ยี่สุนทร)

รองผู้อำนวยการฝ่ายวางแผนและวิจัย รักษาการแทน

ผู้อำนวยการวิทยาลัยอิสลามศึกษา

สำนักงานเลขานุการ

โทรศัพท์ ๐๘ ๖๙๕๕ ๐๒๓๑

โทรสาร ๐ ๗๓๓๓ ๑๓๐๕



ที่ ศธ ๐๕๒๑.๒.๐๘.๐๒/๑๑๕๕๕

วิทยาลัยอิสลามศึกษา
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
ถนนเจริญประดิษฐ์ ตำบลรู่สะมิแล
อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี ๙๔๐๐๐

๑ ธันวาคม ๒๕๕๘

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ตอบแบบสอบถามเพื่อการทดลองใช้เครื่องมือ
เรียน

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถามเพื่อการวิจัย จำนวน ๓ ชุด

ด้วยนายยุทธนา เกื้อกุล รหัสนักศึกษา ๕๕๒๐๔๓๐๐๑๔ นักศึกษาระดับดุขฎิบัณฑิต สาขาวิชาอิสลามศึกษา วิทยาลัยอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี อำเภอเมือง ปัตตานี จังหวัดปัตตานี ได้รับอนุมัติให้ทำดุขฎิพนธ์เรื่อง “การพัฒนารูปแบบการบริหารงานวิชาการของ โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามจังหวัดชายแดนภาคใต้เพื่อสร้างผู้เรียนสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์” โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นิเลาะ แวอุเซ็ง เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา

ในการนี้ โรงเรียนของท่านได้รับการคัดเลือกให้เป็นกลุ่มตัวอย่างในการตอบแบบสอบถามเพื่อการทดลองใช้เครื่องมือ ซึ่งเป็นขั้นตอนหนึ่งของการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ โดยในการตอบแบบสอบถามครั้งนี้ จะใช้กลุ่มตัวอย่างที่เป็นตัวแทน ประกอบด้วย ผู้อำนวยการโรงเรียน หัวหน้าฝ่ายวิชาการ และรองหัวหน้าฝ่ายวิชาการ รวมทั้งหมด จำนวน ๓ ท่าน จึงใคร่ขอความร่วมมือจากท่านตอบแบบสอบถาม และแจกแบบสอบถามที่ได้แนบมาพร้อมนี้ให้แก่หัวหน้าฝ่ายวิชาการและรองหัวหน้าฝ่ายวิชาการ ทั้งนี้ เมื่อดำเนินการเสร็จแล้ว ขอความกรุณาจากท่านรวบรวมแบบสอบถามทั้ง ๓ ชุด ส่งกลับมายังผู้วิจัยภายในวันที่ ๒๐ ธันวาคม ๒๕๕๘ เพื่อดำเนินการวิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อะหมัด ยี่สุนทร)

รองผู้อำนวยการฝ่ายแผนและวิจัย รักษาราชการแทน

ผู้อำนวยการวิทยาลัยอิสลามศึกษา

ภาควิชาอิสลามศึกษา

โทร. ๐ ๗๓๓๓ ๑๓๐๕

โทรสาร ๐ ๗๓๓๓ ๑๓๐๕



ที่ ศธ ๐๕๒๑.๒.๐๘/๒๕๖

วิทยาลัยอิสลามศึกษา
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
ถนนเจริญประดิษฐ์ ตำบลรูสะมิแล
อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี ๙๔๐๐๐

๑๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๙

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย

เรียน

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถามเพื่อการวิจัย จำนวน ๓ ชุด

ด้วยนายยุทธนา เกื้อกุล รหัสนักศึกษา ๕๕๒๐๔๓๐๐๑๔ นักศึกษาระดับดุขฎิบัณฑิต สาขาวิชาอิสลามศึกษา วิทยาลัยอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี อำเภอเมืองปัตตานี จังหวัดปัตตานี ได้รับอนุมัติให้ทำดุขฎิพนธ์เรื่อง “การพัฒนารูปแบบการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามจังหวัดชายแดนภาคใต้เพื่อสร้างผู้เรียนสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์” โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นิเลาะแวอุเซ็ง เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา

ในการนี้ นักศึกษามีความประสงค์จะขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลจากท่าน โดยในการตอบแบบสอบถามครั้งนี้ จะใช้กลุ่มตัวอย่างที่เป็นตัวแทน ประกอบด้วย ผู้อำนวยการโรงเรียน หัวหน้าฝ่ายวิชาการ และรองหัวหน้าฝ่ายวิชาการ รวมทั้งหมด จำนวน ๓ ท่าน จึงใคร่ขอความร่วมมือจากท่านตอบแบบสอบถามและแจกแบบสอบถามที่ได้แนบมาพร้อมนี้ให้แก่หัวหน้าฝ่ายวิชาการและรองหัวหน้าฝ่ายวิชาการ ทั้งนี้ เมื่อดำเนินการเสร็จแล้ว ขอความกรุณาจากท่านรวบรวมแบบสอบถามทั้ง ๓ ชุด ส่งกลับมายังผู้วิจัยภายในวันที่ ๑๕ มีนาคม ๒๕๕๙ เพื่อดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถามต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อะหมัด ยี่สุนทรง)

รองผู้อำนวยการฝ่ายวางแผนและประกันคุณภาพ ศึกษาราชการแทน
ผู้อำนวยการวิทยาลัยอิสลามศึกษา

ภาควิชาอิสลามศึกษา

โทร. ๐ ๘๖๙๕๙ ๐๒๓๑

โทรสาร ๐ ๗๓๓๓ ๑๓๐๕



ที่ ศธ ๐๕๒๑.๒.๐๘/๑๙๙๐

วิทยาลัยอิสลามศึกษา
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
ถนนเจริญประดิษฐ์ ตำบลรุดะมีแล
อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี ๙๔๐๐๐

กัณยายน ๒๕๕๙

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ในการสัมภาษณ์และสอบถามข้อมูลเพื่อการวิจัย
เรียน

สิ่งที่ส่งมาด้วย แนวคำถามการสัมภาษณ์ จำนวน ๑ ชุด

ด้วยนายยุทธนา เกื้อกุล รหัส ๕๕๒๐๔๓๐๐๑๔ นักศึกษาสาขาวิชาอิสลามศึกษา วิทยาลัย
อิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี ได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์เรื่อง “การพัฒนา
รูปแบบการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามจังหวัดชายแดนภาคใต้เพื่อสร้าง
ผู้เรียนสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์” โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นิเลาะ แวอุเซ็ง เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา

ในการนี้ นักศึกษามีความประสงค์จะขอความอนุเคราะห์ในการสัมภาษณ์และสอบถามข้อมูล
เกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการเพื่อสร้างผู้เรียนสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ในโรงเรียนของท่าน จากกลุ่ม
ตัวอย่าง จำนวน ๓ คน ประกอบด้วย ผู้อำนวยการโรงเรียน หัวหน้าฝ่ายวิชาการ และรองหัวหน้าฝ่ายวิชาการ
เพื่อใช้ประกอบเป็นข้อมูลในการวิจัย ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการเสริมสร้างองค์ความรู้ทางการศึกษาในบริบท
ของพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ในวันที่.....เดือน.....๒๕๕๙

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(นายยูโซะ ตาละ)

ผู้อำนวยการวิทยาลัยอิสลามศึกษา

ภาควิชาอิสลามศึกษา

โทร. ๐๘ - ๖๙๔๙ - ๐๒๓๑

โทรสาร ๐๗๓ - ๒๓๔๘๗๒๖



ที่ ศธ ๐๕๒๑.๒.๐๘./๑๑๖๐๖

วิทยาลัยอิสลามศึกษา
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
ถนนเจริญประดิษฐ์ ตำบลรูสะมิแล
อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี ๙๔๐๐๐

พฤศจิกายน ๒๕๕๙

เรื่อง ขอเชิญเข้าร่วมประชุมเพื่อพิจารณาร่างรูปแบบการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนา
อิสลามจังหวัดชายแดนภาคใต้เพื่อสร้างผู้เรียนสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์

เรียน

ด้วยนายยุทธนา เกื้อกุล นักศึกษาปริญญาเอก สาขาวิชาอิสลามศึกษา วิทยาลัยอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี ได้รับอนุมัติให้ทำคุณนิพนธ์ เรื่อง “การพัฒนา รูปแบบการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามจังหวัดชายแดนภาคใต้เพื่อสร้างผู้เรียนสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์” โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นิเลาะ แวอุเซ็ง เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา และขณะนี้ได้ดำเนินการวิจัยอยู่ในขั้นสุดท้าย คือการยกร่างรูปแบบการบริหารงานวิชาการเพื่อสร้างผู้เรียนสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์เป็นที่เรียบร้อยแล้ว ซึ่งในขั้นตอนดังกล่าวนี้จำเป็นต้องได้รับการตรวจสอบรูปแบบจากผู้ทรงคุณวุฒิ

ในการนี้ วิทยาลัยอิสลามศึกษาได้พิจารณาแล้วเห็นว่า ท่านเป็นผู้มีความรู้และมีประสบการณ์ ในเรื่องดังกล่าวเป็นอย่างดี จึงขอเรียนเชิญท่านเข้าร่วมประชุมร่างรูปแบบการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามจังหวัดชายแดนภาคใต้เพื่อสร้างผู้เรียนสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ในวันเสาร์ ที่ ๒๖ พฤศจิกายน ๒๕๕๙ ระหว่างเวลา ๐๙.๐๐ - ๑๒.๐๐ น. ณ ห้องประชุมอิมาม อัล-ฆอซาลี ชั้น ๒ อาคารวิทยอิสลามนานาชาติ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ อำเภอเมืองปัตตานี จังหวัดปัตตานี เพื่อผู้วิจัยจะได้นำข้อมูลอันเป็นประโยชน์จากท่านไปใช้ในการเสนอรูปแบบการบริหารงานวิชาการเพื่อสร้างผู้เรียนสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาเข้าร่วมประชุมและขอขอบคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.อিবรอฮีม ณรงค์รักษาเขต)

รองผู้อำนวยการฝ่ายบัณฑิตศึกษาและวิจัย รักษาการแทน

ผู้อำนวยการวิทยาลัยอิสลามศึกษา

ภาควิชาอิสลามศึกษา

โทร. ๐ ๘๖๙๕๕ ๐๒๓๑

โทรสาร ๐ ๗๓๓๔ ๘๗๒๖

Prince of Songkla University
Pattani Campus

ภาคผนวก ข
รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

1. รศ.ดร.อิบรอฮีม ณรงค์รักษาเขต
ตำแหน่ง รองผู้อำนวยการฝ่ายบัณฑิตศึกษาและวิจัย
วิทยาลัยอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี
2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อะห์มัด ยี่สุนทร
ตำแหน่ง อาจารย์สาขาบริหารการศึกษา
วิทยาลัยอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี
3. ดร.ฮากีม เอ็งปียา
ตำแหน่ง อาจารย์สาขาบริหารการศึกษา
วิทยาลัยอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี
4. ดร.มูฮัมมัดรูยานี บากา
ตำแหน่ง ผู้อำนวยการอิสลามศึกษา ศูนย์พัฒนาอิสลามศึกษา
สำนักงานศึกษาธิการภาค 8 อำเภอเมืองยะลา จังหวัดยะลา
5. ดร.นินาวาลย์ ปานากาเซ็ง แมงกาจิ
ตำแหน่ง ผู้อำนวยการ
โรงเรียนพัฒนาวิทยา (แผนกอนุบาล-ประถมศึกษา) อำเภอเมืองยะลา จังหวัดยะลา

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิในการสัมภาษณ์การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนเอกชน
สอนศาสนาอิสลามจังหวัดชายแดนภาคใต้เพื่อสร้างผู้เรียนสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์

1. นายรอซี เบ็ญสุหลง
ตำแหน่ง ผู้อำนวยการ/ผู้รับใบอนุญาต
โรงเรียนธรรมวิทยามูลนิธิ อำเภอเมืองยะลา จังหวัดยะลา
2. นางแวรอเมาะ เจะดาแม
ตำแหน่ง หัวหน้าฝ่ายวิชาการ
โรงเรียนธรรมวิทยามูลนิธิ อำเภอเมืองยะลา จังหวัดยะลา
3. นายเศาะลาหุดดีน เหมและ
ตำแหน่ง หัวหน้าฝ่ายกิจการนักเรียน (ผู้แทนฝ่ายวิชาการศาสนา)
โรงเรียนธรรมวิทยามูลนิธิ อำเภอเมืองยะลา จังหวัดยะลา
4. นายรอมซี แวมูซอ
ตำแหน่ง หัวหน้าฝ่ายวิชาการ
โรงเรียนศาสนูปถัมภ์ อำเภอเมืองปัตตานี จังหวัดปัตตานี
5. ดร.อับดุลเลาะ มามะ
ตำแหน่ง ผู้แทนฝ่ายวิชาการศาสนา
โรงเรียนศาสนูปถัมภ์ อำเภอเมืองปัตตานี จังหวัดปัตตานี
6. นางซารีนา เหลี่ยมหวัง
ตำแหน่ง ผู้อำนวยการ
โรงเรียนแสงจริยธรรมศึกษามูลนิธิ อำเภोजะนะ จังหวัดสงขลา
7. นายอับดุลเลาะ สะอู
ตำแหน่ง หัวหน้าฝ่ายวิชาการศาสนา
โรงเรียนแสงจริยธรรมศึกษามูลนิธิ อำเภोजะนะ จังหวัดสงขลา

8. นางสาวฮาसानะฮ์ หลีเจริญ

ตำแหน่ง ผู้ช่วยหัวหน้าฝ่ายวิชาการสามัญ

โรงเรียนแสงจริยธรรมศึกษามูลนิธิ อำเภोजะนะ จังหวัดสงขลา

9. นายณัสนริน หัสเอียด

ตำแหน่ง ผู้ช่วยหัวหน้าฝ่ายวิชาการศาสนา

โรงเรียนแสงจริยธรรมศึกษามูลนิธิ อำเภोजะนะ จังหวัดสงขลา

10. นายฉะพีอี สลิมิน

ตำแหน่ง ผู้จัดการ

โรงเรียนดารุลมาอาเรฟมูลนิธิ อำเภอกวนโดน จังหวัดสตูล

11. นายสาปี่อิน นารวัน

ตำแหน่ง หัวหน้าฝ่ายวิชาการศาสนา

โรงเรียนดารุลมาอาเรฟมูลนิธิ อำเภอกวนโดน จังหวัดสตูล

12. นางสาวมีนา ไ้มะหาด

ตำแหน่ง หัวหน้าฝ่ายวิชาการสามัญ

โรงเรียนดารุลมาอาเรฟมูลนิธิ อำเภอกวนโดน จังหวัดสตูล

13. นางกฤษณา ตั้งใหม่

ตำแหน่ง รองหัวหน้าฝ่ายวิชาการสามัญ

โรงเรียนดารุลมาอาเรฟมูลนิธิ อำเภอกวนโดน จังหวัดสตูล

14. นายมะยิ ยะยา

ตำแหน่ง ผู้อำนวยการ

โรงเรียนอัสตรักียะห์อิสลามียะห์ อำเภอมืองนราธิวาส จังหวัดนราธิวาส

15. นายอาแว มามะ

ตำแหน่ง หัวหน้าฝ่ายวิชาการ

โรงเรียนอัสตรีกียะห์อิสลามียะห์ อำเภอเมืองนราธิวาส จังหวัดนราธิวาส

16. นายอาหามะ มะตามะ

ตำแหน่ง ผู้แทนฝ่ายวิชาการศาสนา

โรงเรียนอัสตรีกียะห์อิสลามียะห์ อำเภอเมืองนราธิวาส จังหวัดนราธิวาส

17. นายอดุลอายิ ยูโน

ตำแหน่ง ผู้แทนฝ่ายวิชาการศาสนา

โรงเรียนอัสตรีกียะห์อิสลามียะห์ อำเภอเมืองนราธิวาส จังหวัดนราธิวาส

Prince of Songkla University
Pattani Campus

**รายนามผู้ทรงคุณวุฒิในการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบ
และเข้าร่วมประชุมพิจารณาร่างรูปแบบการบริหารงานวิชาการ
ของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามจังหวัดชายแดนภาคใต้
เพื่อสร้างผู้เรียนสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์**

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อะหมัด ยี่สุนทร
ตำแหน่ง อาจารย์สาขาบริหารการศึกษา
วิทยาลัยอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี
2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นิเลาะ แวอุเซ็ง
ตำแหน่ง อาจารย์สาขาบริหารการศึกษา
วิทยาลัยอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี
3. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ จีร์พันธ์ เดมะ
ตำแหน่ง คณบดีคณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยฟาฏอนี
4. ดร.ฮากัม เอ็งเปีย
ตำแหน่ง อาจารย์สาขาบริหารการศึกษาอิสลาม
วิทยาลัยอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี
5. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กาเดร์ สะอะ
ตำแหน่ง รองผู้อำนวยการฝ่ายพัฒนานักศึกษาและศิษย์เก่าสัมพันธ์
วิทยาลัยอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี
6. ดร.อิสมะแอ กาเต๊ะ
ตำแหน่ง หัวหน้าภาควิชาอิสลามศึกษา
วิทยาลัยอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี

7. นายชานูชี เบญจมันต์

ตำแหน่ง อธิการบดีผู้อำนวยการสำนักงานการศึกษาเอกชนอำเภอหนองจิก
สังกัดสำนักงานการศึกษาเอกชนจังหวัดปัตตานี

8. นายอับดุลซูโกรี ดินอะ

ตำแหน่ง ผู้ช่วยผู้อำนวยการ
โรงเรียนจริยธรรมศึกษามูลนิธิ อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา

9. นายมะยิ ยะยา

ตำแหน่ง ผู้อำนวยการ
โรงเรียนอัสสัมชัญอิสลามียะห์ อำเภอเมืองนราธิวาส จังหวัดนราธิวาส

10. นายอาแว มามะ

ตำแหน่ง หัวหน้าฝ่ายวิชาการ
โรงเรียนอัสสัมชัญอิสลามียะห์ อำเภอเมืองนราธิวาส จังหวัดนราธิวาส

11. นายมุฮัมมัดนาซีรุদ্ดีน เล๊ะนุ้

ตำแหน่ง ผู้จัดการ
โรงเรียนมูลนิธิอาซิสสถาน ตำบลนาประดู่ อำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี

12. นายสะการียา แวโซะ

ตำแหน่ง นักวิชาการอิสลามศึกษา
สำนักงานการศึกษาเอกชนจังหวัดนราธิวาส อำเภอเมืองนราธิวาส จังหวัดนราธิวาส

13. นายอับดุลลาเตะ มามะ

ตำแหน่ง นักวิชาการอิสลามศึกษา
สำนักงานการศึกษาเอกชนจังหวัดนราธิวาส อำเภอเมืองนราธิวาส จังหวัดนราธิวาส

14. นายหะมะสูติง มามะ

ตำแหน่ง นักวิชาการอิสลามศึกษา
สำนักงานการศึกษาเอกชนจังหวัดยะลา อำเภอเมืองยะลา จังหวัดยะลา

15. นายอัปเดตการิม หะยีจิ

ตำแหน่ง นักวิชาการอิสลามศึกษา

สำนักงานการศึกษาเอกชนจังหวัดยะลา อำเภอเมืองยะลา จังหวัดยะลา

16. นางสาวปวีณา มัดดา

ตำแหน่ง นักวิชาการศึกษา

สำนักงานการศึกษาเอกชนจังหวัดยะลา อำเภอเมืองยะลา จังหวัดยะลา

17. นางสาวรุติยะฮ์ หะ

นักศึกษาปริญญาเอก วิทยาลัยอิสลามศึกษา

มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี อำเภอเมืองปัตตานี จังหวัดปัตตานี

18. นายรอซี เบ็ญสุหลง

ตำแหน่ง ผู้อำนวยการ/ผู้รับใบอนุญาต

โรงเรียนธรรมวิทยามูลนิธิ อำเภอเมืองยะลา จังหวัดยะลา

19. ดร.มูฮำมัดรูยานี บากา

ตำแหน่ง ผู้อำนวยการอิสลามศึกษา

สำนักงานศึกษาธิการภาค 8 อำเภอเมืองยะลา จังหวัดยะลา

20. ดร. มูฮัมมาดอัสมิ์ อาบูบากา

ตำแหน่ง ผู้อำนวยการ

โรงเรียนพิรยานาวินคลองหินวิทยา อำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี

**รายนามผู้ทรงคุณวุฒิยื่นยันรูปแบบการบริหารงานวิชาการ
ของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามจังหวัดชายแดนภาคใต้
เพื่อสร้างผู้เรียนสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์**

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กาเดร์ สะอะ
ตำแหน่ง รองผู้อำนวยการฝ่ายพัฒนานักศึกษาและศิษย์เก่าสัมพันธ์
วิทยาลัยอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี
2. ดร.ฮากีม เอ็งเปีย
ตำแหน่ง อาจารย์สาขาบริหารการศึกษอิสลาม
วิทยาลัยอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี
3. ดร.มูฮัมหมัดรุษานี บากา
ตำแหน่ง ผู้อำนวยการอิสลามศึกษา
สำนักงานศึกษาธิการภาค 8 อำเภอเมืองยะลา จังหวัดยะลา
4. ดร. มูฮัมมาดอัสมี อาบูบากา
ตำแหน่ง ผู้อำนวยการ
โรงเรียนพิริยานาวินคลองหินวิทยา อำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี
5. นายหะมะสูติง มามะ
ตำแหน่ง นักวิชาการอิสลามศึกษา
สำนักงานการศึกษาเอกชนจังหวัดยะลา อำเภอเมืองยะลา จังหวัดยะลา
6. นายรอซี เบ็ญสุหลง
ตำแหน่ง ผู้อำนวยการ/ผู้รับใบอนุญาต
โรงเรียนธรรมวิทยามูลนิธิ อำเภอเมืองยะลา จังหวัดยะลา
7. นายอับดุลชุกร์ ดินอะ
ตำแหน่ง ผู้ช่วยผู้อำนวยการ
โรงเรียนจริยธรรมศึกษามูลนิธิ อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา

8. นายมะยิ ยะยา

ตำแหน่ง ผู้อำนวยการ

โรงเรียนอัสตักกีเยห์อิสลามียะห์ อำเภอมืองนราธิวาส จังหวัดนราธิวาส

9. นายอาแว มามะ

ตำแหน่ง หัวหน้าฝ่ายวิชาการ

โรงเรียนอัสตักกีเยห์อิสลามียะห์ อำเภอมืองนราธิวาส จังหวัดนราธิวาส

10. นายมุฮัมมัดนาศิรุดดีน เล๊ะนู้

ตำแหน่ง ผู้จัดการ

โรงเรียนมูลนิธิอาชีสสถาน อำเภอนาประดู่ จังหวัดปัตตานี

11. นายอับดุลการิม หะยิจี

ตำแหน่ง นักวิชาการอิสลามศึกษา

สำนักงานการศึกษาเอกชนจังหวัดยะลา อำเภอมืองยะลา จังหวัดยะลา

Prince of Songkla University
Pattani Campus

ภาคผนวก ค
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

--	--	--

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง การพัฒนารูปแบบการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม
จังหวัดชายแดนภาคใต้เพื่อสร้างผู้เรียนสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์

คำชี้แจง

1. การวิจัยครั้งนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาลัทธิสุตฺรปริญาคุชฎีบัณฑิต สาขาวิชาอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนารูปแบบการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามจังหวัดชายแดนภาคใต้เพื่อสร้างผู้เรียนสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์
2. แบบสอบถามฉบับนี้ แบ่งออกเป็น 5 ตอน คือ
 - ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปและสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม
 - ตอนที่ 2 สภาพ ปัญหา และแนวทางการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามจังหวัดชายแดนภาคใต้
 - ตอนที่ 3 สภาพทั่วไปของโรงเรียน
 - ตอนที่ 4 คุณลักษณะของความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์
 - ตอนที่ 5 แนวทางการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามจังหวัดชายแดนภาคใต้เพื่อสร้างผู้เรียนสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์
3. เมื่อท่านได้รับแบบสอบถามฉบับนี้แล้ว ขอความกรุณาตอบให้สมบูรณ์ตามความเป็นจริง โดยคำตอบของท่านจะไม่มีผลกระทบต่อการทำงานและสถานภาพทางราชการของท่านแต่อย่างใด
4. ข้อมูลที่ได้รับในแบบสอบถามฉบับนี้ จะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการจัดทำรูปแบบการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามจังหวัดชายแดนภาคใต้เพื่อสร้างผู้เรียนสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ผู้วิจัยขอขอบคุณทุกท่านเป็นอย่างสูงที่ให้ความร่วมมือตอบแบบสอบถามมา ณ โอกาสนี้

ยุทธนา เกื้อกุล

นักศึกษาปริญญาเอก สาขาอิสลามศึกษา
วิทยาลัยอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

ตอนที่ 1

ข้อมูลทั่วไปและสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน ที่อยู่หน้าข้อความหรือเติมข้อความให้ตรงกับความเป็นจริง

1. เพศ

1. ชาย 2. หญิง

2. อายุ

1. 30 ปี หรือ ต่ำกว่า 2. 31 - 40 ปี
 3. 41- 50 ปี 4. 51 ปี ขึ้นไป

3. วุฒิการศึกษา

1. ต่ำกว่าปริญญาตรี 2. ระดับปริญญาตรี
 3. ระดับปริญญาโท 4. ระดับปริญญาเอก

4. ตำแหน่งปัจจุบัน

1. ผู้อำนวยการโรงเรียน 2. รองผู้อำนวยการโรงเรียน
 3. ศึกษาราชการแทน 4. อื่น ๆ ระบุ)

5. ระยะเวลาที่เคยดำรงตำแหน่งผู้บริหารโรงเรียน

1. 1 - 5 ปี 2. 6 - 10 ปี
 3. 11 - 15 ปี 4. 16 ปี ขึ้นไป

6. ที่ตั้งโรงเรียน

1. จังหวัดยะลา 2. จังหวัดปัตตานี
 3. จังหวัดนราธิวาส 4. จังหวัดสงขลา
 5. จังหวัดสตูล

7. จำนวนนักเรียนชั้น ม.1 - ม. 6คน

8. จำนวนครูปัจจุบัน (รวมอัตราจ้าง)คน

9. จำนวนห้องเรียนห้อง

10. ท่านได้เคยผ่านการประชุม อบรม สัมมนา ศึกษาดูงาน เกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนเพื่อสร้างผู้เรียนสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์หรือไม่ (มนุษย์ที่สมบูรณ์ หมายถึง มีความสมบูรณ์ในด้านการศรัทธา การทำความดี คุณธรรมจริยธรรม สังคม จิตใจและจิตวิญญาณ ร่างกาย สติปัญญา และอาชีพ ซึ่งสามารถดำรงชีวิตอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างมีเหตุผล)

- เคย ไม่เคย จำนวน.....ครั้ง
รวมเป็นเวลา.....วัน

ตอนที่ 2 : สภาพ ปัญหา และแนวทางการบริหารงานวิชาการตามขอบข่ายงานวิชาการในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามจังหวัดชายแดนภาคใต้

2.1 สภาพการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามจังหวัดชายแดนภาคใต้

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในตัวเลือกเกี่ยวกับการปฏิบัติตามขอบข่ายงานวิชาการ จำนวน 12 ด้าน โดยกำหนดค่าคะแนนเป็น 5 อันดับ ดังนี้

- | | | |
|---|---------|-----------------------------------|
| 1 | หมายถึง | มีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อยที่สุด |
| 2 | หมายถึง | มีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย |
| 3 | หมายถึง | มีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง |
| 4 | หมายถึง | มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก |
| 5 | หมายถึง | มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด |

ที่	ขอบข่ายงานวิชาการ	ระดับการปฏิบัติ				
		5	4	3	2	1
1	การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา					
1	การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาที่สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ เป้าหมายและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ได้อย่างเหมาะสมและวางแผนการใช้หลักสูตรของสถานศึกษา โดยให้ชุมชนและองค์กรท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการปรับปรุงพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น					
2	การนำหลักสูตรไปใช้และบริหารการใช้หลักสูตรตามความเหมาะสม					
3	การนิเทศ ติดตาม และการประเมินผลการใช้หลักสูตรของสถานศึกษา รวมทั้งการปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรตามความเหมาะสม					
4	การจัดทำคู่มือ/แนวทางการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา การจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนและกิจกรรมแนะแนว					
5	การจัดทำคู่มือการพัฒนา สื่อ การเรียนรู้ การวัดและประเมินผลการเรียน และการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน					
2	การพัฒนากระบวนการเรียนรู้					
1	การส่งเสริมให้ครูจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ตามสาระและหน่วยการเรียนรู้ โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ					
2	การส่งเสริมให้ครูจัดกระบวนการเรียนรู้ จัดบรรยากาศ สิ่งแวดล้อมและแหล่งเรียนรู้ที่เอื้อต่อการจัดการเรียนการสอน					
3	การพัฒนาครูให้มีทักษะและสามารถจัดการเรียนรู้ได้อย่างหลากหลาย					
4	การจัดห้องเรียน สถานที่ อุปกรณ์ สื่อ เครื่องมือเครื่องใช้ตามความพร้อมของสถานศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ					
5	การนิเทศการเรียนการสอนโดยร่วมมือช่วยเหลือกันแบบกัลยาณมิตร เพื่อพัฒนาการเรียนการสอนร่วมกันตามความเหมาะสม					

ที่	ขอบข่ายงานวิชาการ	ระดับการปฏิบัติ				
		5	4	3	2	1
3	การวัดผล ประเมินผล และเทียบโอนผลการเรียน					
1	การส่งเสริมให้ครูจัดทำแผนการวัดผลและดำเนินการวัดผลและประเมินผลแต่ละรายวิชาให้สอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด โดยเน้นการประเมินตามสภาพจริง					
2	การส่งเสริมให้มีการพัฒนาครูด้านการวัดผลและประเมินผล เช่น จัดให้มีการประชุมเชิงปฏิบัติการด้านเทคนิคการออกข้อสอบ การให้คะแนน การประเมินผลข้อสอบ และการรายงานผล					
3	การส่งเสริมให้ครูสามารถพัฒนาเครื่องมือวัดผลประเมินผลให้ได้มาตรฐานด้วยวิธีการที่หลากหลาย					
4	การเทียบโอนความรู้ ทักษะ ประสบการณ์ และผลการเรียนจากสถานศึกษา สถานประกอบการ และอื่น ๆ ตามแนวทางที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนด					
5	การจัดทำรายงานการวัดผลการเรียนรู้และการออกหลักฐานแสดงผลการเรียน การศึกษา					
4	การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา					
1	การศึกษา วิเคราะห์ วิจัย การบริหารจัดการ และการพัฒนาคุณภาพงานวิชาการในสถานศึกษา					
2	การส่งเสริมสนับสนุนและอำนวยความสะดวกให้ครูและบุคลากรศึกษาวิเคราะห์ วิจัย เพื่อพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ให้ครอบคลุมทุกด้าน					
3	การจัดให้มีหน่วยงานเฉพาะในสถานศึกษาทำหน้าที่หลักในการจัดหาทุนการวิจัย และดำเนินการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา					
4	การประสานความร่วมมือในการศึกษาวิเคราะห์ วิจัย เพื่อพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ และงานวิชาการกับองค์กรอื่น					
5	การเผยแพร่ผลงานการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้และงานวิชาการแก่ผู้ที่เกี่ยวข้อง					
5	การพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา					
1	การศึกษา สํารวจ วิเคราะห์ความจำเป็นในการใช้สื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา					
2	การส่งเสริมให้ครูผลิต พัฒนาสื่อและนวัตกรรมการเรียนการสอน					
3	การจัดการเรียนการสอนโดยการนำเทคโนโลยีมาช่วยในการเรียนการสอนให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น เช่น การศึกษาทางไกล, E-Library, Internet เป็นต้น					
4	การจัดให้มีศูนย์สื่อ นวัตกรรม และศูนย์เทคโนโลยีเพื่อการศึกษาในสถานศึกษา					
5	การวางแผน พัฒนา กำกับ ติดตามการใช้สื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ					

ที่	ขอบข่ายงานวิชาการ	ระดับการปฏิบัติ				
		5	4	3	2	1
6	การพัฒนาแหล่งเรียนรู้					
1	การสำรวจแหล่งเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาคุณภาพการศึกษาทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา					
2	การส่งเสริมและอำนวยความสะดวกให้ครูได้ใช้แหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษาในการจัดกระบวนการเรียนรู้					
3	การเผยแพร่แหล่งเรียนรู้แก่ครูในสถานศึกษาอื่นและองค์กรอื่น ๆ ในบริเวณใกล้เคียง					
4	การจัดตั้งและพัฒนาแหล่งเรียนรู้โดยประสานความร่วมมือกับสถานศึกษาอื่นในการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาแหล่งเรียนรู้ร่วมกัน					
5	การวางแผน พัฒนา กำกับ ติดตามการใช้แหล่งเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ					
7	การนิเทศการศึกษา					
1	การจัดระบบการนิเทศงานวิชาการและการเรียนการสอนภายในสถานศึกษา					
2	การดำเนินการนิเทศการเรียนการสอนงานวิชาการและการเรียนการสอนภายในสถานศึกษาด้วยวิธีการที่หลากหลายและเหมาะสม					
3	การพัฒนากระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษา					
4	การประสานความร่วมมือแลกเปลี่ยนเรียนรู้การนิเทศการศึกษากับสถานศึกษาอื่น					
5	ติดตามประสานงานกับหน่วยงานต้นสังกัดเพื่อพัฒนาระบบและกระบวนการนิเทศงานวิชาการและการเรียนการสอนของสถานศึกษา					
8	การแนะแนวการศึกษา					
1	การจัดระบบการแนะแนวและนำข้อมูลระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนมาเป็นแนวทางในการวางแผนการแนะแนวทางวิชาการและกระบวนการเรียนการสอน					
2	การดำเนินการแนะแนวการศึกษาโดยอาศัยความร่วมมือของครูทุกคนในสถานศึกษา					
3	การติดตามและประเมินผลการจัดระบบและกระบวนการแนะแนวการศึกษาในสถานศึกษา					
4	การประสานความร่วมมือแลกเปลี่ยนเรียนรู้เครือข่ายการแนะแนวกับสถานศึกษาอื่น					
5	การประเมินผลการแนะแนวและนำไปใช้อย่างเหมาะสม					

ที่	ขอบข่ายงานวิชาการ	ระดับการปฏิบัติ				
		5	4	3	2	1
9	การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษา					
1	การจัดระบบโครงสร้างองค์กรรองรับการจัดระบบประกันคุณภาพ					
2	การกำหนดเกณฑ์การประเมินตามมาตรฐานการศึกษาและกำหนดเป้าหมายความสำเร็จของสถานศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาและเป้าหมายความสำเร็จของหน่วยงานต้นสังกัด					
3	การวางแผนการดำเนินงาน ติดตาม ตรวจสอบการพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามระบบประกันคุณภาพการศึกษาเพื่อให้มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง					
4	การประสานความร่วมมือกับสถานศึกษาและหน่วยงานอื่นในการปรับปรุงและพัฒนาระบบประกันคุณภาพการศึกษา					
5	การประสานงานกับหน่วยงานต้นสังกัด สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษาเพื่อพัฒนางานวิชาการของสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง					
10	การส่งเสริมความรู้วิชาการแก่ชุมชน					
1	การศึกษา สสำรวจความต้องการและกำหนดนโยบายในการส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่ชุมชน					
2	การจัดให้มีหน่วยงานในสถานศึกษาทำหน้าที่หลักในการส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่ชุมชน					
3	การจัดกิจกรรมให้ความรู้ทางวิชาการเพื่อพัฒนาทักษะวิชาชีพและคุณภาพชีวิตแก่ชุมชน					
4	การส่งเสริมให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมงานวิชาการของสถานศึกษา					
5	การส่งเสริมให้ผู้บริหาร ครูและนักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชนตามโอกาสต่าง ๆ ที่เหมาะสม					
6	การส่งเสริมให้ผู้นำชุมชน ผู้นำศาสนา องค์กรภาครัฐและเอกชน และผู้ประกอบการเข้าร่วมกิจกรรมภายในสถานศึกษาตามโอกาสต่าง ๆ ที่เหมาะสม					
11	การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่น					
1	การวางแผนร่วมกับครูในการประสานความร่วมมือกับสถานศึกษาอื่นเพื่อพัฒนางานวิชาการของสถานศึกษา					
2	การประสานความร่วมมือและช่วยเหลือการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาอื่นทั้งในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานและระดับอุดมศึกษา					
3	การสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับองค์กรต่าง ๆ เพื่อพัฒนางานวิชาการได้อย่างเหมาะสม					
4	การนำบุคลากรไปศึกษาดูงานการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาอื่นเพื่อสร้างมุมมองที่ดีในการพัฒนาการศึกษาของตน					
5	การให้ผู้เรียนเข้าร่วมการแข่งขันทักษะทางวิชาการและเข้าร่วมงานวิชาการในสถานศึกษาอื่นตามโอกาสต่าง ๆ ที่เหมาะสม					

ที่	ขอข่า่งงานวิชาการ	ระดับการปฏิบัติ				
		5	4	3	2	1
12	การส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา					
1	การจัดองค์กรในการประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการและสนับสนุนด้านวิชาการของบุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา					
2	การกำหนดนโยบายและวางแผนในการประสานความร่วมมือและสนับสนุนด้านวิชาการของบุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา					
3	การสร้างเครือข่ายและประสานความร่วมมือช่วยเหลือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่น					
4	การติดตามประเมินผลการประสานความร่วมมือและสนับสนุนด้านวิชาการของบุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา					

Prince of Songkla University
Pattani Campus

2.2 ปัญหาและแนวทางการบริหารงานวิชาการตามขอบข่ายงานวิชาการของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามจังหวัดชายแดนภาคใต้ (โปรดระบุปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ในขณะที่ปฏิบัติงานตามขอบข่ายงานวิชาการ)

ด้าน	ปัญหา	แนวทางแก้ไข
1. การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา		
2. การพัฒนากระบวนการเรียนรู้		
3. การวัดผล ประเมินผล และเทียบโอนผลการเรียน		
4. การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา		
5. การพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา		
6. การพัฒนาแหล่งเรียนรู้		
7. การนิเทศการศึกษา		
8. การแนะแนวการศึกษา		
9. การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษา		
10. การส่งเสริมความรู้วิชาการแก่ชุมชน		
11. การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่น		
12. การส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา		

ตอนที่ 3 : สภาพทั่วไปของโรงเรียน

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน หน้าข้อความหรือเติมข้อความในช่องว่างที่กำหนดให้ตามความเป็นจริง

1. ด้านการบริหารจัดการ

1. ขอบข่ายการบริหารงานในโรงเรียนของท่านมีด้านใดบ้าง
 - 1. การบริหารงานวิชาการ 2. การบริหารงานบุคคล 3. การบริหารงานด้านงบประมาณ
 - 4. การบริหารงานทั่วไป 5. อื่น ๆ (ระบุ)
2. การบริหารจัดการศึกษาในโรงเรียนของท่านมีลักษณะอย่างไร
 - 1. การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน 2. การบริหารแบบมีส่วนร่วม
 - 3. การบริหารโดยการกระจายอำนาจ 4. อื่น ๆ (ระบุ)
3. การบริหารจัดการศึกษาในโรงเรียนของท่านมีสภาพเป็นอย่างไร
 - 1. มีความอิสระและมีความคล่องตัว 2. ไม่มีความเป็นอิสระและความคล่องตัว
 - 3. มีความยุ่งยากลำบาก 4. อื่น ๆ (ระบุ)

2. สภาพการบริหารงานวิชาการ

2.1 ด้านการวางแผนและการบริหารจัดการ

1. ท่านได้ประชุมชี้แจงประชาสัมพันธ์ให้บุคลากรกลุ่มใดบ้างให้ทราบเกี่ยวกับนโยบายการบริหารงานของโรงเรียนเพื่อสร้างผู้เรียนสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ (ตอบได้มากกว่า 1)
 - 1. คณะครูในโรงเรียน 2. ผู้ปกครองนักเรียน 3. คณะกรรมการสถานศึกษา
 - 4. นักเรียน 5. อื่น ๆ (ระบุ)
2. ท่านได้จัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีของโรงเรียนที่มีโครงการและกิจกรรมในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนเพื่อสร้างผู้เรียนสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์หรือไม่
 - 1. มีจำนวนโครงการ มีจำนวน.....กิจกรรม 2. ไม่มี
3. บุคคลที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียนของท่านมีการอบรมพัฒนาเพื่อเตรียมความพร้อมในการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรของโรงเรียนเพื่อสร้างผู้เรียนสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์
 - 1. มี (ในกรณีที่มี บุคลากรกลุ่มใดบ้าง ตอบได้มากกว่า 1)
 - 1. ครู 2. ผู้บริหารโรงเรียน
 - 3. คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน 4. อื่น ๆ (ระบุ)
 - 2. ไม่มี
4. ท่านมีข้อมูลและสารสนเทศเพื่อการบริหารจัดการงานวิชาการตามหลักสูตรของโรงเรียนเพื่อสร้างผู้เรียนสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์
 - 1. มีและครบในทุกด้าน 2. มีแต่ยังไม่ครบทุกด้าน 3. ไม่มีเลย 4. อื่น ๆ (ระบุ)
5. ท่านได้มีคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการบริหารงานวิชาการตามหลักสูตรของโรงเรียนเพื่อสร้างผู้เรียนสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์หรือไม่
 - 1. มี ผู้รับผิดชอบคน 2. ไม่มี
6. ท่านได้จัดวางระบบบริหารงานวิชาการของท่านอย่างไร
 - 1. ยังไม่ได้ดำเนินการ
 - 2. ดำเนินการแล้วโดย (ตอบได้มากกว่า 1)
 - 1. การนำระบบเทคโนโลยีทางการศึกษามาใช้ 2. จัดการเรียนการสอนแบบเครือข่ายภายในโรงเรียน

3. จัดการเรียนการสอนแบบเครือข่ายกับโรงเรียนอื่น ๆ 4. ใช้การศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม
 5. อื่น ๆ (ระบุ)

2.2 ด้านการพัฒนาหลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอน

1. การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาในโรงเรียนของท่านได้เปิดโอกาสให้ใครเข้ามามีส่วนร่วมบ้าง

1. คณะครูในโรงเรียน 2. คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน 3. ผู้แทนผู้ปกครอง
 4. ผู้แทนศิษย์เก่าเข้ามามีส่วนร่วม 5. อื่น ๆ (ระบุ)

2. การจัดการเรียนการสอนเพื่อสร้างผู้เรียนสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ในโรงเรียนของท่านจัดกิจกรรมอย่างไร (ตอบได้มากกว่า 1)

1. แบบแยกกลุ่มสาระการเรียนรู้ 2. แบบบูรณาการ
 3. กิจกรรมสอนรวมชั้น (ทุกชั้นรวมกันเป็นชั้นเดียว) 4. กิจกรรมจับคู่ (ระดับชั้นเดียวกันและต่างชั้น)
 5. กิจกรรมกลุ่มย่อย 6. กิจกรรมการทำงานรายบุคคล
 7. กิจกรรมสอนโดยกลุ่มเพื่อน (เพื่อนสอนเพื่อน) 8. อื่น ๆ (ระบุ)

3. ท่านมีการจัดเครือข่ายพัฒนางานวิชาการเกี่ยวกับการเรียนการสอนเพื่อสร้างผู้เรียนสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์หรือไม่

1. มี (ในกรณีที่มี ตอบได้มากกว่า 1)
 1. จัดเครือข่ายภายในโรงเรียน 2. จัดเครือข่ายระหว่างโรงเรียน
 3. จัดเครือข่ายระหว่างกลุ่มโรงเรียน 4. อื่น ๆ (ระบุ)

2. ไม่มี

4. ผู้บริหารและครูในโรงเรียนได้รับการอบรมพัฒนาเกี่ยวกับการเรียนการสอนเพื่อสร้างผู้เรียนสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์หรือไม่

1. มี (ในกรณีที่มี ตอบได้มากกว่า 1)
 1. ด้านการพัฒนาหลักสูตร 2. ด้านการวัดและประเมินผล
 3. ด้านเทคนิคการสอน 4. ด้านการใช้สื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยี
 5. อื่น ๆ (ระบุ)

2. ไม่มี

2.3 ด้านการวัดและประเมินผล

1. โรงเรียนของท่านได้จัดทำระเบียบการวัดและประเมินผลหรือไม่

1. ได้จัดทำ (ตอบได้มากกว่า 1)
 1. มีคณะกรรมการจัดทำระเบียบการวัดและประเมินผล
 2. ได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
 3. ประชาพิจารณ์โดยผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย
 4. อื่น ๆ (ระบุ)

2. ไม่ได้จัดทำ

2. ผู้บริหารและครูในโรงเรียนได้รับการอบรมพัฒนาเกี่ยวกับการวัดและประเมินผลหรือไม่

1. ได้รับการอบรม (ตอบได้มากกว่า 1)
 1. การอบรมด้านการพัฒนาเครื่องมือวัดและประเมินผล
 2. การอบรมพัฒนาความรู้เกี่ยวกับระเบียบการวัดและประเมินผล
 3. การอบรมการออกหลักฐานแสดงผลการจบการศึกษาและการเทียบโอนผลการเรียน

4. อื่น ๆ (ระบุ)

2. ไม่ได้รับการอบรม

3. การประเมินผลการเรียนรู้ที่ผู้เรียนได้คะแนนสัมฤทธิ์ต่ำสุดและผ่านน้อยที่สุดคือ การประเมินเกี่ยวกับอะไร (ตอบได้มากกว่า 1)

1. การประเมินผลการเรียนรู้ตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ 2. การประเมินกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน
 3. การประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ 4. การประเมินการอ่านการคิดวิเคราะห์ และการเขียน
 5. การประเมินคุณภาพระดับชาติ 6. อื่น ๆ (ระบุ)

4. การวัดและประเมินผลในชั้นเรียนในแต่ละกลุ่มสาระวิชา ท่านคิดว่าสิ่งที่ครูละเลยไม่ค่อยปฏิบัติกัน หรือ ปฏิบัติน้อยที่สุดคือเรื่องใด (ตอบได้มากกว่า 1)

1. การตรวจแบบฝึกหัด 2. การให้นักเรียนทำแฟ้มผลงาน 3. การใช้แบบสังเกต
 4. การใช้แบบทดสอบแบบปรนัย 5. การใช้แบบทดสอบแบบอัตนัย 6. การตรวจผลงานนักเรียน
 7. อื่น ๆ (ระบุ)

2.4 ด้านการส่งเสริมความเข้มแข็งทางวิชาการ

1. ท่านต้องการสนับสนุนทรัพยากรในการบริหารจัดการงานวิชาการของโรงเรียนเพื่อสร้างผู้เรียนสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์อะไรบ้าง (ตอบได้มากกว่า 1)

1. ครูภัณฑ์คอมพิวเตอร์ 2. สื่อมัลติมีเดีย
 3. ครูจ้างสอน 4. ครูธุรการโรงเรียน
 5. การจ้างวิทยากรภายนอกเพื่อช่วยสอน 6. อื่น ๆ (ระบุ)

2. โรงเรียนท่านได้รับการนิเทศเกี่ยวกับการเรียนการสอนเพื่อสร้างผู้เรียนสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์หรือไม่ (ตอบได้มากกว่า 1)

1. ได้รับการนิเทศ (ในกรณีได้รับการนิเทศ ตอบได้มากกว่า 1)
 1. นิเทศโดยศึกษานิเทศก์ 2. นิเทศโดยผู้บริหารโรงเรียน
 3. นิเทศโดยเพื่อนครูในโรงเรียน 4. อื่น ๆ (ระบุ)

2. ไม่ได้รับการนิเทศ

3. โรงเรียนท่านมีการจัดเครือข่ายในการบริหารจัดการเรียนการสอนเพื่อสร้างผู้เรียนสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์หรือไม่

1. มี (ถ้ามีจัดในลักษณะใด ตอบได้มากกว่า 1)
 1. อบรมแนวทางการพัฒนาหลักสูตร 2. อบรมเทคนิคการสอนและแผนการสอน
 3. อบรมสื่อและเทคโนโลยีการสอน 4. อบรมการวัดผลประเมินผล
 5. อื่น ๆ (ระบุ)

2. ไม่มี

4. โรงเรียนท่านได้มีการจัดกิจกรรมเสริมสร้างความเข้มแข็งทางวิชาการกับกลุ่มเครือข่ายภายในโรงเรียนอย่างไรบ้าง (ตอบได้มากกว่า 1)

1. กิจกรรมพัฒนาครู 2. กิจกรรมพัฒนาระบบการเรียนการสอน 3. กิจกรรมการศึกษาดูงาน
 4. กิจกรรมพัฒนาสื่อและเทคโนโลยีทางการศึกษา 5. อื่น ๆ (ระบุ)

5. องค์กรเอกชน ชุมชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้ให้การสนับสนุนทางด้านวิชาการในโรงเรียนของท่านในเรื่องใดบ้าง (ตอบได้มากกว่า 1)

1. ด้านงบประมาณ 2. ด้านหนังสือวัสดุอุปกรณ์การเรียน 3. ด้านแรงงาน
 4. ด้านการเป็นวิทยากร 5. อื่น ๆ (ระบุ)

ตอนที่ 4 : คุณลักษณะของความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์

นิยามศัพท์คุณลักษณะของความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์

1. **การศรัทธา (อีมาน)** คือ การปลูกฝังให้ผู้เรียนยึดมั่นด้วยหัวใจ พุดด้วยลิ้น และกระทำด้วยร่างกาย ประกอบด้วย การศรัทธาต่ออัลลอฮฺ การศรัทธาต่อบรรดามลาอิกะฮฺ การศรัทธาต่อบรรดาคัมภีร์ การศรัทธาต่อบรรดาศาสนทูต การศรัทธาต่อวันอาคิเราะฮฺ และการศรัทธาต่อกฎสภาวะทั้งดีและชั่วมาจากอัลลอฮฺ
2. **การทำความดี (อิบาดะฮฺ)** คือ การปลูกฝังให้ผู้เรียนแสดงความนอบน้อมถ่อมตนต่ออัลลอฮฺ ﷻ ด้วยการปฏิบัติตามคำสั่งใช้และละเว้นคำสั่งห้ามของพระองค์ด้วยใจที่เปี่ยมด้วยความรักและเทิดทูนต่อพระองค์ เช่น การละหมาด การจ่ายซะกาต การถือศีลอด และการประกอบพิธีหัจญ์ เป็นต้น
3. **คุณธรรมจริยธรรม (อัคลาก)** คือ การปลูกฝังให้ผู้เรียนมีจรรยาบรรณอันดีงามตามแบบฉบับของอิสลาม เพื่อสร้างแบบแผนอันดีงามในการดำเนินชีวิตของผู้เรียนให้มีความสมบูรณ์มากที่สุด
4. **สติปัญญา** คือ การปลูกฝังผู้เรียนให้มีความคิด วิเคราะห์ ครอบคลุมความรู้ด้านศาสนา ด้านวิชาการ และทางโลก จนทำให้ผู้เรียนมีความพร้อมด้านการคิดในทุกแง่มุมของชีวิต
5. **จิตใจ (นัฟส) และจิตวิญญาณ (รูห)** คือ การปลูกฝังผู้เรียนให้มีจิตใจที่ตั้งงามและจิตวิญญาณที่เข้มแข็ง ปลูกฝังอีมาน (การศรัทธา) ชัดเกลออารมณ์และจิตใจ และชี้แนะพฤติกรรมต่าง ๆ ผ่านกระบวนการปลูกฝังอันทรงพลังของคุณค่าแห่งจิตวิญญาณและคุณธรรมอันสูงส่ง
6. **ร่างกาย** คือ การปลูกฝังผู้เรียนให้มีหน้าที่รับผิดชอบในการดูแลและพัฒนาร่างกายให้มีความพร้อม และสามารถปฏิบัติงานต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ เช่น สามารถทำการภักดีต่อพระองค์อัลลอฮฺ ﷻ ได้ตลอดชีวิต
7. **สังคม** คือ การปลูกฝังให้ผู้เรียนเป็นสมาชิกที่ดีคนหนึ่งในสังคม มีการติดต่อเชื่อมสัมพันธ์กับผู้อื่นตามแบบอย่างอิสลาม สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมอย่างชาญฉลาด สร้างความสุขและประโยชน์แก่คนที่อยู่รอบข้าง
8. **ทักษะด้านอาชีพ** คือ การฝึกฝนผู้เรียนให้มีหน้าที่รับผิดชอบในอาชีพและการทำงานต่าง ๆ ของตนเอง ทั้งที่บ้าน ชุมชน และโรงเรียน โดยการทำงานต่าง ๆ เหมาะสมและสอดคล้องกับสติปัญญาและความพร้อมของพวกเขา

4. คุณลักษณะของความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามจังหวัดชายแดนภาคใต้

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในตัวเลือกเกี่ยวกับความคิดเห็นตามคุณลักษณะของความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ จำนวน 8 ด้าน โดยกำหนดค่าคะแนนเป็น 5 อันดับ ดังนี้

- | | | |
|---|---------|------------------------------------|
| 1 | หมายถึง | มีความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อยที่สุด |
| 2 | หมายถึง | มีความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อย |
| 3 | หมายถึง | มีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง |
| 4 | หมายถึง | มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก |
| 5 | หมายถึง | มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด |

ที่	คุณลักษณะของความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์	ระดับความคิดเห็น				
		5	4	3	2	1
1	การศรัทธา (อีมาน)					
	1. มีการศรัทธาอย่างหนักแน่นมั่นคงต่ออัลลอฮ์ ﷻ บรรดาโมลาอิกะฮ์ บรรดาคัมภีร์ บรรดาศาสนทูต วันปรโลก (อาคิเราะฮ์) และกฎสภาวะทั้งดีและชั่วมาจากอัลลอฮ์					
	2. มีหัวใจที่รำลึกถึงความยิ่งใหญ่ของอัลลอฮ์ ﷻ					
	3. มีหัวใจที่มีความยำเกรงต่ออัลลอฮ์ ﷻ					
	4. มีความเชื่อว่าอัลลอฮ์ ﷻ ทรงเฝ้ามองคำพูดและการกระทำของเขาตลอดเวลา					
	5. มีหัวใจที่ห่างไกลจากสิ่งที่ทำให้เกิดการตั้งภาคี (ชirik) ต่ออัลลอฮ์ ﷻ					
2	การทำความดี (อิบาดะฮ์)					
	1. มีการทำความดีด้วยความบริสุทธิ์ใจและถูกต้องตามบทบัญญัติอิสลาม					
	2. มีการเรียนรู้เกี่ยวกับการทำความดีควบคู่กับการปฏิบัติ					
	3. มีการปฏิบัติในสิ่งที่อัลลอฮ์ ﷻ ทรงใช้และละเว้นในสิ่งที่พระองค์ทรงห้าม					
	4. มีการปฏิบัติตามบทบัญญัติที่ศาสนาบังคับ เช่น การละหมาดฟัรฎูและการถือศีลอด					
	5. มีการปฏิบัติสิ่งที่เป็นสุนัตต่าง ๆ เช่น การละหมาดสุนัตและการทำความดีต่าง ๆ					
3	คุณธรรมจริยธรรม (อัคลาก)					
	1. มีมารยาทต่อตนเอง เช่น ความซื่อสัตย์ ความอดทน และมีความตั้งใจมั่น					
	2. มีมารยาทต่อครอบครัว เช่น มีความกตัญญูต่อพ่อแม่และเชื่อมสัมพันธ์ต่อเครือญาติ					
	3. มีมารยาทต่อครูบาอาจารย์ เช่น มีความเคารพ มีระเบียบวินัย ขยัน และตรงต่อเวลา					
	4. มีมารยาทต่อสังคม เช่น การให้ความร่วมมือในการทำมาดีและละเว้นความชั่ว					
4	สติปัญญา					
	1. มีความสามารถในการคิดใคร่ครวญเป้าหมายของการดำเนินชีวิตทั้งโลกนี้และโลกหน้า					
	2. มีความสามารถในการจำแนกกระหว่างความดีและความชั่ว					
	3. มีความรู้ความสามารถในการเผยแพร่ศาสนาอิสลามแก่ผู้อื่น					
	4. มีความสามารถในการคิด วิเคราะห์ ประเด็นปัญหาต่าง ๆ ตามช่วงวัย					

ที่	คุณลักษณะของความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์	ระดับความคิดเห็น				
		5	4	3	2	1
5	จิตใจ (นัฟส) และจิตวิญญาณ (รูห)					
	1. มีความเกรงกลัวต่ออัลลอฮ์ ﷻ					
	2. มีความหวังต่อความเมตตาของอัลลอฮ์ ﷻ					
	3. มีความรักต่ออัลลอฮ์ ﷻ					
	4. มีการมอบหมายการงานต่าง ๆ ต่ออัลลอฮ์ ﷻ					
	5. มีความหนักแน่นในการทำความดีและละเว้นความชั่ว					
6	ร่างกาย					
	1. มีร่างกายที่สมบูรณ์แข็งแรง					
	2. มีการดูแลร่างกายตามบทบัญญัติของศาสนา					
	3. มีการฝึกฝนร่างกายให้มีความพร้อมในการปฏิบัติงานต่าง ๆ อยู่เสมอ					
7	สังคม					
	1. มีทักษะเกี่ยวกับการดำรงชีวิตในสังคม เช่น ทักษะการสื่อสารและการปฏิสัมพันธ์					
	2. ให้ความร่วมมือในการพัฒนาสังคม เช่น มัสญิด โรงเรียน ชุมชน และสังคม					
	3. ให้ความร่วมมือในการทำความดีและละเว้นความชั่ว					
	4. มีจิตอาสาในการทำงานเพื่อสังคม					
8	ทักษะด้านอาชีพ					
	1. มีความสามารถในการช่วยเหลือครอบครัวด้านการประกอบอาชีพ					
	2. มีความอดทนและขยันในการประกอบอาชีพร่วมกับครอบครัว					
	3. มีการเรียนรู้ในการประกอบอาชีพเสริมในโรงเรียน					

ตอนที่ 5 : แนวทางการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามจังหวัดชายแดนภาคใต้เพื่อสร้างผู้เรียนสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์

คำชี้แจง โปรดแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการที่มีผลต่อการสร้างผู้เรียนสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์และแนวทางการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามจังหวัดชายแดนภาคใต้เพื่อสร้างผู้เรียนสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ในแต่ละด้านต่อไปนี้

1. การพัฒนาหลักสูตร ท่านคิดว่ามีผลต่อการสร้างผู้เรียนสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ มากน้อยเพียงใด

มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด

ท่านคิดว่าแนวทางการพัฒนาหลักสูตรที่จะส่งเสริมให้เกิดคุณลักษณะของความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ในตัวผู้เรียนควรเป็นอย่างไร

.....

.....

.....

2. การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ท่านคิดว่ามีผลต่อการสร้างผู้เรียนสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ มากน้อยเพียงใด

มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด

ท่านคิดว่าแนวทางการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ที่จะส่งเสริมให้เกิดคุณลักษณะของความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ในตัวผู้เรียนควรเป็นอย่างไร

.....

.....

.....

3. การวัดผล ประเมินผล และเทียบโอนผลการเรียน ท่านคิดว่ามีผลต่อการสร้างผู้เรียนสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ มากน้อยเพียงใด

มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด

ท่านคิดว่าแนวทางการวัดผล ประเมินผล และเทียบโอนผลการเรียนที่จะส่งเสริมให้เกิดคุณลักษณะของความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ในตัวผู้เรียนควรเป็นอย่างไร

.....

.....

.....

4. การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ท่านคิดว่ามีผลต่อการสร้างผู้เรียนสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ มากน้อยเพียงใด

มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด

ท่านคิดว่าแนวทางการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่จะส่งเสริมให้เกิดคุณลักษณะของความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ในตัวผู้เรียนควรเป็นอย่างไร

.....

.....

.....

5. การพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ท่านคิดว่ามีผลต่อการสร้างผู้เรียนสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ มากน้อยเพียงใด

มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด

ท่านคิดว่าแนวทางการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาที่จะส่งเสริมให้เกิดคุณลักษณะของความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ในตัวผู้เรียนควรเป็นอย่างไร

.....

.....

.....

.....

6. การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ท่านคิดว่ามีผลต่อการสร้างผู้เรียนสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ มากน้อยเพียงใด

มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด

ท่านคิดว่าแนวทางการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ที่จะส่งเสริมให้เกิดคุณลักษณะของความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ในตัวผู้เรียนควรเป็นอย่างไร

.....

.....

.....

.....

7. การนิเทศการศึกษา ท่านคิดว่ามีผลต่อการสร้างผู้เรียนสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ มากน้อยเพียงใด

มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด

ท่านคิดว่าแนวทางการนิเทศการศึกษาที่จะส่งเสริมให้เกิดคุณลักษณะของความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ในตัวผู้เรียนควรเป็นอย่างไร

.....

.....

.....

.....

8. การแนะแนวการศึกษา ท่านคิดว่ามีผลต่อการสร้างผู้เรียนสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ มากน้อยเพียงใด

มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด

ท่านคิดว่าแนวทางการแนะแนวการศึกษาที่จะส่งเสริมให้เกิดคุณลักษณะของความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ในตัวผู้เรียนควรเป็นอย่างไร

.....

.....

.....

.....

9. การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษา ท่านคิดว่ามีผลต่อการสร้างผู้เรียนสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ มากน้อยเพียงใด

มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด

ท่านคิดว่าแนวทางการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษาที่จะส่งเสริมให้เกิดคุณลักษณะของความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ในตัวผู้เรียนควรเป็นอย่างไร

.....

.....

10. การส่งเสริมความรู้วิชาการแก่ชุมชน ท่านคิดว่ามีผลต่อการสร้างผู้เรียนสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ มากน้อยเพียงใด

- มากที่สุด
- มาก
- ปานกลาง
- น้อย
- น้อยที่สุด

ท่านคิดว่าแนวทางการส่งเสริมความรู้วิชาการแก่ชุมชนที่จะส่งเสริมให้เกิดคุณลักษณะของความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ในตัวผู้เรียนควรเป็นอย่างไร

11. การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่น ท่านคิดว่ามีผลต่อการสร้างผู้เรียนสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ มากน้อยเพียงใด

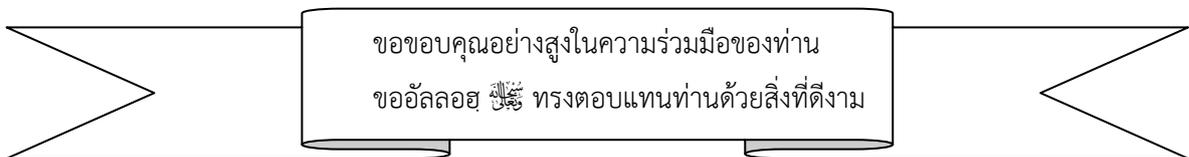
- มากที่สุด
- มาก
- ปานกลาง
- น้อย
- น้อยที่สุด

ท่านคิดว่าแนวทางการประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่น ที่จะส่งเสริมให้เกิดคุณลักษณะของความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ในตัวผู้เรียนควรเป็นอย่างไร

12. การส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา ท่านคิดว่ามีผลต่อการสร้างผู้เรียนสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ มากน้อยเพียงใด

- มากที่สุด
- มาก
- ปานกลาง
- น้อย
- น้อยที่สุด

ท่านคิดว่าแนวทางการส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษาที่จะส่งเสริมให้เกิดคุณลักษณะของความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ในตัวผู้เรียนควรเป็นอย่างไร



การสัมภาษณ์เชิงลึก

เพื่อการวิจัยในหัวข้อ “การพัฒนารูปแบบการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม
จังหวัดชายแดนภาคใต้เพื่อสร้างผู้เรียนสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์

.....

คำชี้แจง

1. แบบสัมภาษณ์ชุดนี้ใช้เพื่อสัมภาษณ์ผู้อำนวยการ หัวหน้าฝ่ายวิชาการ และรองหัวหน้าฝ่ายวิชาการ
ของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามจังหวัดชายแดนภาคใต้
2. ข้อมูลที่ได้จากแบบสัมภาษณ์จะนำไปใช้ในการวิเคราะห์การพัฒนาแบบการบริหารงานวิชาการ
ของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามจังหวัดชายแดนภาคใต้
3. ผู้วิจัยเป็นผู้ทำการสัมภาษณ์และเก็บข้อมูลด้วยการบันทึกเสียง
4. แนวคำถามในการสัมภาษณ์เชิงลึกชุดนี้เป็นการสัมภาษณ์แบบให้ตอบบรรยายตามความเข้าใจ มี 3
ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับขอบข่ายงานวิชาการ

ตอนที่ 3 สอบถามข้อเสนอแนะที่ผู้ให้สัมภาษณ์ต้องการแนะนำในด้านต่าง ๆ

นายยุทธนา เกื้อกุล

นักศึกษาปริญญาเอก สาขาอิสลามศึกษา

วิทยาลัยอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี

แนวคำถามสัมภาษณ์เชิงลึก

เพื่อการวิจัยในหัวข้อ “การพัฒนารูปแบบการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม
จังหวัดชายแดนภาคใต้เพื่อสร้างผู้เรียนสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์

.....

สำหรับผู้อำนวยการ หัวหน้าฝ่ายวิชาการ และรองหัวหน้าฝ่ายวิชาการของโรงเรียนเอกชน
สอนศาสนาอิสลามจังหวัดชายแดนภาคใต้

แบบสัมภาษณ์นี้เป็นคำถามปลายเปิด ผู้ให้สัมภาษณ์สามารถตอบคำถามได้ตามความเข้าใจ

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนตัวของผู้ให้สัมภาษณ์

ชื่อ-นามสกุล.....ตำแหน่ง.....
โรงเรียน.....ตำบล.....อำเภอ.....จังหวัด.....
เพศ.....สถานภาพ.....อายุ.....วุฒิการศึกษา.....ประสบการณ์การทำงาน.....
สถานที่ที่ให้สัมภาษณ์.....
วัน/เดือน/ปีที่ให้สัมภาษณ์.....

ตอนที่ 2 สัมภาษณ์ขอขยายการบริหารงานวิชาการ

สำหรับการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้ขอขยายการบริหารงานวิชาการของกระทรวงศึกษาธิการ
จำนวน 12 ด้าน ได้แก่ 1) การพัฒนาหลักสูตร 2) การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ 3) การวัดผล ประเมินผล
และเทียบโอนผลการเรียน 4) การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา 5) การพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและ
เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา 6) การพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ 7) การนิเทศการศึกษา 8) งานแนะแนวการศึกษา 9)
การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษา 10) การส่งเสริมความรู้ทางวิชาการแก่ชุมชน 11) การประสาน
ความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่น ๆ และ 12) การส่งเสริมและสนับสนุนงาน
วิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงานและสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา

มนุษย์ที่สมบูรณ์ หมายถึง มีความสมบูรณ์ในด้านการศรัทธา (อีมาน) การทำความดี (อิบาดะฮ์) คุณธรรมจริยธรรม (อัคลาก) สังคม จิตใจและจิตวิญญาณ ร่างกาย สติปัญญา และทักษะด้านอาชีพ ซึ่งสามารถดำรงชีวิตอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างมีเหตุผล

1. ท่านตระหนักถึงความสำคัญและความจำเป็นของการสร้างผู้เรียนสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์หรือไม่ อย่างไร

.....

.....

.....

.....

2. ในโรงเรียนของท่านมีการบริหารหลักสูตรและ/หรือมีการจัดกิจกรรมในหลักสูตรเพื่อส่งเสริมในสร้างผู้เรียนสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์หรือไม่ อย่างไร

2.1 ตอบสนองความหลากหลายของผู้เรียน

.....

.....

.....

2.2 เหมาะสมกับบริบทของพื้นที่

.....

.....

.....

3. ในโรงเรียนของท่านมีการจัดกระบวนการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมในสร้างผู้เรียนสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์หรือไม่ อย่างไร

3.1 แนวทางการจัดกระบวนการเรียนรู้

.....

.....

.....

3.2 การบูรณาการรายวิชาศาสนาและสามัญ

.....

.....

.....

4. ในโรงเรียนของท่านมีการวัดและประเมินผลผู้เรียนเพื่อส่งเสริมในการสร้างผู้เรียนสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์หรือไม่ อย่างไร

4.1 ด้านความรู้ (พุทธิพิสัย)

.....

.....

.....

4.2 ด้านจิตใจ (จิตพิสัย)

.....

.....

.....

4.3 ด้านทักษะ (ทักษะพิสัย)

.....

.....

.....

5. ในโรงเรียนของท่านมีการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาเพื่อส่งเสริมในการสร้างผู้เรียนสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์หรือไม่ อย่างไร

5.1 วิจัยในชั้นเรียน

.....

.....

.....

5.2 วิจัยด้านการพัฒนาผู้เรียน

.....

.....

.....

6. ในโรงเรียนของท่านมีการใช้สื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาเพื่อส่งเสริมในการสร้างผู้เรียนสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์หรือไม่ อย่างไร

6.1 สื่อภายในสถานศึกษา

6.2 สื่อภายนอกสถานศึกษา

7. ในโรงเรียนของท่านมีการการพัฒนาแหล่งการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมในการสร้างผู้เรียนสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์หรือไม่ อย่างไร

7.1 แหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษา

7.2 แหล่งเรียนรู้ภายนอกสถานศึกษา

8. ในโรงเรียนของท่านมีการนิเทศการสอนเพื่อส่งเสริมในสร้างผู้เรียนสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์หรือไม่ อย่างไร

8.1 การนิเทศครู

8.2 การนิเทศบุคลากรทางการศึกษา

9. ในโรงเรียนของท่านมีการแนะแนวการศึกษาเพื่อส่งเสริมในสร้างผู้เรียนสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์หรือไม่ อย่างไร

9.1 การแนะแนวด้านการศึกษา

.....
.....
.....

9.2 การแนะแนวด้านการดำเนินชีวิต

.....
.....

9.3 การแนะแนวด้านอาชีพ

.....
.....
.....

10. ในโรงเรียนของท่านมีการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษาเพื่อส่งเสริมในการสร้างผู้เรียนสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์หรือไม่ อย่างไร

10.1 ระบบการประกันคุณภาพภายใน

.....
.....
.....

10.2 กระบวนการประกันคุณภาพภายใน

.....
.....
.....

11. ในโรงเรียนของท่านมีการส่งเสริมความรู้ทางวิชาการแก่ชุมชนเพื่อส่งเสริมในการสร้างผู้เรียนสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์หรือไม่ อย่างไร

.....
.....

16. ข้อเสนอแนะอื่น ๆ

Prince of Songkla University
Pattani Campus

ขอขอบคุณอย่างสูงในความร่วมมือของท่าน
ขออภัย ๕๕๕ ทรงตอบแทนท่านด้วยสิ่งที่ดีงาม

ผลการตรวจหาค่าความเหมาะสมของเนื้อหาและการใช้ภาษา (Content Validity)
เกี่ยวกับขอบช่วยการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามจังหวัดชายแดน
ภาคใต้

ข้อ	ขอบช่วยงานวิชาการ	คะแนนความคิดเห็น			รวม คะแนน	ค่า IOC
		สอดคล้อง	ไม่แน่ใจ	ไม่สอดคล้อง		
		+1	0	-1		
1. การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา						
1	การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาที่สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ เป้าหมายและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ได้อย่างเหมาะสมและมีการวางแผนการใช้หลักสูตรของสถานศึกษา โดยให้ชุมชนและองค์กรท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการปรับปรุงพัฒนาหลักสูตร	4	0	-	4	0.80
2	การนำหลักสูตรไปใช้และบริหารการใช้หลักสูตรตามความเหมาะสม	4	0	-	4	0.80
3	การนิเทศ ติดตาม และการประเมินผลการใช้หลักสูตรของสถานศึกษา รวมทั้งการปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรตามความเหมาะสม	4	0	-	4	0.80
4	การจัดทำคู่มือ/แนวทางการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา การจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนและกิจกรรมแนะแนว	4	0	-	4	0.80
5	การจัดทำคู่มือการพัฒนา สื่อ การเรียนรู้ การวัดและประเมินผลการเรียน และการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน	4	0	-	4	0.80
2. การพัฒนากระบวนการเรียนรู้						
1	การส่งเสริมให้ครูจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ตามสาระและหน่วยการเรียนรู้ โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	4	0	-	4	0.80
2	การส่งเสริมให้ครูจัดกระบวนการเรียนรู้ จัดบรรยากาศ สิ่งแวดล้อมและแหล่งเรียนรู้ที่เอื้อต่อการจัดการเรียนการสอน	4	0	-	4	0.80
3	การพัฒนาครูให้มีทักษะและสามารถจัดการเรียนรู้ได้อย่างหลากหลาย	4	0	-	4	0.80
4	การจัดห้องเรียน สถานที่ อุปกรณ์ สื่อ เครื่องมือเครื่องใช้ตามความพร้อมของ	4	0	-	4	0.80

ข้อ	ขอบข่ายงานวิชาการ	คะแนนความคิดเห็น			รวม คะแนน	ค่า IOC
		สอดคล้อง	ไม่แน่ใจ	ไม่สอดคล้อง		
		+1	0	-1		
	สถานศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ					
5	การนิเทศการเรียนการสอนโดยร่วมมือช่วยเหลือกันแบบกัลยาณมิตร เพื่อพัฒนาการเรียนการสอนร่วมกันตามความเหมาะสม	4	0	-	4	0.80
3. การวัดผล ประเมินผล และเทียบโอนผลการเรียน						
1	การส่งเสริมให้ครูจัดทำแผนการวัดผลและดำเนินการวัดผลและประเมินผลแต่ ละรายวิชาให้สอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด โดยเน้นการ ประเมินตามสภาพจริง	4	0	-	4	0.80
2	การส่งเสริมให้มีการพัฒนาครูด้านการวัดผลและประเมินผล เช่น จัดให้มีการ ประชุมเชิงปฏิบัติการด้านเทคนิคการออกข้อสอบ การให้คะแนน การ ประเมินผลข้อสอบ และการรายงานผล	4	0	-	4	0.80
3	การส่งเสริมให้ครูสามารถพัฒนาเครื่องมือและวัดผลประเมินผลให้ได้มาตรฐาน ด้วยวิธีการที่หลากหลาย	4	0	-	4	0.80
4	การเทียบโอนความรู้ ทักษะ ประสบการณ์ และผลการเรียนจากสถานศึกษา สถานประกอบการ และอื่น ๆ ตามแนวทางที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนด	4	0	-	4	0.80
5	การจัดทำรายงานการวัดผลการเรียนรู้และการออกหลักฐานแสดงผลการจบ การศึกษา	4	0	-	4	0.80
4. การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา						
1	การศึกษา วิเคราะห์ วิจัย การบริหารจัดการ และการพัฒนาคุณภาพงาน วิชาการในสถานศึกษา	4	0	-	4	0.80
2	การส่งเสริมสนับสนุนและอำนวยความสะดวกให้ครูและบุคลากร ศึกษา วิเคราะห์ วิจัย เพื่อพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ให้ครอบคลุมทุกด้าน	4	0	-	4	0.80
3	การจัดให้มีหน่วยงาน/องค์กรเฉพาะในสถานศึกษาทำหน้าที่หลักในการจัดหา ทุนการวิจัยและดำเนินการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา	4	0	-	4	0.80

ข้อ	ขอบข่ายงานวิชาการ	คะแนนความคิดเห็น			รวม คะแนน	ค่า IOC
		สอดคล้อง	ไม่แน่ใจ	ไม่สอดคล้อง		
		+1	0	-1		
4	การประสานความร่วมมือในการศึกษาวิเคราะห์ วิจัย เพื่อพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้และงานวิชาการกับองค์กรอื่น	4	0	-	4	0.80
5	การเผยแพร่ผลงานการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้และงานวิชาการแก่ผู้ที่เกี่ยวข้อง	4	0	-	4	0.80
5. การพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา						
1	การศึกษา สํารวจ วิเคราะห์ความจำเป็นในการใช้สื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา	4	0	-	4	0.80
2	การส่งเสริมให้ครูผลิต พัฒนาสื่อและนวัตกรรมการเรียนการสอน	4	0	-	4	0.80
3	การจัดการเรียนการสอนโดยการนำเทคโนโลยีมาช่วยในการเรียนการสอนให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น เช่น การศึกษาทางไกล, E-Library, Internet เป็นต้น	4	0	-	4	0.80
4	การจัดให้มีศูนย์สื่อ นวัตกรรม และศูนย์เทคโนโลยีเพื่อการศึกษาในสถานศึกษา	4	0	-	4	0.80
5	การวางแผน พัฒนา กำกับ ติดตามการใช้สื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ	4	0	-	4	0.80
6. การพัฒนาแหล่งการเรียนรู้						
1	การสำรวจแหล่งเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาคุณภาพการศึกษาทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา	4	0	-	4	0.80
2	การส่งเสริมและอำนวยความสะดวกให้ครูได้ใช้แหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษาในการจัดกระบวนการเรียนรู้	4	0	-	4	0.80
3	การเผยแพร่แหล่งเรียนรู้แก่ครูในสถานศึกษาอื่นและองค์กรอื่น ๆ ในบริเวณใกล้เคียง	4	0	-	4	0.80

ข้อ	ขอบข่ายงานวิชาการ	คะแนนความคิดเห็น			รวม คะแนน	ค่า IOC
		สอดคล้อง	ไม่แน่ใจ	ไม่สอดคล้อง		
		+1	0	-1		
4	การจัดตั้งและพัฒนาแหล่งเรียนรู้โดยประสานความร่วมมือกับสถานศึกษาอื่นในการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาแหล่งเรียนรู้ร่วมกัน	4	0	-	4	0.80
5	การวางแผน พัฒนา กำกับ ติดตามการใช้แหล่งเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ	4	0	-	4	0.80
7. การนิเทศการศึกษา						
1	การจัดระบบการนิเทศงานวิชาการและการเรียนการสอนภายในสถานศึกษา	4	0	-	4	0.80
2	การดำเนินการนิเทศการเรียนการสอนงานวิชาการและการเรียนการสอนภายในสถานศึกษาด้วยวิธีการที่หลากหลายและเหมาะสม	4	0	-	4	0.80
3	การพัฒนากระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษา	4	0	-	4	0.80
4	การประสานความร่วมมือแลกเปลี่ยนเรียนรู้การนิเทศการศึกษากับสถานศึกษาอื่น	4	0	-	4	0.80
5	ติดตามประสานงานกับหน่วยงานต้นสังกัดเพื่อพัฒนาระบบและกระบวนการนิเทศงานวิชาการและการเรียนการสอนของสถานศึกษา	4	0	-	4	0.80
8. การแนะแนวการศึกษา						
1	การจัดระบบการแนะแนวและนำข้อมูลระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนมาเป็นแนวทางในการวางแผนการแนะแนวทางวิชาการและกระบวนการเรียนการสอน	4	0	-	4	0.80
2	การดำเนินการแนะแนวการศึกษาโดยอาศัยความร่วมมือของครูทุกคนในสถานศึกษา	4	0	-	4	0.80
3	การติดตามและประเมินผลการจัดระบบและกระบวนการแนะแนวการศึกษาในสถานศึกษา	4	0	-	4	0.80
4	การประสานความร่วมมือแลกเปลี่ยนเรียนรู้เครือข่ายการแนะแนวกับสถานศึกษาอื่น	4	0	-	4	0.80

ข้อ	ขอบข่ายงานวิชาการ	คะแนนความคิดเห็น			รวม คะแนน	ค่า IOC
		สอดคล้อง	ไม่แน่ใจ	ไม่สอดคล้อง		
		+1	0	-1		
5	การประเมินผลการแนะแนวและนำไปใช้อย่างเหมาะสม	4	0	-	4	0.80
9. การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษา						
1	การจัดระบบโครงสร้างองค์กรรองรับการจัดระบบประกันคุณภาพ	4	0	-	4	0.80
2	การกำหนดเกณฑ์การประเมินตามมาตรฐานการศึกษาและกำหนดเป้าหมายความสำเร็จของสถานศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาและเป้าหมายความสำเร็จของหน่วยงานต้นสังกัด	4	0	-	4	0.80
3	การวางแผนการดำเนินงาน ติดตาม ตรวจสอบการพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามระบบประกันคุณภาพการศึกษาเพื่อให้มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง	4	0	-	4	0.80
4	การประสานความร่วมมือกับสถานศึกษาและหน่วยงานอื่นในการปรับปรุงและพัฒนาประกันคุณภาพการศึกษา	4	0	-	4	0.80
5	การประสานงานกับหน่วยงานต้นสังกัด สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษาเพื่อพัฒนางานวิชาการของสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง	4	0	-	4	0.80
10. การส่งเสริมความรู้วิชาการแก่ชุมชน						
1	การศึกษา สำรวจความต้องการและกำหนดนโยบายในการส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่ชุมชน	4	0	-	4	0.80
2	การจัดให้มีหน่วยงานในสถานศึกษาทำหน้าที่หลักในการส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่ชุมชน	4	0	-	4	0.80
3	การจัดกิจกรรมให้ความรู้ทางวิชาการเพื่อพัฒนาทักษะวิชาชีพและคุณภาพชีวิตแก่ชุมชน	4	0	-	4	0.80
4	การส่งเสริมให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมงานวิชาการของสถานศึกษา	4	0	-	4	0.80
5	การส่งเสริมให้ผู้บริหาร ครูและนักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชนตามโอกาสต่าง ๆ ที่เหมาะสม	4	0	-	4	0.80

ข้อ	ขอบข่ายงานวิชาการ	คะแนนความคิดเห็น			รวม คะแนน	ค่า IOC
		สอดคล้อง	ไม่แน่ใจ	ไม่สอดคล้อง		
		+1	0	-1		
6	การส่งเสริมให้ผู้นำชุมชน ผู้นำศาสนา องค์กรภาครัฐและเอกชน และผู้ปกครองเข้าร่วมกิจกรรมภายในสถานศึกษาตามโอกาสต่าง ๆ ที่เหมาะสม	4	0	-	4	0.80
11. การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่น						
1	การวางแผนร่วมกับครูในการประสานความร่วมมือกับสถานศึกษาอื่นเพื่อพัฒนางานวิชาการของสถานศึกษา	4	0	-	4	0.80
2	การประสานความร่วมมือและช่วยเหลือการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาอื่นทั้งในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานและระดับอุดมศึกษา	4	0	-	4	0.80
3	การสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับองค์กรต่าง ๆ เพื่อพัฒนางานวิชาการได้อย่างเหมาะสม	4	0	-	4	0.80
4	การนำครูไปศึกษาดูงานการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาอื่นเพื่อสร้างมุมมองที่ดีในการพัฒนาการศึกษาของตน	4	0	-	4	0.80
5	การให้ผู้เรียนเข้าร่วมการแข่งขันทักษะทางวิชาการและเข้าร่วมงานวิชาการในสถานศึกษาอื่นตามโอกาสต่าง ๆ ที่เหมาะสม	4	0	-	4	0.80
12. การส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัวย องค์กร หน่วยงาน และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา						
1	การจัดองค์กรในการประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการและสนับสนุนด้านวิชาการของบุคคล ครอบครัวย องค์กร หน่วยงาน และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา	4	0	-	4	0.80
2	การกำหนดนโยบายและวางแผนในการประสานความร่วมมือและสนับสนุนด้านวิชาการของบุคคล ครอบครัวย องค์กร หน่วยงาน และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา	4	0	-	4	0.80
3	การสร้างเครือข่ายและประสานความร่วมมือช่วยเหลือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่น	4	0	-	4	0.80
4	การติดตามประเมินผลการประสานความร่วมมือและสนับสนุนด้านวิชาการ	4	0	-	4	0.80

ข้อ	ขอบข่ายงานวิชาการ	คะแนนความคิดเห็น			รวม คะแนน	ค่า IOC
		สอดคล้อง	ไม่แน่ใจ	ไม่สอดคล้อง		
		+1	0	-1		
	ของบุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา					

Prince of Songkla University
Pattani Campus

ผลการตรวจหาค่าความเชื่อมั่น (Coefficient Alpha)
เกี่ยวกับแบบสอบถามการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม
จังหวัดชายแดนภาคใต้

ข้อบ่งชี้งานวิชาการ	จำนวนข้อ	ค่าแอลฟา
1. การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา	5	.874
2. การพัฒนากระบวนการเรียนรู้	5	.820
3. การวัดผล ประเมินผล และเทียบโอนผลการเรียน	5	.824
4. การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา	5	.931
5. การพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา	5	.920
6. การพัฒนาแหล่งการเรียนรู้	5	.919
7. การนิเทศการศึกษา	5	.826
8. การแนะแนวการศึกษา	5	.887
9. การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษา	5	.737
10. การส่งเสริมความรู้ทางวิชาการแก่ชุมชน	6	.922
11. การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่น ๆ	5	.909
12. การส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัวยุติธรรม หน่วยงานและสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา	4	.961
รวม	60	.984

ผลการตรวจหาค่าความเชื่อมั่น (Coefficient Alpha)
เกี่ยวกับแบบสอบถามคุณลักษณะของความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์

คุณลักษณะของความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์	จำนวนข้อ	ค่าแอลฟา
1. การศรัทธา (อิมาน)	5	.922
2. การทำความดี (อิบาดะฮ์)	5	.860
3. คุณธรรมจริยธรรม (อัคลาภ)	4	.952
4. สติปัญญา	4	.924
5. จิตใจ (นัฟส) และจิตวิญญาณ (รูห)	5	.944
6. ร่างกาย	3	.908
7. สังคม	4	.913
8. ทักษะด้านอาชีพ	3	.921
รวม	33	.977

Prince of Songkla University
Pattani Campus

ภาคผนวก ง

ถอดเทปการสัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียน และการประชุมพิจารณาร่างรูปแบบ
การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามจังหวัดชายแดนภาคใต้
เพื่อสร้างผู้เรียนสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์

โรงเรียนธรรมวิทยามูลนิธิ อำเภอเมืองยะลา จังหวัดยะลา

สัมภาษณ์ เมื่อวันที่ 19 กันยายน 2559

1. ท่านตระหนักถึงความสำคัญและความจำเป็นของการสร้างผู้เรียนสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์หรือไม่อย่างไร

ผู้อำนวยการโรงเรียน : โดยปกติแล้วโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามจะเน้นการเรียนการสอนด้านศาสนาเป็นอันดับแรก เพราะสัจธรรมทั้งหลายนั้นมาจากวะฮยู มาโดยผ่านวะฮยูของเอกองค์อัลลอฮ์ ﷻ ซึ่งจะแตกต่างกับการเรียนสมัยใหม่ของระบบ secular ซึ่งแยกศาสนาต่างหาก ด้วยเหตุนี้การที่จะสร้างมนุษย์ให้สมบูรณ์นั้นต้องอาศัยศาสนาเป็นแกนเป็นหลักในการที่จะพัฒนาในทุก ๆ ด้าน ดังที่พระองค์อัลลอฮ์ได้ตรัสในอายะฮ์ที่ 56 وَمَا خَلَقْتُ الْجِنَّ وَالْإِنْسَ إِلَّا لِيَعْبُدُونِ “และเราได้สร้างญินและมนุษย์มาเพื่อการอื่นใด เว้นเสียแต่เพื่อให้พวกเขาทำการเคารพและภักดี (อิบาดะฮ์)” ดังนั้น ข้อนี้เป็นจุดหมายสำคัญที่จะสร้างผู้เรียนไปสู่ความเป็นเลิศ ซึ่งความเป็นเลิศในที่นี้หมายถึงความยำเกรงต่อเอกองค์อัลลอฮ์ ﷻ การเคารพและการภักดีต่อเอกองค์อัลลอฮ์ ﷻ จึงเป็นจุดสำคัญและมีความจำเป็นอย่างยิ่ง

หัวหน้าฝ่ายวิชาการสามัญ : ในเรื่องการจัดการศึกษาทุกโรงเรียนก็จัดการศึกษาเพื่อให้เป็นไปตามเป้าหมายของหลักสูตร ไม่ว่าจะเป็หลักสูตรของกระทรวงหรือว่าหลักสูตรของสถานศึกษา ซึ่งแน่นอนที่สุดว่าหลักสูตรที่ทั้งศาสนาและสามัญมุ่งเน้นผู้เรียนนั้นมีความเป็นเลิศและมีความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ คือ ในช่วงที่อยู่ในโลกปัจจุบัน นักเรียนสามารถดำรงอยู่ในสังคมได้อย่างเป็นปกติสุข แล้วก็สามารถที่จะพัฒนาสังคมได้ และในขณะเดียวกันในโลกนี้นักเรียนก็มีความรู้พื้นฐานที่โรงเรียนพยายามที่จัดหลักสูตรให้นักเรียนได้เข้าถึงในจุดตรงนี้ ซึ่งแน่นอนที่สุดก็ต้องไปมุ่งเน้นในการจัดการเรียนการสอนที่นำไปสู่การเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์

2. ในโรงเรียนของท่านมีการบริหารหลักสูตรและ/หรือมีการจัดกิจกรรมในหลักสูตรเพื่อส่งเสริมในสร้างผู้เรียนสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์หรือไม่ อย่างไร

หัวหน้าฝ่ายวิชาการสามัญ : ตามที่กล่าวเนื่องจากข้อที่ 1 เห็นได้ว่าเรื่องการบริหารหลักสูตรเป้าประสงค์โรงเรียนมองไปที่นักเรียนและความคาดหวังของผู้ปกครองและชุมชน เพราะฉะนั้น จะเห็นว่าเป้าประสงค์ของการจัดหลักสูตรก็จะเน้นว่าทำอย่างไรให้สอดคล้องกับความ

ถนัดของผู้เรียน เพื่อจัดหลักสูตรให้สอดคล้องกับผู้เรียนมากที่สุด นักเรียนบางคนถนัดในเรื่องของวิชาการก็ส่งเสริมด้านวิชาการ นักเรียนบางคนถนัดในเรื่องของวิชาชีพโรงเรียนก็พยายามให้มาเรียนในแผนการเรียนอีกแผนการเรียนหนึ่ง แล้วในเรื่องของการจัดกิจกรรมดูว่านักเรียนทำได้มั๊ย? แล้วที่สำคัญ ณ ตอนนี คือ ทำอย่างไรที่นักเรียน 1 คน ต้องเรียน 2 ภาค แล้วทำให้ 2 ภาค มารวมเป็น 1 โดยนักเรียนไม่มีความรู้สึกว่ายากเกินไปโดยสิ้นเชิง ตอนนีโรงเรียนพยายามคุยกับคุณครู เช่น วิชาภาษาไทย เช่น การใช้คำให้เหมาะสมกับกาลเทศะ โดยให้คุณครูสามัญพยายามส่งเสริมด้านศาสนา การมีอัคลากที่ดี ไม่เพียงแค่ว่าจะเรียนรู้เชิงสามัญเพียงอย่างเดียว ให้ครูไปเจาะลึกในด้านที่สามารถบูรณาการ ก็คือพยายามที่จะพัฒนาบุคลากรในด้านนี้ให้มากที่สุด เน้นในเรื่องของการส่งเสริมและการแก้ไขตามบริบทของสถานศึกษาและความตระหนักของผู้เรียนเป็นหลัก

ผู้อำนวยการโรงเรียน : ในเรื่องหลักสูตรนั้นเป็นที่ทราบกันดีว่าหลักสูตรศาสนา โรงเรียนใช้หลักสูตรอิสลามศึกษาพุทธศักราช 2546 ปรับปรุงไปเรื่อยๆ ส่วนหลักสูตรของสามัญนั้น เป็นไปตามแนวทางของกระทรวงศึกษาธิการกำหนด ดูเหมือนว่า 1 โรงเรียน 2 ระบบนั้นจะแยกกัน ศาสนาและที่สามัญ ปรัชญา แนวคิดของหลักสูตรกระทรวงศึกษาธิการนั้นใช้บังคับทั่วประเทศ และอาจจะมีปรัชญาที่แตกต่างไปจากการเรียนการสอนของอิสลาม ส่วนหลักสูตรศาสนานั้นมุ่งเน้นให้ผู้เรียนนั้นเป็นคนดี รักดีต่อเอกองค์อัลลอฮ์ ﷻ ที่จริงแล้วหลักสูตรศาสนาเป็นหลักสูตรที่ครบถ้วนสมบูรณ์ เพราะอัลกุรอานเป็นธรรมนูญของชีวิต ส่วนอัลหะดีษเป็นแนวทางการดำเนินชีวิต ซึ่งทั้ง 2 อย่างนี้ครบถ้วนสมบูรณ์อยู่แล้ว อัลกุรอานประกอบด้วยศาสตร์หลายแขนง หลายสาขามีทุกสาขาวิชา ก็ว่าได้ เพราะเป็นวะหฺยูจากเอกองค์อัลลอฮ์ ﷻ ครบถ้วนสมบูรณ์อย่างแน่นอน แต่ปัญหามีอยู่ว่าจะบูรณาการอย่างไรในหลาย ๆ ศาสตร์ในหลาย ๆ สาขาให้เป็นไปตามทัศนะของอิสลามและเหมาะสมกับผู้เรียน โดยเฉพาะโรงเรียนเอกชนนั้น ผู้ปกครองและชุมชนต้องการให้ผู้เรียนมีศาสนาอยู่ในใจ ถือว่าเป็นฟิรฎูฮีน ส่วนฟิรฎูฮีกิฟายะฮฺ เรื่องอาชีพ หรือเรื่องอื่น ๆ นั้นก็จำเป็นเช่นกันที่จะอยู่ในสังคมโลกในปัจจุบัน ดังนั้น ถ้าจะบูรณาการก็สามารถทำได้ซึ่งขณะนี้ทางโรงเรียนอยู่ระหว่างการออกแบบหลักสูตรบูรณาการ เป็นการบูรณาการเชิงรายวิชาวิชาและเนื้อหา ซึ่งเป็นการยากที่จะหาผู้มีความรู้ ทั้ง 2 อย่างแต่หากสามารถทำได้ก็เป็นสิ่งที่ดี ถ้าสายสามัญผู้สอนเคยผ่านการเรียนการสอนศาสนามาก่อน นี่คือข้อดีของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาที่ผู้สอนมีพื้นฐานศาสนามาก่อน อยู่ที่ตัวหลักสูตรว่าเป้าหมายของหลักสูตรจะไปในทางไหน ส่วนการบูรณาการแน่นอนต้องเชิญผู้รู้จากภายนอกมาเสริมในส่วนนี้ และเติมเต็มให้เกิดความสมบูรณ์ในการเรียนการสอนศาสนาให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น ณ ตอนนี

ถึงแม้ว่าหลักสูตรอิสลามศึกษากับหลักสูตรสามัญศึกษาแยกกันแต่ทางโรงเรียนก็พยายามให้เป็นหนึ่งเดียวพยายามบูรณาการกันซึ่งอาจต้องใช้เวลา

ผู้แทนฝ่ายวิชาการศาสนา : หลักสูตรของโรงเรียนสอนศาสนาอิสลามทุกๆ โรงเรียนเป้าหมายของการผลิตนักเรียน คือ ให้ตรงตามปรัชญาอิสลาม **وَبِنَايَا الدُّنْيَا حَسَنَةً وَبِنَايَا الدُّنْيَا حَسَنَةً** การที่จะทำให้เด็กนักเรียนมีความสุข มีความโดดเด่นในเรื่องคุณงามและอาคิเราะฮฺ ถ้าจะทำให้สำเร็จได้นั้นก็ต้องตามเป้าหมายที่เรากำหนดไว้ หมายความว่าหลังละหมาดทุกครั้งเรา กล่าวคำว่า **إِنَّ صَلَاتِي وَنُسُكِي وَمَحْيَايَ وَمَمَاتِي لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ** ในการจะให้ **وَنُسُكِي** สมบูรณ์แบบโรงเรียนต้องนำนักเรียนไปสู่หลักสูตรที่โรงเรียนต้องการ ซึ่งหลักสูตรนั้นโรงเรียนจะให้เด็กนักเรียน ละหมาดให้ครบและเกรงกลัวต่ออัลลอฮ์ **عَلَيْهِ** และอยู่ในสังคมมนุษย์ได้อย่างสมบูรณ์แบบ มีความสุข และมีทักษะสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ก็คือหลักสูตรที่เป็นเป้าหมายที่จะนำนักเรียนไปสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ แม้ว่าโรงเรียนจะต้องใช้เวลา 10 ปี 40 ปี หรือ 50 ปี トラบใดที่ยังทำไม่สำเร็จโรงเรียนก็ต้องพยายามสร้างผู้เรียนสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ต่อไป

3. ในโรงเรียนของท่านมีการจัดกระบวนการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมในสร้างผู้เรียนสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์หรือไม่ อย่างไร

ผู้อำนวยการโรงเรียน : การเรียนการสอนโดยปกติครูส่วนใหญ่มีความเข้าใจว่าเป็นการถ่ายทอดความรู้จากครูสู่ผู้เรียน หรือจากจุดหนึ่งไปยังอีกจุดหนึ่ง ในความเป็นจริงศาสนาอิสลามนั้นการเรียนการสอนมีเป้าหมายที่ชัดเจน คือ สร้างคนให้เป็นคนดี ดังนั้น การเรียนการสอนนั้นมีดีที่เรียกว่า คือ การอบรม การขัดเกลา และการถ่ายทอดความรู้ แต่บางคนเรียนรู้แล้วแต่ไม่ค่อยได้ปฏิบัติเพราะไม่มีจิตสำนึก จิตใจและจิตวิญญาณ ซึ่งการเรียนการสอนต้องประกอบด้วย 3 อย่างข้างต้น ซึ่งเป็นการอบรมนักเรียนให้มีคุณธรรม จริยธรรม มีอัคลาก และมีระเบียบวินัย ในความเป็นจริง ณ ปัจจุบันหากเราดูการปฏิบัติของนักเรียนบางคน **رَبِّهِمْ** รู้ว่า **((الْمَنْظَرُ مِنَ الْإِيمَانِ))** ซึ่งครูก็ได้สอนและในหะดีษก็ทราบ ในอัลกุรอานก็กล่าวในเรื่องของความสะอาดจำได้หมดในทฤษฎี แต่ไม่เข้าถึงจิตใจ จิตวิญญาณ ไม่มีจิตสำนึก ในเมื่อจิตวิญญาณ และจิตสำนึกไม่มีอะตอมต่างๆ ก็จะไม่เกิดขึ้น สอนแต่ทฤษฎีอย่างเดียว ดังนั้นในหลักการเรียนการสอนต้องตั้งระเบียบฮะดีษ ตะอ์ลิม และ ตะอ์ดีบ โดยผู้สอนต้องเป็นแบบอย่างให้กับผู้เรียน

หัวหน้าฝ่ายวิชาการสามัญ : ในบางครั้งแม้ว่าหลักสูตรดีแต่ครูด้อยก็ไม่เป็นไปตามวัตถุประสงค์ เช่น ในเรื่องของการถ่ายทอด การเป็นต้นแบบ การมีจิตอาสา หรือในเรื่องของการค้นคว้า ในวิชาชีพครู ถ้าครูไม่มีในสิ่งที่กล่าวมาต่อให้โรงเรียนทำโครงสร้างมาอย่างดี ทำพิมพ์เขียวมาอย่างดี แต่ถ้าผู้ที่จะนำไปสู่การพิมพ์ออกมาไม่ดีก็คงไม่สัมฤทธิ์ผล โดยเฉพาะหลักสูตรของโรงเรียนพยายามที่จะเน้นให้มีหลากหลายเป็นไปตามความหลากหลายของผู้เรียนที่เข้ามา ซึ่งนักเรียนบางคนเข้ามาเรียนเพื่อจะมุ่งเน้นทางด้านวิชาศาสนาและได้พื้นฐานทางด้านสามัญศึกษาแล้วนำไปต่อยอดในวิชาศาสนาเพื่อไปเป็นอิมามไปเรียนต่อต่างประเทศ แต่นักเรียนบางคนเข้ามาเรียนเพื่อจะมุ่งเน้นทางด้านวิชาสามัญและได้พื้นฐานทางด้านศาสนาเพื่อไปเป็นประกอบอาชีพในความถนัดของตนเอง เพราะฉะนั้นในกระบวนการเรียนการสอนครูจึงมีสำคัญ แต่ในขณะเดียวกันถ้าครูไม่มีวิธีแยกแยะ และก็ไม่มีความเชื่อในเรื่องของการวิเคราะห์ผู้เรียน ต่อให้หลักสูตรเป็นอย่างไรก็คงไม่สัมฤทธิ์ผล และที่สำคัญ ณ ตอนนี้องค์กรโรงเรียนเจอ คือ โรงเรียนเต็มไปด้วยนักเรียนที่เก่ง แต่กับด้อยในเรื่องของกาลเทศะ ด้อยในเรื่องของกริยามารยาทและด้านจริยธรรม เพราะฉะนั้น ถึงเวลาที่โรงเรียนจะต้องบูรณาการระหว่างหลักสูตรวิชาศาสนาและวิชาสามัญ อาจจะมี 1 หรือ 2 วิชา ที่สามารถรวมกันในการจัดการเรียนการสอนโดยใช้ครู 2 คน ที่มีความถนัดทั้ง 2 ด้านแล้วบูรณาการกันให้เป็นคน 1 คน เข้าไปเพื่อแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น

หัวหน้าฝ่ายวิชาการสามัญ : ปัญหาของการบูรณาการวิชาศาสนาและสามัญ คือ

1. จำนวนรายวิชาของศาสนาเยอะไป รวมทั้งโรงเรียนต้องปรับปรุงการเรียนการสอนของศาสนาที่เน้นท่องจำ แทนที่จะไปเน้นเรื่องของการเข้าใจนำไปสู่การปฏิบัติ ส่วนนี้โรงเรียนต้องแก้ไขกันเยอะพอสมควร

2. การเชื่อมต่อวิชาสามัญที่นักเรียนต้องเรียนรู้กับวิชาศาสนาที่นักเรียนควรจะได้แล้วจะนำไปสู่การเรียนการสอนหรือการดำรงชีวิตของนักเรียนอย่างไรโรงเรียนยังขาดตรงนี้อยู่ จึงมองว่าเป็นเพราะจำนวนวิชาที่มาก ซึ่งบางวิชาสามารถหลอมรวมกับรายวิชาอื่นได้

4. ในโรงเรียนของท่านมีการวัดและประเมินผลผู้เรียนเพื่อส่งเสริมในการสร้างผู้เรียนสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์หรือไม่ อย่างไร

ผู้แทนฝ่ายวิชาการศาสนา : โรงเรียนพยายามที่จะหลอมรวมนักเรียนให้เป็นหนึ่งเดียวตั้งแต่เช้าขณะเช้าแถว เมื่อเข้าห้องเรียนต่างคนต่างเข้าห้องเรียนช่วงศาสนาหลังจากนั้นก็ร่วมกันละหมาด เมื่อร่วมกันละหมาดซุฮรึ้นแสดงว่าช่วงนั้นเป็นการสร้างจิตสำนึกให้นักเรียนจากหลักทฤษฎีไปสู่หลักปฏิบัติ หลังจากนั้นก็ไปเข้าเรียนเพื่อเรียนวิชาสามัญ 5 คาบเรียน แล้วจึงกลับ และจุดนี้เองที่จะเป็นสิ่งที่สังคมมองว่านักเรียนเราเมื่อกลับไปบ้านนั้นเป็นที่ยอมรับหรือไม่ โดยดูจากพฤติกรรมของนักเรียน **พุทธิพิสัย จิตพิสัย** ว่าหลังจากออกจากโรงเรียนแล้ว ครูอาจารย์ได้สอนในโรงเรียนแล้วกลับไปบ้านผู้ปกครองจะเป็นผู้ประเมินนักเรียน ซึ่งโรงเรียนคิดว่าการประเมินนี้เป็นการประเมินจากสภาพจริง โดยการสังเกต ถ้าผู้ปกครองยอมรับว่าเมื่อนักเรียนกลับไปบ้านแล้วละหมาดพร้อมกัน มีการอ่านอัลกุรอาน และกัซซะฮ์อื่น ๆ อัลฮัมดุลิลละฮ์ นักเรียนสามารถทำได้นี้คือจุด ๆ หนึ่งที่ทำให้ครอบครัวยอมรับ และทำให้ผู้ปกครองส่งนักเรียนเข้ามาเรียนในโรงเรียน ซึ่งมีจำนวนมากในทุก ๆ ปี นอกเหนือไปจากนั้น ต้องยอมรับว่าการเรียนศาสนาหรือการเรียนในต่าง ๆ นักเรียนยังขาดอีกจุดหนึ่ง คือการวิเคราะห์ สังเคราะห์ ซึ่งเป็นที่มาถึงความตระหนัก เช่น ตระหนักว่าสิ่งใดเป็นวาญิบ สิ่งใดเป็นฟิรฎู และสิ่งใดเป็นสุนัต ทุกสิ่งทุกอย่างนี้เป็นสิ่งที่ต้องสร้างความตระหนัก การตระหนักนี้จะเกิดจากการสังเคราะห์หลักสูตรโรงเรียนจึงต้องสอนให้นักเรียนรู้จักการวิเคราะห์ ครู อาจารย์ทำได้หรือยังซึ่งตรงนี้โรงเรียนจำเป็นต้องดำเนินการอีกมาก

หัวหน้าฝ่ายวิชาการสามัญ : ตัวเองมองอยู่หลายมุมไม่ว่าจะเป็นด้านวิชาศาสนาหรือสามัญ วิธีการหนึ่งที่จะนำมาซึ่งการประเมินและวิธีการวัดผลที่จะทำให้นักเรียนได้อะไรมากก็คือในเรื่องของการเน้นโครงการหรือกิจกรรม ทางโรงเรียนมีงานมหกรรมวิชาการก็จะมอบหมายให้ผู้สอนศาสนาหรือคุณครูสามัญ เน้นทำในรูปแบบของโครงการ ไม่ว่าจะป็นวิชาศาสนาหรือวิชาสามัญ เมื่อนักเรียนได้ทำกิจกรรมจะทำให้สามารถประเมินอย่างชัดเจน นักเรียนเมื่อเวลาได้ลงมือทำก็จะเกิดความเข้าใจ ตรงนี้ถือเป็นการประเมินที่ดีและครบสมบูรณ์ ไม่ต้องใช้เครื่องมืออะไรเลย คือนักเรียนสามารถที่จะเรียนรู้และมีส่วนร่วมมากที่สุด จึงมองว่าวิธีการประเมินหรือวิธีการจัดการเรียนการสอนที่ดีที่สุดก็คือ การเน้นให้นักเรียนได้มีกิจกรรมและมีโครงการโดยเฉพาะในวิชาที่เป็นนามธรรม

ผู้อำนวยการโรงเรียน : ด้านการวัดผลประเมินผล มองว่าปัจจุบันอาจจะผิดพลาดที่โทษสักที่หนึ่งที่จะมุ่งเน้นผู้เรียนนั้นเพียงให้มีความรู้ เน้น IQ อย่างเดียว ทำให้นักเรียนจะมี

สติปัญญาด้านความรู้และมีการแข่งขันที่สูงเพื่อที่จะได้ไปเรียนต่อในระดับที่สูงขึ้น อย่างเช่น มหาวิทยาลัยต่าง ๆ จนทำให้การประเมินด้านจิตพิสัยนั้นลดน้อยลง ถ้าเป็นไปได้โรงเรียนควรจะทำเช่นกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งวิชาศาสนา ควรแยกว่าห้องที่เปอร์เซ็นต์ และมีกิจกรรมเท่าไร ภาควิชาปฏิบัติเท่าไร ไม่ใช่ให้คะแนนด้านความสามารถในการจำ ในการคิดวิเคราะห์อย่างเดียว ต้องแบ่งให้ชัดเจนในส่วนของคะแนนซึ่งเป็นสิ่งที่น่าจะดีกว่า ไม่ใช่มุ่งเน้นแต่ที่จะให้นักเรียนท่องจำ เน้นความรู้อย่างเดียว ไม่ครบถ้วนในการเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้ง 8 คุณลักษณะ ถ้าจะให้ครบต้องแบ่งให้ชัดเจน ในสัดส่วนคะแนนในการวัดผลประเมินผลแต่ละครั้ง ส่วนของโรงเรียน ณ ปัจจุบันทางด้านการเรียนวิชาศาสนาโรงเรียนจะมีห้องหนึ่งเป็นห้องปฏิบัติการศาสนา เป็นห้องมะฮัมมัด อัดดีน จะเป็นการเปิดโอกาสให้นักเรียนนั้นมีประสบการณ์ตรงจากการเรียนแล้วไปฝึกไปปฏิบัติ อย่างเช่น การระดมมูม ห้องนี้จะมีสื่อการเรียนที่หลากหลาย และสื่อการเรียนในวิชาต่าง ๆ ส่วนเวลาในการใช้ห้องนั้นมีหลายเวลา คุณครูอาจจะใช้เวลาการเรียนการสอนนักเรียนปกติซึ่งนักเรียนจะได้ฝึกประสบการณ์ตรง

5. ในโรงเรียนของท่านมีการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาเพื่อส่งเสริมในการสร้างผู้เรียนสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์หรือไม่ อย่างไร

หัวหน้าฝ่ายวิชาการสามัญ : จะเห็นว่าการวิจัยเกือบทุกโรงจะไปเน้นไปที่ครูสามัญ เป็นส่วนใหญ่ เมื่อมอบหมายให้ครูทำวิจัยจะเห็นว่าครูจะเน้นไปทางด้านการวัดเรื่องสติปัญญาเป็นส่วนมาก เช่น ทำไมนักเรียนถึงตกวิชานี้ ทำไมนักเรียนถึงไม่ผ่านเกณฑ์ หรืออาจจะมิด้านจริยธรรม นิดหน่อยในเรื่องของการตรงต่อเวลา การได้ ร หรือได้ 0 ของนักเรียน และทำไมนักเรียนไม่ส่งการบ้าน ก็เป็นในลักษณะทำนองเดียวกัน ซึ่งจะไปครอบคลุมทั้ง 8 คุณลักษณะนั้นคงไม่ ยกเว้นถ้าโรงเรียนสามารถทำให้มีการวิจัยเกิดทั้ง 2 ฝ่าย คือ ทั้งศาสนาและสามัญ โดยมองปัญหาว่าทำไมนักเรียนในปัจจุบันถึงได้ขาดในเรื่องของคุณธรรม จริยธรรม และจิตอาสา โดยวิจัยแต่ละชั้นเรียนไป เพราะฉะนั้นจึงมองว่าด้านวิจัยคุณครูทำอยู่แต่ยังไม่ครอบคลุม ส่วนใหญ่จะไปมุ่งเน้นเอาปัญหา รายวิชาของตัวเองเป็นตัวตั้ง เอาผลคะแนนออกมาเป็นตัวตั้งแล้วนำมาซึ่งการทำวิจัย ซึ่งจริง ๆ แล้ว การทำวิจัยต้องเริ่มตั้งแต่ก่อนจะเรียน หรือสอนไปได้สักพักด้วยซ้ำว่านักเรียนห้องนี้มีพฤติกรรมที่จะต้องส่งเสริมหรือจะต้องแก้ไขในเรื่องอะไร เพราะฉะนั้นตรงนี้ก็มองว่ายังต้องพัฒนากันอีกเยอะในเรื่องของการทำวิจัยในชั้นเรียน

ผู้อำนวยการโรงเรียน : หากพูดถึงการวิจัยตามที่หัวหน้าฝ่ายวิชาการสามัญได้กล่าวมาสักครู่ว่าจะเป็นฝ่ายสามัญเสียส่วนใหญ่ เพราะระบบประกันคุณภาพนั้นเป็นตัวบังคับ ครูทุกคนต้องทำวิจัยในชั้นเรียน ส่วนครูศาสนาเป็นที่ทราบกันว่าส่วนใหญ่ไม่ได้จบทางด้านการศึกษา ส่วนใหญ่จบทางด้านชะรีอะฮ์และอุศูลุดดีน น้อยคนที่จะจบด้านตรปียะฮ์ เพราะหากจบทางด้านตรปียะฮ์คงไม่มีปัญหาเพราะรู้ว่าหน้าที่ของตนเองว่าต้องทำการวิจัย แต่อย่างไรก็ตามการวิจัยเป็นการค้นหาปัญหาของผู้เรียนเพื่อที่จะได้แนะนำ ส่งเสริมเข้าในระบบการแนะแนวต่อไป เพื่อแก้ไขพัฒนาต่อไป แต่โรงเรียนก็ยังมียางวิจัยบ้างพอสมควร ถ้าจะว่าไม่มีเลยก็คงไม่ใช่โดยเฉพาะอย่างยิ่งระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนซึ่งจะมีทั้งครูศาสนาและครูสามัญเป็นผู้รับผิดชอบ สำหรับนักเรียนที่มีปัญหาไม่ว่าปัญหาด้านการเรียน หรือปัญหาด้านอื่นๆ หากนักเรียนทำผิด เช่น ทำผิดวินัย หรือทำผิดอะไรสักอย่างหนึ่งของโรงเรียน ระบบดูแลนักเรียนนี้จะเรียกมาก่อน ก่อนที่จะไปถึงกิจการนักเรียน อย่างน้อยเรียกมาสอบถามปัญหาเพราะอะไร พุดจากกันด้วยดี เพราะถ้าไปฝ่ายปกครองนั้นส่วนใหญ่จะกลัวกัน ทำให้รู้สภาพปัญหาอย่างแท้จริง สามารถค้นพบปัญหาของนักเรียน ตรงนี้ถือว่าเป็นการวิจัยอย่างหนึ่งที่เราอาจมองไม่เห็น ถ้าพูดถึงครูศาสนาหากบอกว่า “คุณต้องทำวิจัยนะ” ครูศาสนาคงไม่เอาเพราะกลัวว่าวิจัยนั้นต้องมี 5 บท ก็เลยรู้สึกว้าหนัก ที่จริงระบบดูแลนักเรียนทำก็คือการวิจัยอย่างหนึ่ง เป็น Case study ของผู้เรียนเป็นรายบุคคลเพื่อแก้ปัญหา ตอนนี้อยู่แผนผังตั้งงานแผนนโยบายต่างหากภายใต้ผู้บริหาร งานฝ่ายแผนที่ต้องวิจัยค้นหาสภาพปัญหาทุกอย่างในด้านการบริหารจัดการ ด้านครู ด้านผู้เรียนซึ่งต้องครบทุกด้าน ตอนนี้อยู่คิดว่างานแผนนโยบายก็ได้ลงมือบางส่วนแล้ว ส่วนครูสอนศาสนาก็ตามที่กล่าวมาเมื่อสักครู ไม่ได้จบทางด้านครูโดยตรงตอนนี้ที่โรงเรียนก็มีการพัฒนาโดยให้ไปเรียนต่อประกาศนียบัตรวิชาชีพครู ซึ่งคิดว่าสิ่งนี้จะทำให้ครูสอนศาสนามีความเข้าใจว่าการวิจัยนั้นจำเป็นยิ่งในอนาคตข้างหน้า เรื่องวิจัยนี้ถือว่าไม่ค่อยเกิด มีเพียงส่วนน้อยแต่ทุกสิ่งทุกอย่างนั้นในประเทศที่พัฒนาแล้วจะเอาผลการวิจัยไปปรับปรุงไปพัฒนาเพื่อให้มีสภาพที่ดีขึ้น ซึ่งโรงเรียนจะต้องสร้างทีมงานวิจัยให้เกิดขึ้นได้อย่างแน่นอน อินชาอัลลอฮ์

ผู้แทนฝ่ายวิชาการศาสนา : โรงเรียนต้องยอมรับว่ายังมีจุดอ่อนเรื่องการวิจัย แต่ในฐานะโรงเรียนขนาดใหญ่โรงเรียนมี SWOT analysis คือ การวิเคราะห์จุดอ่อน จุดแข็ง และโอกาส ซึ่งโรงเรียนพยายามทำพร้อมกันกับครูอาจารย์ทั้งหมด และผู้บริหาร โดยเชิญผู้เชี่ยวชาญมาวิเคราะห์พร้อมกัน มาเป็นผู้นำในการวิเคราะห์วิสัยทัศน์ของโรงเรียน การที่จะดำเนินการต่อไปว่าจะทำอย่างไรโรงเรียนมีจุดอ่อนอะไรบ้าง และมีจุดแข็งอะไรบ้าง โรงเรียนได้จัดทำแผนในเรื่องเหล่านี้ โดย

ทำมาต่อเนื่องจากแผนเดิมที่เคยทำอยู่ และตอนนี้โรงเรียนได้ดำเนินการตามที่วิเคราะห์มาและแผนที่โรงเรียนบรรจุในแต่ละปี

6. ในโรงเรียนของท่านมีการใช้สื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาเพื่อส่งเสริมในการสร้างผู้เรียนสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์หรือไม่ อย่างไร

ผู้อำนวยการโรงเรียน : ในสังคมปัจจุบันยุคเทคโนโลยี เป็นอีกสื่อหนึ่งนอกจากห้องสมุด และห้องปฏิบัติการแล้ว สื่อเทคโนโลยีเป็นสิ่งสำคัญ ข้อสำคัญอยู่ที่ผู้สอนที่จะไปให้ถึงเป้าหมายที่ต้องการ ซึ่งสื่อเทคโนโลยีเป็นส่วนหนึ่งในโลกปัจจุบัน ครูผู้สอนวิชาสามัญและวิทยาศาสตร์ในปัจจุบันก็ได้ให้งานโดยการไปค้นคว้าหาความรู้โดยผ่านอินเทอร์เน็ต โดยโรงเรียนก็มีรหัสในการใช้อินเทอร์เน็ตให้กับนักเรียนทุกคน ซึ่งโรงเรียนเป็นผู้ควบคุมอินเทอร์เน็ตมีเวลาเปิด - ปิดอินเทอร์เน็ต และสามารถตรวจสอบว่าผู้ใช้อินเทอร์เน็ตใช้ในเรื่องใด ดังนั้น นักเรียนแต่ละคนจะมีรหัสประจำตัวในการใช้หาข้อมูลต่าง ๆ ผู้สอนในปัจจุบันสั่งงานโดยการหาข้อมูลผ่านอินเทอร์เน็ตมากยิ่งขึ้น ในช่วงเย็นจะมีการบริการ wi-fi ในบริเวณโรงเรียนซึ่งนักเรียนทุกคนสามารถใช้ wi-fi ของโรงเรียนได้ ซึ่ง wi-fi ของโรงเรียนถือว่าเสถียรในระดับหนึ่ง สิ่งนี้เป็นสิ่งที่จำเป็นในยุคปัจจุบันนอกจากสื่อในห้องที่ครู และนักเรียนได้ทำไว้แล้ว ส่วนในห้องเรียนก็มีสื่อการเรียนเช่นกัน ส่วนห้องที่มีโปรเจกเตอร์ มีอินเทอร์เน็ต และ wi-fi พร้อมสำหรับครูผู้สอนที่ต้องการใช้ คือ ห้องสัมมนา แต่ต้องมีการจองล่วงหน้า

หัวหน้าฝ่ายวิชาการสามัญ : สื่อมีอยู่ 2 ลักษณะ คือ 1) สื่อที่ซื้อทั้งด้านเอกสารและด้านวัสดุอุปกรณ์ที่ซื้อมา และ 2) สื่อที่คุณครูต้องสร้างเอง หรือสามารถค้นคว้าหาจากแหล่งเรียนรู้ภายนอก ซึ่งจะเห็นว่าในส่วนของโรงเรียนก็ได้พยายามรองรับในเรื่องห้องที่จะอำนวยความสะดวกในเรื่องของการเรียนการสอนโดยเน้นให้คุณครูใช้สื่อเพื่อกระตุ้นความน่าสนใจและก็ให้เกิดความเข้าใจมากขึ้น โรงเรียนมีห้องห้องสโลป ห้องสัมมนา 1 และ 2 ห้องมัลติมีเดีย และห้องวิทยาศาสตร์ เยอะมากพอสมควรที่จะบริการได้ ที่สำคัญโรงเรียนพยายามที่จะพัฒนาในสิ่งที่รัฐบาลได้อำนวยให้ เช่น แท็บเล็ต ซึ่งตอนนี้โรงเรียนพยายามให้ครูใช้แท็บเล็ตในการเรียนการสอน และโรงเรียนก็มีการให้บริการ wi-fi ในเรื่องที่สามารถใช้แท็บเล็ตเพียงพอเนื่องจากว่าช่วงโรงเรียนนี้เราไม่ได้บริการนักเรียน จึงนำเอาแท็บเล็ตมาให้คุณครูได้ใช้ มีห้องสำหรับนักเรียนหยิบยืมใช้ได้เพื่อว่าเมื่อคุณครูจะมีการเรียนการสอนนักเรียนก็สามารถเบิกแท็บเล็ตแล้วก็ให้คุณครูใช้ข้อมูลในโลกของ

โซเซียลสอนให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้มากขึ้น ซึ่งจะเห็นได้ว่าค่อนข้างได้ผลเพราะว่าอย่างน้อยก็เป็น การกระตุ้นความสนใจของผู้เรียน ซึ่งเป็นสิ่งที่คุณครูต้องคิดและโรงเรียนก็มีการอำนวยความสะดวก ให้ แล้วสื่อจากองค์กรภายนอกก็มากพอสมควร ไม่ว่าจะเป็นหน่วยงานดับเพลิง หน่วยงานดาราศาสตร์ แล้วที่สำคัญก็คือเนื่องจากโรงเรียนได้รับการสนับสนุนเรื่องของนโยบายเรียนฟรี 15 ปี เรื่อง ของการศึกษาแหล่งเรียนรู้ภายนอกก็เป็นข้อดีของนักเรียนทุกระดับชั้นได้ไปเรียนรู้แหล่งเรียนรู้นอก สถานศึกษา โรงเรียนได้ทำ MOU กับหลากหลายองค์กร ไม่ว่าจะเป็นศูนย์วิทยาศาสตร์ยะลา เทศบาลนครยะลา และหน่วยงานอื่น ๆ ที่เป็นแหล่งเพาะชำ แหล่งเรียนรู้ทางด้านวิทยาศาสตร์ ทางด้านการเกษตร ศูนย์ทดลองยาง นี่เป็นแหล่งเรียนรู้ที่นักเรียนได้ไปศึกษาอยู่เรื่อย ๆ

ผู้แทนฝ่ายวิชาการศาสนา : นอกเหนือจากนั้นโรงเรียนได้จัดกิจกรรมวันคล้ายวัน ประสูติของท่านนบี ﷺ (งานเมอลิด) มีการจัดกิจกรรมในสนาม วันอาซูรอ นักเรียนแต่ละกลุ่มจะมา กวนอาซูรอพร้อมกัน แล้วก็วันรำลึกวันศาสนาอื่น ๆ โรงเรียนพยายามทำให้เกิดขึ้นให้นักเรียนสัมผัส ได้จริง ในเรื่องเหล่านี้ต้องเป็นจุดศูนย์กลางในกิจกรรม และโรงเรียนได้ต้อนรับแขกที่มาเยือนจาก ต่างประเทศส่วนใหญ่จะมีโอกาสพบปะนักเรียนในแถว หน่วยงานราชการเองก็สามารถพบนักเรียนได้ เช่นกัน สิ่งเหล่านี้เป็นสื่อที่เคลื่อนไหวได้นักเรียนสัมผัสได้จริง บางครั้งมีการจัดกิจกรรมที่กระตุ้นให้ นักเรียนอยากจะเรียนมากขึ้น โดยมีศิษย์เก่าที่จบดอกเตอร์มาจากมหาวิทยาลัยต่าง ๆ หรือเรียน แพทย์มาแนะแนวในแถวหรือในห้องเรียน นั่นเป็นสื่อซึ่งจะมีบทบาทมากที่สุดทำให้นักเรียนเกิดพลัง ในการที่จะเรียนต่อในต่างประเทศหรือที่ต่าง ๆ

7. ในโรงเรียนของท่านมีการพัฒนาแหล่งการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมในการสร้าง ผู้เรียนสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์หรือไม่ อย่างไร

ผู้อำนวยการโรงเรียน : แหล่งเรียนรู้ภายในนั้นทุกโรง ทุกสถาบันการศึกษาได้ จัดทำไว้แล้ว แหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ นอกเหนือจากภายในโรงเรียนแล้วภายนอกโรงเรียนก็เป็นสิ่งสำคัญ เช่นกัน นอกจากได้ความรู้แล้วยังได้เปิดหูเปิดตา สิ่งสำคัญคือเปิดโลกทัศน์ได้เรียนรู้วิถีชีวิตของคนใน แต่ละพื้นที่อื่น ๆ ทำให้มีความเข้าใจระหว่างนักเรียนกับผู้อื่นได้เป็นอย่างดี แหล่งเรียนรู้ เช่น ดารา ศาสตร์ตามที่หัวหน้าฝ่ายวิชาการสามัญได้กล่าวมา แหล่งเรียนรู้สิ่งแวดล้อมที่ต่าง ๆ นอกจากได้ ความรู้แล้วยังได้รู้ประเพณีวัฒนธรรมของแต่ละท้องถิ่น วิชาดาราศาสตร์นี้นอกจากนักเรียนมีความ ตระหนักด้านความรู้สามัญแล้วยังมีความตระหนักในวิชาอัลกุรอานไปด้วย โดยเฉพาะดาราศาสตร์นั้น

ได้กล่าวมากมายในหลายโอกาส อธิบายว่านักเรียนมีความศรัทธามากขึ้น มีอิหม่ามมากขึ้น นอกจากนั้นยังได้ความรู้อื่น ๆ ได้สัมผัสชีวิตประสบการณ์อื่น ๆ ที่ได้รับจากภายนอก ซึ่งเป็นการเปิดโลกทัศน์และสร้างแรงจูงใจให้กับนักเรียนที่จะทำกิจกรรมอื่นๆ ได้เป็นอย่างดี สิ่งแวดล้อมก็เช่นกัน ทั้งดาราศาสตร์ สิ่งแวดล้อมเกี่ยวข้องกับศาสนาแทบทั้งสิ้น นักเรียนก็มีความลึกซึ้งในศาสนามากขึ้น

ผู้อำนวยการโรงเรียน : แหล่งเรียนรู้ภายนอกสถานศึกษาอื่น ๆ ทางด้านศาสนาที่โรงเรียนพานักเรียนไปศึกษา โรงเรียนได้ไปประสานกับคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัด เพื่อไปเรียนรู้หนึ่งในการทำหัจญ์ ซึ่งมีสื่อที่เกี่ยวข้อง เช่น การแกะอาญาอย่างไร นอกจากนั้นการจัดการนิทาน การอบรมนิทานก็ได้พานักเรียนไปเรียนรู้ที่ได้สัมผัสกับคนหลาย ๆ คนนอกจากนักเรียนของโรงเรียนแล้วยังมีบุคคลภายนอกที่จะขอใบขออนุญาตแต่งงาน ได้มีการอบรมที่สำนักงานคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดได้ด้วย หรือการให้นักเรียนไปเรียนที่แหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ ในจังหวัดยะลา เช่น TK Park ซึ่งมีศูนย์วิทยาศาสตร์ และที่แหล่งเรียนรู้ของเทศบาลก็มีจำนวนมากเป็นโอกาสของโรงเรียนได้เป็นอย่างดี

8. ในโรงเรียนของท่านมีการนิเทศการสอนเพื่อส่งเสริมในสร้างผู้เรียนสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์หรือไม่ อย่างไร

หัวหน้าฝ่ายวิชาการสามัญ : โรงเรียนจะหนักไปทางครูสามัญเพราะว่าเรื่องของการนิเทศ เรื่องของการวิจัยเป็นกฎข้อบังคับที่ต้องให้มี ให้เกิดขึ้น แต่ปัญหาไม่ว่าจะเป็นเรื่องของการวิจัย เรื่องของการนิเทศปัญหาที่พบ ณ ตอนนี้อยู่ คือโรงเรียนได้ข้อมูลมาส่วนใหญ่จะเป็นลักษณะว่าทำให้มีชิ้นงาน แต่พอได้มาแล้วสิ่งที่มิได้ไปขยายผล นี่คือนิเทศที่โรงเรียนกำลังจะแก้กันอยู่ คือ เมื่อทำให้มีแล้วนำปัญหาที่พบเราไม่ได้ไปสู่การคลี่คลายปัญหา โรงเรียนมีคำสั่งโดยในลักษณะที่เป็นทีมงาน ซึ่งจะแต่งตั้งทีมงานของนิเทศซึ่งอยู่ภายใต้ของงานวิชาการ ก็จะมีฝ่ายบริหารเป็นแม่ข่ายแล้วก็มีคณะกรรมการฝ่ายหลักสูตร ฝ่ายประกัน ซึ่งกรรมการร่วมกัน โดยจะนิเทศตามแบบฟอร์มที่โรงเรียนกำหนด ซึ่งการในการนิเทศนั้นโปร่งใส โดยการให้คุณครูได้ทราบหัวข้อที่โรงเรียนจะเข้าไปนิเทศ เพื่อให้ครูได้เตรียมพร้อมว่าหัวข้อที่โรงเรียนพึงประสงค์ของการเป็นครูหรือการเรียนการสอน สิ่งที่คาดหวังที่โรงเรียนต่อคุณครูซึ่งคุณครูก็ต้องทำให้ได้ และโรงเรียนได้กำหนดระยะเวลาของการนิเทศ มีปฏิทินที่แน่นอนสำหรับให้คุณครูได้รับรู้ว่าจะมีการเข้าไปนิเทศ ในตอนนี้มีปัญหาวางบางครั้ง

ความเข้าใจของคุณครูระหว่างผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศยังไม่สบายใจต่อกัน ผู้รับการนิเทศก็มองว่าผู้นิเทศไปก็เพื่อจับผิดอาจจะเป็นด้วยวัยที่ไล่เลี่ย หรือปัจจัยอื่น ๆ นี่ก็ปัญหา เพราะฉะนั้นก็ยากที่เราจะหาคณะกรรมการที่จะเข้าไปนิเทศก็เป็นเรื่องใหญ่พอสมควร แต่ ณ ตอนนี้องค์กรเรียนแก้ปัญหาด้วยการให้หัวหน้ากลุ่มสาระมีส่วนร่วมในการเข้าไปนิเทศในกลุ่มสาระของตนเองและให้หัวหน้ากลุ่มสาระอื่น ๆ เข้าไปร่วมด้วย คือ ในการนิเทศแต่ละห้องผู้นิเทศไม่น้อยกว่า 3 คน เพื่อความอุ่นใจ ถ้าฝ่ายวิชาการ ฝ่ายบริหารว่างก็จะเข้าไปนิเทศด้วย แน่แน่นอนที่สุดว่าจากการนิเทศยังไม่สามารถที่เราจะมาขยายความให้คุณครูทราบส่วนใหญ่จะเป็นการแก้ปัญหาเฉพาะหน้าที่ได้ข้อมูลมา โรงเรียนจะมีการคุยกันในฝ่ายกรรมการนิเทศทั้งหมด แล้วก็แก้ปัญหาระง่วนในกรณีที่เราคิดว่าครูคนนั้นต้องได้รับการแก้ไขด่วน แต่ก็ไม่สามารถไปแก้ไขได้ทั้งหมดที่ได้ไปนิเทศมา ด้วยระยะเวลาที่เอามาสรุป พอมาสรุปทั้งหมดท้อม ที่จะไม่แก้ไขเฉพาะคนที่ปัญหาหนัก ๆ เท่านั้นเอง ส่วนทั่วไปก็ยังไม่

ผู้อำนวยการโรงเรียน : ภาคศานานันเป็นทีที่ทราบกันดีผู้สอนถ้าเฉลี่ยอายุแล้วตกอยู่ที่ประมาณ 40 กว่า เกือบ 50 ปี ตามที่เข้าใจกันส่วนใหญ่การนิเทศเข้าใจว่าเป็นการไปจับผิดแล้วปัญหาอีกอย่างหนึ่งคืออายุของผู้ไปนิเทศกับผู้รับการนิเทศบางทีหัวหน้ากลุ่มสาระยังเป็นลูกศิษย์ของผู้รับการนิเทศ นี่ก็ปัญหาหนึ่งแน่นอนคือปัญหาใหญ่บางครั้งต้องใช้ผู้บริหารไปเดิน ไปนั่งดูการสอนด้วยบางครั้งในบางโอกาส การแนะนำจะเป็นภาพรวมไม่ได้ว่าใครไม่ได้ไปจับผิดใครแต่ได้พูดถึงภาพรวมในที่ประชุม นั่นถือว่าเป็นการนิเทศอย่างหนึ่งเพื่อที่ครูที่กินปูนก็จะร้อนท้องเองก็ได้รับการแก้ไขได้บางส่วน แต่สิ่งหนึ่งการนิเทศที่ดีคือการไม่นิเทศ คือผู้บริหารไม่ต้องไปนิเทศอะไรให้ครูได้สัมผัสความเป็นจริงจากประสบการณ์ที่ได้รับมาโดยตรง ผมว่าเป็นสิ่งสำคัญ โดยเฉพาะอย่างยิ่งที่โรงเรียนมีโครงการ 600 บาทเที่ยวทั่วไทย จากเดิม 500 บาท มีมาประมาณ 10 ปี ได้ บางครั้งเปลี่ยนเป็นวันครอบครัวก็มีเพื่อสร้างมนุษยสัมพันธ์ที่ดีระหว่างกัน แต่อย่างไรก็ตามนั้น 600 บาทเที่ยวทั่วไทยช่วยได้เยอะมาก โดยที่โรงเรียนมีข้อแม้ว่าถ้าไปต้องไปศึกษาแหล่งเรียนรู้สักที่หนึ่ง ไปดูโรงเรียนและดูว่าจุดอ่อนของโรงเรียนเราอยู่ตรงไหน และต้องแก้ไขจุดอ่อน กลับมาเป็นการกระตุ้นหรือเป็นการสร้างแรงจูงใจที่ครูจะปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของตนเอง

9. ในโรงเรียนของท่านมีการแนะแนวการศึกษาเพื่อส่งเสริมในการสร้างผู้เรียนสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์หรือไม่ อย่างไร

หัวหน้าฝ่ายวิชาการสามัญ : ด้านวิชาสามัญก็จะเห็นว่าหลักสูตรวิชาสามัญมีวิชา
 แนะนำอยู่ทุกระดับชั้น เพราะฉะนั้นตรงก็สามารถดึงข้อมูลพื้นฐานนักเรียนเพื่อนำไปสู่การแนะนำ
 นักเรียนได้ จะเห็นว่าในเนื้อหามุ่งเน้นไปให้นักเรียนตอบแบบสอบถามแล้วก็ในเรื่องการทำแบบฝึกหัด
 ในเชิงทักษะสังคม ซึ่งจะอยู่ที่ครูว่าพออ่านแล้วพอที่จะดึงมาได้ว่านักเรียนควรที่จะต้องแก้ไขเรื่องอะไร
 หรือข้อมูลพื้นฐานที่นักเรียนได้กรอกมาบางครั้งเมื่ออ่านก็รู้แล้วว่ามันนักเรียนคนนี้จะต้องช่วยในเรื่อง
 อะไร อ่านออกเขียนได้หรือไม่ เพราะบางคนเขียนกลับหัวกลับหางนี้ หรือการเรียงร้อยถ้อยคำที่บาง
 คนยังทำไม่ได้ ในเรื่องของข้อมูลพื้นฐานที่เขียนมาในเรื่องอาชีพ ในเรื่องความเป็นอยู่ที่บ้านก็ต้อง
 ได้รับการช่วยเหลือโดยด่วน จะเห็นว่าเรื่องของแนะแนว ที่คุณครูมีทุกระดับชั้นที่ต้องไปแนะแนว
 ทักษะชีวิตของนักเรียน แต่จะเห็นว่าป็นแนะแนวที่เป็นโครงสร้างใหญ่ที่อยู่ในวิชาการส่วนใหญ่จะไป
 เน้นด้านของการศึกษาต่อเสียเยอะ เน้นเรื่องการศึกษาต่อไม่ว่าจะเป็นภายในประเทศและกั
 ต่างประเทศ แต่ที่เป็นในเรื่องของแนะแนวด้านให้มีทั้ง 8 คุณลักษณะนี้ก็ไม่ครอบคลุม เพราะ
 ตอนนี้จะเพิ่มเติมในด้านของอาชีพ กว่าที่โรงเรียนจะทำให้นักเรียนเข้าสู่สายอาชีพได้นี้โรงเรียนต้อง
 แนะนำครูแนะแนวก่อนเหมือนกัน เพราะบางครั้งครูแนะแนวเองก็มีอัตราสูงเหมือนกันที่จะไม่ค่อย
 ชอบการแนะแนวไปสายอาชีพจะมุ่งไปมหาวิทยาลัย จนกระทั่งช่วงหลังทำไมนักเรียนเราไปเรียนต่อ
 เทคนิค ไปวิทยาลัยอาชีวะ ไปวิทยาลัยชุมชนก็มากเพราะว่าคุณครูแนะแนวเริ่มมีความคิด ความรู้สึก
 ว่าเมื่อลูกศิษย์มีความถนัด มีความรู้ความสามารถแค่นี้จะให้ไปในลักษณะใด โรงเรียนมีครูศาสนาอยู่
 ในฝ่ายแนะแนว 2 – 3 ท่าน แต่ตามที่กล่าวมาไปเน้นด้านของการศึกษาต่อต่างประเทศ ซึ่งโรงเรียน
 อื่นจะมีห้อง 1 ห้องสำหรับแนะแนวแนะนำในเรื่องของความเป็นอยู่หรือการแก้ไขปัญหาในช่วงชีวิต
 หนึ่งที่นักเรียนอาจเกิดปัญหา

ผู้แทนฝ่ายวิชาการศาสนา : ในห้องปกครองโรงเรียนมีฝ่าย counseling คือ เน
 แนวแล้วนักเรียนที่ส่อว่าจะมีปัญหาโรงเรียนจะมีอุสตาซ 3 – 4 คน ดูแล ซึ่งเคยดูแลเด็กนักเรียนที่
 เกิดปัญหาที่มาจากกรุงเทพ แล้วก็ผ่านการแนะแนว 4 - 5 รอบ จนนักเรียนเองก็รู้สึกเบื่อหน่าย
 เพราะรู้ว่าตัวเองว่าไม่สามารถปรับปรุงพฤติกรรม เปลี่ยนแปลงเลยขอออกจากโรงเรียน รู้ตัวเอง
 เพราะว่าโดนจับจากครูแนะแนวตลอดโรงเรียนให้ครูแนะแนวคุมเด็ก 4 - 6 คนที่มีปัญหาก็พยายาม
 ติดต่อนักเรียนอาทิตย์ละ 2 - 3 ครั้ง และเข้าห้องแนะแนวสุดท้ายก็จำนนด้วยความเป็นจริงว่าตัวเอง
 ไม่สามารถเปลี่ยนแปลงได้เลยขอลาออก นี่คือบทบาทของอุสตาซ อุสตาซอะฮ์ดีมี นอกเหนือไปจาก
 นั้นโรงเรียนมีครูดูแลโดยอัตโนมัติเป็นครูแนะแนวโดยไปเยี่ยมบ้านนักเรียน ปรึกษากับผู้ปกครอง

บางครั้งก็เรียนผู้ปกครองมาโรงเรียน พยายามที่จะแก้ปัญหาให้เกิดการแก้ปัญหาใน 3 ฝ่าย คือ โรงเรียน ผู้ปกครองและนักเรียน สุดท้ายก็บางครั้งปัญหาได้ทุเลาลงนักเรียนก็ตอบรับผู้ปกครองก็ยอมรับในสภาพความเป็นจริงโรงเรียนก็สามารถช่วยในสิ่งที่นักเรียนต้องการสุดท้ายก็หลาย ๆ ปัญหา ก็แก้ปัญหาได้

ผู้อำนวยการโรงเรียน : คอนเซ็ปของการแนะแนวไม่เพียงแต่แนะแนวการศึกษาต่อเท่านั้น ต้องแนะแนวในทุก ๆ ด้านเพื่อให้นักเรียนเกิด 8 คุณลักษณะที่ผู้วิจัยต้องการ นอกเหนือจากการแนะแนวตามวิชาที่ภาคสามัญแล้วของศาสนาก็ได้มีการแนะแนวชีวิตความเป็นอยู่ในสถาบันอื่นนอกจากในโรงเรียน อย่างเช่นไปอยู่มหาวิทยาลัยชีวิตการเป็นอยู่ในมหาวิทยาลัยควรที่จะอยู่อย่างไร ซึ่งชีวิตความเป็นอยู่นอกเหนือจากที่อยู่ในโรงเรียนนั้นแน่นอนย่อมแตกต่างกัน อาจจะประกอบด้วยบุคคลหลากหลายทั้งด้านศาสนา ทั้งด้านสังคม ซึ่งจะเป็นหน้าที่ครูศาสนาโดยเฉพาะโครงการปัจฉิมนิเทศนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3 นักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 6 และนักเรียนที่จบชั้นศาสนาจะไปปัจฉิมที่หนึ่งซึ่งไม่ใช่ที่โรงเรียน นอกจากนักเรียนจะได้รู้จักกันได้สัมพันธ์ระหว่างกันแล้วยังมีการอบรมด้านคุณธรรม จริยธรรมและชีวิตที่จะไปอยู่ในสถาบันอื่น ๆ มากมาย นอกจากโครงการปัจฉิมนิเทศแล้วยังมีรุ่นพี่ที่อยู่มหาวิทยาลัยต่าง ๆ มาแนะนำน้อง ๆ ชีวิตความเป็นอยู่ในมหาวิทยาลัยเป็นอย่างไร นอกจากนั้นอุสตาซยังให้การแนะแนวในเรื่องความเชื่อต่าง ๆ ที่แตกต่างกัน นักเรียนจะอยู่อย่างไรให้เห็นความสำคัญโดยเฉพาะอย่างยิ่ง อย่างเช่นแนวความคิดของชีอะฮ์ที่ผิดเพี้ยนที่อันตราย นักเรียนควรที่จะหลีกเลี่ยงและทำความรู้จักว่าเขาเป็นอย่างไร รู้เขารู้จักเรา นี่เป็นส่วนที่โรงเรียนได้ทำให้แก่นักเรียน

10. ในโรงเรียนของท่านมีการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษาเพื่อส่งเสริมในการสร้างผู้เรียนสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์หรือไม่ อย่างไร

ผู้อำนวยการโรงเรียน : งานประกันคุณภาพนั้นต้องเป็นไปตามมาตรฐานของการประกันคุณภาพจาก สมศ. แต่อย่างไรก็ตามในมาตรฐานที่กำหนดไว้นั้นทางโรงเรียนก็แบ่งฝ่ายที่ต้องรับผิดชอบ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการสร้างผู้เรียนให้มีคุณธรรม จริยธรรม อันนี้เป็นงานของครูสอนศาสนาหลัก ๆ แต่ไม่เฉพาะครูศาสนาอย่างเดียวครูสามัญก็เช่นกัน โดยที่ครูศาสนาเป็นแกนหลัก โดยเฉพาะอย่างยิ่งกิจกรรมต่าง ๆ ที่จะให้ผู้เรียนนั้นมีคุณธรรม จริยธรรมมีการขัดเกลาผู้เรียนให้เป็นผู้เรียนที่ดีตามเจตนารมณ์ของศาสนาอิสลามแน่นอน อย่างเช่น กิยามุลลัยล การละหมาด การ

ควบคุมการละเมิด การลงโทษบางครั้งก็ต้องลงโทษเพื่อให้นักเรียนได้มีความสำนึกที่ดีขึ้นส่วนใหญ่ นั้นครูศาสนามีหน้าที่รับผิดชอบ โครงการกีฬามูลลัทธิ นอกจากนั้นก็เช่นการอ่านอัลกุรอาน โรงเรียน ก็ได้แก้ไขเพื่อให้นักเรียนมีกุรอานอยู่ในจิตใจอ่านได้สามารถเข้าใจเนื้อหาได้ ผมเชื่อเหลือเกินว่าโดย อัตโนมัตินักเรียนจะเป็นคนดีได้ ส่วนใน ปพ.1 นั้นบังคับวิชาอิสลามศึกษา นอกจากได้เรียนภาค ศาสนาแล้วในภาคสามัญนักเรียนต้องผ่านวิชาฟิสิกส์ เคมี และอัลกุรอาน ทั้ง 3 รายเป็นวิชาบังคับ

หัวหน้าฝ่ายวิชาการสามัญ : ในเรื่องของการประกันคุณภาพจะเห็นว่ากิจกรรมครอบคลุมในเรื่องของฝ่ายบริหาร ฝ่ายครู ฝ่ายผู้เรียน ฝ่ายสิ่งแวดล้อม ฝ่ายอื่น ๆ เพราะฉะนั้นในแต่ละฝ่ายก็มีเป้าหมายย่อยละเอียดที่ที่จะต้องทำให้มี ทำให้ได้ในแต่ละฝ่ายงาน เช่น ฝ่ายวิชาการก็ เป้าหมายไม่น้อยกว่าร้อยละ 85 - 87 ขึ้นไป ที่จะทำให้การเรียนการสอนเป็นไปตามหลักสูตรที่ คาดหวัง ผู้เรียนจะต้องเกิดด้านใดบ้าง ทุกอย่างจะต้องมีเป้าหมายแต่ฝ่ายบริหารเองก็มีเป้าหมายว่า การจัดการต้องเป็นไปตามเป้าประสงค์ที่คาดหวังอย่างไรบ้าง เพราะฉะนั้นเมื่อมีเป้าหมายเป็นตัวคุม ว่าในแต่ละปีโรงเรียนจะต้องดำเนินการอย่างไร ซึ่งแน่นอนที่สุดด้วยคนหมู่มากถ้าไม่มีแผนการ ดำเนินการทั้งหลายที่จะนำไปสู่การไปสู่เป้าหมายที่วางไว้คงไม่เกิด เพราะฉะนั้นเป้าหมายที่วางไว้ของแต่ละฝ่ายเป็นสำคัญ

11. ในโรงเรียนของท่านมีการส่งเสริมความรู้ทางวิชาการแก่ชุมชนเพื่อส่งเสริม ในการสร้างผู้เรียนสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์หรือไม่ อย่างไร

หัวหน้าฝ่ายวิชาการสามัญ : ในด้านของสถานศึกษาที่มีส่วนต่อการมีส่วนร่วมต่อ ชุมชน ถ้าหากดูตามพื้นที่ของนักเรียนเข้ามาเรียนกับโรงเรียนใน 4 - 5 จังหวัด จังหวัดยะลาที่มีมาก ที่สุด แล้วก็ปัตตานี นราธิวาส และก็มาสงขลาขึ้นข้างบน เพราะฉะนั้นจะเห็นว่าแล้วโรงเรียนก็มาแยก มาตีเล็ก ๆ อีก ทุกครั้งที่ปัญหาไม่ว่าจะเป็นพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ฝ่ายวิชาการ หรือฝ่ายบริหารเรา จะมาคุยกัน เช่น กรณีนักเรียนมาสายโรงเรียนก็เจาะลึกไปว่าเป็นเด็กกลุ่มไหนเยอะ ก็เป็นที่รู้จักกันก็ เด็กใกล้ ๆ เด็กในเขตเทศบาลยะลา นี้ หรือแม้แต่ปัญหา อย่างเช่น ในตลาดเก่ามีแหล่งอะไรที่ไม่พึง ประสงค์และควรใช้วิธีไหน โดยใช้วิธีลูก ๆ ที่อยู่ในเขตตลาดเก่า ในเขตเทศบาลร่วมกับชุมชน 11 ชุมชนให้มีส่วนร่วมชัดเจน และมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาแก่นักเรียน ไม่ว่าจะเป็นการสอดส่อง เรื่องของหอพักนักเรียน ดูแลในเรื่องพฤติกรรมนักเรียนที่อยู่ในพื้นที่นี้ นั้นการดึงชุมชนให้มีส่วนร่วม ในการแก้ไขปัญหาให้นักเรียน อย่างน้อยแก้ปัญหาที่จะเกิดขึ้นในอนาคต แก้ปัญหาในปัจจุบันได้และ

เพื่อเป็นการมุ่งส่งเสริมพัฒนานักเรียน ถ้าในส่วนที่โรงเรียนมีส่วนในการพัฒนาชุมชนตรงไหนได้บ้างก็โรงเรียนจะเอื้ออำนวยของการใช้ห้องประชุม หรือหน่วยงานหลายหน่วยงานที่จะขอความอนุเคราะห์ หรือแม้กระทั่งการขอวิทยากรของโรงเรียนเพื่อไปบรรยายหรือเพื่อไปให้ความรู้ หรือไปเพื่อมีส่วนร่วม โรงเรียนก็ยินดีหมด แล้วที่สำคัญยิ่งที่นั่นจะเป็นจุดขายของโรงเรียนได้เป็นอย่างดีนั่นก็คือ การส่งนักเรียนเข้าไปมีส่วนร่วมในเรื่องของการมีจิตอาสาในแต่ละชุมชน เช่น สอนตาดิกา ในเรื่องของการละหมาด ในกิจกรรมพิธีการทางศาสนา การส่งนักเรียนไปฝึกสอน นักเรียนที่ไปกิจกรรมละหมาด จะเห็นว่าเป็นเรื่องของที่โรงเรียนพยายามทำให้เกิดขึ้นในปัจจุบัน

ผู้แทนฝ่ายวิชาการศาสนา : ครูที่โรงเรียนจะไปบรรยายธรรมที่วิทยุของมัธยมกลางจังหวัดยะลาเกือบทุกวันตั้งแต่ 13.30 – 15.00 น. เป็นวาระที่โรงเรียนต้องส่งบุคลากรไปอบรมที่นั่นเป็นการเผยแผ่ศาสนาอิสลาม เมื่อผู้ปกครองนักเรียนเกิดเสียชีวิต หรือว่าใครก็แล้วแต่ที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียนนักเรียนจะขอไปเยี่ยมเยียน โรงเรียนอนุญาตให้ใช้รถโรงเรียนไปเยี่ยมที่บ้านกระทั่งถึงที่อำเภอหรือเสาะ จังหวัดนราธิวาส ที่อำเภอสะบ้าย้อย จังหวัดสงขลาโรงเรียนก็อนุญาต โดยเราอมตัดช่วงเวลาเรียนของนักเรียนเพื่อที่จะได้ให้มี EQ มากขึ้น เวลาไปเยี่ยมผู้ป่วยที่โรงพยาบาลก็แล้วแต่ให้นักเรียนไปเยี่ยม นอกเหนือจากนั้นการบำเพ็ญประโยชน์ตามมัธยมต่าง ๆ มัธยมกลางของนักเรียนที่โรงเรียนไปบำเพ็ญประโยชน์ไปทำความสะอาดมัธยม มัธยมชอย 5 หรือมัธยมต่าง ๆ ที่มีจุดเชื่อมต่อกับโรงเรียน ๆ ก็ส่งครูอาจารย์และนักเรียนเราไป ยิ่งไปกว่านั้นถ้ามีงานเลี้ยงก็จะพบนักเรียนเราทุกหนทุกแห่งไปเสิร์ฟอาหารไปจัดการเรื่องบริการ ผมคิดว่าสังคมเรานี้ได้รับความอบอุ่นจากนักเรียนของโรงเรียนเรามากที่สุด เนื่องจากถ้าได้ยินข่าวว่าถ้ามีงานเลี้ยงที่ไหนจะมีนักเรียนเราที่นั่นช่วยเอื้อเฟื้อและช่วยด้วยจิตสาธารณะ

ผู้อำนวยการโรงเรียน : ส่วนด้านความสัมพันธ์เพื่อที่จะสร้างคุณลักษณะ 8 ด้านตามที่ต้องการ โรงเรียนมีปรัชญาของโรงเรียนที่ชัดเจน คือ ดี เก่ง บำเพ็ญประโยชน์ สิ่งนี้เป็นเป้าหมายและเป็นตัวชูและกระตุ้นผู้เรียนให้เกิดใน 3 ด้าน ถ้ามี 3 ด้านนั้นทั้งครอบครัว องค์กร ได้มีความสัมพันธ์กันอย่างแน่นนอนถ้าปรัชญานี้ได้เกิดขึ้นแก่ผู้เรียน กับครู กับทุกคนเชื่อเหลือเกินว่าจะมีการสร้างเครือข่ายทั้งทางด้านสังคม ชุมชน ครอบครัว องค์กร สถาบันการศึกษาต่าง ๆ เกิดขึ้นได้เมื่อสักครู่มีตัวอย่างมากมาย ทางด้านนักเรียนก็จิตอาสา อาสาจราจรอยู่ในชุมชนช่วยเหลือในชั่วโมงเร่งด่วน อย่างนี้นักเรียนก็มีการจัดการที่สร้างประโยชน์ให้กับชุมชนได้ ช่วยบรรเทาการจราจร

ส่วนหนึ่ง ด้านการให้ความรู้ก็มีผ่านวิทยุ ผ่านการสอนตาดีกาต่าง ๆ นอกจากนั้นสิ่งที่บ่งบอกการเป็นมนุษย์ที่ดีอย่างหนึ่งคือการสร้างสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ตามที่ผู้แทนฝ่ายวิชาการศาสนา กล่าวมาเมื่อสักครู่ ถ้ามีบุคลากรใด หรือนักเรียนท่านใดเจ็บไข้ได้ป่วยก็มีการเยี่ยมเยียนซึ่งกันและกันทำให้เกิดความรัก ความสามัคคีมากขึ้น ตามที่อัลกุรอานได้บอกไว้ ซึ่งเชื่อเหลือเกินว่าทุกสิ่งทุกอย่างนั้นเป็นไปตามการศรัทธาต่อเอกองค์อัลลอฮ์ ﷻ ทั้งนี้ ส่วนความสัมพันธ์ระหว่างองค์กรสถาบันการศึกษานอกจากโรงเรียนแล้วภายในโรงเรียนในเครือข่ายยังมีความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนอื่น ๆ ด้านการเป็นวิทยากรให้กับโรงเรียนกับสถาบันอื่นๆ นอกจากนั้นความร่วมมือระหว่างสถาบันการศึกษาโดยมี MOU ในการที่จะพัฒนาบุคลากร เพราะบุคลากรถือว่าเป็นบุคคลสำคัญ เพราะบุคลากรครูนั้นจะสัมผัสกับนักเรียนโดยตรง โรงเรียนมี MOU จากต่างประเทศ การพัฒนาครูโดยเฉพาะอย่างยิ่งการสอนศาสนา ส่วนใหญ่ครูสอนศาสนาที่จะพัฒนาคุณภาพตนเองให้มีความรู้ทางการสอน การบริหารจัดการที่ดีขึ้น ตอนนี้มีการเรียนปริญญาโททางไกลจัดที่โรงเรียน โดยไปทำ MOU กับมหาวิทยาลัยของประเทศอินโดนีเซีย คือ การเรียนปริญญาโททางไกลส่วนใหญ่ผู้เรียนจะประกอบด้วย อูस्ताซ กับอูस्ताซะฮฺ เพื่อพัฒนาศักยภาพด้านการเรียนการสอนต่อไป เชื่อเหลือเกินว่าอูस्ताซเหล่านี้ที่จะนำพาหลักสูตร เป้าหมายของหลักสูตรให้ถึงเป้าหมายอย่างแท้จริงครอบคลุมทั้ง 8 คุณลักษณะ และมีการทำ MOU กับประเทศมาเลเซีย ทั้งส่งนักเรียนไปเรียนต่อที่ต่างประเทศก็มี MOU กับประเทศชูดาน ประเทศอียิปต์ นี่คือการร่วมมือทั้งทางด้านความรู้ และก็ด้านอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

12. ในโรงเรียนของท่านมีการประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่น ๆ เพื่อส่งเสริมในการสร้างผู้เรียนสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์หรือไม่อย่างไร (ผู้ให้สัมภาษณ์ได้กล่าวรวมในข้อ 11 ข้างต้น)

13. ในโรงเรียนของท่านมีการส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคลครอบครัว องค์กร หน่วยงานและสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา เพื่อส่งเสริมในการสร้างผู้เรียนสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์หรือไม่ อย่างไร (ผู้ให้สัมภาษณ์ได้กล่าวรวมในข้อ 11 ข้างต้น)

14. ปัจจัยแห่งความสำเร็จในการส่งเสริมผู้เรียนสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ในสถานศึกษาของท่านคือ

ผู้อำนวยการโรงเรียน : ผมตั้งเหมือนทีมฟุตบอล ทีมฟุตบอลจะสำเร็จได้ผู้เล่นต้องมีเทคนิค มีโค้ช โรงเรียนก็เหมือนกันจะสำเร็จได้ต้องประกอบด้วยทีมงานที่เข้มแข็ง โดยเฉพาะอย่างยิ่งการบริหารจัดการบุคลากรและที่ผู้เรียน ทั้ง 3 ด้านนี้ ผู้เรียนจะสำเร็จได้อยู่ที่การจัดการ ไม่ว่าจะเป็นการจัดการหลักสูตร หลักสูตรครอบคลุมทั้ง 8 คุณลักษณะ บุคลากรก็เห็นด้วยมีความเข้าใจกันสิ่งนี้ผมเชื่อเหลือเกินว่าบุคลากรกับการบริหารจัดการที่ดีไปด้วยกัน แต่ทั้งนี้ทั้งนั้นบุคลากรทุกคนต้องมีความเข้าใจกันนั้น จะได้ทำงานเป็นทีมอย่างมีความเข้าใจ

หัวหน้าฝ่ายวิชาการสามัญ : ปัจจัยที่เอื้อต่อความสำเร็จแน่นอนที่สุดคือ เรื่องของการบริหารจัดการ แต่หน่วยที่จะมาเป็นผู้บริหารจัดการก็สำคัญ อย่างน้อยคือ ต้องเป็นต้นแบบ และต้องได้รับความเชื่อถือเชื่อมั่นที่สามารถทำให้หน่วยย่อยในองค์กรเชื่อมั่น และคล้อยตามนโยบายในการบริหารจัดการ โรงเรียนธรรมวิทยามูลนิธิ เป็นโรงเรียนขนาดใหญ่มีบุคลากรจำนวนมาก เพราะฉะนั้นการบริหารจัดการก็จะเป็นที่ฝ่ายบริหารควรจะเป็นแค่ศูนย์ที่ไม่ควรจะไปลงมือทำเองเป็นศูนย์และกระจายอำนาจไปด้วยความเป็นธรรมด้วยความเสมอภาค และมีปัจจัยอยู่ตัวหนึ่งที่จะนำมาซึ่งการเกื้อหนุนที่จะเกิดจากความร่วมมือของครูนั้นก็คือ มีปัจจัยส่งเสริมทางด้านสวัสดิการทั้งด้านแรงกระตุ้นอื่น ๆ แรงจูงใจอื่น ๆ เป็นส่วนสำคัญที่จะนำมาซึ่งความสำเร็จ ด้านงบประมาณด้านสวัสดิการทั่ว ๆ ไปก็เป็นแรงจูงใจ เป็นแรงเสริม การสร้างขวัญและกำลังใจก็เป็นปัจจัยสำคัญสู่ความสำเร็จเช่นกัน ในการเรื่องของการทำวิจัยจะเน้นการมุ่งสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์จะเห็นว่านอกจากโรงเรียนมีปัจจัยเรื่องของการบริหารจัดการ เรื่องของงานวิชาการและที่เรื่องการบำรุงขวัญกำลังใจ แต่ว่าจุดหนึ่งที่ต้องบอกว่าการบริหารทุกฝ่ายจะต้องไปในแนวเดียวกัน เป็นทีมและก็มีมีความเข้าใจที่ตรงกัน ไม่ใช่ว่าฝ่ายบริหารไปด้านหนึ่ง ฝ่ายวิชาการศาสนาก็ขอไปตามความถนัดของตัวเองมองกันคนละมุม ต่อให้การบริหารสั่งการมาอย่างไรหรือดีมาอย่างไรแต่ผู้เกี่ยวข้องไม่เห็นสอดคล้องกันไปคนละทางความสำเร็จก็ไม่เกิดขึ้น

ผู้แทนฝ่ายวิชาการศาสนา : องค์กรขนาดใหญ่แบบโรงเรียนธรรมวิทยามูลนิธิที่มีบุคลากรกว่า 500 ชีวิต ก็มีนักเรียนกว่า 6,000 คน และก็มีขนาดกว่า 17 ไร่ การบริหารจัดการขึ้นอยู่กับ 4M Man Money Material และ Management โรงเรียนมีทั้ง 4M ด้าน Man โรงเรียนมีบุคลากรที่เต็มเปี่ยมที่พร้อมจะเสียสละให้กับโรงเรียน เพราะโรงเรียนเลือกสรรบุคลากรต้องผ่านการคัดเลือก โดยเฉพาะโรงเรียนเน้นศิษย์เก่าที่ได้อนิสงค์จากโรงเรียนได้ไปเรียนต่อที่อื่นและกลับมา

สอนที่โรงเรียน นอกเหนือจากนั้นโรงเรียนมี Material อย่างเพียงพอ เปรียบได้กับโรงเรียนมีน้ำมันหล่อลื่นพอที่จะขับไปข้างหน้าซึ่งโรงเรียนไม่ได้ขาดแคลนสิ่งเหล่านี้ โรงเรียนมีวัสดุอุปกรณ์ และมีการจัดการที่เป็นระบบ โรงเรียนจะขับเคลื่อนได้ต้องมี 4M การขับเคลื่อนของโรงเรียนจะมี จังหวะจะโคนซึ่งโรงเรียนได้รับความร่วมมือจากบุคลากรจากหน่วยงานต่าง ๆ ซึ่งคิดว่าความคล่องตัวเกิดขึ้นเพื่อประโยชน์สูงสุดกับโรงเรียน

15. ท่านมีมุมมองอย่างไรในการสร้างผู้เรียนสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ?

ผู้อำนวยการโรงเรียน : ในอายะฮ์ที่ 1 สุเราะฮ์อันนิสอา อัลลอฮ์ได้ตรัสว่า

يٰٓأَيُّهَا النَّاسُ اتَّقُوا رَبَّكُمُ الَّذِي خَلَقَكُمْ مِنْ نَفْسٍ وَاحِدَةٍ وَخَلَقَ مِنْهَا زَوْجَهَا وَبَثَّ مِنْهُمَا رِجَالًا كَثِيرًا وَنِسَاءً ۗ وَاتَّقُوا اللَّهَ الَّذِي تَسَاءَلُونَ بِهِ وَالْأَرْحَامَ إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَلَيْكُمْ رَقِيبًا ﴿١﴾

จะเห็นว่าอิสลามนั้นให้ความสำคัญเสมอภาคไม่ว่าชายหรือหญิง ไม่ว่าจะตระกูลใดเชื้อชาติใด แต่ทว่าผู้ที่ประเสริฐสุดในสายตาของอัลลอฮ์ ﷻ ก็คือผู้ที่มีความยำเกรงนั่นเอง ปัจจัยหลักที่จะสร้างผู้เรียนเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ได้นั้น มีขั้นตอนที่จะไปสู่ความยำเกรง ตักวาอย่างชัดเจนก็คือ **ประการที่ 1** เป็นมุสลิมิน และเป็นมุสลิมะฮ์ที่ดี ปฏิญาณตนไม่มีพระเจ้าอื่นใดนอกจากอัลลอฮ์ ท่านนบีมุฮัมมัดเป็นศาสดาทูตของอัลลอฮ์ ละหมาด ถือศีลอด จ่ายซะกาต ประกอบพิธีหัจญ์ ในกระบวนการเหล่านี้ การเรียนการสอนต้องให้ถึงสิ่งเหล่านี้ผู้ปฏิบัติได้ปฏิบัติอย่างถ่องแท้ ก็จะกลายเป็นมุสลิมิน มุสลิมะฮ์ที่ดี **ประการที่ 2** เป็นมุมินิน มุมินะฮ์ที่ดี มีหลักศรัทธา 6 ประการ ซึ่งก็เป็นหน้าที่ของโรงเรียนเช่นกันในการจัดหลักสูตรทำอะไรที่จะให้สิ่งเหล่านี้ได้เกิดขึ้นแก่ผู้เรียน **ประการที่ 3** มุหฺสิเนิน มุหฺสิเนาต ให้เป็นคนดีมีคุณธรรม มีจริยธรรมเป็นคนมีระเบียบวินัย มีอิหฺसान ในความเป็นจริงการมีวินัยนั้นในหลักการของอิสลามมีมากมายการปฏิบัติต่าง ๆ ก็ มีมากมายที่อบรมสั่งสอนให้ผู้เรียนนั้นมีวินัยต่อตนเอง ต่อสังคม ต่อศาสนา เหมือนการละหมาดรุกน 13 ตั้งแต่การยืนเนียต ตักบีเราะตุลอิหฺรอหมจนถึงการให้สลาม ถือได้ว่าอิสลามนั้นสมบูรณ์ทุกอย่าง **ถ้าได้ทำตามสิ่งนั้น เชื่อเหลือเกินว่านักเรียนจะได้คุณลักษณะอันพึงประสงค์ ทั้ง 8 คุณลักษณะ** **ประการที่ 4** มุคฺลิสีน บริสุทธิ์ใจในการมาโรงเรียน ทั้งผู้เรียน ครู และผู้บริหาร เนียดประการแรกก่อนที่จะออกจากบ้าน เนียดว่า เรามาเพื่ออัลลอฮ์ไม่ได้เพื่ออื่นใด นักเรียนก็เช่นกัน ไม่ใช่มาหาความรู้ ความรู้เป็นส่วนที่ได้จากที่มาเล่าเรียน แต่เนียดมาเรียนเพื่ออัลลอฮ์ ครูก็เช่นกัน ผู้บริหารก็เช่นกันถ้ามีจิตใจที่บริสุทธิ์

เชื่อเหลือเกินว่ามีความรับผิดชอบ มีความตระหนักในทุก ๆ ด้านที่จะพัฒนาผู้เรียนสู่ความเป็น
มนุษย์ที่สมบูรณ์ และขั้นตอนสุดท้ายก็คือความยำเกรงนั่นเอง ก็จะเกิดขึ้นจากทั้ง 4 ประการข้างต้น

16. ข้อเสนอแนะอื่น ๆ

หัวหน้าฝ่ายวิชาการสามัญ : ก่อนอื่นต้องยอมรับว่าเราเป็นมุสลิม เป็นมุอิมิน
แรกเริ่มที่เข้ามาในโรงเรียนก็เจอปรัชญาของโรงเรียน ดี เก่ง บำเพ็ญประโยชน์ และแยกเป็นวิสัยทัศน์
ยึดมั่นศาสนา เลิศล้ำวิชาการ ก้าวทันเทคโนโลยี มีพลานามัยสมบูรณ์ รู้คุณสิ่งแวดล้อม พร้อมสู่สากล
สิ่งเหล่านี้เป็นแค่ Road Map แต่นักเรียนจะไปถึงนั้น อยู่ที่จะทำอย่างไรจะให้ครูอาจารย์ทุกคนเป็น
เป้าหมายที่นักเรียนยอมรับ นักเรียนเห็นครูเหล่านี้คือ Idol ของตัวเอง นักเรียนก็ไม่ต้องพูดอะไรมาก
ฝัน ทะเยอทะยานอยากเป็นอย่างอุस्ताซหรืออาจารย์ ซึ่งโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาต้องสร้างให้
เกิดขึ้น เป็นวีรบุรุษในดวงใจของนักเรียน ไม่ใช่เอาคนอื่นมาเป็นวีรบุรุษ ทำอย่างไรจะให้ครูอาจารย์
นำเอาต้นแบบของท่านนบีมุฮัมมัด ﷺ มาเป็นต้นแบบ แยกจากศาสนามาเป็นต้นแบบสุดท้าย
นักเรียนก็จะคล้อยตามในสิ่งที่ครูอาจารย์ปฏิบัติ เรียกว่า “Action speak louder than words”
การปฏิบัติจะมีความยิ่งใหญ่กว่าคำพูด

โรงเรียนศาสนูปถัมภ์ อำเภอเมืองปัตตานี จังหวัดปัตตานี

สัมภาษณ์ เมื่อวันที่ ๒๐ กันยายน ๒๕๕๙

1. ท่านตระหนักถึงความสำคัญและความจำเป็นของการสร้างผู้เรียนสู่ความเป็น
มนุษย์ที่สมบูรณ์หรือไม่ อย่างไร

ผู้แทนฝ่ายวิชาการศาสนา : โรงเรียนนี้เป็นที่รู้จักกันอยู่ในสถานการณ์บ้านเราได้
บูรณาการจากโรงเรียนปอเนาะมาเป็นโรงเรียนเอกชนสอนศาสนา อันดับแรก หลักสูตรที่นำมาใช้ คือ
หลักสูตรปอเนาะเน้นการศรัทธาสร้างอิบาดะฮ์ สร้างสังคม สร้างความดี เพราะระบบของ
ปอเนาะเน้นด้านศรัทธาโดยตรง มีพื้นฐานด้านนี้โดยตรงพอบูรณาการเป็นโรงเรียนเอกชนก็นำ
หลักสูตรนี้มาพัฒนา ที่ต่างคือ ตอนนี้มีโรงเรียนที่เปิดกันเอง โดยพื้นฐานไม่ได้มาจากโรงเรียน
ปอเนาะทำให้เพี้ยนจากระบบที่มาจากปอเนาะกลายเป็นโรงเรียน ตัวอย่างเช่น การที่นำหลักสูตร
ปอเนาะมาพัฒนาในโรงเรียนเอกชนเหมือนกับที่โรงเรียนทำมาในอดีต เช่น การเรียนวิชาภาษา
อาหรับ โต๊ะครูสมัยก่อนไปเรียนวิชามาจากต่างประเทศ เช่น ประเทศซาอุดีอาระเบีย ประเทศ
ตะวันออกกลางแล้วมาเผยแพร่ความรู้ผ่านปอเนาะ แต่ระบบโรงเรียนไม่ใช่แบบนั้น โรงเรียนมีระบบ
มีหลักสูตรของตนเอง โต๊ะครูสอนของภาคมหาวิทยาลัยในระดับมัธยมทำให้หลักสูตรนี้หนักสำหรับ
นักเรียน เพราะนักเรียนไม่มีพื้นฐานทางด้านความศรัทธา ถ้านักเรียนมีพื้นฐาน มีความรู้ทางด้าน
ปอเนาะมาก่อน จะสามารถเรียนได้ง่ายขึ้น แต่นักเรียนส่วนใหญ่ไม่ได้เรียนปอเนาะเป็น
นักเรียนที่จบจากประถมศึกษาขึ้นมามัธยมศึกษาเลยทำให้การส่งเสริมเรื่องการศรัทธาแตกต่างจาก
อดีต หลักสูตรต่าง ๆ จึงให้เพิ่มเติมในระดับประถม ในอดีตนั้นประถมมีวิชาจริยธรรมอย่างเดียว
ปัจจุบันได้เสริมหลักสูตรศาสนาเข้าไป แต่การเรียนการสอนเหมือนสามัญทั่วไปทำให้การแทรกซึม
ทางด้านความศรัทธานั้นดีขึ้นแต่ยังไม่ถึงถ้าเทียบนักเรียนที่ได้เรียนในปอเนาะ หากเรียนแบบหะละ
เกาะฮุจะทำให้พื้นฐานเข้มแข็งขึ้น โดยโรงเรียนศาสนูปถัมภ์ปูพื้นฐานด้านศาสนา แล้วมาเสริมใน
ระบบโรงเรียนทำให้การศรัทธาของผู้เรียนอยู่ในระดับหนึ่งแล้ว

2. ในโรงเรียนของท่านมีการบริหารหลักสูตรและ/หรือมีการจัดกิจกรรมใน
หลักสูตรเพื่อส่งเสริมในสร้างผู้เรียนสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์หรือไม่ อย่างไร

ผู้แทนฝ่ายวิชาการศาสนา : หลักสูตรอิสลามศึกษา 2546 โรงเรียนส่วนใหญ่ยังไม่นิยมใช้ ถ้าตามหลักสูตรจริง ๆ เพราะถือว่าเป็นโรงเรียนเอกชนจึงจัดหลักสูตรตามที่โรงเรียนเห็นสมควร และเหมาะสมกับโรงเรียน ถ้าตามหลักสูตรอิสลามศึกษา 2546 จะมีครบถ้วนทั้ง 10 ด้าน แล้วลดเหลือ 8 ด้าน แต่ว่าโรงเรียนไม่สามารถนำมาใช้ในโรงเรียนได้ สามารถนำมาใช้ได้เพียง 2 - 3 ด้าน เพราะด้านอื่นๆ ไม่สามารถที่จะนำไปปฏิบัติกับโรงเรียนได้ **การบูรณาการหลักสูตรจึงจำเป็นมาก** ปัญหาคือ บางคนไม่เข้าใจว่าบูรณาการคืออะไร บางคนเข้าใจว่าบูรณาการคือ การนำวิชาสามัญกับวิชาศาสนา มารวมกันซึ่งเป็นไปไม่ได้ เช่น นักเรียนเรียนดนตรีคาบแรก คาบที่ 2 เรียนวิชาฟิสิกส์ นั้นทำให้ขัดแย้งกัน โรงเรียนจะนำวิชาตามหลักอิสลามมาใช้แบบใดได้บ้าง ให้ถูกตามหลักศาสนา แต่ส่วนใหญ่เข้าใจว่าต้องเรียน 10 คาบใน 1 วัน แล้วโรงเรียนจะประยุกต์วิชาศาสนากับวิชาสามัญอย่างไร ทางโรงเรียนเรียนศาสนาในภาคเช้าจะเน้นความรู้ด้านศาสนาเพียงอย่างเดียว ส่วนภาคบ่ายเป็นวิชาสามัญจะเน้นด้านความรู้ทั่วไป **ซึ่งบางครั้งก็ขัดกับวิชาศาสนาที่ต้องคิดทำอย่างไรให้ครอบคลุมทั้ง 8 ด้าน ซึ่งมีความยาก** โครงสร้างของโรงเรียนฝ่ายวิชาการจะผสมผสานกันระหว่างศาสนาและสามัญ ต้องคิดและประชุมร่วมกัน

3. ในโรงเรียนของท่านมีการจัดกระบวนการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมในสร้างผู้เรียนสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์หรือไม่ อย่างไร

ผู้แทนฝ่ายวิชาการศาสนา : ด้านศาสนาในการจัดการเรียนการสอน อาจารย์ผู้สอนต้องเตรียมสื่อการสอน ซึ่งโรงเรียนได้พัฒนามาแล้ว 4 - 5 ปี ด้วยโรงเรียนมีเวลาในคาบเรียนน้อยทำให้การนำสื่อมาใช้ไม่ทันกับเป้าหมายที่ตั้งไว้แต่ถ้าทำได้ถือว่าเป็นเรื่องที่ดีมาก แต่ด้วยเวลาที่มีผลทำให้การเรียนการสอนมีคุณภาพต่ำ แต่การจัดการนั้นไม่มีปัญหาอยู่ที่การปฏิบัติงานของแต่ละบุคคลจะแตกต่างกัน โรงเรียนเริ่มใช้สื่อการเรียนแล้วแต่วิชา แล้วแต่อาจารย์แต่ละคน และความสะดวกของอาจารย์ ระบบของโรงเรียน ระดับชั้นอิสลามศึกษาตอนต้น และตอนกลางถ้าวิชาภาษาอาหรับจะไม่แยกย่อย เป็นการบูรณาการภายในรายวิชาทำให้นักเรียนเรียนง่ายขึ้น เพราะในอดีตอุstadจะสอนคนละวิชาและวิธีการที่ต่างกัน นักเรียนจะไม่สามารถนำมาเชื่อมโยงได้ทำให้การตอบสนองของนักเรียนจะช้าเพราะไม่รู้ว่าจะให้ของใครคนใด แต่ถ้าเป็นคนสอนคนเดียวกันนั้นความตอบสนองจะได้ง่ายขึ้น แต่ชั้นอิสลามศึกษาตอนปลายยังมีการเรียนการสอนแบบแยกส่วนเพราะว่าโรงเรียนเทียบว่านักเรียนชานะวียันั้นเทียบเท่ากับนักศึกษามหาวิทยาลัย หรือระดับอนุปริญญาแต่ที่

ปฏิบัติกันมาเพราะเป็นเอกลักษณ์ของบ้านเรา แต่ถ้าพูดเรื่องของเวลานักเรียนจะขาดทุนมาก นักเรียนจบมัธยมศึกษาปีที่ 6 อายุ 18 ปี แต่จบชั้นชานะวีย อายุ 21 ปี โรงเรียนได้พัฒนานำวิธีการมาประยุกต์ระดับมัศึกษากับมหาวิทยาลัยเพื่อให้นักเรียนคุ้นเคยกับระบบที่จะเรียนต่อไป ต่อยอดได้ง่าย ในระยะเวลา 3 ปีที่เรียนชานะวีย ถ้านักเรียน ปวช. หรือ ปวส. ในเวลา 3 ปีก็ได้รับประกาศนียบัตรอนุปริญญา แต่นักเรียนของเรานั้นไม่ได้เลยและไม่สามารถไปเรียนต่อในมหาวิทยาลัยในประเทศได้

4. ในโรงเรียนของท่านมีการวัดและประเมินผลผู้เรียนเพื่อส่งเสริมในการสร้างผู้เรียนสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์หรือไม่ อย่างไร

ผู้แทนฝ่ายวิชาการศาสนา : ทางด้านความรู้ถ้าโรงเรียนเอกชนส่วนใหญ่จะประเมินจากคะแนนกิจกรรม คะแนนเก็บ คะแนนสอบปลายภาค ถ้านักเรียนไม่สามารถทำข้อสอบปลายภาคโรงเรียนจะสามารถวัดความรู้นักเรียนได้หรือไม่? เพราะบางครั้งความรู้ที่นักเรียนตอบไม่ได้แต่นักเรียนมีความรู้ บางทีนักเรียนทำข้อสอบไม่ได้แต่อาจจะสามารถพัฒนาชุมชนได้มากกว่านักเรียนที่ทำข้อสอบได้ เรื่องทักษะส่วนใหญ่การเรียนรู้ของนักเรียนยังด้อยอยู่ถ้าจะให้เข้ากับสังคมคือ มีปัญหาสังคม ถ้าทางด้านการศรัทธาการทำ อิบาตะฮฺ คือ จะปูพื้นฐานมาอยู่แล้วสามารถต่อยอดได้ ถ้าทางด้านคุณธรรม จริยธรรมต้องพัฒนา **ด้านจิตพิสัย** เกี่ยวกับโครงสร้างระบบการศึกษาของบ้านเรามีปัญหา ที่ระบบการศึกษาของบ้านเราที่ในระยะหลังจะเน้นทางด้านนักศึกษาที่มีอิทธิพลมากกว่าอาจารย์ผู้สอนเลยมีการเปลี่ยนแปลง เพราะนักเรียนจะทำอะไรก็ได้เหมือนเป็นพระราชาคือมีอิสระในการทำ โดยอาจารย์ผู้สอนให้คำแนะนำ ปรึกษาอย่างเดียว ถ้าจะปฏิบัติด้านอื่นนั้นก็มีขอบเขตเลยทำให้อาจารย์บางท่านบอกว่ากล่าวโอวาทเสร็จแล้วนักเรียนไม่สนใจ ทำให้บทบาทความเป็นครูลดลง **การวัดผลทางด้านอิสลามศึกษายังเน้นความจำ** หลักสูตรที่ใช้มานั้นถ้าเรียนปอเนาะจะเรียนวิชานั้นโดยตรงและหลาย ๆ ครั้งทำให้การเรียนนั้นไม่ต้องจำ จะจำได้โดยอัตโนมัติ แต่การเรียนของนักเรียนในโรงเรียนเอกชนจะล่าช้าต่างจากโรงเรียนตะหฺฟิซซึ่งนักเรียนจะจำได้เร็ว แต่การปฏิบัตินำมาใช้นั้นไม่เหมือนกันต้องมาเรียนที่หลัง แต่ละกลุ่มสาระจะมีแผนประจำปีว่าจะจัดกิจกรรมอย่างไรบ้างด้าน 4 ภาษา หรือด้านอิสลามศึกษาก็มี ถ้าโรงเรียนนำนักเรียนไปนอกสถานที่นักเรียนจะอิสระ และสามารถนำความรู้ที่ได้เรียนมาใช้ปฏิบัติ อาจารย์สามารถสังเกตได้เลย แต่ถ้าในโรงเรียนนั้นนักเรียนจะรับความรู้ด้านเนื้อหาเพียงอย่างเดียว

5. ในโรงเรียนของท่านมีการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาเพื่อส่งเสริมในการสร้างผู้เรียนสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์หรือไม่ อย่างไร

ผู้แทนฝ่ายวิชาการศาสนา : เกี่ยวกับฝ่ายวิชาการศาสนายังไม่มีมีการประยุกต์ด้านการวิจัยส่วนใหญ่เป็นของสามัญ ครูสามัญบางท่านนำการวิจัยมาใช้ในการแก้ปัญหา เนื่องจากอุสตาซยังมีความคิดว่าจะทำไปทำไม ทำแล้วใช้อย่างไร งานวิจัยสำคัญที่สุดเพราะจะได้รู้จักนักเรียนนำมาประยุกต์ใช้เพื่อแก้ไข นำมาเพิ่มเติมได้แต่อุสตาซยังใช้วิธีการเดิม ทำให้ไม่สามารถนำมาปฏิบัติได้จริง ต้องใช้วิธีเชิงจิตวิทยา

6. ในโรงเรียนของท่านมีการใช้สื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาเพื่อส่งเสริมในการสร้างผู้เรียนสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์หรือไม่ อย่างไร

ผู้แทนฝ่ายวิชาการศาสนา : สื่อที่ใช้อยู่ในโรงเรียน คือ สื่อที่ถ่ายทอดอาจารย์ผู้สอนและถ่ายทอดนักเรียน เช่น สอนวิชาภาษาอาหรับก็จะใช้สื่อที่เกี่ยวกับภาษา นำภาพมาให้นักเรียนบรรยาย พูดคุย สอบถาม ทางด้านศาสนาห้องปฏิบัติการยังไม่ครอบคลุมอุปกรณ์ต่าง ๆ เช่น โปรเจคเตอร์ โทรทัศน์ ผู้ที่จะนำมาปฏิบัติยังไม่มีความรู้โดยเฉพาะอาจารย์ศาสนาไม่ค่อยได้ใช้สื่อและเทคโนโลยีเลยทำให้เป็นช่องโหว่ ในห้องคิงหากคุณลักษณะใน 8 ด้าน พัฒนาได้ประมาณ 6 ด้าน แต่จะขาดด้านจริยธรรมโรงเรียนต้องเข้มงวดมากขึ้น

7. ในโรงเรียนของท่านมีการพัฒนาแหล่งการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมในการสร้างผู้เรียนสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์หรือไม่ อย่างไร

ผู้แทนฝ่ายวิชาการศาสนา : แหล่งเรียนรู้ในบริเวณโรงเรียนมีผลมากต่อการเรียนของนักเรียน แต่เนื่องจากบริเวณโรงเรียนจำกัดแหล่งเรียนรู้จึงไม่ค่อยมี แต่ถ้าภายนอกโรงเรียนแล้วแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้จะเป็นผู้พานักเรียนไปทัศนศึกษา ในโรงเรียนยังสามารถพัฒนามุมต่าง ๆ เพื่อให้เกิดกับนักเรียน ทาวิธีการจัดการเพื่อให้เกิดประโยชน์ เรานั่งภายในโรงเรียนเรื่องการดูแลรักษา และมีหน่วยงานจากสาธารณสุขมาให้ความรู้แก่นักเรียนทุกปี ปีละหลายครั้ง มาตรวจสุขภาพจากคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดมาการเผยแพร่ความรู้ และมีรุ่นพี่มาให้ความรู้ด้วยเช่นกัน

8. ในโรงเรียนของท่านมีการนิเทศการสอนเพื่อส่งเสริมในสร้างผู้เรียนสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์หรือไม่ อย่างไร

ผู้แทนฝ่ายวิชาการศาสนา : ทางโรงเรียนมีทีมงานนิเทศ ซึ่งมีการนิเทศทุกเทอม เทอมละประมาณ 2 ครั้ง แล้วแต่ความเหมาะสม มีทั้งแบบแจ้งให้รู้ล่วงหน้า และแบบไม่แจ้งให้รู้ล่วงหน้า มีการแต่งตั้งคำสั่งเรียบร้อยมีทั้งครูศาสนาและครูสามัญ ปัญหาอันดับแรกคือ แผนการเรียนมีแต่ไม่ได้ปฏิบัติตามแผน ถ้าสุทธิวิชาภาษามลายูโรงเรียนได้ให้อุสตาซสอนภาษามลายูเหมือนกับหนังสือคือใช้ภาษามลายูกลาง ส่วนการนิเทศนั้นฝ่ายศาสนาก็นิเทศฝ่ายศาสนา ฝ่ายสามัญก็นิเทศฝ่ายสามัญ

9. ในโรงเรียนของท่านมีการแนะแนวการศึกษาเพื่อส่งเสริมในสร้างผู้เรียนสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์หรือไม่ อย่างไร

ผู้แทนฝ่ายวิชาการศาสนา : การแนะแนวจะเน้นเรื่องการเรียนรู้ต่อ ด้านท่องเที่ยวเกี่ยวกับท่องเที่ยวท้องถิ่น ฝ่ายแนะแนวของโรงเรียนมีครูสามัญอย่างเดียว แต่ครูผู้สอนทุกคนสามารถแนะแนวนักเรียนได้ ส่วนการแนะแนวการศึกษาต่อในต่างประเทศไม่มีเวทีโดยเฉพาะถ้าของสามัญมีแต่ศาสนายังไม่มี ระบบของโรงเรียนหากนักเรียนจะไปเรียนต่างประเทศด้านศาสนาโดยตรงผู้บริหารจะเป็นผู้รับผิดชอบดูแลโดยตรง ด้านสถานที่เรียน ด้านทุนการศึกษา ทางโรงเรียนมีทุนให้เรียนในต่างประเทศเป็นทุนของผู้รับใบอนุญาต สำหรับไปเรียนประเทศอียิปต์ ให้ปีละ 1 คน ถ้านักเรียนกลับมาก็ให้มาช่วยสอนในโรงเรียนประมาณ 1 ปี หรือ 2 ปี โครงการดังกล่าวนี้โรงเรียนได้ดำเนินการปีนี้เป็นปีที่ 5

10. ในโรงเรียนของท่านมีการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษาเพื่อส่งเสริมในการสร้างผู้เรียนสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์หรือไม่ อย่างไร

หัวหน้าฝ่ายวิชาการศาสนา : ในระบบประกันคุณภาพมีตัวชี้วัดต่าง ๆ และโรงเรียนก็ได้สรุปเป็น SAR ทุกปีตามระบบที่ต้องส่งให้สำนักงานการศึกษาเอกชนจังหวัด เมื่อทำโครงการในปีถัดไปก็จะมาดูผลสรุปของ SAR ของปีที่แล้วมาจัดทำโครงการ เช่น ตัวชี้วัดในด้านคุณธรรมจริยธรรมไม่ผ่าน หรือได้ประมาณ 60% ซึ่งการประกันคุณภาพภายในส่งผลในทุก ๆ ด้าน ทั้ง 8 ด้าน เพียงแต่ว่าในการปฏิบัติจริงแล้วครูที่รับผิดชอบในการคิดโครงการ ปีการศึกษาใหม่จะแบ่งให้

ครูแต่ละกลุ่มสาระคิดโครงการ เช่น ในตัวชี้วัดด้านการเข้ากับผู้อื่นครูคนใดได้รับผิดชอบ ด้านการปฏิบัติ
 ตนตามศาสนาครูคนใดได้รับผิดชอบ ครูแต่ละคนจะได้รับตัวชี้วัดไป แล้วไปคิดโครงการอย่างไรที่จะให้
 ครอบคลุมตัวชี้วัดที่ทางวิชาการกำหนดให้ ครูก็ต้องไปดูใน SAR ของปีที่ผ่านมาว่าอยู่ในระดับเท่าไร
 แล้วนำข้อมูลที่ได้ไปทำเป็นโครงการเพื่อให้ด้านนั้นมีการพัฒนาขึ้น แต่ครูบางคนไม่ได้มองไปที่
 SAR เพียงได้รับตัวชี้วัดและคิดโครงการขึ้น ทำให้บางครั้งไม่ต่อยอดจากปีที่ผ่านมา แต่ครูบางคนก็
 ทำตามระบบ

11. ในโรงเรียนของท่านมีการส่งเสริมความรู้ทางวิชาการแก่ชุมชนเพื่อส่งเสริม ในการสร้างผู้เรียนสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์หรือไม่ อย่างไร

หัวหน้าฝ่ายวิชาการศาสนา : เมื่ออดีตจะมีการทำวิทยุโรงเรียน แต่ปัจจุบันไม่มี
 แล้ว จะเป็นการให้ความรู้ด้านอิสลาม และมีการบำเพ็ญประโยชน์ร่วมกับชุมชน มีโครงการฝึกฝน
 นักลูกบะฮ์ฮ์แต่ปีนี้ปีแรกจึงยังไม่มีการผลิตนักลูกบะฮ์ให้แก่ชุมชนโครงการดังกล่าวเป็นผล
 มาจากการ SAR ของปีที่ผ่านมา ซึ่งผลของ SAR ปีที่ผ่านมาปรากฏชัดว่าทางโรงเรียนกับชุมชนยัง
 ขาดด้านนี้ ครูที่รับผิดชอบด้านชุมชนจึงเสนอโครงการขึ้นเพื่อฝึกฝนนักเรียนให้เป็นนักลูกบะฮ์แล้ว
 ส่งไปยังชุมชน

12. ในโรงเรียนของท่านมีการประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับ สถานศึกษาและองค์กรอื่น ๆ เพื่อส่งเสริมในการสร้างผู้เรียนสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์หรือไม่ อย่างไร

หัวหน้าฝ่ายวิชาการศาสนา : มีมหาวิทยาลัยจากอินโดนีเซียจะส่งนักศึกษาวิชา
 ฝึกสอน 1 เดือน และเมื่อโรงเรียนจัดงานวิชาการก็จะเชิญนักเรียนจากโรงเรียนอื่น ๆ โดยเฉพาะ
 นักเรียนระดับประถมเข้ามาร่วม รวมถึงตาคิดอีกด้วย ส่วนจากองค์กรอื่น ๆ ก็มีของสำนักงานกองทุน
 สนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส) ที่เข้ามาให้ความรู้แก่นักเรียน

13. ในโรงเรียนของท่านมีการส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัวยุติธรรม หน่วยงานและสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา เพื่อส่งเสริมในการสร้างผู้เรียนสู่ความ เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์หรือไม่ อย่างไร

หัวหน้าฝ่ายวิชาการศาสนา : โรงเรียนมีโครงการประจำปีเป็นซัมเมอร์ที่สถาบัน ภาษา UIA ประเทศมาเลเซียซึ่งโรงเรียนให้ทุนนักเรียนไปเรียนเป็นประจำทุกปี ประมาณ 2 – 3 ปีที่ แล้วส่งนักเรียนไป 10 คน ทั้งชายและหญิงใช้วิธีสอบคัดเลือก ไปเรียนภาษาอังกฤษและภาษา อหรับ โดยสนับสนุนค่าเรียน ค่าที่พัก และค่าเดินทาง เป็นระยะเวลา 1 เดือน การพัฒนาการ ของนักเรียนคือกล้าที่จะใช้ภาษามากยิ่งขึ้น

14. ปัจจัยแห่งความสำเร็จในการส่งเสริมผู้เรียนสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ใน สถานศึกษาของท่านคือ

หัวหน้าฝ่ายวิชาการศาสนา : คือความร่วมมือระหว่างครูและผู้บริหาร เพราะว่า คนที่จะเข้าถึงนักเรียนได้ก็คือ ครู คนที่จะสร้างให้นักเรียนเกิดคุณลักษณะทั้ง 8 คุณลักษณะก็คือ ครูผู้สอน เพราะครูผู้สอนอยู่กับนักเรียนตลอด โดยผู้บริหารก็ต้องสร้างนโยบายที่จะทำให้เกิด 8 คุณลักษณะกับนักเรียน แต่ในที่สุดแล้วทั้งผู้บริหารที่ให้นโยบายและครูที่อยู่กับเด็กทั้ง 2 ฝ่าย ก็ ต้องมีความร่วมมือที่ดีต่อกัน ต่างมองเห็นถึงความสำคัญของกันและกัน ถ้าทั้ง 2 ฝ่ายมีความ ร่วมมือที่ดีต่อกันครูก็จะเกิดความตระหนักในตนเองที่จะต้องทำให้นักเรียนเกิดทั้ง 8 คุณลักษณะ

15. ท่านมีมุมมองอย่างไรในการสร้างผู้เรียนสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ?

หัวหน้าฝ่ายวิชาการศาสนา : ในการสอนทุกวิชาทางโรงเรียนกำหนดให้ครูประเมิน นักเรียน 3 ด้าน คือ ด้านพุทธิพิสัย ด้านทักษะพิสัย และจิตพิสัย ด้านจิตพิสัยนั้นครอบคลุมหมดเลย ไม่ว่าจะสอนเรื่องอะไรก็ต้องมีการประเมินส่วนจิตพิสัยด้วย

16. ข้อเสนอแนะอื่น ๆ

หัวหน้าฝ่ายวิชาการศาสนา : กุญแจสำคัญอยู่ที่ครูถ้าครูไม่เข้าใจว่าต้องสอนให้ นักเรียนมีคุณลักษณะทั้ง 8 ด้านก็จบ บางคนมองออกเข้าใจแต่ไม่สามารถประยุกต์สิ่งที่ตนเองต้องสอน เพื่อให้เกิดทั้ง 8 ด้านก็เป็นเรื่องที่ยาก ทางฝ่ายวิชาการต้องเป็น Coaching ให้กับครูซึ่งถ้าโรงเรียนไม่มี ความสามารถในการดำเนิน ก็ควรมีคนนอกมาช่วยพูดได้ แต่สำคัญต้องเกิดที่ครู ครูต้องมองให้ออกและ ทำให้เป็น

โรงเรียนจริยธรรมศึกษามูลนิธิ อำเภोजะนะ จังหวัดสงขลา

สัมภาษณ์ เมื่อวันที่ ๒๒ กันยายน ๒๕๕๙

1. ท่านตระหนักถึงความสำคัญและความจำเป็นของการสร้างผู้เรียนสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์หรือไม่อย่างไร

ผู้อำนวยการโรงเรียน : โรงเรียนตระหนักในคุณลักษณะทั้ง ๘ ด้าน ที่กล่าวมาทั้งหมดทุกด้าน ถ้านักเรียนมีคุณลักษณะเป็นทั้งหมดก็เป็นดี ยิ่ง แต่ว่าในปัจจุบันนี้โรงเรียนยังทำให้เด็กได้ไม่ทั้งหมดแต่ถ้ามีความตระหนักจะทำให้เกิดทั้ง ๘ ด้าน แต่ปัจจุบันยังขาดด้านอาชีพ

2. ในโรงเรียนของท่านมีการบริหารหลักสูตรและ/หรือมีการจัดกิจกรรมในหลักสูตรเพื่อส่งเสริมในสร้างผู้เรียนสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์หรือไม่ อย่างไร

หัวหน้าฝ่ายวิชาการสามัญ : โรงเรียนมีการจัดหลักสูตรตามความต้องการของผู้เรียน

หัวหน้าฝ่ายวิชาการศาสนา : โรงเรียนมีในเรื่องของกิจกรรมเสริมหลักสูตร เช่น โรงเรียนมีกิจกรรมฝึกให้นักเรียนได้สนทนา และนักเรียนที่เด่นก็ส่งเสริมให้ไปในระดับที่สูงขึ้น เช่น ส่งนักเรียนเข้าร่วมการแข่งขันเล่าเรื่องเป็นภาษาอาหรับ และเล่าเรื่องเป็นภาษาอังกฤษในการแข่งขันต่าง ๆ เหล่านี้เป็นกิจกรรมพัฒนาด้านสติปัญญา ส่วนหลักสูตรมีการบูรณาการอิสลามศึกษา ในเรื่องของการตรึงปิยะฮาลออบรม เรื่องคุณธรรม จริยธรรม ไม่ใช่แต่เพียงครูที่สอนในรายวิชาศาสนา (ดีนียะฮ) อย่างเดียว ในเรื่องของเป็นเชิงวิชาการ วิชาสามัญครูทุกคนที่เข้าสอนต้องมีการตรึงปิยะฮาลออบรม ตัวอย่างเช่น การพูดถึงประเด็นเรื่องซุสวโรงเรียนไม่จำกัดว่าต้องเป็นอุสตาซ ครูศาสนาอย่างเดียว ครูที่สอนในรายวิชาสามัญก็จะพูดกับนักเรียนในเรื่องนี้ด้วยเช่นกัน นี่ก็ถือเป็นการบูรณาการเข้าไปช่วยกันดูแลนักเรียน ยกตัวอย่างว่าถ้าโรงเรียนจะปลูกฝังเรื่องการใช้มีโซเซียลมีเดีย ในเรื่องกรณีเรื่องซุสว ส่อไปทางซุสวเยอะ ครูที่สอนศาสนา สามัญก็จะช่วยกันพูด ช่วยกันย้ำก่อนเข้าบทเรียนที่เป็นรายวิชาหรือไม่ก็หลังเรียนและย่ำเวลาเข้าแถว

ผู้อำนวยการโรงเรียน : ในการสอนคุณธรรม จริยธรรม การศรัทธาทั้งหมด ไม่ว่าจะ เป็นวิชาสามัญหรือศาสนาต้องใส่เข้าไปในแผนการสอน

3. ในโรงเรียนของท่านมีการจัดกระบวนการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมในสร้างผู้เรียนสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์หรือไม่ อย่างไร

หัวหน้าฝ่ายวิชาการศาสนา : กิจกรรมการปรับทัศนคติให้กับคุณครูก่อนจะเริ่มเข้าสอน เช่น วันนี้คุณครูจะพูดเรื่องเดียวกันคุณครูทุกคนที่จะเข้าไปสอนในทุกห้อง ทุกชั้นเรียนจะพูดเรื่องเดียวกัน สมมติว่าวันนี้ จะพูดเรื่องของการการบริจาต (เศาะตะเกาะฮฺ) ความสำคัญของการบริจาต ผู้บริหารก็จะบอกคุณครูว่าวันนี้ครูทุกคนก่อนที่จะเข้าสอนสัก 5 นาที ให้พูดในเรื่องนี้ทุกห้อง และเตรียมการวันนี้ สอนพຽນนี้ ครูจะทราบแล้วว่าก่อนจะเข้าสอนต้องพูดเรื่องอะไร เป็นการสนับสนุนให้นักเรียนได้ทราบเรื่องเดียวกัน พร้อม ๆ กัน และในส่วนของคุณครูเองโรงเรียนก็จะมีในส่วนของการตรึบยะฮฺครูเหมือนกัน หมายถึงว่า ครูที่จะไปตรึบยะฮฺอบรมสั่งสอนนักเรียนนั้นตัวครูเองต้องมีการชาร์ตแบต จะต้องมึลักษณะเป็นผู้นำก่อน

หัวหน้าฝ่ายวิชาการศาสนา : โรงเรียนจะเน้นให้ครูในเรื่องของการบูรณาการรายวิชา แต่ว่าโดยศึภภาพของคุณครูแต่ละคน แต่ละท่านไม่เท่ากัน บางคนอาจจะได้ระดับหนึ่ง แต่บางคนอาจจะได้ยะฮฺ ซึ่งยังไม่ได้ทั้ง 100 เปอร์เซ็นต์ ทั้งระบบในเรื่องของการบูรณาการที่จะเชื่อมโยงกัน ในคุณลักษณะทั้ง 8 ด้าน ถ้าหากดูในเรื่องของจิตใจและจิตวิญญาณ ครูผู้สอนวิชาศาสนาและวิชาสามัญมีคุณละมึติกัน ครูที่สอนในรายวิชาสามัญคามีพื้นฐานอิสลามิกก็มีบ้าง แต่ในส่วนของคุณครูที่จะไปตรึบยะฮฺให้นักเรียนลักษณะนี้ก็ได้แค่ระดับหนึ่งเท่านั้น ส่วนครูผู้สอนศาสนาสิ่งเหล่านี้สามารถทำได้แต่เวลาจะไปเชื่อมโยงสาขาเชิงวิชาการ เช่นสอนเกี่ยวกับเตาฮึต การสร้างของอัลลอฮฺพยายามจะไปเชื่อมโยงกับวิทยาศาสตร์ก็ได้เพียงระดับหนึ่งเหมือนกัน แต่ที่โรงเรียนเคยทำในเชิงปฏิบัติการบูรณาการครูสามัญแต่ละคนจะมีครูที่เลี้ยงที่เป็นครูศาสนาอยู่ ครูศาสนาจะเติมเต็มให้ครูสามัญ และครูสามัญจะเติมเต็มให้ครูศาสนาเช่นกันเพราะทั้งสองมาจากความไม่สมบูรณ์ทั้งคู่ พอมาเจอกันก็เป็นคัซซึซซึ่งกันและกัน โรงเรียนส่งเสริมให้ครูสามัญเรียนต่อในชั้นชานะฮฺวีย ซึ่งเป็นนโยบายผู้รับใบอนุญาตเวลาในที่ประชุมคุยกันในเรื่องนี้ คือ ถ้าหากว่าเป็นครูของโรงเรียนเอง เฉพาะครูที่มีความสนใจทางโรงเรียนก็พร้อมที่จะเปิดและมีประกาศนึยบัตรให้เรียน แต่ถ้าจะให้สมบูรณ์อีกให้ครูที่สอนวิชาสามัญมีโอกาสได้เรียนอิสลามศึภษาตอนปลายชานะฮฺวีย และครูที่สอนในรายวิชาศาสนาน่าจะเปิดคอร์สในเรื่องของวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ด้วย แต่วิธีแรกง่ายกว่าให้ครูสามัญมาเรียนชานะฮฺวีย ซึ่งการให้ครูศาสนาไปเรียนสามัญเพื่อไปเก็บเกี่ยวให้รู้ระดับหนึ่งเท่าที่ครูสามัญมึภูมิอยู่จะยากกว่าวิธีแรก วิธีแรกง่ายกว่าเพราะว่าครูสามัญแต่ละท่านน่าจะทั้งหมดได้จบชั้นมุตะวัสสิฎุ

เพราะส่วนใหญ่จะเรียนในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม เพราะว่าหากว่าไม่มีพื้นฐานโรงเรียนจะ
ให้นโยบายอย่างไรก็ไปยากเหมือนกันเพราะพื้นฐานไม่มี ก็เหมือนกับครูที่นับถือศาสนาพุทธ และครูที่
นับถือศาสนาคริสต์

4. ในโรงเรียนของท่านมีการวัดและประเมินผลผู้เรียนเพื่อส่งเสริมในการสร้าง ผู้เรียนสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์หรือไม่ อย่างไร

หัวหน้าฝ่ายวิชาการศาสนา : การวัดผลของศาสนาก็เหมือนของสามัญ คือ มี 3
ด้าน ด้านพุทธิพิสัย ด้านจิตพิสัย และด้านทักษะพิสัย เพราะว่าด้านวิชาศาสนาก็มีเรื่องของการ
ปฏิบัติ ทักษะการปฏิบัติ บางครั้งก็ประเมินจากสภาพจริงของนักเรียน คือ ดูว่านักเรียนหลังจากที่
เรียนไปแล้ว โดยเฉพาะอย่างยิ่งเรื่องคุณธรรม จริยธรรมนักเรียนไปปฏิบัติได้ถูกต้องหรือไม่ ส่วนด้าน
ความรู้โรงเรียนประเมินอยู่แล้ว แต่นักเรียนยังขาดเรื่องจิตใจ จิตวิญญาณ นักเรียนบางคนคิดว่าเมื่อ
มาเรียนแล้ว ฉันเรียน ฉันรู้ ฉันทำได้แต่ในเรื่องของจิตใจยังไม่ได้ขัดเกลา การขัดเกลาด้านจิตใจ
(ตชกียะห์ในด้านรูฮานีย) ยังอ่อน การละหมาดนักเรียนในโรงเรียนละหมาดแต่ว่า ภาพที่โรงเรียน
อยากเห็น คือ เมื่อได้ยินเสียงอาซานนักเรียนก็เร่งรีบที่จะไปละหมาดเลย แต่บางครั้งได้ยินเสียงอา
ซานยังอืดอาดยืดอาด รอให้อีกมัตก่อนถึงไปเอาน้ำละหมาดแล้วก็ละหมาด ที่โรงเรียนอยากให้เห็น
ก็คือ เด็กตระหนักเห็นความสำคัญจนจะเข้าเวลาละหมาดยังไม่อาซานก็ไปอาบน้ำละหมาด ไปนั่งใน
มัสยิด ไปนั่งอ่านอัลกุรอาน ในส่วนนี้ก็ยังมีแต่ยังเป็นส่วนน้อยอยู่

หัวหน้าฝ่ายวิชาการสามัญ : ครูศาสนาของโรงเรียนก็ให้ทำแผนเหมือนครูสามัญ
ผลการเรียนรู้ก็ต้องตั้งเหมือนกันฝ่ายวิชาการก็จะประเมินไปตามแผนที่คุณครูส่งต้องครอบคลุมทั้ง 3
ด้าน แต่ปัจจุบันนักเรียนยังขาดเรื่องการนำไปใช้

5. ในโรงเรียนของท่านมีการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาเพื่อส่งเสริมในการ สร้างผู้เรียนสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์หรือไม่ อย่างไร

หัวหน้าฝ่ายวิชาการสามัญ : การทำวิจัยในชั้นเรียน ครูศาสนาส่วนใหญ่จะทำวิจัย
ในเชิงพฤติกรรม กับการพัฒนาผู้เรียนด้านผลสัมฤทธิ์ คือ แต่ละรายวิชาครูทุกคนต้องทำ เทอมละ 1
เรื่อง มีการประกวดและให้รางวัล ก่อนเปิดภาคเรียนต้องอบรมวิจัยให้กับครู เพราะครูของโรงเรียนเรา
จะมีเข้ามาใหม่ทุก ๆ ปีการศึกษา โรงเรียนจึงต้องอบรมให้ก่อนว่าเป็นสิ่งที่คุณครูต้องทำ เพราะฉะนั้น

ต้องรู้รูปแบบของวิจัยก่อนว่าที่โรงเรียนบังคับทำอะไรบ้าง มีฟอร์มแบบไหนบ้าง ส่วนใหญ่ที่คุณครูทำก็จะมาจากบันทึกหลังการสอนเวลาครูส่งแผนการเรียนรู้ ตัวบันทึกหลังสอนเกิดปัญหาอะไรบ้างและจะเอาปัญหานั้นมาทำวิจัย และเผยแพร่ให้กับคุณครูท่านอื่น ๆ เมื่อโรงเรียนให้ครูทำวิจัยแล้ว ก็จะมีเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบงานวิจัยสรุปมาอีกที เป็นสรุปผลการดำเนินงานวิจัยอีกทีหนึ่ง ของครูทั้งโรงเรียนแล้วสรุปออกมา วิจัยมีซ้ำกันบ้างในเรื่องของพฤติกรรม เช่น การเข้าเรียนสาย หรือนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จะสมาธิสั้นบ้างเพราะจะติดตามจากประถมศึกษา เช่น เข้าห้องสายหรือออกไปตีมน้ำบ่อย ๆ

หัวหน้าฝ่ายวิชาการศาสนา : ครูศาสนาจะวิจัยการโดยใช้เครื่องมือ ยกตัวอย่าง เช่น สอนวิชาภาษาอาหรับ นักเรียนอ่านไม่ค่อยได้เพราะว่าเด็กที่เข้ามามัธยมศึกษาปีที่ 1 การสอบโอเน็ตค่าของคะแนนโอเน็ตในระดับอิสลามศึกษาตอนต้น ตอนกลาง และตอนปลาย คะแนนของตอนต้นไม่ค่อยสูง ตอนกลางพอใช้ได้ แต่ตอนปลายสูง แสดงว่านักเรียนก่อนที่จะเข้ามาเรียนที่โรงเรียนชั้นพื้นฐานนักเรียนบางคนยังไม่ได้เรียนมา บางคนเรียนครุสัมพันธ์มา เรียนตาดีกามา ก็ไม่ค่อยมีปัญหา เพราะฉะนั้นเมื่อครูสอนภาษาอาหรับก็ทำวิจัยในชั้นเรียน คือ ทาวิธีการหรือว่าเครื่องมือที่จะให้นักเรียนเข้าถึง และสามารถที่จะอ่าน เขียนภาษาอาหรับได้เร็ว โดยที่ค้นพบคือโรงเรียนใช้หลักสูตรของกิรออาตี จะเป็นแบบอ่านหรือแบบเขียนถ้าใช้สูตรกิรออาตีนักเรียนจะมีพื้นฐานในการใช้ภาษาอาหรับได้ง่าย เพราะเริ่มจากง่ายไปหายาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งการวิจัยแก้ปัญหา เช่น นักเรียนเข้าห้องเรียนสาย นักเรียนเคยมีพฤติกรรมพูดจาไม่สุภาพ นักเรียนชอบนั่งหลับในห้องเรียน ถ้าหัวข้อเรื่องการทำวิจัยมาจากบันทึกหลังสอนจริง ๆ จะสามารถแก้ปัญหาได้ เพราะครูไปเจอปัญหาแล้วมาทำวิจัยว่าปัญหาเหล่านี้ และผลก็เอาไปใช้จริง ๆ ก่อนทำวิจัยครูต้องส่งหัวข้อเรื่องก่อน แล้วโรงเรียนจะพยายามไม่ให้ซ้ำเรื่องกัน เพื่อที่จะสามารถแลกเปลี่ยนกันได้

6. ในโรงเรียนของท่านมีการใช้สื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาเพื่อส่งเสริมในการสร้างผู้เรียนสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์หรือไม่ อย่างไร

ผู้อำนวยการโรงเรียน : โรงเรียนมีโปรเจคเตอร์ และก็สมาร์ททีวีให้ครูใช้สื่อในการสอน มีทุกห้องเฉพาะชั้นบนที่จะมีทุกห้อง ส่วนชั้นล่างห้องจะเป็นห้องรวมให้ใช้ และมีในห้องสมุด ห้องคอมพิวเตอร์ ห้องวิทยาศาสตร์ และได้อาคารชั้นล่างเลือกใช้เลยในระดับมัธยมศึกษา

หัวหน้าฝ่ายวิชาการศาสนา : หากครูจะใช้แล้วมีจำนวนนักเรียนมากก็สามารถใช้ห้องประชุมได้เลย หรือไม่ก็ห้องสมุด ห้องประชุมก็สามารถใช้โปรเจคเตอร์ได้เลย ห้องสมุดก็มีความพร้อมใช้งานได้ ด้านการผลิตสื่อ โรงเรียนก็สนับสนุนให้ครูผลิตสื่อเอง โดยเฉพาะครูคณิตศาสตร์จะมีสื่อเยอะ ครูศาสนาผลิตสื่อเอง เช่น การสอนประวัติก็มี มีการทำผังกะบะฮ การแกะวาฟ แต่เนื่องจากชำรุดไปแล้วเนื่องจากโรงเรียนขาดห้องที่จะเก็บ เพราะสื่อโรงเรียนมีสื่อจำลองสงคราม ซึ่งสื่อเหล่านี้ครูกับนักเรียนช่วยกันทำในเรื่องของผังต่าง ๆ แทนที่ครูจะสอนนักเรียนโดยให้ดูในหนังสือ ทำเป็นผังเป็นโครงสร้างออกมาและให้นักเรียนทำกันเอง

หัวหน้าฝ่ายวิชาการสามัญ : ผู้บริหารโรงเรียนมีนโยบายเสมอให้ครูนั้นผลิตสื่อนวัตกรรม โดยจะเก็บสื่อและนวัตกรรมไว้ที่ห้องวิชาการ และห้องสมุดเพราะโรงเรียนไม่มีห้องสื่อโดยเฉพาะ

7. ในโรงเรียนของท่านมีการพัฒนาแหล่งการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมในการสร้างผู้เรียนสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์หรือไม่ อย่างไร

หัวหน้าฝ่ายวิชาการศาสนา : โรงเรียนของเรามีแหล่งการเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกก็โรงเรียน แหล่งเรียนรู้ภายนอกถ้าหากเป็นภาษาอังกฤษ หรือวิทยาศาสตร์ก็จะพานักเรียนไปศึกษาภายนอกโรงเรียน เช่น พานักเรียนไปดูโรงงานผลิตไฟฟ้าที่จะนะ โรงเรียนทำเป็นโครงการตั้งแต่ระดับอนุบาล ประถมศึกษา และมัธยมศึกษา โดยที่โรงเรียนเป็นผู้สนับสนุนงบประมาณทุกครั้ง ที่เดินทาง เช่น ครูวิทยาศาสตร์ที่เป็นครูผู้หญิงล้วน ๆ พานักเรียนไปนอกสถานศึกษา ก็ต้องให้ครูผู้ชายที่เป็นอุstadzไปด้วย เพื่อที่ได้ช่วยแก้ไขเมื่อเกิดปัญหา เป็นอะมีร์ในการนำครูและนักเรียนไป เช่น การนำละหมาดย่อสำหรับเดินทาง แม้ว่านักเรียนเคยเรียนเรื่องละหมาดย่อ ละหมาดรวมแล้ว แต่บางครั้งเกิดความลังเลไม่มั่นใจอุstadzก็บอกได้ และอุstadzก็จะประสานกับนายหัวเกี่ยวกับจุดหมายที่จะละหมาดในแต่ละจุด เป็นต้น แหล่งเรียนรู้ที่นักเรียนไปแล้วเกิดประโยชน์ต่อนักเรียนที่เห็นเด่นชัด คือ นักเรียนที่ไปประเทศมาเลเซีย เหมือนนักเรียนได้เปิดโลกทัศน์ และมุมมองใหม่ นักเรียนได้ไปพิพิธภัณฑ์ข้าว และศูนย์วิทยาศาสตร์สิ่งที่นักเรียนได้เพิ่มคือด้านภาษา และการใช้เงินต่างประเทศ นักเรียนจะมีความสุขเมื่อได้เรียนรู้ และสามารถกลับมาเล่าให้เพื่อน ๆ ที่อยู่โรงเรียนฟัง ทำให้เพื่อน ๆ ที่อยู่โรงเรียนก็อยากจะไปบ้าง

ผู้อำนวยการโรงเรียน : เมื่อพานักเรียนไปศึกษาแหล่งเรียนรู้ภายนอกโรงเรียน นักเรียนได้ทักษะทางสังคม ด้านคุณธรรมจริยธรรมก็ได้ ซึ่งครอบคลุมในลักษณะอันพึงประสงค์ หลายนๆ ด้านด้วยกัน

8. ในโรงเรียนของท่านมีการนิเทศการสอนเพื่อส่งเสริมในสร้างผู้เรียนสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์หรือไม่ อย่างไร

หัวหน้าฝ่ายวิชาการ : การนิเทศครูโรงเรียนจะมีแบบฟอร์มที่ชัดเจนเลยว่า ด้านใดบ้างที่โรงเรียนต้องการให้เกิดในตัวผู้เรียน ซึ่งโรงเรียนจะแต่งตั้งคณะกรรมการนิเทศขึ้น โดยจะนิเทศ 3 ด้านใหญ่ ๆ ด้านที่ 1 ด้านของการเรียนการสอนในชั้นเรียน ด้านที่ 2 ด้านบุคลิกภาพของครู ด้านที่ 3 เรื่องนักเรียนประเมินครู ด้านที่ 1 เรื่องการเรียนรู้ของครู การจัดห้องเรียน การควบคุมชั้นเรียนทั้งหมด การเข้าสอนตรงเวลาหรือไม่นี้เป็นเอกสารชุดที่หนึ่ง ด้านที่ 2 ด้านบุคลิกภาพของครู การแต่งกาย เรื่องการใช้ภาษาของครู การปฏิสัมพันธ์กับครูด้วยกันเอง หรือกับนักเรียน ส่วนด้านที่ 3 นักเรียนจะเป็นผู้ประเมิน ประเมินว่าครูสอนเป็นอย่างไรบ้าง โดยนักเรียนในห้องที่ครูสอนในแต่ละห้องจะเป็นผู้ประเมิน นักเรียนจะมีแบบฟอร์มการประเมินแล้วนำมาส่งที่วิชาการ ครูที่สอนวิชาสามัญหัวหน้าวิชาการสามัญจะเป็นผู้ดูแล ของครูศาสนาที่เป็นหัวหน้าวิชาการศาสนา แล้วก็มีประเมินผลด้วย **ปัญหาการนิเทศ** ที่พบคือ เวลาไม่เพียงพอสำหรับการนิเทศ โรงเรียนก็จะเลือกที่จะนิเทศครูเข้าใหม่ก่อน เพราะครูเก่าอย่างน้อยเคยผ่านการนิเทศมาแล้ว 2 - 3 ครั้ง ส่วนครูใหม่ที่ไม่เคยนิเทศก็ไม่รู้ว่าสอนเป็นอย่างไร โดยผู้นิเทศจะเข้าไปนั่งในห้องเลย เมื่อนิเทศเสร็จก็เรียกครูมาคุยว่ามีผลการนิเทศเป็นอย่างไร โดยจะเรียกคุยส่วนตัว ว่าจุดเด่นของครูคืออะไร และจุดด้อยคืออะไร และควรปรับปรุงอย่างไร เป็นต้น

ผู้อำนวยการโรงเรียน : ปัญหาที่พบในการนิเทศ คือ ตารางนิเทศครูมีจำนวนมาก ซึ่งบางครั้งคณะกรรมการนิเทศก็มีสอนชนกับตารางนิเทศ ทำให้การนิเทศไม่เป็นไปตามกำหนด

9. ในโรงเรียนของท่านมีการแนะแนวการศึกษาเพื่อส่งเสริมในสร้างผู้เรียนสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์หรือไม่ อย่างไร

ผู้อำนวยการโรงเรียน : โรงเรียนมีห้องแนะแนวอยู่ สำหรับนักเรียนก็สนใจเข้าไปแนะแนวในเรื่องของด้านอาชีพ ด้านการศึกษาต่อ เมื่อเรียนจบจะไปต่อที่ใดและประกอบอาชีพอะไร

จะมีครูแนะแนวให้คำปรึกษา ครูแนะแนวสอนด้วยถ้ามีคาบว่างของค่านักเรียนก็จะดูแลแล้วจะมาปรึกษาในคาบว่าง นักเรียนในโรงเรียนมีไปศึกษาต่อต่างประเทศ เช่น ประเทศอินโดนีเซีย ประเทศมาเลเซีย ประเทศชูดาน ประเทศ โมร็อกโก ประเทศอียิปต์ และตุรกี เป็นต้น ซึ่งครูศาสนาเป็นผู้แนะแนวในเรื่องของต่างประเทศ

10. ในโรงเรียนของท่านมีการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษาเพื่อส่งเสริมในการสร้างผู้เรียนสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์หรือไม่ อย่างไร

ผู้อำนวยการโรงเรียน : ทางโรงเรียนเพิ่งผ่านการประกันคุณภาพภายในจากต้นสังกัดมาได้ประมาณ 2 – 3 สัปดาห์

หัวหน้าฝ่ายวิชาการศาสนา : โรงเรียนมีเจ้าหน้าที่จากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) ส่วนกลางลงมาให้คำแนะนำในโรงเรียน ซึ่งครอบคลุมคุณลักษณะทุกด้าน

11. ในโรงเรียนของท่านมีการส่งเสริมความรู้ทางวิชาการแก่ชุมชนเพื่อส่งเสริมในการสร้างผู้เรียนสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์หรือไม่ อย่างไร

ผู้อำนวยการโรงเรียน : โรงเรียนมีโครงการช่วงปิดภาคเรียน เป็นโครงการค่ายส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมให้กับบุคคลภายนอก

หัวหน้าฝ่ายวิชาการฝ่ายศาสนา : โรงเรียนมีกุฎบะฮ์สุญญ์ และนักเรียนโรงเรียนไปมีสอนkursัมพันธ์ และหากมีมุสลิมเสียชีวิต มีงานเมอลิด หรือมีงานแต่งงานโรงเรียนก็จะส่งนักเรียนไปเข้าร่วมทุกครั้ง โรงเรียนเป็นโรงเรียนที่อยู่กับชุมชน

12. ในโรงเรียนของท่านมีการประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่น ๆ เพื่อส่งเสริมในการสร้างผู้เรียนสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์หรือไม่ อย่างไร

หัวหน้าฝ่ายวิชาการฝ่ายศาสนา : โรงเรียนมีเครือข่ายจำนวนมาก เช่น โรงเรียนอัสตาดียะห์อิสลามียะห์ ชมรมที่เกาะหมี่ และที่ท่าใหญ่จังหวัดสงขลา และโรงเรียนสังกัดสมาคมโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม โรงเรียนจะจัดมหกรรมวิชาการนานาชาติ เชิญต่างประเทศเข้า

มาร่วมและเชิญโรงเรียนภายนอกทั้งในจังหวัดสงขลาหรือต่างจังหวัดเข้าร่วมงาน และโรงเรียนได้เข้าร่วมงานสานสัมพันธ์ครูกับกงสุลประเทศมาเลเซีย และกงสุลประเทศอินโดนีเซีย จัด ฌมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา โดยเวียนกันจัดงานดังกล่าว สำหรับการช่วยเหลือนักเรียนยากจนโรงเรียนให้ทุนการศึกษาโดยเก็บข้อมูลจากโครงการเยี่ยมบ้านนักเรียน ส่วนอุสตาซที่โรงเรียนก็จะไปอ่านคุฎบะฮ์ในชุมชน หรือไปเป็นวิทยากรให้กับหน่วยงานอื่น ๆ ภายนอก

ผู้อำนวยการโรงเรียน : ในเดือนธันวาคม 2559 นี้ โรงเรียนจัดกีฬาสัมพันธ์กับโรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานขึ้นภายในโรงเรียน

13. ในโรงเรียนของท่านมีการส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงานและสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา เพื่อส่งเสริมในการสร้างผู้เรียนสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์หรือไม่ อย่างไร (ผู้ให้สัมภาษณ์ได้กล่าวรวมในข้อ 11 และ ข้อ 12 ข้างต้น)

14. ปัจจัยแห่งความสำเร็จในการส่งเสริมผู้เรียนสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ในสถานศึกษาของท่านคือ

หัวหน้าฝ่ายวิชาการศาสนา : วิสัยทัศน์ของผู้บริหารมีความสำคัญ ผู้บริหารมีวิสัยทัศน์และครูสามารถที่จะตอบสนองจึงทำให้เกิดความสำเร็จ ถ้าผู้บริหารมีวิสัยทัศน์แต่ครูไม่มีศักยภาพก็ไม่สามารถประสบความสำเร็จได้ หรือถ้าครูมีศักยภาพแต่ผู้บริหารไม่ตระหนัก ไม่เห็น แสดงว่าคอยช่วยเหลือสนับสนุนก็ไม่ประสบความสำเร็จเช่นกัน ถ้าผู้บริหารมีวิสัยทัศน์ว่านักเรียนเราต้องเป็นอย่างไรที่ชัดเจน แล้วก็ถ่ายทอดลงสู่ครู ผู้บริหารชัดเจนครูก็ชัดเจน พอครูเมื่อเวลาไปให้นักเรียนบางครั้งก็ชัดเจนบ้างไม่ชัดเจนบ้าง แต่ถ้าผู้บริหารและครูไม่ชัดเจนไปให้นักเรียนอย่างไรก็ไม่ชัดเจน

15. ท่านมีมุมมองอย่างไรในการสร้างผู้เรียนสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ?

หัวหน้าฝ่ายวิชาการศาสนา : การสร้างผู้เรียนให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ถ้าหากดูตอนนี้ความสมบูรณ์นั้นยากที่จะสมบูรณ์ คือ จุดประสงค์ของโรงเรียนท้ายที่สุดแล้ว คือ การสอน

นักเรียนไม่ได้ตั้งเป้าว่านักเรียนสามารถที่จะสอบเข้ามหาวิทยาลัย หรือมีอาชีพที่ดี ๆ แต่ว่าอย่างดีที่สุด คือ สอนแล้วนักเรียนมีศรัทธาที่เที่ยงตรง และเป็นบ่าวที่ดีของอัลลอฮ์ อยู่ในกรอบของอิสลาม คือ สอนนักเรียนอย่างไรให้นักเรียนเป็นบ่าวที่ดี **เข้าสวรรค์นี่คือเป้าหมายของโรงเรียน** ส่วนกำไรในโลกนี้ คือ มีอาชีพการงานดี เป็นผลพลอยได้ ถ้าหาโรงเรียนสอนแล้วเด็กไม่ได้ทำงานดี ๆ แต่เป็นคนดีของสังคม เป็นบ่าวที่ดีของอัลลอฮ์ ก็มองว่าประสบความสำเร็จเช่นกัน ถ้านักเรียนสอบเข้ามหาวิทยาลัยได้แต่ว่าไม่ละหมาดก็ไม่น่าพอใจ ไม่สมกับเจตตารมณ์ของผู้ก่อตั้งโรงเรียน

16. ข้อเสนอแนะอื่น ๆ

หัวหน้าฝ่ายวิชาการศาสนา : บางครั้งก็จะเป็นปัจจัยภายนอกที่โรงเรียนเองคุมไม่ได้ เหมือนกับว่าสังคมที่ส่งผลต่อนักเรียน พ่อแม่ที่บ้านสำคัญมาก ๆ เป็นคนที่ต้องรับผิดชอบเรื่อง ของลูก ๆ เหมือนกับพ่อแม่บางคนส่งลูกมาโรงเรียนมีปัญหาอะไรก็โทษโรงเรียน ลืมไปว่าลูกใคร จริง ๆ พ่อแม่ต้องดูแล เหมือนเด็กสมัยนี้เมื่อย้อนกลับไปดูพ่อแม่เป็นเสียเอง พ่อแม่ไม่ละหมาดเป็น แบบอย่างที่ไม่ดี หากลองคำนวณในรอบปีเวลานักเรียนอยู่ที่โรงเรียนจริง ๆ ไม่เยอะ เวลาเด็กอยู่ที่ โรงเรียนมีสังคม มีบริบทที่เป็นอิสลาม แต่เวลานักเรียนไปอยู่ในสังคมที่เปิดกว้างนักเรียนบางคน กลับไปบ้านไม่รู้ละหมาดหรือไม่ พ่อแม่ที่บ้านเป็นอย่างไร สิ่งนี้ประกอบกันที่จะส่งผลต่อตัวนักเรียน ซึ่งเป็นสิ่งที่โรงเรียนคุมไม่ได้ แต่โรงเรียนและครอบครัวต้องช่วยกันสร้างสังคมที่ดีให้กับนักเรียน

โรงเรียนดารุลมาอาเรฟมูลนิธิ อำเภอควนโดน จังหวัดสตูล

สัมภาษณ์ เมื่อวันที่ ๒๓ กันยายน ๒๕๕๙

1. ท่านตระหนักถึงความสำคัญและความจำเป็นของการสร้างผู้เรียนสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์หรือไม่ อย่างไร

ผู้จัดการโรงเรียน : หลักการของศาสนาอิสลามชัดเจนอยู่แล้ว คือ ทำอย่างไรให้นักเรียนที่มาเรียนมีความสมบูรณ์มากที่สุดในเรื่องของจริยธรรม การมีอิหม่าน การศรัทธา ควบคู่กัน กระบวนการของมนุษย์เพราะทุกคนต้องกลับไปหาพระเจ้า ทำอย่างไรที่จะให้กระบวนการศึกษาต้องสร้างคนให้สมบูรณ์ ทำอย่างไรให้นักเรียนจากที่ไม่มีความรู้ให้มีความรู้ จากมารยาทไม่ดีให้มีมารยาทที่ดี ที่เคยติดยาเสพติดให้เลิกยาเสพติด ดังนั้น การสร้างผู้เรียนให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์เป็นสิ่งจำเป็นมาก

2. ในโรงเรียนของท่านมีการบริหารหลักสูตรและ/หรือมีการจัดกิจกรรมในหลักสูตรเพื่อส่งเสริมในสร้างผู้เรียนสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์หรือไม่ อย่างไร

ผู้จัดการโรงเรียน : หลักสูตรที่โรงเรียนใช้มีหลักสูตรศาสนาและหลักสูตรสามัญ โรงเรียนพัฒนาหลักสูตรมาเรื่อย ๆ จนปัจจุบันมีการบูรณาการระหว่างวิชาศาสนาและวิชาสามัญ และพยายามพัฒนาในหลักสูตรอิสลามศึกษา และหลักสูตรวิชาสามัญให้สอดคล้องกัน นักเรียนที่จะจบด้านสามัญศึกษาต้องผ่านวิชาศาสนาทั้งหมด โดยใช้หลักสูตรสถานศึกษาเป็นตัวควบคุม นักเรียนมีวิชาที่ต้องเรียนมากขึ้นทำให้โรงเรียนมองว่าเป็นการผลิตผู้เรียนที่ไม่เฉพาะทาง โรงเรียนจึงปรับหลักสูตรให้สอดคล้องกับนักเรียนแต่วิชาการศาสนา และวิชาสามัญยังอยู่ โรงเรียนมีหลักสูตรเฉพาะสำหรับนักเรียนที่จะเข้าเรียนแพทย์ หรือวิศววะ โดยคัดเลือกนักเรียนที่มีเกรดเฉลี่ย 3.00 ขึ้นไป นักเรียนกลุ่มนี้จะเรียนเพิ่มเติมในวันอาทิตย์ ซึ่งจะเป็นวิชาสามัญโดยให้รุ่นพี่ที่ศึกษาอยู่ในมหาวิทยาลัยต่าง ๆ มาช่วยสอน ซึ่งได้ดำเนินการมาแล้ว 3 ปี

3. ในโรงเรียนของท่านมีการจัดกระบวนการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมในสร้างผู้เรียนสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์หรือไม่ อย่างไร

ผู้จัดการโรงเรียน : ฝ่ายวิชาการได้ประชุมหารือกระบวนการจัดการเรียนการสอน ครูที่สอนวิทยาศาสตร์ต้องมีความรู้ศานาด้วย และสามารถอ่านอัลกุรอานได้เพื่อให้ครูเกิดความตระหนัก แต่ปัจจุบันยังไม่สามารถนำวิทยาศาสตร์มาประยุกต์กับศานาได้ แต่ในบางวิชาสามารถทำได้ เช่น วิชาสังคมก็ให้ครูผู้สอนเข้าไปดูอุสตาซที่สอนประวัติศาสตร์เพื่อนำมาบูรณาการกัน อาจไม่ครบทุกวิชาแต่โรงเรียนก็พยายามให้เกิดมากที่สุด

4. ในโรงเรียนของท่านมีการวัดและประเมินผลผู้เรียนเพื่อส่งเสริมในการสร้างผู้เรียนสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์หรือไม่ อย่างไร

ผู้จัดการโรงเรียน : การวัดผลที่โรงเรียนมีปกติก็คือการวัดผลระหว่างภาค และการวัดผลปลายภาค แต่ถ้าจะวัดผลเพื่อให้นักเรียนเกิดความสมบูรณ์ในทุกด้านคือวัดในเรื่องทักษะชีวิต ซึ่งเป็นส่วนที่อาจารย์วัดเป็นคะแนนเก็บ เน้นทักษะภาคปฏิบัติ ถ้าด้านศานาจะวัดความรู้และพฤติกรรมของนักเรียน เช่น ความรู้ดีนิสัยไม่ดีคะแนนก็อาจน้อยบ้าง เรื่องการศรัทธาของนักเรียน หากนักเรียนจะเลื่อนชั้นได้นักเรียนต้องผ่านการเช็คชื่อละหมาด ถ้านักเรียนไม่ละหมาดก็ถือว่าไม่ผ่าน และมีการจัดกิจกรรมเฉพาะ เช่น การละหมาดกียามุลลัยล ถ้านักเรียนไม่ผ่านวิชาเฉพาะก็ถือว่าไม่ผ่านระดับชั้นนั้นเช่นกัน ส่วนแต่ละวิชาที่ขึ้นอยู่กับครูผู้สอน โรงเรียนมีโครงการพัฒนาศักยภาพสำหรับนักเรียนให้มีคะแนนโอเน็ตมากขึ้น เช่น มัธยมศึกษาปีที่ 6 ห้องพิเศษ จะมีการสอนโดยให้นักเรียนทำโจทย์ข้อสอบโอเน็ต ห้องอื่น ๆ ก็เริ่มการติวตั้งแต่ในช่วงกลางภาคเรียนที่ 1

5. ในโรงเรียนของท่านมีการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาเพื่อส่งเสริมในการสร้างผู้เรียนสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์หรือไม่ อย่างไร

ผู้จัดการโรงเรียน : โรงเรียนมีการวิจัยในชั้นเรียน แต่ส่วนใหญ่เป็นของครูสามัญ ครูศานาไม่ได้บันทึกแต่ใช้วิธีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของนักเรียนเป็นรายบุคคล โรงเรียนเน้นให้ครูศานาทุกคนเป็นฝ่ายปกครอง แต่ครูสามัญก็ต้องผู้อบรมนักเรียนด้วยเช่นกัน การวิจัยของอุสตาซจึงออกมาในรูปแบบพฤติกรรมไม่ได้ออกมาในรูปแบบของเอกสาร แต่ก็เน้นให้นักเรียนเกิดคุณลักษณะทั้ง 8 ด้าน ด้านครูสามัญส่วนใหญ่จะเป็นการวิจัยในการแก้ปัญหาด้านความรู้ของนักเรียน แต่การวิจัยที่มีการบันทึกไว้เป็นสิ่งที่ดีเพื่อที่ครูท่านอื่นจะสามารถนำมาใช้ประโยชน์ต่อได้

หัวหน้าฝ่ายวิชาการ : การวิจัยจะเน้นแก้ปัญหาในหลาย ๆ ด้าน ด้าน พฤติกรรม ด้านการเรียน ด้านความเข้าใจของนักเรียนแล้วแต่ว่าในรายวิชาจะเกิดปัญหาด้านใด ถ้าครูเจอด้านใดก็จะแก้ปัญหาด้านนั้น มีทั้งแบบเอกสารและภาคปฏิบัติ แต่จะเน้นในภาคปฏิบัติมากกว่า

6. ในโรงเรียนของท่านมีการใช้สื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาเพื่อส่งเสริมในการสร้างผู้เรียนสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์หรือไม่ อย่างไร

ผู้จัดการโรงเรียน : หากเรารู้จักใช้ก็จะส่งผลต่อผู้เรียน โดยเฉพาะเทคโนโลยี ปัจจุบันส่งผลเยอะมาก อาจารย์เป็นผู้ผลิตสื่อ และที่โรงเรียนมีห้องโสตฯ ที่ครูสามารถนำสื่อไปสอนได้ สื่อปัจจุบันมีจำนวนมาก สามารถนำไปใช้ได้ง่ายและรวดเร็ว และโรงเรียนมีบริการ Wi-Fi ให้แก่ครูที่จะใช้อินเทอร์เน็ตในการค้นคว้าข้อมูล

หัวหน้าฝ่ายวิชาการ : การเรียนการสอนควรจะมีสื่อเพื่อพัฒนานักเรียน บางเรื่องจำเป็นต้องมีสื่อเพื่อให้นักเรียนมองภาพได้ชัดเจน และเข้าใจได้ง่ายขึ้น ท่านนปีมอัมมัด สอนก็ยังมีสื่อในการสอน

7. ในโรงเรียนของท่านมีการพัฒนาแหล่งการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมในการสร้างผู้เรียนสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์หรือไม่ อย่างไร

หัวหน้าฝ่ายวิชาการ : โรงเรียนมีแหล่งเรียนรู้ในการผลิตรายการวิทยุในโรงเรียน โดยให้นักเรียนนำเสนอข้อมูลผ่านสื่อวิทยุ โรงเรียนมีการผลิตน้ำดื่ม และทำเบเกอรี่ที่จะสามารถนำไปสู่คุณลักษณะทั้ง 8 ด้านได้ และโรงเรียนมีการจัดงานวิชาการภายในโรงเรียน เรียกว่า “สัปดาห์วิชาการ” มีทั้งการแข่งขัน และมีการแสดงผลงานของนักเรียนและครูแยกตามกลุ่มสาระ เพื่อต่อยอดไปสู่งานมหกรรมวิชาการของสำนักงานการศึกษาเอกชนจังหวัด ส่วนการแสดงและการบรรยายยังมีไม่มากนัก

ผู้จัดการโรงเรียน : การพานักเรียนไปปฏิบัติจริง เช่น การไปละหมาดให้ผู้เสียชีวิต

หัวหน้าฝ่ายวิชาการศาสนา : โรงเรียนมีการพานักเรียนไปงานวิทยาศาสตร์ และการทัศนศึกษานอกสถานศึกษา

8. ในโรงเรียนของท่านมีการนิเทศการสอนเพื่อส่งเสริมในสร้างผู้เรียนสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์หรือไม่ อย่างไร

หัวหน้าฝ่ายวิชาการศาสนา : โรงเรียนมีการนิเทศ 2 แบบ คือ นิเทศในห้องเรียนดูวิธีการสอน กระบวนการต่าง ๆ สื่อที่ครูนำมาใช้กับนักเรียน แบบที่ 2 ครูที่สอนวิชาเดียวกันมาประชุมหาวิธีการเพื่อพัฒนาการสอน มีปัญหาใดในการสอนและสามารถใช้วิธีการใดในการดึงดูดนักเรียน เพื่อนักเรียนได้รับความรู้มากที่สุด และการประเมินนักเรียน ในการนิเทศโรงเรียนจะแจ้งแก่ครูให้รับทราบเป้าหมายของการนิเทศก่อน มิใช่เพื่อการจับผิดแต่เพื่อหาวิธีการที่ดีจากครูเพื่อนำไปเผยแพร่ให้ครูคนอื่น ๆ ทราบ โดยโรงเรียนจะแต่งตั้งคำสั่งผู้นิเทศอย่างชัดเจน

9. ในโรงเรียนของท่านมีการแนะแนวการศึกษาเพื่อส่งเสริมในสร้างผู้เรียนสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์หรือไม่ อย่างไร

ผู้จัดการโรงเรียน : โรงเรียนมีการแนะแนวเพื่อเชิญชวนนักเรียนให้เข้ามาเรียนภายในโรงเรียน มีการแนะแนวนักเรียนเพื่อศึกษาต่อในระดับมหาวิทยาลัย และมีกิจกรรมช่วยเหลือนักเรียน การเยี่ยมเยียนนักเรียนที่มีปัญหา โดยมีครูสามัญเป็นผู้ดูแล

หัวหน้าฝ่ายวิชาการศาสนา : โรงเรียนเน้นการแนะแนวเพื่อการศึกษาต่อ มีการแนะแนวนักเรียนเพื่อเรียนต่อต่างประเทศ และแนะแนวด้านอาชีพให้แก่นักเรียนเมื่อเรียนจบการศึกษาแล้วจะประกอบอาชีพอะไรได้บ้าง และเชิญบุคลากรภายนอกมาแนะแนวให้ความรู้ด้านการเรียนต่อ

10. ในโรงเรียนของท่านมีการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษาเพื่อส่งเสริมในการสร้างผู้เรียนสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์หรือไม่ อย่างไร

ผู้จัดการโรงเรียน : โรงเรียนมีฝ่ายประกันภายในและมีทีมงานเป็นผู้ดูแล แล้วจึงให้ครูแต่ละฝ่ายทำโครงการให้สอดคล้องกับมาตรฐานที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนดซึ่งส่งผลดีต่อ นักเรียน แต่คุณครูไม่อยากจะให้มีการประกันคุณภาพการศึกษาที่ใช้เอกสารมากเกินไป บางครั้งผู้มา

ประเมินไม่ได้มีความชำนาญทางด้านการศึกษาแต่สอบผ่านเป็นผู้ประกันฯ ก็มาประเมินตามความรู้ที่มี โดยอ้างอิงเอกสาร ไม่ได้เน้นด้านการปฏิบัติ ทางที่ดีควรมีหน่วยงานของรัฐโดยเฉพาะมาแนะนำ เดือนละ 1 ครั้ง โรงเรียนต้องการคำแนะนำเพื่อต่อยอดการพัฒนาโรงเรียน เช่น ประเทศมาเลเซียจะมีการนิเทศจากหน่วยงานเฉพาะมาช่วยอาจารย์แต่ละวิชา โดยสอนให้อาจารย์ดูเป็นตัวอย่างเพื่อ อาจารย์จะได้นำเทคนิคการสอนไปปรับใช้กับนักเรียนของตนเอง

11. ในโรงเรียนของท่านมีการส่งเสริมความรู้ทางวิชาการแก่ชุมชนเพื่อส่งเสริมในการสร้างผู้เรียนสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์หรือไม่ อย่างไร

ผู้จัดการโรงเรียน : โรงเรียนมีการส่งครูไปเป็นวิทยากรภายนอก และให้ความรู้แก่ชุมชนทุก ๆ วันอาทิตย์ ผู้มาเรียนส่วนใหญ่จะเป็นชาวบ้านในชุมชนโดยสามารถนำความรู้ไปเผยแพร่ให้แก่ลูก ๆ ได้

12. ในโรงเรียนของท่านมีการประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่น ๆ เพื่อส่งเสริมในการสร้างผู้เรียนสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์หรือไม่ อย่างไร

ผู้จัดการโรงเรียน : โรงเรียนมีการแลกเปลี่ยนสื่อการเรียนกับโรงเรียนอื่น ๆ มีการช่วยเหลือด้านวิชาการแก่โรงเรียนอื่น ๆ เช่น การอนุเคราะห์ให้ยืมอุปกรณ์ หรืออนุเคราะห์นักเรียนไปช่วยร้อง อนุชาติ หรือโรงเรียนอื่น ๆ จัดกิจกรรมและได้เชิญวิทยากรจากโรงเรียนไปบรรยาย ส่วนของโรงเรียนนั้นโรงเรียนจะมีการจัดบรรยายธรรมด้านศาสนาทุก ๆ เดือน โดยเชิญโรงเรียนอื่น ๆ และผู้สนใจเข้ามารับฟังบรรยาย ช่วงเช้าจะเป็นการบรรยายให้กับนักเรียนในโรงเรียน ส่วนในช่วงเย็นจะเป็นการบรรยายให้ผู้สนใจจากภายนอก

13. ในโรงเรียนของท่านมีการส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคลครอบครัว องค์กร หน่วยงานและสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา เพื่อส่งเสริมในการสร้างผู้เรียนสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์หรือไม่ อย่างไร

ผู้จัดการโรงเรียน : โรงเรียนมีแผนการเยี่ยมบ้านนักเรียน โดยครูที่ไปเยี่ยมบ้านนักเรียนต้องสามารถให้ความรู้หรือให้คำปรึกษาแก่ผู้ปกครองนักเรียนได้

14. ปัจจัยแห่งความสำเร็จในการส่งเสริมผู้เรียนสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ในสถานศึกษาของท่านคือ

ผู้จัดการโรงเรียน : ความตระหนักของผู้บริหารและครูผู้สอนเป็นสิ่งสำคัญ หากครูและผู้บริหารตระหนักให้นักเรียนเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ผู้บริหารต้องตระหนักว่าต้องทำอะไร และแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นอย่างไร เช่นเดียวกับครูถ้าขาดความตระหนักที่จะให้นักเรียนเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ก็ไม่มีควมรับผิดชอบในการทำงาน การทำงานต้องมีอหฺมาน ถ้าอหฺมานยิ่งมากก็สามารถพัฒนาคนได้ดียิ่งขึ้น

15. ท่านมีมุมมองอย่างไรในการสร้างผู้เรียนสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ?

หัวหน้าฝ่ายวิชาการสามัญ : เป็นเรื่องยากที่จะทำให้ผู้เรียนเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ปัจจัยด้านอายุก็ส่งผล เช่น เยาวชน ผู้ใหญ่จะมีความสมบูรณ์ที่ต่างกัน เกิดความตระหนักที่ต่างกัน เมื่อวุฒิภาวะมากขึ้นความตระหนักก็มากขึ้น ถ้าเสริมเรื่องศาสนาความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ก็เกิดขึ้น แต่ระดับไม่เหมือนกันมีความสมบูรณ์ที่ต่างกันโดยต้องให้ความรู้ทางด้านศาสนา ก่อน

ผู้จัดการโรงเรียน : เป้าหมายหลักการเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ คือ สวรรค์ของอัลลอฮ์ การสอนศาสนาความศรัทธาต้องมาอันดับ 1 ถ้าขาดความศรัทธาแม้จะมีความรู้ก็ยากที่จะพัฒนาตนเอง นักเรียนของโรงเรียนมีความรู้ ส่วนในเรื่องของความศรัทธารู้แต่จะให้ตระหนักอาจไม่เกิดขึ้นเหมือนผู้ใหญ่ แต่ก็เป็นสิ่งที่โรงเรียนต้องสอน โดยเริ่มจากครูเป็นแบบอย่างที่ดี เช่น ท่านนบี ผู้คนเข้ารับอิสลามเพราะอัคลาก มารยาทและแบบอย่างของท่าน ซึ่งจุดนี้เป็นการดึงดูดให้คนเข้ารับอิสลาม ดังนั้น หากเราพัฒนาตนเอง คนอื่นจะสนใจเราและพัฒนาให้เหมือนเรา

หัวหน้าฝ่ายวิชาการศาสนา : โรงเรียนสอนนักเรียนให้เกิดคุณธรรม จริยธรรม แต่ นักเรียนก็ยังไม่เกิดมีความบกพร่องในบางเรื่อง เช่น โรงเรียนสอนให้นักเรียนมีอะมานะฮ์ แต่ นักเรียนไม่มี สอนให้นักเรียนละหมาดแต่นักเรียนบางคนไม่ละหมาด เป็นต้น ซึ่งต้องพยายามทำให้ได้ คิดว่าเป็นเรื่องของคุณครูที่ต้องพัฒนาตนเองเพื่อเป็นแบบอย่างที่ดีของนักเรียน หากครูปฏิบัติเป็นตัวอย่างนักเรียนก็จะเกิดและอยากปฏิบัติเหมือนครู

16. ข้อเสนอแนะอื่น ๆ

หัวหน้าฝ่ายวิชาการสามัญ : การบริหารของโรงเรียนจะแบ่งกัน คือ ด้านศาสนาก็บริหารด้านศาสนา สามัญก็บริหารด้านสามัญ แต่ทางโรงเรียนอยากนำมาบูรณาการทั้งศาสนาและสามัญ และทุกกลุ่มสาระ แต่ปัญหาอยู่ที่ครูสามัญมีความรู้ด้านศาสนายังไม่ลึกมาก ยังไม่สามารถถ่ายทอดแก่นักเรียนได้ ซึ่งจะทำให้ต้องมีแผนบูรณาการ หรืออยากให้มีการอบรม อย่างเช่น สำนักงานศึกษาธิการภาค 8 แต่อบรมให้กับครูสามัญที่จะบูรณาการกับการสอนศาสนา หรือให้ครูสามัญและครูศาสนาสอนควบคู่กัน โดยครูศาสนาเป็นโค้ชซึ่งให้ครูสามัญ หลักสูตรเป็นการมุ่มมองแบบกว้าง ถ้าจะลงไปรายละเอียดก็คือ เป็นกลุ่มสาระในแต่ละกลุ่มสาระต้องไปแตกเองว่าจะสอนในเรื่องใดที่จะสอดแทรกในเรื่องของศาสนาอิสลามเข้าไปได้ และนำไปบูรณาการในแต่ละกลุ่มสาระ อย่างเช่น การนำอนาซีตภาษาอังกฤษมาให้เด็กฟัง หรือการนำหะดีษที่แปลเป็นภาษาอังกฤษมาให้เด็กแปลความหมายเป็นภาษาไทย หรือนำบทความบรรยายธรรมภาษาอังกฤษมาให้เด็กประยุกต์ใช้ในห้อง เป็นต้น แต่นำมาบูรณาการเพียงบางส่วนเท่านั้น นักเรียนในโรงเรียนเกิดคุณลักษณะที่ต้องการยังไม่ครบทุกด้าน แต่มีประมาณร้อยละ 80 หากจะให้เด็กครบทั้ง 8 ด้าน ควรมีกิจกรรมเสริม แต่ในเรื่องการเรียนการสอนควรบูรณาการ แต่เป็นเรื่องยากที่จะหากิจกรรมที่จะทำให้เด็กเกิดทั้ง 8 ด้าน

โรงเรียนอัสตริกียะห์อิสลามียะห์ อำเภอเมืองนราธิวาส จังหวัดนราธิวาส

สัมภาษณ์ เมื่อวันที่ 24 กันยายน 2559

1. ท่านตระหนักถึงความสำคัญและความจำเป็นของการสร้างผู้เรียนสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์หรือไม่ อย่างไร

ผู้อำนวยการโรงเรียน : มุอิมินที่แข็งแกร่งนั้นอัลลอฮฺทรงชอบมากกว่ามุอิมินที่อ่อนแอ ความแข็งแกร่งในที่นี้รวมทั้งหมดไม่ได้หมายถึงเพียงร่างกายอย่างเดียว โรงเรียนอัสตริกียะห์อิสลามียะห์เมื่อก่อนชาวบ้านเรียกว่าโรงเรียนอาหรับเพราะเน้นทางด้านศาสนา ในระยะหลังโรงเรียนได้บูรณาการวิชาศาสนาและวิชาสามัญ ซึ่งโรงเรียนให้ความสำคัญเนื่องจากอิสลามนั้นสมบูรณ์อยู่แล้ว แต่ว่าการจัดทำหลักสูตร การบริหารจัดการของโรงเรียนจะสู่อิสลามได้อย่างไร ต้องหาวิธีการที่จะทำให้สมบูรณ์

หัวหน้าฝ่ายวิชาการศาสนา : ในเรื่องการเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์นั้น โรงเรียนอัสตริกียะห์อิสลามียะห์ได้คิดและได้จัดประชุมหาแนวทางเพื่อสร้างคนให้เป็นคนดี เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ซึ่งประการแรกโรงเรียนได้เลือกทำปรัชญาโรงเรียน คือ “ยึดมั่นในศาสน์ เคารพครัดต่อวินัย ใฝ่หาความรู้” ซึ่งอุลมะมาอัสตริกียะห์ มองว่าถ้ามนุษย์เรามีศาสนาและมีวินัยในจิตใจ แล้วใฝ่หาความรู้ก็จะเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์แน่นอน จากนั้นท่านก็คิด เมื่อโรงเรียนเริ่มจัดทำหลักสูตร หลังจากการปฏิรูปการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ซึ่งทำหลักสูตร 2544 โรงเรียนสร้างหลักสูตรโดยใช้อิสลามศึกษา 2546 และมาปรับเป็นหลักสูตรบูรณาการระหว่างศาสนากับสามัญศึกษาเพื่อสนองต่อปรัชญาของโรงเรียน อัตราส่วนระหว่างการสอนวิชาอิสลามศึกษา และวิชาสามัญศึกษา ในช่วงแรกแบ่งเวลาเรียนระหว่างอิสลามศึกษากับสามัญศึกษา โดยอิสลามศึกษา 45% และสามัญศึกษา 55 % ซึ่งใช้มาจนถึงปัจจุบัน ในหนึ่งวันเรียนอิสลามศึกษา 4 คาบ และสามัญศึกษา 5 คาบ รวมแล้ว 9 คาบต่อวัน มีวันหยุดสำหรับนักเรียนคือ วันศุกร์ ซึ่งโรงเรียนได้บทเรียนจากใช้หลักสูตร 2535 ซึ่งเป็นหลักสูตรที่อิสลามศึกษากับสามัญศึกษาอยู่ด้วยกัน ซึ่งทางโรงเรียนนำมาปฏิบัติแล้วได้ผลที่ดี แรก ๆ ผู้บริหารโรงเรียนกลัวว่าถ้าบูรณาการบังคับอิสลามศึกษากับสามัญศึกษาอยู่ด้วยกัน จะมีคนมาเข้าเรียนหรือไม่? แต่ปรากฏว่าเปิดสอนแล้วทั้งผู้ปกครอง และนักเรียนก็ให้ความสนใจ ซึ่งถ้านักเรียนไม่จบอัลกุรอาน 8 – 9 สาระ ก็ถือว่าวิชาสามัญก็ไม่จบเช่นกันเพราะโรงเรียนนำมารวมใน

ปพ.1 ด้วยกัน ซึ่งเป็นการบังคับทั้งสามัญศึกษาและอิสลามศึกษาด้วย ก่อนหน้านั้นโรงเรียนแยกหลักสูตรสามัญศึกษาและอิสลามศึกษานักเรียนบางส่วนสนใจสามัญเพียงอย่างเดียว เมื่อเรียนจบสามัญอิสลามศึกษายังไม่เลื่อนชั้น โรงเรียนจึงมีนโยบายถ้าจะจบสามัญศึกษาต้องผ่านชั้นอิสลามศึกษาด้วย

2. ในโรงเรียนของท่านมีการบริหารหลักสูตรและ/หรือมีการจัดกิจกรรมในหลักสูตรเพื่อส่งเสริมในสร้างผู้เรียนสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์หรือไม่ อย่างไร

ผู้อำนวยการโรงเรียน : โรงเรียนมีการจัดกิจกรรมเพื่อให้นักเรียนเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์อย่างแน่นอน เพราะการเรียนการสอนของโรงเรียนปัจจุบันมีการสอนเยอะมากกว่าทำกิจกรรม แต่จริง ๆ แล้วนักเรียนต้องทำกิจกรรมมากกว่าการเรียนการสอน ตัวอย่างเช่น ประเทศมาเลเซียไม่มีการสอนเลย แต่ให้นักเรียนไปทำกิจกรรมเองจึงจะได้ความรู้มากกว่าที่ครูสอน ฉะนั้นโรงเรียนจึงมีกิจกรรมหลายอย่างที่ให้นักเรียนทำเอง เช่น จิตอาสา ไปทำความสะอาดที่ต่าง ๆ และก็ไปอ่านคฤบะฮ์ และกิจกรรมอื่นที่จะส่งให้นักเรียนเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ให้นักเรียนที่จะเข้ามาเรียนในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 และมัธยมศึกษาปีที่ 4 มีการสอบเข้า ซึ่งครูผู้สอนทางโรงเรียนก็มีการสอบเข้าเช่นกัน เพื่อที่จะให้ครูและนักเรียนปฏิสัมพันธ์กัน ถ้าครูเก่งนักเรียนเรียนไม่ได้ก็เป็นเรื่องที่ยาก ถ้านักเรียนเก่งแต่ครูไม่ขยันก็ไม่ได้เช่นกัน โรงเรียนเน้นเรื่อง การละหมาดที่โรงเรียน การให้สละมาระหว่างนักเรียนกับครู และครูกับครู และโรงเรียนยังเน้นด้านภาษาด้วย

หัวหน้าฝ่ายวิชาการศาสนา : อิสลามศึกษามีกิจกรรมเพื่อสนองความต้องการของผู้เรียน ได้แก่ 1. โปรแกรมภาษาอาหรับ 2. โปรแกรมภาษาอาหรับ - อังกฤษ และมีกิจกรรมชุมนุมของนักเรียนซึ่งเป็นการบูรณาการระหว่างฝ่ายศาสนาและฝ่ายสามัญ และมีค่ายอบรมจริยธรรมให้กับนักเรียน

3. ในโรงเรียนของท่านมีการจัดกระบวนการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมในสร้างผู้เรียนสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์หรือไม่ อย่างไร (ผู้ให้สัมภาษณ์ได้กล่าวรวมในข้อ 2 ข้างต้น)

ผู้แทนฝ่ายวิชาการศาสนา : คุณลักษณะทั้ง 8 ด้านของนักเรียนในโรงเรียนด้านอาชีวะยังมีไม่มากเพราะใช้กิจกรรมนอกเวลา เช่น การทำขนม การงานและอาชีวะยังมีน้อยแต่ยังมีครูดูแลอยู่

4. ในโรงเรียนของท่านมีการวัดและประเมินผลผู้เรียนเพื่อส่งเสริมในการสร้างผู้เรียนสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์หรือไม่ อย่างไร

หัวหน้าฝ่ายวิชาการศาสนา : โรงเรียนเวลาออกข้อสอบจะเชิญวิทยากรมาให้การอบรมก่อนการออกข้อสอบ เพื่อจะได้ครอบคลุมทุกตัวชี้วัด และวัตถุประสงค์ มีการวิเคราะห์ และสังเคราะห์ ไม่ว่าจะเป็นของอิสลามศึกษาหรือสามัญศึกษา อาจารย์ทุกคนที่ส่งข้อสอบต้องมีตัวชี้วัดที่ชัดเจนว่าข้อสอบประเมินด้านใด เพื่อที่จะได้ครอบคลุมทั้งพุทธิพิสัย จิตพิสัย และทักษะพิสัย เพื่อให้ทำให้นักเรียนเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ บางวิชาต้องมีการปฏิบัติส่วนใหญ่เป็นรายวิชาเพิ่มเติม เช่น วิชาฟิสิกส์ (เพิ่มเติม) แบ่งเป็น 2 เรื่อง คือฟิสิกส์ทฤษฎี และฟิสิกส์ปฏิบัติ ผู้สอนต้องนำนักเรียนไปปฏิบัติ เช่น การอาบน้ำละหมาดและให้นักเรียนอาบน้ำละหมาดที่ละคน ใครที่อาบน้ำละหมาดไม่ถูกก็ต่อข้างหลังใหม่จนผ่าน เรื่องภาษานักเรียนก็ต้องมีทักษะด้วย เช่น ภาษาอาหรับ มีวิชาอิมลาอ ซึ่งจะหายไประยะหนึ่งในหลักสูตรเพราะอยู่ในภาษาอาหรับพื้นฐาน แต่โรงเรียนจะดึงออกมาเป็นวิชาหนึ่ง คือ วิชาอิมลาอ ให้ผู้สอนอ่านและให้นักเรียนเขียนตรงไหนที่นักเรียนเขียนผิด ต้องเขียนซ้ำ 10 - 15 ครั้งเพื่อให้ได้ทักษะ ภาษามลายูก็เช่นกัน

5. ในโรงเรียนของท่านมีการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาเพื่อส่งเสริมในการสร้างผู้เรียนสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์หรือไม่ อย่างไร

หัวหน้าฝ่ายวิชาการศาสนา : โรงเรียนมีการวิจัย 2 แบบ คือมีทั้งใช้การสังเกตและวิจัยเชิงเอกสารเพราะว่าอิสลามศึกษาและสามัญศึกษาโรงเรียนบูรณาการทั้งโครงสร้าง ถ้าวิชาสามัญทำวิชาอิสลามศึกษาก็ต้องทำ เริ่มจากปัญหาในแผนการสอนแล้วนำไปวิจัย ทุกสาระวิชาต้องทำวิจัยส่ง ครอบคลุมเกือบครบทั้ง 8 ด้าน

ผู้อำนวยการโรงเรียน : โรงเรียนมีการนำวิทยากรด้านวิจัยมาอบรมให้ครูโดยตลอด แต่ครูศาสนาจะมีปัญหาด้านการคำนวณตัวเลขต่างจากครูสามัญ แต่ภาคปฏิบัติครูสามัญสู้อุสตาซไม่ได้เช่นกัน อุสตาซจะมีความจริงจังมากกว่า

6. ในโรงเรียนของท่านมีการใช้สื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาเพื่อส่งเสริมในการสร้างผู้เรียนสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์หรือไม่ อย่างไร

ผู้อำนวยการโรงเรียน : ถ้าพูดถึงนวัตกรรมและสื่อส่วนใหญ่จะเน้นอุปกรณ์มากกว่า แต่ว่าครูเป็นสื่อที่สำคัญ โรงเรียนมีครูสอนอาหรับ ภาษาอังกฤษ และภาษาจีน ที่เป็นเจ้าของภาษาโดยตรง ซึ่งโรงเรียนจะมีโปรแกรมเฉพาะสำหรับห้องพิเศษ สื่อส่วนใหญ่จะเน้นความรู้ โรงเรียนมีห้องสื่อโดยเฉพาะซึ่งมีสื่อทั้งของวิทยาศาสตร์และสามัญ สื่อที่ใช้อยู่ในปัจจุบันจะเน้นด้านความรู้ให้กับนักเรียน ครูสามัญจะทำสื่อมากกว่าครูศาสนา โรงเรียนใช้ “one class one product” ในการผลิตสื่อ โรงเรียนมีห้องโสตฯ เพื่อให้นักเรียนสามารถใช้ VDO conference กับนักเรียนที่ประเทศอเมริกาเป็นรายบุคคล

ผู้แทนฝ่ายวิชาการศาสนา : ล่าสุดโรงเรียนใช้สื่อวิทยุในโรงเรียนในการบรรยาย ล่าสุดเป็นเรื่องการจัดการศพตั้งแต่ล้มป่วยจนถึงฝังศพ เรียนผ่านวิทยุมีจำนวน 16 คาบ และเป็นภาคปฏิบัติอีก 8 คาบ ส่วนหนึ่งเป็นนักเรียนที่สนใจ และอีกส่วนหนึ่งจะเน้นให้ชุมชน เมื่อครั้งการประชุมที่ผ่านมามีผู้สนใจจากชุมชนได้นำเสนอจะติดต่อพยาบาลที่เกษียณแล้วมาสาธิตการจัดการศพ และโรงเรียนจะจัดการอบรมอุทิศให้ครูและคนชุมชนเมื่อเรียนจบก็รวบรวมเงินไปทำอุทิศ

7. ในโรงเรียนของท่านมีการพัฒนาแหล่งการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมในการสร้างผู้เรียนสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์หรือไม่ อย่างไร

หัวหน้าฝ่ายวิชาการศาสนา : โรงเรียนมีการนำนักเรียนไปทัศนศึกษาทุกปีโดยใช้งบประมาณจากนโยบายเรียนฟรี 15 ปี และก็ของโปรแกรมต่าง ๆ แต่ละโปรแกรมจะเป็นผู้พานักเรียนไปทั้งในประเทศและต่างประเทศเพื่อให้นักเรียนเกิดคุณลักษณะทั้ง 8 ด้าน โรงเรียนมีนักเรียนแลกเปลี่ยนระหว่างประเทศจากประเทศมาเลเซีย อินโดนีเซีย เกาหลี ญี่ปุ่น และอเมริกา โรงเรียนมีกิจกรรมที่นำนักเรียนไปมัจฉลิส เพื่อเรียนรู้บทบาทและหน้าที่ของมัจฉลิส และไปมัจฉลิตโบราณเพื่อเป็นการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ซึ่งบรรจุในแต่ละระดับชั้น มีการไปศาลเพื่อดูการตัดสินคดีมรดก ไปเรือนจำ ไปเยี่ยมผู้ป่วยทั่วไปที่โรงพยาบาล และสถานสงเคราะห์เด็กกำพร้า และโรงเรียนมีโครงการบ้านไฟศาลรัก เริ่มจากครูพี่เลี้ยงที่ดูแลนักเรียน 25 คน โดยครูจะสืบประวัตินักเรียนเป็นรายบุคคลหากใครมีฐานะยากจน พ่อ – แม่เสีย โรงเรียนก็จะช่วยเหลือเป็นรายบุคคล

8. ในโรงเรียนของท่านมีการนิเทศการสอนเพื่อส่งเสริมในสร้างผู้เรียนสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์หรือไม่ อย่างไร

ผู้อำนวยการโรงเรียน : โรงเรียนมีการนิเทศครูโดยให้หัวหน้ากลุ่มสาระเป็นผู้นิเทศก่อนในลำดับแรกทั้งครูสามัญหรือครูศาสนา ระยะเวลาที่สองให้ผู้บริหารประมาณ 4 คนเป็นผู้นิเทศ หลังจากนั้นจึงเรียกครูมาพูดคุย

9. ในโรงเรียนของท่านมีการแนะแนวการศึกษาเพื่อส่งเสริมในสร้างผู้เรียนสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์หรือไม่ อย่างไร

หัวหน้าฝ่ายวิชาการศาสนา : โรงเรียนให้ศิษย์เก่าที่ไปเรียนมหาวิทยาลัยต่าง ๆ มาแนะแนว โดยจัดให้ 1 วัน ให้นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 – 6 มาฟังมีการแนะแนวทั้งการเรียนต่อในประเทศและต่างประเทศ ให้อุสตาซที่จบจากที่ต่าง ๆ เช่น มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ จบจากประเทศคูเวต อียิปต์ ซาอุดีอาระเบีย อินโดนีเซีย จอร์แดน เป็นต้น มาเล่าประสบการณ์การเรียนการใช้ชีวิตเป็นอย่างไร ด้านอาชีพจะมีครูแนะแนวโดยตรง นักเรียนของโรงเรียนมีบางส่วนที่เมื่อจบมัธยมศึกษาปีที่ 6 ก็ไปต่อทางสายการอาชีพโดยตรง

10. ในโรงเรียนของท่านมีการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษาเพื่อส่งเสริมในการสร้างผู้เรียนสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์หรือไม่ อย่างไร

ผู้อำนวยการโรงเรียน : โรงเรียนจัดทำระบบประกันคุณภาพการศึกษาภายในทุกปี และเพิ่งผ่านการประกันคุณภาพภายนอกโดยสำนักงานการศึกษาเอกชนจังหวัด

11. ในโรงเรียนของท่านมีการส่งเสริมความรู้ทางวิชาการแก่ชุมชนเพื่อส่งเสริมในการสร้างผู้เรียนสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์หรือไม่ อย่างไร (ผู้ให้สัมภาษณ์ได้กล่าวรวมในข้อ 6 ข้างต้น)

ผู้อำนวยการโรงเรียน : โรงเรียนให้ครูไปสอนในชุมชนเพราะภายในโรงเรียนมีอุสตาซที่เป็นโต๊ะอิหม่ามหลายคน และโรงเรียนจัดทำคุณบะฮ์วันศุกร์เป็นรายปีแจกให้ที่มีสติ

12. ในโรงเรียนของท่านมีการประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่น ๆ เพื่อส่งเสริมในการสร้างผู้เรียนสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์หรือไม่อย่างไร

ผู้อำนวยการโรงเรียน : โรงเรียนได้มีการไปช่วยสร้างห้องน้ำบาดายของชนเผ่าลีซอ ที่จังหวัดเชียงราย จนในชุมชนมีผู้เข้ารับนับถือศาสนาอิสลามและมาเรียนต่อที่โรงเรียนและได้รับทุนไปศึกษาต่อ ณ ประเทศอินโดนีเซีย จำนวน 3 คน และยังมีมาเรียนต่อเรื่อย ๆ

13. ในโรงเรียนของท่านมีการส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคลครอบครัว องค์กร หน่วยงานและสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา เพื่อส่งเสริมในการสร้างผู้เรียนสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์หรือไม่ อย่างไร

ผู้อำนวยการโรงเรียน : โรงเรียนจะเชิญอาจารย์จากมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ มาสอนพิเศษให้นักเรียนในโปรแกรม IUP ทุก ๆ วันเสาร์และจะมีอาจารย์จากโรงเรียนอื่น ๆ มาดูงาน มีการทำ MOU กับประเทศมาเลเซีย 11 โรงเรียน และประเทศอินโดนีเซีย

14. ปัจจัยแห่งความสำเร็จในการส่งเสริมผู้เรียนสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ในสถานศึกษาของท่านคือ

ผู้อำนวยการโรงเรียน : โรงเรียนมีการบริหารจัดการ เช่น การคัดเลือกครูเข้ามาสอนในโรงเรียนโดยวิธีการสอบ และมีการอบรมขัดเกลาครูอยู่เสมอโดยสร้างครูเป็นแบบอย่างและถ่ายทอดไปสู่ศิษย์

15. ท่านมีมุมมองอย่างไรในการสร้างผู้เรียนสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ?

หัวหน้าฝ่ายวิชาการศาสนา : เห็นด้วยในการสร้างผู้เรียนสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ และเป็นวาญิบ (จำเป็น) ที่ต้องสร้างนักเรียนเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ด้วยความรู้ และที่สำคัญคือการปฏิบัติ คือ อิหม่า และอะมัด ไปพร้อม ๆ กัน

16. ข้อเสนอแนะอื่น ๆ

ผู้อำนวยการโรงเรียน : ผู้ปกครองมีส่วนอย่างมาก ถ้าผู้ปกครองไม่เอาไหน โรงเรียนจะสอนอย่างไรก็เป็นเรื่องยาก มีนักเรียนที่ดีแต่ไม่มาก บิดามารดาเป็นครูคนแรก โรงเรียนเป็นครูที่สอง ดังนั้นต้องเน้นที่ผู้ปกครอง ชุมชนก็มีส่วนเช่นกันดังคำกล่าวที่ว่า “จะสอนลูกคนเดียว ต้องสอนทั้งหมู่บ้าน” เนื่องจากจะสอนลูกเราคนเดียวไม่ได้ สิ่งแวดล้อมก็เป็นสิ่งสำคัญ

หัวหน้าฝ่ายวิชาการศาสนา : โดยเฉพาะผู้ปกครองบางท่านเอาผิดโรงเรียนอย่างเดียวแต่ไม่โทษตัวเอง

Prince of Songkla University
Pattani Campus

ภาคผนวก จ
ถอดเทปการประชุมพิจารณาร่างรูปแบบ
การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามจังหวัดชายแดนภาคใต้
เพื่อสร้างผู้เรียนสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์

**ถอดเทปการประชุมพิจารณาร่างรูปแบบการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนา
อิสลามจังหวัดชายแดนภาคใต้เพื่อสร้างผู้เรียนสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์
เมื่อวันเสาร์ ที่ 26 พฤศจิกายน 2559**

ผู้วิจัย : ขออนุญาตเปิดประชุมการพิจารณาร่างรูปแบบการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามจังหวัดชายแดนภาคใต้เพื่อสร้างผู้เรียนสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ด้วยการอ่านสุเราะฮ์อัลฟาติหะฮ์ และขอขอบคุณผู้เข้าร่วมประชุมทุกท่านที่เสียสละเวลาอันมีค่าของท่านในวันนี้ สำหรับงานวิจัยการพัฒนารูปแบบการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามจังหวัดชายแดนภาคใต้เพื่อสร้างผู้เรียนสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ขณะนี้ผู้วิจัยได้ดำเนินการมาถึงขั้นตอนที่ 6 แล้ว ซึ่งเป็นขั้นตอนการปรับปรุงและนำเสนอรูปแบบการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามจังหวัดชายแดนภาคใต้เพื่อสร้างผู้เรียนสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ โดยผู้วิจัยขอให้ผู้เข้าร่วมประชุมทุกท่านช่วยกันพิจารณาประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบ พร้อมทั้งให้ข้อเสนอแนะมาปรับปรุงเพื่อเขียนรายงานผลการวิจัยต่อไป จึงขอให้ผู้เข้าร่วมประชุมทุกท่านได้ช่วยกันนำเสนอตามประเด็นที่ปรากฏในแบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามจังหวัดชายแดนภาคใต้เพื่อสร้างผู้เรียนสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์

ผู้ทรงคุณวุฒิ : การบริหารงานวิชาการ แบ่งเป็น 2 ส่วน คือ 1) งานวิชาการ 2) การบริหารงานวิชาการ เนื่องจากเราผลิตนักศึกษาเป็นนักบริหารงานวิชาการ เกรงว่าในมิติของการบริหารจัดการจะไปปนจนกระทั่งกลายเป็นงานวิชาการ ต้องมีในมิติการคุมกระบวนการ และคุม Output ที่ต้องการให้เกิด ส่วน Human Grounded หรือ Human Being สู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์นั่นคือ เนื้อหาของวิชาการ ผมขอวิจารณ์โดยไม่ได้ดูรายละเอียดประกอบไปด้วยสัดส่วนระหว่างเนื้อหาของผู้วิจัย อย่างน้อย 60 ควรเป็นเรื่อง Management ไม่ใช่ตัว Content เพราะตัว Content วิชาการควรเป็นเรื่องของคนออกแบบหลักสูตรและการสอน อย่างเช่น วิทยาการที่สามารถสร้างคนเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ควรประกอบด้วยอะไรบ้าง คือ ผู้ที่ศึกษาด้านหลักสูตรและการสอนเป็นนักวิชาการ ส่วนของผู้วิจัยเป็นการผสม คือ นักวิชาการเป็นคนคิด ส่วนเราเป็นคนจัดการเพื่อให้เกิดตามที่นักวิชาการต้องการ ในส่วนหนึ่ง Policy ต้องอยู่ที่เรา โดยใช้กระบวนการ PDCA คือ กระบวนการที่นำไปใช้ แต่ตอนที่กำหนด Policy และการกำหนดกระบวนการ Process ของ Policy ควรจะมี KPI อยู่ในนั้นด้วย ส่วนตัววัดผลที่นักบริหารต้องคุมเพื่อให้บรรลุสิ่งนั้น จนกระทั่งกระบวนการประเมินผลว่าประสบความสำเร็จหรือไม่ ผมอ่านผิวเผินกลัวว่าบางส่วนที่เป็น

Management science กับส่วนที่เป็น Content ของ Academics จะปนอยู่ที่เดียวกัน ในเบื้องต้น ผมอยากให้ความเข้าใจในตัวขยายข้างหลังเป็นการท้าทาย ส่วนข้างหน้าเป็นนักจัดการ นักควบคุมกำกับ ถ้าปริญญาเอกสาขานี้ตัวนี้เป็นตัวที่คุณควรจะได้คัดกรองมากกว่าตัวข้างหลัง แต่ว่าอาจจะมีส่วนที่เป็น Art ที่เป็นศิลปะที่จะให้บรรลุสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ในเชิงบริหารต้องใส่อะไร ซึ่งเป็นส่วนที่ยาก โดยการบริหารนั้นต้องมีทั้ง Art และ science (Management) ส่วนที่เป็น Art อาจได้จากการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ เช่น ต้องมีความต่อเนื่องของการทุ่มเท ความจริงใจ ต้องอยู่ในนั้นไม่ใช่เพียง Input เท่านั้น ดังนั้น จึงขอสรุปว่า 1) ให้เปอร์เซ็นต์ของนัก Management ให้บรรลุตามที่ส่วนวิชาการที่ต้องการ ผู้วิจัยต้องสามารถแยกด้านการบริหารจัดการและการออกแบบวิชาการออกจากกัน และ 2) ในแง่ระหว่าง Management science กับ Art of Management ซึ่ง Art of Management ต้องได้จากการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ ส่วน Science คือ ข้อมูลเชิงโครงสร้าง

ผู้ทรงคุณวุฒิ : ผมจะขอ Comment ในเรื่องของ Item ข้อคำถาม งานวิจัยของผู้วิจัยเมื่อต้องประกอบของการบริหารงานวิชาการเพื่อสร้างผู้เรียนสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์โดยดูเฉพาะองค์ประกอบ โดยตัวแปรที่เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ไม่ได้แยก ดังนั้น งานวิจัยลักษณะนี้สามารถทำได้ 2 วิธี คือ 1) ศึกษารูปแบบการบริหารด้านวิชาการซึ่งเป็นตัวแปรปัจจัย นี้ถ้าเป็นเชิงปริมาณซึ่งเป็นตัวแปรปัจจัยด้านต่างๆ ของการบริหารวิชาการ และมีข้อคำถามสำหรับการเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์โดยผู้วิจัยได้ดำเนินการแล้ว และให้กรอบนิยามแล้ว และนำมาเป็นแบบสอบถามซึ่งจะเป็น 2 ตัวแปร ตัวแปรที่เป็นองค์ประกอบหรือรูปแบบการบริหารงานวิชาการกับตัวแปรการเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ โดยจะดูว่าองค์ประกอบเหล่านี้จะส่งผลต่อการสร้างมนุษย์ที่สมบูรณ์หรือไม่ ในตัวแปรปัจจัยความใส่ใจในการแทรกความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ยังไม่มากนัก แต่ถ้าดูเกณฑ์รูปแบบเพื่อการสร้างผู้เรียนสู่การมนุษย์ที่สมบูรณ์ นั้นหมายความว่าในแต่ละข้อคำถามต้องมีการส่งผลต่อองค์ประกอบในแต่ละข้อคำถามด้วย ก็คือรูปแบบการบริหารเชื่อมต่อการสร้างมนุษย์ที่สมบูรณ์ การวิจัยลักษณะนี้ในข้อคำถามควรนำแกนของการมนุษย์ที่สมบูรณ์มาแทรกในแต่ละข้อคำถามได้เลย โดยในแต่ละข้อคำถามจะมีส่วนที่เป็นรูปแบบ และส่วนที่เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ เนื่องจากได้ศึกษาเป็นรูปแบบ แต่ถ้าศึกษาเป็นตัวแปรปัจจัยก็สามารถดูในรูปแบบการบริหาร อาจจะแยกจากการเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์เนื่องจากเราศึกษาว่ามัน Impact ต่อการเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์หรือไม่ แต่เมื่อเป็นการศึกษาของผู้วิจัยคือได้จัดรูปแบบเลยจึงต้องใส่ใจในแต่ละข้อคำถามซึ่งมี 2 ส่วน คือ ส่วนที่เป็นรูปแบบ กับส่วนที่เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ การเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ถ้าใช้หลัก PDCA สามารถนำมาใส่ในแต่ละข้อคำถามได้เลย ส่วนความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ควรแบ่งเป็นแกนว่ามีกี่ด้านแล้วนำมาใส่ในแต่ละข้อตามความเหมาะสมของการบริหาร ซึ่งผมยังไม่ได้ดูรายละเอียดในแต่ละข้อคำถาม แต่ขอตั้งข้อสังเกตไว้ เพราะว่าการศึกษารูปแบบที่เป็นตัวแปรปัจจัย จะมีบางข้อคำถามไม่ได้ส่งผลโดยตรงแต่

เป็นการส่งผลโดยอ้อมต่อการเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ปัญหาคือสามารถพัฒนาผู้เรียนสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ได้แต่เป็นโดยอ้อม ควรให้น้ำหนักในตัวคำถามต้องเน้นให้มีทั้ง 2 ส่วนคือ รูปแบบการบริหารวิชาการ และความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ด้วย

ผู้ทรงคุณวุฒิ : เมื่อดูคำว่ารูปแบบ Output ของผู้วิจัยจะต้องได้รูปแบบ Model แต่จากงานวิจัยของผู้วิจัยดูเหมือนเป็นองค์ประกอบที่ทำให้เกิดความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ หากเป็นรูปแบบต้องมีโมเดล 2 วิธี คือ คิดโมเดลแล้วลงไปทดสอบโมเดล หรือเหมือนเชิง R and D คือ ทำแล้วมาสรุปเป็นโมเดล Management ซึ่งที่เห็น Output น่าจะออกมาเป็นองค์ประกอบในการบริหารที่จะส่งผลให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์

ผู้ทรงคุณวุฒิ : หากมีตัวแปรการเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์รองรับก็จะเป็นโมเดล เพราะโมเดลต้องมีตัวแปรหลายตัว ตัวแปรแรกส่งผลต่อตัวแปรตาม ตัวแปรตามกลายมาเป็นตัวแปรต้นที่ส่งผลต่อตัวแปรอื่นๆ และตัวแปรมีความสัมพันธ์กันและนำไปสู่การสร้างมนุษย์ที่สมบูรณ์ ซึ่งตอนนี้ดูเหมือนเป็นในองค์ประกอบการบริหารวิชาการที่นำไปสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ เพราะไม่ได้แยกความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์เป็นตัวแปร เป็นตัวแปรตามหรือเป็นตัวแปรผลต่างหาก ซึ่งถ้าเป็นโมเดลต้องมี Pattern ของความสัมพันธ์ในตัวแปร ต้องบ่งบอกความสัมพันธ์ของตัวแปรด้วย

ผู้ทรงคุณวุฒิ : หากดูตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 จะมีความหมายชัดเจน คือ การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกายและจิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิตสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างมีเหตุผล ถ้าประเมินตามแบบสอบถาม เช่น ด้านร่างกายและจิตใจของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ถ้าหากกำหนดเลยว่า นักเรียนช่วงชั้นที่ 1 ทางด้านร่างกายควรมีน้ำหนักส่วนสูงเท่าไร มีตัวชี้วัดที่ชัดเจน ฉะนั้น ควรนำ Model ในสิ่งที่พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 มี แล้วนำมาเพิ่มเติมในส่วนที่ยังไม่มีก็จะเหมาะสมกับพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ เช่น การบูรณาการวิชาศาสนาและสามัญ เพราะความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ มีนัยยะอื่น เช่น ด้านคุณยาและอาคิเราะฮ์

ผู้ทรงคุณวุฒิ : รูปแบบที่นักวิจัยได้นิยามว่าเป็นรูปแบบ ก่อนจะได้รูปแบบต้องรื้อว่ารูปแบบการบริหารวิชาการที่เหมาะสมกับบริบทของพื้นที่มีอย่างไร มิใช่เป็นการกำหนดขึ้นเองต้องมีโมเดลที่มีมาก่อนแต่ไม่ตรงแนวทางแล้วนำมาสกัด หรือสร้างให้เหมาะกับพื้นที่ เพราะหากดูตอนนี้และนำมาผสมกับ PDCA ด้วยก็ยังไม่ทราบว่าจะเดินไปอย่างไร ซึ่งเป็นแผนผังใหญ่มาก โมเดลของการสร้างผู้เรียนสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์มี 8 ด้าน โดยมีได้เชื่อมโยงสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้ง 8 ด้าน นั้นการพัฒนาคุณลักษณะสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ต้องเชื่อมโยงทั้ง 12 ตัวและไปเป็น 8 ด้าน ซึ่งตอนนี้รูปแบบของผู้วิจัยยังไม่ชัดเจนเป็นหลักกว้างๆ ซึ่งควรเขียนโมเดลให้ชัดเจนโดยได้จากการสกัดโมเดลที่เคยมีมาก่อน โดยจะคิดเองไม่ได้ต้องให้ผู้ทรงคุณวุฒิ Approve

ผู้ทรงคุณวุฒิ : การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน โดยมาตรฐานวิชาชีพของคุรุสภาแบ่งเป็น 4 ด้านในเรื่องของการบริหารงานวิชาการ คือ 1) ด้านการบริหารจัดการเรียนรู้ 2) ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา 3) ด้านการนิเทศการจัดการเรียนรู้ และ 4) ด้านการส่งเสริมให้มีการวิจัยเพื่อการพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนรู้ ควรนำแนวทางทั้ง 4 ด้านที่คุรุสภากำหนดมาใช้ โดยจะสามารถนำไปสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ได้อย่างไรบ้าง โมเดลของผู้วิจัยก็จะแตกต่างจากคุรุสภา ตอนนี้อย่างงานไม่ถือว่าโมเดลของผู้วิจัยมีความสัมพันธ์กันอย่างไรแล้วนำไปสู่อะไร และความสัมพันธ์ระหว่าง PDCA กับส่วนต่างๆ ดังนั้นการกำหนดโมเดลต้องมีขั้นตอนจากตัวนี้ไปสู่ตัวต่อไปได้อย่างไร ประกอบกับผู้วิจัยได้กำหนดเป็นประเด็นในการศึกษา ในบางรายการที่มีการประเมิน เช่น ในหนึ่งข้อมีองค์ประกอบหลายอย่างโดยที่มีใช้เรื่องเดียวกัน หากไม่เห็นด้วยทั้งหมดก็ไม่สามารถแยกออกจากกันได้ ดังนั้น หากเป็นประเด็นที่แตกต่างกันควรแยกออกจากกันให้ชัดเจน

ผู้ทรงคุณวุฒิ : หากดูหัวข้อเป็นสิ่งที่ดีมากที่จะพัฒนาต่อยอดจากผู้ที่เคยทำ หรือสิ่งที่บรรดาผู้สอนได้ทำอยู่ การวิจัยนี้มีการพูดถึงรูปแบบการพัฒนาโรงเรียนเอกชนตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันหรือไม่? หากไม่มีก็ไม่เห็นถึงการพัฒนารูปแบบว่ามีการพัฒนาการอย่างไร หากมีก็จะช่วยเพิ่มความน่าเชื่อถือ อีกประเด็น คือ การบริหารงานโรงเรียนมี 4 ด้าน ซึ่งทางผู้วิจัยเน้นทางด้านวิชาการด้านเดียว แต่อีก 3 ด้านก็เป็นปัจจัยหนุนเสริมงานวิชาการ การส่งเสริมผู้เรียนสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์นั้นหนุนเสริมอย่างไรกับการบริหารบุคลากร หรือด้านอื่นๆ นอกจากนี้

ผู้ทรงคุณวุฒิ : หัวข้อของเรา คือ รูปแบบการบริหารงานวิชาการ ควรจะเน้นมาที่การบริหารงานวิชาการ แต่แผนภาพที่นำเสนอไม่ใช่งานวิชาการเพียงอย่างเดียวมีงานอื่นๆ ด้วย ควรแยกให้ชัดเจนระหว่างบริหารงานวิชาการกับการบริหารงานโรงเรียน ในหัวข้อของผู้วิจัยคือ การบริหารงานวิชาการ ถ้ากล่าวถึงงานวิชาการตามที่ได้นำเสนอจะมี 4 ด้าน ตามมาตรฐานวิชาชีพที่คุรุสภากำหนด ควรเจาะเฉพาะรูปแบบของการบริหารงานวิชาการในแต่ละเรื่อง จาก 4 เรื่อง คือ 1) ด้านการบริหารจัดการเรียนรู้ 2) ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา 3) ด้านการนิเทศการจัดการเรียนรู้ 4) ด้านการส่งเสริมให้มีการวิจัยเพื่อการพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนรู้ ก็จะเป็นงานวิชาการโดยเฉพาะ ซึ่งของผู้วิจัยเป็นรูปแบบที่กว้างเป็นการบริหารงานโรงเรียนซึ่งกว้างมาก

ผู้ทรงคุณวุฒิ : กรอบการบริหารงานวิชาการซึ่งเป็นปัจจัยหลักในการบริหารงานโรงเรียน โดยมีตัวอื่นเสริม โดยเน้นการบริหารงานวิชาการ 80 ส่วนการบริหารงานด้านอื่นๆ เป็นการส่งเสริมเพื่อให้เกิดการบรรลุผลของงานวิชาการ ส่วนชื่อของงานวิจัย คือ การสร้างผู้เรียนสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ เป็นชื่อที่เหมาะสม ควรมีการนิยามศัพท์เฉพาะหรือกำหนดขอบเขตการวิจัย ผู้วิจัยเข้าสู่ที่มาของรูปแบบ โดยให้ผู้ทรงคุณวุฒิทำเครื่องหมายเพื่อประเมินรูปแบบงานวิจัย หากมีข้อเสนอแนะสามารถเพิ่มเติมในตอนที่ 3 ของแบบประเมิน พร้อมทั้งสามารถแลกเปลี่ยนความคิดเห็นได้ในขณะทำเครื่องหมาย

ผู้ทรงคุณวุฒิ : สอบถามว่าการพัฒนารูปแบบทั้ง 12 ด้านให้เป็นรูปแบบของพื้นที่ที่มีความแตกต่างอย่างไรกับรูปแบบที่ใช้อยู่ทั่วไปในโรงเรียนปัจจุบัน ซึ่งขณะนี้ยังไม่ชัดเจนว่านำอิสลาม อิหฺसान และอีมานมาเชื่อมโยงอย่างไรเพื่อนำไปสู่การสร้างผู้เรียนสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์

ผู้ทรงคุณวุฒิ : โมเดลเป็นลักษณะ Series ต้องเริ่มด้วยการพัฒนาหลักสูตร พัฒนาระบบการเรียนรู้อย่างไรทุกตัวเป็นอิสระต่อกัน ทุกตัวเกี่ยวข้องกันในลักษณะ Series ตัวหลัก คือ หลักสูตรที่มาจากอิสลาม อิหฺसानและอีมาน โดยการวัดประเมินผลต้องวัดตามหลักสูตรตรวจสอบลักษณะต่างๆ ของโมเดลว่าสัญลักษณ์ต่างๆ ที่ใช้ในการเขียนมีความหมายว่าอย่างไร เช่น วงกลม สีเหลี่ยม ลูกศร 1 ทาง หรือลูกศร 2 ทาง เป็นต้น

ผู้ทรงคุณวุฒิ : โครงสร้างหลักของโมเดลยังไม่ชัดเจน ผู้วิจัยควรสร้างโมเดลให้ชัดเจนแล้วจึงให้ผู้ทรงคุณวุฒิวิพากษ์โมเดลให้เห็นตั้งแต่ Series ขึ้นไป ซึ่งการได้มานี้ต้องได้มาจากการ Review โมเดลที่เคยมีคนทำกันว่ามีลักษณะอย่างไร หรือผู้วิจัยนำแนวคิดในการวิพากษ์ครั้งนี้ไปพัฒนาแล้วให้ผู้ทรงคุณวุฒิวิพากษ์อีกครั้ง

ผู้ทรงคุณวุฒิ : ขอเรียนว่านิยามของมนุษย์ที่สมบูรณ์ในอัลกุรอานมีเยอะมาก ขอยกตัวอย่างบางประเด็น เช่น อิบาตุรเราะหฺมาน คือ บวงบ่าวผู้ทำความดีต่ออัลลอฮฺ มีตั้งแต่ความอ่อนน้อมถ่อมตน ความสุขุม ความอดทนในการเผชิญกับสิ่งโง่เขลา การทำอิบาดะฮฺในยามดึกสงัด การวิงวอนขอปกป้องจากการลงโทษในนรก การดำรงรักษาความพอเหมาะพอควรในการใช้จ่ายและการให้ ความบริสุทธิ์ใจ (อิกลาศ) เป็นต้น เมื่อมาดูในแก่นักวิชาการได้นิยามไว้ว่า มนุษย์ที่สมบูรณ์ควรมี 6 Q 1) IQ ความฉลาดทางสติปัญญา 2) EQ ความฉลาดทางอารมณ์ 3) CQ (Creative) ความฉลาดในการริเริ่มสร้างสรรค์ 4) MQ (Moral) ความฉลาดในทางศีลธรรม 5) PQ (Play) ความฉลาดที่เกิดจากการเล่น และ 6) AQ (Adversity) ความฉลาดในการแก้ปัญหา ถ้านำมาสังเคราะห์แล้วนำมาเชื่อมโยงสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ แล้วนำไปสู่การบริหารงานวิชาการโรงเรียนว่าโรงเรียนต้องดำเนินการอย่างไรบ้างเพื่อให้ผู้เรียนเกิด ทั้ง 6 Q แล้วนำไปเชื่อมโยงกับอัลกุรอาน

อาจารย์ที่ปรึกษา : สามารถมองได้หลายมิติ ความเป็นโมเดลมีหลายแบบซึ่งทางผู้วิจัยได้อธิบายแล้วในบทที่ 2 แล้วนำโมเดลบางส่วนมานำเสนอ หากผู้ทรงคุณวุฒิยังมองว่าโมเดลไม่ชัดเจนทางผู้วิจัยควรนำไปปรับปรุง โดยแบบประเมินที่เสนอนั้นเกิดจากการที่ผู้วิจัยได้สังเคราะห์เป็นที่เรียบร้อยแล้ว และได้สร้าง Item ขึ้นมาเพื่อที่จะตอบถึงแนวทางการเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์เพียงแต่มีได้นำเสนอในการประชุมร่างพิจารณาครั้งนี้

ผู้ทรงคุณวุฒิ : ผู้ทรงคุณวุฒิคิดว่า อิสลาม อีมาน และอิหฺसान คือ Content และนำเขียนในตัวหลักสูตร แล้วนำหลักสูตรมาสู่ผู้เรียนโดยการจัดการเรียนการสอน นอกเหนือจากนั้นคือ กิจกรรมเสริมหลักสูตร หรือกิจกรรมที่เกิดจากครอบครัวและสังคมเป็นส่วนสนับสนุน นี่คือ Process ที่ทำให้เกิดความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ส่วนการจัดการเรียนการสอนต้องตามหลักสูตรที่ผ่าน

การบูรณาการทั้ง 3 อย่างข้างต้น ซึ่งหลักสูตรเป็น Blueprint ที่มีทั้งความรู้ และ CAP ต่อมาการจัดการเรียนการสอนเพื่อบรรลุหลักสูตรสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ส่วนกิจกรรมเสริมหลักสูตรเป็นตัว Support ส่วนสำคัญคือ หลักสูตรต้องสามารถบูรณาการทั้ง อิสลาม อีमान และอิหฺसान สามารถนำมาสู่การเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ โมเดลนี้เป็นโมเดลขององค์ประกอบหลักที่จะสร้างผู้เรียนสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ได้ ส่วนข้ออื่นๆ เป็นตัวแปรที่มาจากหลักสูตร เช่น การวัดและประเมินผล การวิจัย การนิเทศ เป็นต้น ดังนั้นตัวหลักคือ หลักสูตรที่ถูกพัฒนาโดยใช้การบูรณาการระหว่าง อิสลาม อีमान และอิหฺसान นำสู่การเรียนการสอนที่เป็นไปตามหลักสูตร และมีกิจกรรมเสริมหลักสูตรเป็นกิจกรรมที่นอกจากห้องเรียน และกิจกรรมจากที่บ้านเพิ่มเติมเพื่อนำไปสู่การสร้างผู้เรียนสู่การเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ทางด้านการบริหาร คือ การบริหารหลักสูตร บริหารการเรียน การสอน บริหารกิจกรรมเสริมหลักสูตร และบริหารองค์ประกอบเสริมที่จะให้เกิดการสร้างผู้เรียนสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ อีกเรื่องหนึ่งคือ Mine Stone การสร้างผู้เรียนสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการศึกษาเอกชนมีทุกระดับชั้น หากจะหาคำตอบเพื่อเป็นการยืนยันว่าได้ผลจริงโดยการวัดที่ผู้เรียนต้องกำหนดตัวชี้วัดที่ชัดเจนซึ่งต้องใช้ระยะเวลา หากใช้ผู้เรียนเป็น Output จะยากต่อการยืนยันผลของงานวิจัยนี้ หากเป็นการประเมินโดยผู้ทรงคุณวุฒิจะสามารถวัดและประเมินได้เพราะเป็นการยอมรับเพื่อคาดคะเนอนาคต

อาจารย์ที่ปรึกษา : จากที่ผู้ทรงคุณวุฒิเสนอทำให้ได้แนวคิดว่ารูปแบบของตัววิจัยสามารถนำมาหลอมรวมได้หาก 12 องค์ประกอบนั้นมากไป ผู้วิจัยอาจนำไปปรับปรุงโดยดูว่าองค์ประกอบใดเป็นตัวหลัก และองค์ประกอบใดสามารถหลอมรวมได้แล้วทำเป็นองค์ประกอบใหม่

ผู้ทรงคุณวุฒิ : ขอชื่นชมผู้วิจัยที่ทำงานให้กับโรงเรียนเอกชนและเป็นผลผลิตของโรงเรียนเอกชนซึ่งเป็นผู้ที่มีความคุ้นเคยเกี่ยวกับโรงเรียนเอกชนเป็นอย่างดี หัวข้อเป็นเรื่องที่น่าสนใจ เพราะมีคำถามและคำตอบภายในตัวว่ารูปแบบการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามปัจจุบันยังมีปัญหา ควรมีการนำเสนอสาเหตุจึงจัดทำรูปแบบใหม่ขึ้นมา ตอนนี้ต้องยอมรับว่าโรงเรียนเอกชนมีจำนวนมากใน 3 จังหวัดและมีการพัฒนาเรื่อยๆ จากอดีตจนถึงปัจจุบัน ถ้าเทียบกับโรงเรียนของหน่วยงานอื่นๆ อาจยังไม่เป็นที่น่าพอใจ แต่ถ้าเทียบกับอดีตจนถึงปัจจุบันโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามได้พัฒนามามากแล้ว การที่จะสร้างผู้เรียนสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์เป็นความคาดหวังของโรงเรียน ส่วนที่ยังไม่ชัดเจนของการวิจัย คือ หากพูดถึงงานวิชาการเรื่องที่เกี่ยวข้องคือ หลักสูตร หลักสูตรอย่างน้อยใน 1 ช่วงชั้นต้องใช้เวลา 3 ปี จึงจะทราบผลว่านักเรียนเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์หรือไม่ หลักสูตรที่ใช้จะเริ่มเมื่อใดและจะจบเมื่อใดซึ่งยังไม่ชัดเจนแต่ผู้วิจัยอาจมีคำตอบอยู่แล้ว และเรื่องของคุณลักษณะการเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ตามที่ผู้วิจัยได้นำเสนอ 8 ด้าน ถือว่าเป็นสิ่งที่ดีมาก สิ่งสำคัญที่โรงเรียนอยากให้มีการประเมิน คือ การที่ผู้เรียนที่จบจาก

โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามไปใช้ชีวิตอยู่ในสังคมพหุวัฒนธรรมเมื่อจบการศึกษาจากโรงเรียน ผู้เรียนจะสามารถปรับตัวอย่างไรโดยนำไปอาจนำไปเพิ่มเติมในข้อ 7 คุณลักษณะด้านสังคม

ผู้ทรงคุณวุฒิ : การเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ในอิสลามนั้นร่างกายและจิตใจต้องไปด้วยกัน หากร่างกายแข็งแรงดีแต่มีกิเลส อัจฉริยภาพแน่นอนหลักสูตรนั้นไม่ถึง ดังนั้น จะพัฒนาเพียงด้านใดด้านหนึ่งไม่ได้ การเรียนการสอนในปัจจุบันพัฒนาเพียงร่างกายไม่ได้พัฒนาด้านจิตใจให้แก่ผู้เรียนก็ยังไม่ถือว่าเป็นหลักสูตรที่สมบูรณ์ ดังนั้น จึงเห็นด้วยกับสิ่งที่ผู้วิจัยได้นำเสนอ

ผู้ทรงคุณวุฒิ : จากข้อเสนอของผู้ทรงคุณวุฒิหลายท่านจะเห็นว่าไม่ใช่เพียงหลักสูตรอย่างเดียวปัจจุบันถ้า Review ดีๆ กิจกรรมเสริมหลักสูตรสามารถสร้างได้พอสมควร ดังนั้นโมเดลของผู้วิจัยต้องจับตัวหลักๆ เช่น พหุวัฒนธรรม คือ สอนอย่างไรก็ไม่มีการเสริมหลักสูตร ปัญหาของเรา หลักสูตรดี หลากๆ อย่างดีแต่ Output ออกมาก็ยังไม่น่าพอใจ ดังนั้นควรเน้นเรื่องของ Co-Curricular ที่ส่งผลต่อความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ซึ่งเป็นสิ่งที่สำคัญ ถ้าเสริมด้วย Co-Curricular ที่ดีก็จะได้ผลให้ครอบคลุมกับการบริหารโรงเรียน เนื้อหาทั้ง 12 ด้าน ที่เสนอเป็นเรื่องที่ใหญ่มาก เพียงจับเนื้อหาหลักๆ แล้วทำให้ชัด มี Process อย่างไร ต้องเขียน Output ให้ชัดเจน หลักสูตรมีหลายระดับ ตั้งแต่ ก่อนประถมศึกษา ประถมศึกษาและมัธยมศึกษา ควรโฟกัสจุดเนื่องจากขั้นพื้นฐานมีหลายระดับควร Focus สักส่วนจะชัดเจนกว่า

ผู้ทรงคุณวุฒิ : ผู้วิจัยควรหา Delphi คือ การประเมินของผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้และประสบการณ์ มองอนาคตที่สามารถยอมรับได้ โดยใช้ความรู้และประสบการณ์ของผู้ทรงคุณวุฒิเป็นผู้ประเมินของผู้วิจัยที่ออกแบบการวิจัยคำตอบที่ว่าดีหรือไม่ดีนั้นคำตอบจะหาได้อย่างไร? หากผู้ทรงคุณวุฒิรับรองผู้วิจัยก็สามารถอ้างอิงได้ว่าได้รับการรับรองจากผู้ทรงคุณวุฒิหรือผู้ทรงคุณวุฒิแล้ว หากไม่มีการ Delphi แต่เป็นการคิดขึ้นมา ก็จะไม่ได้รับคำตอบที่ได้รับการยืนยันจากผู้ทรงคุณวุฒิว่าเป็นโมเดลที่ดี

ผู้ทรงคุณวุฒิ : การรับรองโมเดลหรือการทดสอบโมเดลนั้นมีอีกหนึ่งทฤษฎี เรียกว่า Conventional shift คือ หลังจากทีนักวิจัยร่างโมเดลเสร็จ หลังจากนั้นจึงให้ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีในวันนี้บางส่วน และหนังกวิชาการระดับชาติทั้งมุสลิมและพุทธที่สูงกว่าวันนี้มาวิพากษ์โมเดลเป็นวิธีการหนึ่ง ซึ่งวันนี้เป็นการประชุมเพื่อร่างโมเดล

ผู้วิจัย : ผู้วิจัยมองว่าการบริหารงานวิชาการ จำนวน 12 ด้าน ค่อนข้างเยอะ จึงได้ปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษาและได้ส่งเคราะห์งานวิจัยมาประมาณ 50 งานวิจัย ส่วนใหญ่งานวิจัยจะมีการศึกษาในภาพรวมเกือบครบ 12 ด้าน แต่งานวิจัยบางเรื่องจะเน้นการบริหารงานวิชาการเพียง 5 ด้านหลักๆ ที่จะส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการ แต่ดูกรอบงานวิจัยทั้ง 12 ด้านก็จะส่งผลในตัวของมันเอง จึงได้ทำ 12 ด้านมาตลอด และแนวทางที่ได้มาในแต่ละด้านจากแบบสอบถาม จำนวน 370 ฉบับจากโรงเรียนในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ อื่นจากนั้นแล้วผมได้ถอดบทเรียนสัมภาษณ์โรงเรียน

5 โรงที่ผู้วิจัยมองว่าเป็นโรงเรียนที่มีพื้นฐานการสอนอิสลามศึกษาเป็นหลัก และเป็นโรงเรียนที่มีชื่อเสียงในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ได้แก่ โรงเรียนอัสตรอทรีทรีอิสลามียะห์ จังหวัดนราธิวาส โรงเรียนธรรมวิทยามูลนิธิ จังหวัดยะลา โรงเรียนศาสนูปถัมภ์ จังหวัดปัตตานี โรงเรียนจริยธรรมศึกษามูลนิธิ จังหวัดสงขลา และโรงเรียนดารุลมาอาเรฟมูลนิธิ จังหวัดสตูล แล้วจึงนำสิ่งเหล่านั้นมาเพื่อนำเสนอในแต่ละข้อ และแต่ละด้าน หากได้รูปแบบการบริหารงานวิชาการเพื่อนำเสนอเชิงนโยบาย ซึ่งโรงเรียนได้ศึกษางานวิจัยขั้นนี้แล้วสามารถนำไปพัฒนาโรงเรียนเพื่อให้นักเรียนเกิดคุณลักษณะทั้ง 8 ด้าน ของการเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ผู้วิจัยมองว่าประสบความสำเร็จในระดับหนึ่งแล้ว

ผู้ทรงคุณวุฒิ : ขอเสนอแนะเกี่ยวกับวิธีการวิจัย R and D และวิธีการวิจัยลักษณะกึ่งนโยบายสำหรับวิธีการวิจัย R and D นั้นเป็นการวิจัยที่ต้องอาศัยการทดลองในโรงเรียนที่ผู้วิจัยได้กำหนดเป็นกลุ่มตัวอย่าง ทั้งนี้ เพื่อเป็นการยืนยันว่าสิ่งที่ผู้วิจัยได้ดำเนินการนั้นได้ปรากฏจริงและได้ทดสอบการวิจัยเรียบร้อยแล้ว ส่วนการวิจัยลักษณะกึ่งนโยบายเป็นการวิจัยโดยใช้กระบวนการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบจากผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งอาจต้องได้รับการยืนยันจากผู้ทรงคุณวุฒิอีกประมาณ 2 – 3 ครั้ง แล้วจึงสรุปโมเดล

อาจารย์ที่ปรึกษา : การวิจัยนี้ไม่ได้ออกแบบมาเป็นแบบ R and D แต่การวิจัยนี้เป็นลักษณะกึ่งแบบเชิงนโยบาย ซึ่งที่มาของโมเดลนี้ได้มาจากการสังเคราะห์ทั้งเชิงปริมาณผนวกกับคุณภาพที่ได้จากการถอดบทเรียน วันนี้อาจให้ผู้ทรงคุณวุฒิดูในแต่ละองค์ประกอบว่าเห็นด้วยหรือไม่ ซึ่งเป็นการยืนยันว่าข้อค้นพบที่ได้เหมาะสมหรือไม่เหมาะสม แต่หากวันนี้มีข้อเสนอให้มีการปรับโมเดล ซึ่งโมเดลนี้ได้จากการสังเคราะห์แล้ว ผมมองว่าควรต้องให้เกียรติจากข้อมูลที่มีอยู่ ซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการมาอย่างเป็นขั้นตอน และโมเดลที่ 2 คือ โมเดลที่ปรับหลังจากวันนี้แล้วนำไปปรับตามที่ได้รับคำแนะนำแล้วจึงส่งให้ผู้ทรงคุณวุฒิให้ข้อคิดเห็นยืนยันอีกครั้งหนึ่งแล้วนำไปสู่การพัฒนา

ผู้ทรงคุณวุฒิ : ควรมีการวิพากษ์โมเดลอีกประมาณ 2 ครั้ง เพื่อหาความเชื่อมั่นของโมเดลที่ได้รับการปรับปรุง ในวันนี้ให้ผู้ทรงคุณวุฒิอ่านแล้วแสดงความคิดเห็นเพื่อไปสู่การแก้ไข และเมื่อแก้ไขเสร็จจึงให้มีการประเมินรอบที่ 2 เพื่อผู้วิจัยใช้อ้างอิงว่าโมเดลที่สร้างมานี้ได้รับการประเมินจากผู้ทรงคุณวุฒิและเพื่อสร้างความเชื่อมั่นและความน่าเชื่อถือของโมเดล

ผู้ทรงคุณวุฒิ : การวิจัยนี้เป็นการพัฒนาโมเดลด้านองค์ประกอบ การจะบอกว่าโมเดลนี้ดีหรือไม่ดีมี 2 ลักษณะ คือ 1) ลักษณะเชิงคุณภาพ โดยให้ผู้ทรงคุณวุฒิวิพากษ์ วิเคราะห์ และเสนอแนะเพื่อการปรับปรุงข้อคำถาม และ 2) ลักษณะเชิงปริมาณ ซึ่งจะเก็บจากกลุ่มตัวอย่างกลุ่มใหญ่แล้วนำไปวิเคราะห์ในเชิงปริมาณซึ่งเป็นที่ยอมรับทางวิชาการในการวิเคราะห์องค์ประกอบโมเดลจะมีหลายลักษณะ ตัวอย่างเช่น Hypothesis Model (โมเดลสมมติฐาน) แล้วจึงลงภาคสนามนำไปสู่ Competing Model คือ การปรับโมเดลใหม่ตามบริบทที่เกิดขึ้น จากนั้นก็ Proposed Model นี้คือระยะแรก ส่วน Experimental Model คือ การนำโมเดลไปทดลองใช้อาจเป็นระยะที่

2 ตอนที่ผู้วิจัยดำเนินการ คือ Critical Model เพียงอย่างเดียวซึ่งต้องทำให้เกิดความกระจ่างในขอบเขตของการวิจัยเป็น *Conceptual Model* ไม่ได้ไปสู่การทดลองใช้โมเดล ซึ่งเมื่อมีผู้อื่นสนใจทำวิจัยต่อก็สามารถนำ *Conceptual Model* ไปใช้ แต่ถ้าไม่มีการวิเคราะห์องค์ประกอบก็เห็นด้วยกับในที่ประชุมที่จะต้องทำหลายๆ รอบเพราะไม่ได้ลงสู่การวิเคราะห์ที่เป็นเชิงเทคนิคที่เป็นการยอมรับในวงวิชาการ เมื่อไหร่ที่มีการพัฒนาโมเดลองค์ประกอบต้องมีการวิเคราะห์องค์ประกอบ ซึ่งการวิเคราะห์องค์ประกอบก็มีเงื่อนไขการเก็บกลุ่มตัวอย่างที่มากพอสมควร เทคนิคก็คือคนส่วนใหญ่อธิบายเห็นด้วยว่ารูปแบบเหมาะสมซึ่งจะมีหลักการวิเคราะห์ แต่หากไม่ได้วิเคราะห์ Factor Analysis ก็ต้องให้ความสำคัญกับการผู้ทรงคุณวุฒิที่ต้องมาดูแล

อาจารย์ที่ปรึกษา : ขึ้นอยู่กับผู้วิจัยจะใช้รูปแบบไหนแต่ต้องมีการอธิบาย แต่สาเหตุที่ไม่ได้ใช้การวิเคราะห์องค์ประกอบเพื่อที่จะสกัดโมเดลเนื่องจากว่าปริมาณงานที่ทำในส่วนของงานวิจัยมีหลายแบบ ซึ่งนี่เป็นส่วนหนึ่งของการสกัด โดยก่อนหน้าผู้วิจัยมีปริมาณงานเยอะพอสมควร แต่ก็สามารถทำได้ 2 รูปแบบ หากวิเคราะห์องค์ประกอบก็เป็นสิ่งที่ดีได้องค์ประกอบที่ชัดเจน จากนั้นเมื่อได้องค์ประกอบก็ต้องนำองค์ประกอบไปขยายต่ออีกทำเป็นกลยุทธ์หรือแนวทาง ซึ่งก็ไม่ได้นำเสนอเชิงนโยบาย ซึ่งองค์ประกอบทางผู้วิจัยก็ได้แล้วในเชิงคุณภาพ ในเชิง *Conceptual Model* ซึ่งทางผู้วิจัยได้ตั้งไว้หากมีผู้สนใจไปดำเนินการต่อ แต่ในกระบวนการขั้นที่ 1 -3 จนถึงขั้นสุดท้ายความน่าเชื่อถือ ความตรงภายใน ภายนอกเรากุมมาตลอดเพียงแต่ว่ามีข้อเสนอจากผู้ทรงคุณวุฒิ คือ ขั้นตอนการทำโมเดลต้องมีการตรวจสอบความน่าเชื่อถือของโมเดล หลังจากนั้นก็ต้องปรับโมเดลที่ได้จากการสังเคราะห์ ในเชิง *Conceptual Model* จากนั้นก็นำเสนอผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้ทรงคุณวุฒิมีการแนะนำ ก็นำไปสู่โมเดลที่ปรับ แล้วส่งไปใหม่เพื่อยืนยันอีกรอบแล้วทางผู้วิจัยจึงสรุปได้

ผู้ทรงคุณวุฒิ : ตอน synthesis Input ผู้วิจัยจะต้องชัดเจน ว่ามีการประมวลผลจากของประเทศไทยก็มีฉบับ อะไรบ้างต้องชัดเจน และต่างประเทศก็ฉบับเพื่อเพิ่มความเชื่อมั่น เมื่อได้โมเดลจากการสังเคราะห์ และได้ผ่านกระบวนการรอบที่ 1 มีกระบวนการประเมิน มีข้อเสนอแนะและนำไปปรับปรุง สู่รอบที่ 2 มีการประเมินที่ผู้วิจัยตั้งเกณฑ์ไว้ในเชิงคุณภาพว่าผู้ทรงคุณวุฒิจะยอมรับโมเดลนี้ที่คะแนนเท่าไร เพื่อเป็นการอธิบายว่าโมเดลนี้ได้มาอย่างไรมีการพิสูจน์คุณภาพอย่างไร มีเกณฑ์การตัดสินใจอย่างไรจึงออกมาเป็นโมเดล จึงสามารถเผยแพร่ในสังคมได้และน่าเชื่อถือ

อาจารย์ที่ปรึกษา : ให้นำเอกสารกลับไปประเมินแล้วจึงส่งกลับมายังผู้วิจัย วันนี้อย่างมากที่มีข้อเสนอแนะที่หลากหลายเพื่อที่ผู้วิจัยจะได้ประมวลและนำไปปรับเพื่อความเหมาะสม ซึ่งการนำเสนอโมเดล อาจมีโมเดล 1 และ 2 ส่วนเกณฑ์การยอมรับอาจใช้เกณฑ์ของความเหมาะสมจากความเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ

ผู้ทรงคุณวุฒิ : รายการที่ประเมินมีหลายรายการที่ดีในเชิงการบริหารแบบนี้ เหมือนกับการรวมศูนย์ ผู้อำนวยการบริหารงานวิชาการทำทุกอย่างตามรายการคงไม่สามารถทำได้ จำเป็นต้องมีโครงสร้างหรือองค์ประกอบที่มารองรับ เป็นระดับๆ เช่น จากผู้บริหาร ไปสู่หัวหน้า วิชาการ ไปสู่หัวหน้าหมวดสาระ ไปสู่ครูและนักเรียน ผู้วิจัยควรเขียนแนวทางการนำโมเดลไปปฏิบัติ เป็นกลไกที่จะนำไปสู่ความสำเร็จ

ผู้ทรงคุณวุฒิ : ในส่วนของ อิสลาม อีมาน และอิหฺसान ที่ผู้วิจัยนำไปแทรกใน รูปแบบ ผมมองว่า ตัวอย่างเช่น อิหฺसान เป็นตัวแปรเอกปัจจัย ผลของอิหฺसानทำให้ยกระดับบุคคล ให้เป็นผู้ใกล้ชิดต่อพระองค์มากขึ้น ตัวอิหฺसानเป็นตัวเอก คุณธรรม จริยธรรมเป็นผล ความหมายคือ คุณธรรม จริยธรรมจะไม่เกิดขึ้นหากปราศจากอิหฺसान หากจะนำหลักนี้ไปแทรกในข้อคำถามจะเป็น การยากเพราะเป็นนามธรรม เพราะอิหฺसानเป็นตัวแปรเอกที่จะนำพาคนหนึ่งให้ทำความดี รังเกียจ ความชั่ว ผมมองว่าถ้าจะมี อิสลาม อีมาน และอิหฺसान อยู่วงในกลมวงใน วงนอกน่าจะเป็น คุณลักษณะเชิงพฤติกรรม เป็นรูปธรรมที่จะไปแทรกเข้าไปในแต่ละด้าน มีเช่นนั้นผู้วิจัยต้องเขียนเป็น กระบวนการที่จะนำหลักไปแทรกในข้อคำถามอย่างไร หากเราทำ PDCA จะชัดเจนเป็นการวางแผน กระทำ พอเป็นนามธรรมจะไปแทรกนั้นยาก เช่นวงในเป็นหลักการปรัชญา วงนอกควรให้เป็นการ กระทำเพื่อนำไปแทรกในข้อคำถาม ส่วนการให้คะแนนในแต่ละข้อคำถามผู้ทรงคุณวุฒิอยากให้ผู้วิจัย เขียนข้อตกลงเบื้องต้น เนื่องจากแต่ละข้อคำถามไม่สอดคล้องกัน ดังนั้น ควรมีตกลงเบื้องต้นในการ พัฒนาข้อคำถามหากเป็นการพัฒนาโดยอ้อมอาจไม่ระบุ หากเป็นการพัฒนาโดยตรงก็ให้ผู้ทรงคุณวุฒิ ระบุว่าเป็นการพัฒนาด้านใด หากดูทั้งกระบวนการจะเป็น Input ,Process และ Output จะมีบาง ด้าน เช่น ด้านสื่อมีสัมพันธ์โดยอ้อม แต่การนำไปใช้สื่อในการจัดกิจกรรมจะมีความสัมพันธ์โดยตรง ผู้วิจัยสามารถเขียนข้อคำถามผนวกระหว่างการบริหารวิชาการและการเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ได้ แต่ บางด้านเช่น นวัตกรรมและเทคโนโลยีเป็นการรองรับการนำไปใช้ต้องนำไปใช้ถึงจะเกิดผล ซึ่ง กระบวนการนำไปใช้จัดกิจกรรมก็สามารถเชื่อมโยงการเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ได้ ซึ่งผู้วิจัยต้องให้ความ กระจ่างในกระบวนการพัฒนาที่ผู้ทรงคุณวุฒิควรเขียนแนะนำเพิ่มเติมในแบบประเมิน

ผู้ทรงคุณวุฒิ : ท้ายตารางของโมเดลการเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์มี 8 ด้าน หมายความว่า การที่จะให้ เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ได้ต้องมีทุกด้าน แต่สัดส่วนในแต่ละด้านอาจแตกต่างกันไปแต่จะไม่มี ด้านใดด้านหนึ่งไม่ได้ สรุปคือ กระบวนการทั้งหมดของโมเดลต้องเกิดทั้ง 8 ด้าน และการหล่อ หลอมด้านต่างๆ เพื่อให้บรรลุผลควรมีความต่อเนื่อง หรือด้านการแนะนำยังขาดด้าน Motivation ควรเพิ่มเติม การสร้างแรงจูงใจและการเสริมแรงก็มีความสำคัญ การมีค่านิยมที่ีระหว่างโรงเรียน บ้านและชุมชน

ผู้ทรงคุณวุฒิ : แบบประเมินในแต่ละหัวข้อย่อมมีคุณค่าในตัวอยู่แล้ว แต่ตอนนี้ยังไม่เป็นระเบียบ ไม่เป็นหมวดหมู่ ถ้าปรับโมเดลใหม่ Input ,Process และ Output ก็อาจเป็นโมเดลขึ้นมา แต่ที่มีอยู่ก็คิดว่าสามารถนำไปใช้ได้ทั้งหมดอาจไม่ต้องประเมินในแต่ละหัวข้อย่อย เพียงแต่ตอนนี้ยังไม่มีการประเมินแต่ละหัวข้ออาจไม่ตรงประเด็นนัก ดังนั้นผู้วิจัยควรนำแต่ละหัวข้อมาหลอมรวมแล้วสกัดเป็นโมเดลขึ้นมา แล้วนำสิ่งเหล่านี้มาสกัดเป็นประเด็นแต่ละชั้นตอน เมื่อส่งให้ผู้ทรงคุณวุฒิประเมินก็สามารถมองเห็นภาพได้ชัดเจนยิ่งขึ้น ซึ่งวันนี้ที่ประชุมยอมรับในประเด็นย่อย เพียงแต่ยังไม่มีรูปแบบโมเดลที่ชัดเจน

ผู้ทรงคุณวุฒิ : การสร้างผู้เรียนสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์เป็นเรื่องใหญ่เพราะเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งในโลกนี้และโลกหน้าด้วย คงไม่สามารถพูดคุยเสร็จภายใน 1 – 2 วัน และเมื่อเป็นเรื่องเกี่ยวกับการศึกษาก็เชื่อมโยงกับทุกๆ ด้าน ทั้งด้านการเมือง และเศรษฐกิจ แต่หากว่าทำสำเร็จจะได้ผลดีมหาศาล

ผู้ทรงคุณวุฒิ : งานวิจัยนี้เป็นเรื่องที่กว้าง ซึ่งมองว่ามีเรื่องที่น่าสนใจ คือ กิจกรรมเสริมหลักสูตรที่นำไปสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ซึ่งจะทำให้แคลงและศึกษาเพียงกิจกรรมเสริมหลักสูตรที่อยู่ในสถานศึกษาเอกชนสอนศาสนากิจกรรมใดบ้างที่นำไปสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ซึ่งจะง่ายกว่า โดยเอากิจกรรมต่างๆ ที่มีอยู่ในโรงเรียนมาสังเคราะห์และสรุป เป็นการต่อยอดงานวิจัยของผู้วิจัย

ผู้วิจัย : ขอขอบคุณผู้เข้าร่วมประชุมการพิจารณาร่างรูปแบบการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามจังหวัดชายแดนใต้เพื่อสร้างผู้เรียนสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์เป็นอย่างสูง และขออัลลอฮฺ ﷻ ทรงตอบแทนความดีงามของท่านทั้งหลาย ผู้วิจัยจะขอนำข้อเสนอแนะต่างๆ ในวันนี้ไปปรับให้สอดคล้องกับเนื้อหาของวิจัยและนำเสนอเพื่อให้ผู้ทรงคุณวุฒิ ยืนยันอีกครั้ง อินชาอัลลอฮฺ

ภาคผนวก จ

ถอดเทปการประชุมพิจารณาร่างรูปแบบ

การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามจังหวัดชายแดนภาคใต้

เพื่อสร้างผู้เรียนสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์

**ถอดเทปการประชุมพิจารณาร่างรูปแบบการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนา
อิสลามจังหวัดชายแดนภาคใต้เพื่อสร้างผู้เรียนสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์
เมื่อวันเสาร์ ที่ 26 พฤศจิกายน 2559**

ผู้วิจัย : ขออนุญาตเปิดประชุมการพิจารณาร่างรูปแบบการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามจังหวัดชายแดนภาคใต้เพื่อสร้างผู้เรียนสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ด้วยการอ่านสุเราะฮ์อัลฟาติหะฮ์ และขอขอบคุณผู้เข้าร่วมประชุมทุกท่านที่เสียสละเวลาอันมีค่าของท่านในวันนี้ สำหรับงานวิจัยการพัฒนารูปแบบการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามจังหวัดชายแดนภาคใต้เพื่อสร้างผู้เรียนสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ขณะนี้ผู้วิจัยได้ดำเนินการมาถึงขั้นตอนที่ 6 แล้ว ซึ่งเป็นขั้นตอนการปรับปรุงและนำเสนอรูปแบบการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามจังหวัดชายแดนภาคใต้เพื่อสร้างผู้เรียนสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ โดยผู้วิจัยขอให้ผู้เข้าร่วมประชุมทุกท่านช่วยกันพิจารณาประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบ พร้อมทั้งให้ข้อเสนอแนะมาปรับปรุงเพื่อเขียนรายงานผลการวิจัยต่อไป จึงขอให้ผู้เข้าร่วมประชุมทุกท่านได้ช่วยกันนำเสนอตามประเด็นที่ปรากฏในแบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามจังหวัดชายแดนภาคใต้เพื่อสร้างผู้เรียนสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์

ผู้ทรงคุณวุฒิ : การบริหารงานวิชาการ แบ่งเป็น 2 ส่วน คือ 1) งานวิชาการ 2) การบริหารงานวิชาการ เนื่องจากเราผลิตนักศึกษาเป็นนักบริหารงานวิชาการ เกรงว่าในมิติของการบริหารจัดการจะไปปนจนกระทั่งกลายเป็นงานวิชาการ ต้องมีในมิติการคุ้มครองกระบวนการ และคุ้มครอง Output ที่ต้องการให้เกิด ส่วน Human Grounded หรือ Human Being สู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์นั่นคือ เนื้อหาของวิชาการ ผมขอวิจารณ์โดยไม่ได้ดูรายละเอียดประกอบไปด้วยสัดส่วนระหว่างเนื้อหาของผู้วิจัย อย่างน้อย 60 ควรเป็นเรื่อง Management ไม่ใช่ตัว Content เพราะตัว Content วิชาการควรเป็นเรื่องของคนออกแบบหลักสูตรและการสอน อย่างเช่น วิทยาการที่สามารถสร้างคนเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ควรประกอบด้วยอะไรบ้าง คือ ผู้ที่ศึกษาด้านหลักสูตรและการสอนเป็นนักวิชาการ ส่วนของผู้วิจัยเป็นการผสม คือ นักวิชาการเป็นคนคิด ส่วนเราเป็นคนจัดการเพื่อให้เกิดตามที่นักวิชาการต้องการ ในส่วนหนึ่ง Policy ต้องอยู่ที่เรา โดยใช้กระบวนการ PDCA คือ กระบวนการที่นำไปใช้ แต่ตอนที่กำหนด Policy และการกำหนดกระบวนการ Process ของ Policy ควรจะมี KPI อยู่ในนั้นด้วย ส่วนตัววัดผลที่นักบริหารต้องคุมเพื่อให้บรรลุสิ่งนั้น จนกระทั่งกระบวนการประเมินผลว่าประสบความสำเร็จหรือไม่ ผมอ่านผิวเผินคิดว่าบางส่วนที่เป็น

Management science กับส่วนที่เป็น Content ของ Academics จะปนอยู่ที่เดียวกัน ในเบื้องต้น ผมอยากให้ความในตัวของข้างหลังเป็นการท้าทาย ส่วนข้างหน้าเป็นนักจัดการ นักควบคุมกำกับ ถ้าปริญญาเอกสาขานี้ตัวนี้เป็นตัวที่คุณควรจะได้คัดกรองมากกว่าตัวข้างหลัง แต่ว่าอาจจะมีส่วนที่เป็น Art ที่เป็นศิลปะที่จะให้บรรลุสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ในเชิงบริหารต้องใส่อะไร ซึ่งเป็นส่วนที่ยาก โดยการบริหารนั้นต้องมีทั้ง Art และ science (Management) ส่วนที่เป็น Art อาจได้จากการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ เช่น ต้องมีความต่อเนื่องของการทุ่มเท ความจริงใจ ต้องอยู่ในนั้นไม่ใช่เพียง Input เท่านั้น ดังนั้น จึงขอสรุปว่า 1) ให้เปอร์เซ็นต์ของนัก Management ให้บรรลุตามที่ส่วนวิชาการที่ต้องการ ผู้วิจัยต้องสามารถแยกด้านการบริหารจัดการและการออกแบบวิชาการออกจากกัน และ 2) ในแง่ระหว่าง Management science กับ Art of Management ซึ่ง Art of Management ต้องได้จากการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ ส่วน Science คือ ข้อมูลเชิงโครงสร้าง

ผู้ทรงคุณวุฒิ : ผมจะขอ Comment ในเรื่องของ Item ข้อคำถาม งานวิจัยของผู้วิจัยเมื่อต้องประกอบของการบริหารงานวิชาการเพื่อสร้างผู้เรียนสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์โดยดูเฉพาะองค์ประกอบ โดยตัวแปรที่เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ไม่ได้แยก ดังนั้น งานวิจัยลักษณะนี้สามารถทำได้ 2 วิธี คือ 1) ศึกษารูปแบบการบริหารด้านวิชาการซึ่งเป็นตัวแปรปัจจัย นี้ถ้าเป็นเชิงปริมาณซึ่งเป็นตัวแปรปัจจัยด้านต่างๆ ของการบริหารวิชาการ และมีข้อคำถามสำหรับการเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์โดยผู้วิจัยได้ดำเนินการแล้ว และให้กรอบนิยามแล้ว และนำมาเป็นแบบสอบถามซึ่งจะเป็น 2 ตัวแปร ตัวแปรที่เป็นองค์ประกอบหรือรูปแบบการบริหารงานวิชาการกับตัวแปรการเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ โดยจะดูว่าองค์ประกอบเหล่านี้จะส่งผลต่อการสร้างมนุษย์ที่สมบูรณ์หรือไม่ ในตัวแปรปัจจัยความใส่ใจในการแทรกความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ยังไม่มากนัก แต่ถ้าดูเกณฑ์รูปแบบเพื่อการสร้างผู้เรียนสู่การมนุษย์ที่สมบูรณ์ นั้นหมายความว่าในแต่ละข้อคำถามต้องมีการส่งผลต่อองค์ประกอบในแต่ละข้อคำถามด้วย ก็คือรูปแบบการบริหารเชื่อมต่อการสร้างมนุษย์ที่สมบูรณ์ การวิจัยลักษณะนี้ในข้อคำถามควรนำแกนของการมนุษย์ที่สมบูรณ์มาแทรกในแต่ละข้อคำถามได้เลย โดยในแต่ละข้อคำถามจะมีส่วนที่เป็นรูปแบบ และส่วนที่เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ เนื่องจากได้ศึกษาเป็นรูปแบบ แต่ถ้าศึกษาเป็นตัวแปรปัจจัยก็สามารถดูในรูปแบบการบริหาร อาจจะแยกจากการเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์เนื่องจากเราศึกษาว่ามัน Impact ต่อการเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์หรือไม่ แต่เมื่อเป็นการศึกษาของผู้วิจัยคือได้จัดรูปแบบเลยจึงต้องใส่ใจในแต่ละข้อคำถามซึ่งมี 2 ส่วน คือ ส่วนที่เป็นรูปแบบ กับส่วนที่เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ การเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ถ้าใช้หลัก PDCA สามารถนำมาใส่ในแต่ละข้อคำถามได้เลย ส่วนความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ควรแบ่งเป็นแกนว่ามีกี่ด้านแล้วนำมาใส่ในแต่ละข้อตามความเหมาะสมของการบริหาร ซึ่งผมยังไม่ได้ดูรายละเอียดในแต่ละข้อคำถาม แต่ขอตั้งข้อสังเกตไว้ เพราะว่าการศึกษารูปแบบที่เป็นตัวแปรปัจจัย จะมีบางข้อคำถามไม่ได้ส่งผลโดยตรงแต่

เป็นการส่งผลโดยอ้อมต่อการเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ปัญหาคือสามารถพัฒนาผู้เรียนสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ได้แต่เป็นโดยอ้อม ควรให้น้ำหนักในตัวคำถามต้องเน้นให้มีทั้ง 2 ส่วนคือ รูปแบบการบริหารวิชาการ และความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ด้วย

ผู้ทรงคุณวุฒิ : เมื่อดูคำว่ารูปแบบ Output ของผู้วิจัยจะต้องได้รูปแบบ Model แต่จากงานวิจัยของผู้วิจัยดูเหมือนเป็นองค์ประกอบที่ทำให้เกิดความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ หากเป็นรูปแบบต้องมีโมเดล 2 วิธี คือ คิดโมเดลแล้วลงไปทดสอบโมเดล หรือเหมือนเชิง R and D คือ ทำแล้วมาสรุปเป็นโมเดล Management ซึ่งที่เห็น Output น่าจะออกมาเป็นองค์ประกอบในการบริหารที่จะส่งผลให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์

ผู้ทรงคุณวุฒิ : หากมีตัวแปรการเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์รองรับก็จะเป็นโมเดล เพราะโมเดลต้องมีตัวแปรหลายตัว ตัวแปรแรกส่งผลต่อตัวแปรตาม ตัวแปรตามกลายมาเป็นตัวแปรต้นที่ส่งผลต่อตัวแปรอื่นๆ และตัวแปรมีความสัมพันธ์กันและนำไปสู่การสร้างมนุษย์ที่สมบูรณ์ ซึ่งตอนนี้อยู่เหมือนเป็นในองค์ประกอบการบริหารวิชาการที่นำไปสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ เพราะไม่ได้แยกความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์เป็นตัวแปร เป็นตัวแปรตามหรือเป็นตัวแปรผลต่างหาก ซึ่งถ้าเป็นโมเดลต้องมี Pattern ของความสัมพันธ์ในตัวแปร ต้องบ่งบอกความสัมพันธ์ของตัวแปรด้วย

ผู้ทรงคุณวุฒิ : หากดูตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 จะมีความหมายชัดเจน คือ การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกายและจิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิตสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างมีเหตุผล ถ้าประเมินตามแบบสอบถาม เช่น ด้านร่างกายและจิตใจของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ถ้าหากกำหนดเลยว่า นักเรียนช่วงชั้นที่ 1 ทางด้านร่างกายควรมีน้ำหนักส่วนสูงเท่าไร มีตัวชี้วัดที่ชัดเจน ฉะนั้น ควรนำ Model ในสิ่งที่พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 มี แล้วนำมาเพิ่มเติมในส่วนที่ยังไม่มีก็จะเหมาะสมกับพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ เช่น การบูรณาการวิชาศาสนาและสามัญ เพราะความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ มีนัยยะอื่น เช่น ด้านคุณยาและอาคิเราะฮ์

ผู้ทรงคุณวุฒิ : รูปแบบที่นักวิจัยได้นิยามว่าเป็นรูปแบบ ก่อนจะได้รูปแบบต้องรื้อว่ารูปแบบการบริหารวิชาการที่เหมาะสมกับบริบทของพื้นที่มีอย่างไร มิใช่เป็นการกำหนดขึ้นเองต้องมีโมเดลที่มีมาก่อนแต่ไม่ตรงแนวทางแล้วนำมาสกัด หรือสร้างให้เหมาะกับพื้นที่ เพราะหากดูตอนนี้และนำมาผสมกับ PDCA ด้วยก็ยังไม่ทราบว่าจะเดินไปอย่างไร ซึ่งเป็นแผนผังใหญ่มาก โมเดลของการสร้างผู้เรียนสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์มี 8 ด้าน โดยมีได้เชื่อมโยงสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้ง 8 ด้าน นั้นการพัฒนาคุณลักษณะสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ต้องเชื่อมโยงทั้ง 12 ตัวและไปเป็น 8 ด้าน ซึ่งตอนนี้รูปแบบของผู้วิจัยยังไม่ชัดเจนเป็นหลักกว้างๆ ซึ่งควรเขียนโมเดลให้ชัดเจนโดยได้จากการสกัดโมเดลที่เคยมีมาก่อน โดยจะคิดเองไม่ได้ต้องให้ผู้ทรงคุณวุฒิ Approve

ผู้ทรงคุณวุฒิ : การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน โดยมาตรฐานวิชาชีพของครูสภาแบ่งเป็น 4 ด้านในเรื่องของการบริหารงานวิชาการ คือ 1) ด้านการบริหารจัดการเรียนรู้ 2) ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา 3) ด้านการนิเทศการจัดการเรียนรู้ และ 4) ด้านการส่งเสริมให้มีการวิจัยเพื่อการพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนรู้ ควรนำแนวทางทั้ง 4 ด้านที่ครูสภากำหนดมาใช้ โดยจะสามารถนำไปสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ได้อย่างไรบ้าง โมเดลของผู้วิจัยก็จะแตกต่างจากครูสภา ตอนนี้อย่างงานไม่ถือว่าโมเดลของผู้วิจัยมีความสัมพันธ์กันอย่างไรแล้วนำไปสู่อะไร และความสัมพันธ์ระหว่าง PDCA กับส่วนต่างๆ ดังนั้นการกำหนดโมเดลต้องมีขั้นตอนจากตัวนี้ไปสู่ตัวต่อไปได้อย่างไร ประกอบกับผู้วิจัยได้กำหนดเป็นประเด็นในการศึกษา ในบางรายการที่มีการประเมิน เช่น ในหนึ่งข้อมีองค์ประกอบหลายอย่างโดยที่มีใช้เรื่องเดียวกัน หากไม่เห็นด้วยทั้งหมดก็ไม่สามารถแยกออกจากกันได้ ดังนั้น หากเป็นประเด็นที่แตกต่างกันควรแยกออกจากกันให้ชัดเจน

ผู้ทรงคุณวุฒิ : หากดูหัวข้อเป็นสิ่งที่ดีมากที่จะพัฒนาต่อยอดจากผู้ที่เคยทำ หรือสิ่งที่บรรดาผู้สอนได้ทำอยู่ การวิจัยนี้มีการพูดถึงรูปแบบการพัฒนาโรงเรียนเอกชนตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันหรือไม่? หากไม่มีก็ไม่เห็นถึงการพัฒนารูปแบบว่ามีการพัฒนาการอย่างไร หากมีก็จะช่วยเพิ่มความน่าเชื่อถือ อีกประเด็น คือ การบริหารงานโรงเรียนมี 4 ด้าน ซึ่งทางผู้วิจัยเน้นทางด้านวิชาการด้านเดียว แต่อีก 3 ด้านก็เป็นปัจจัยหนุนเสริมงานวิชาการ การส่งเสริมผู้เรียนสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์นั้นหนุนเสริมอย่างไรกับการบริหารบุคลากร หรือด้านอื่นๆ นอกจากนี้

ผู้ทรงคุณวุฒิ : หัวข้อของเรา คือ รูปแบบการบริหารงานวิชาการ ควรจะเน้นมาที่การบริหารงานวิชาการ แต่แผนภาพที่นำเสนอไม่ใช่งานวิชาการเพียงอย่างเดียวมีงานอื่นๆ ด้วย ควรแยกให้ชัดเจนระหว่างบริหารงานวิชาการกับการบริหารงานโรงเรียน ในหัวข้อของผู้วิจัยคือ การบริหารงานวิชาการ ถ้ากล่าวถึงงานวิชาการตามที่ได้นำเสนอจะมี 4 ด้าน ตามมาตรฐานวิชาชีพที่ครูสภากำหนด ควรเจาะเฉพาะรูปแบบของการบริหารงานวิชาการในแต่ละเรื่อง จาก 4 เรื่อง คือ 1) ด้านการบริหารจัดการเรียนรู้ 2) ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา 3) ด้านการนิเทศการจัดการเรียนรู้ 4) ด้านการส่งเสริมให้มีการวิจัยเพื่อการพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนรู้ ก็จะเป็นงานวิชาการโดยเฉพาะ ซึ่งของผู้วิจัยเป็นรูปแบบที่กว้างเป็นการบริหารงานโรงเรียนซึ่งกว้างมาก

ผู้ทรงคุณวุฒิ : กรอบการบริหารงานวิชาการซึ่งเป็นปัจจัยหลักในการบริหารงานโรงเรียน โดยมีตัวอื่นเสริม โดยเน้นการบริหารงานวิชาการ 80 ส่วนการบริหารงานด้านอื่นๆ เป็นการส่งเสริมเพื่อให้เกิดการบรรลุผลของงานวิชาการ ส่วนชื่อของงานวิจัย คือ การสร้างผู้เรียนสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ เป็นชื่อที่เหมาะสม ควรมีการนิยามศัพท์เฉพาะหรือกำหนดขอบเขตการวิจัย ผู้วิจัยเข้าสู่ที่มาของรูปแบบ โดยให้ผู้ทรงคุณวุฒิทำเครื่องหมายเพื่อประเมินรูปแบบงานวิจัย หากมีข้อเสนอแนะสามารถเพิ่มเติมในตอนที่ 3 ของแบบประเมิน พร้อมทั้งสามารถแลกเปลี่ยนความคิดเห็นได้ในขณะทำเครื่องหมาย

ผู้ทรงคุณวุฒิ : สอบถามว่าการพัฒนารูปแบบทั้ง 12 ด้านให้เป็นรูปแบบของพื้นที่ที่มีความแตกต่างอย่างไรกับรูปแบบที่ใช้อยู่ทั่วไปในโรงเรียนปัจจุบัน ซึ่งขณะนี้ยังไม่ชัดเจนว่านำอิสลาม อิหฺसान และอีมานมาเชื่อมโยงอย่างไรเพื่อนำไปสู่การสร้างผู้เรียนสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์

ผู้ทรงคุณวุฒิ : โมเดลเป็นลักษณะ Series ต้องเริ่มด้วยการพัฒนาหลักสูตร พัฒนาระบบการเรียนรู้อย่างไรทุกตัวเป็นอิสระต่อกัน ทุกตัวเกี่ยวข้องกันในลักษณะ Series ตัวหลัก คือ หลักสูตรที่มาจากอิสลาม อิหฺसानและอีมาน โดยการวัดประเมินผลต้องวัดตามหลักสูตรตรวจสอบลักษณะต่างๆ ของโมเดลว่าสัญลักษณ์ต่างๆ ที่ใช้ในการเขียนมีความหมายว่าอย่างไร เช่น วงกลม สีเหลี่ยม ลูกศร 1 ทาง หรือลูกศร 2 ทาง เป็นต้น

ผู้ทรงคุณวุฒิ : โครงสร้างหลักของโมเดลยังไม่ชัดเจน ผู้วิจัยควรสร้างโมเดลให้ชัดเจนแล้วจึงให้ผู้ทรงคุณวุฒิวิพากษ์โมเดลให้เห็นตั้งแต่ Series ขึ้นไป ซึ่งการได้มานี้ต้องได้มาจากการ Review โมเดลที่เคยมีคนทำกันว่ามีลักษณะอย่างไร หรือผู้วิจัยนำแนวคิดในการวิพากษ์ครั้งนี้ไปพัฒนาแล้วให้ผู้ทรงคุณวุฒิวิพากษ์อีกครั้ง

ผู้ทรงคุณวุฒิ : ขอเรียนว่านิยามของมนุษย์ที่สมบูรณ์ในอัลกุรอานมีเยอะมาก ขอยกตัวอย่างบางประเด็น เช่น อิบาตุรเราะหฺมาน คือ บวงบ่าวผู้ทำความดีต่ออัลลอฮฺ มีตั้งแต่ความอ่อนน้อมถ่อมตน ความสุขุม ความอดทนในการเผชิญกับสิ่งโง่เขลา การทำอิบาดะฮฺในยามดึกสงัด การวิงวอนขอปกป้องจากการลงโทษในนรก การดำรงรักษาความพอเหมาะพอควรในการใช้จ่ายและการให้ ความบริสุทธิ์ใจ (อิกลาศ) เป็นต้น เมื่อมาดูในแก่นักวิชาการได้นิยามไว้ว่า มนุษย์ที่สมบูรณ์ควรมี 6 Q 1) IQ ความฉลาดทางสติปัญญา 2) EQ ความฉลาดทางอารมณ์ 3) CQ (Creative) ความฉลาดในการริเริ่มสร้างสรรค์ 4) MQ (Moral) ความฉลาดในทางศีลธรรม 5) PQ (Play) ความฉลาดที่เกิดจากการเล่น และ 6) AQ (Adversity) ความฉลาดในการแก้ปัญหา ถ้านำมาสังเคราะห์แล้วนำมาเชื่อมโยงสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ แล้วนำไปสู่การบริหารงานวิชาการโรงเรียนว่าโรงเรียนต้องดำเนินการอย่างไรบ้างเพื่อให้ผู้เรียนเกิด ทั้ง 6 Q แล้วนำไปเชื่อมโยงกับอัลกุรอาน

อาจารย์ที่ปรึกษา : สามารถมองได้หลายมิติ ความเป็นโมเดลมีหลายแบบซึ่งทางผู้วิจัยได้อธิบายแล้วในบทที่ 2 แล้วนำโมเดลบางส่วนมานำเสนอ หากผู้ทรงคุณวุฒิยังมองว่าโมเดลไม่ชัดเจนทางผู้วิจัยควรนำไปปรับปรุง โดยแบบประเมินที่เสนอนั้นเกิดจากการที่ผู้วิจัยได้สังเคราะห์เป็นที่เรียบร้อยแล้ว และได้สร้าง Item ขึ้นมาเพื่อที่จะตอบถึงแนวทางการเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์เพียงแต่มีได้นำเสนอในการประชุมร่างพิจารณาครั้งนี้

ผู้ทรงคุณวุฒิ : ผู้ทรงคุณวุฒิคิดว่า อิสลาม อีมาน และอิหฺसान คือ Content และนำเขียนในตัวหลักสูตร แล้วนำหลักสูตรมาสู่ผู้เรียนโดยการจัดการเรียนการสอน นอกเหนือจากนั้นคือ กิจกรรมเสริมหลักสูตร หรือกิจกรรมที่เกิดจากครอบครัวและสังคมเป็นส่วนสนับสนุน นี่คือ Process ที่ทำให้เกิดความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ส่วนการจัดการเรียนการสอนต้องตามหลักสูตรที่ผ่าน

การบูรณาการทั้ง 3 อย่างข้างต้น ซึ่งหลักสูตรเป็น Blueprint ที่มีทั้งความรู้ และ CAP ต่อมาการจัดการเรียนการสอนเพื่อบรรลุหลักสูตรสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ส่วนกิจกรรมเสริมหลักสูตรเป็นตัว Support ส่วนสำคัญคือ หลักสูตรต้องสามารถบูรณาการทั้ง อิสลาม อีमान และอิหฺसान สามารถนำมาสู่การเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ โมเดลนี้เป็นโมเดลขององค์ประกอบหลักที่จะสร้างผู้เรียนสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ได้ ส่วนข้ออื่นๆ เป็นตัวแปรที่มาจากหลักสูตร เช่น การวัดและประเมินผล การวิจัย การนิเทศ เป็นต้น ดังนั้นตัวหลักคือ หลักสูตรที่ถูกพัฒนาโดยใช้การบูรณาการระหว่าง อิสลาม อีमान และอิหฺसान นำสู่การเรียนการสอนที่เป็นไปตามหลักสูตร และมีกิจกรรมเสริมหลักสูตรเป็นกิจกรรมที่นอกจากห้องเรียน และกิจกรรมจากที่บ้านเพิ่มเติมเพื่อนำไปสู่การสร้างผู้เรียนสู่การเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ทางด้านการบริหาร คือ การบริหารหลักสูตร บริหารการเรียน การสอน บริหารกิจกรรมเสริมหลักสูตร และบริหารองค์ประกอบเสริมที่จะให้เกิดการสร้างผู้เรียนสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ อีกเรื่องหนึ่ง คือ Mine Stone การสร้างผู้เรียนสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการศึกษาเอกชนมีทุกระดับชั้น หากจะหาคำตอบเพื่อเป็นการยืนยันว่าได้ผลจริงโดยการวัดที่ผู้เรียนต้องกำหนดตัวชี้วัดที่ชัดเจนซึ่งต้องใช้ระยะเวลานาน หากใช้ผู้เรียนเป็น Output จะยากต่อการยืนยันผลของงานวิจัยนี้ หากเป็นการประเมินโดยผู้ทรงคุณวุฒิจะสามารถวัดและประเมินได้เพราะเป็นการยอมรับเพื่อคาดคะเนอนาคต

อาจารย์ที่ปรึกษา : จากที่ผู้ทรงคุณวุฒิเสนอทำให้ได้แนวคิดว่ารูปแบบของตัววิจัยสามารถนำมาหลอมรวมได้หาก 12 องค์ประกอบนั้นมากไป ผู้วิจัยอาจนำไปปรับปรุงโดยดูว่าองค์ประกอบใดเป็นตัวหลัก และองค์ประกอบใดสามารถหลอมรวมได้แล้วทำเป็นองค์ประกอบใหม่

ผู้ทรงคุณวุฒิ : ขอชื่นชมผู้วิจัยที่ทำงานให้กับโรงเรียนเอกชนและเป็นผลผลิตของโรงเรียนเอกชนซึ่งเป็นผู้ที่มีความคุ้นเคยเกี่ยวกับโรงเรียนเอกชนเป็นอย่างดี หัวข้อเป็นเรื่องที่น่าสนใจ เพราะมีคำถามและคำตอบภายในตัวว่ารูปแบบการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามปัจจุบันยังมีปัญหา ควรมีการนำเสนอสาเหตุจึงจัดทำรูปแบบใหม่ขึ้นมา ตอนนี้อย่ายอมรับว่าโรงเรียนเอกชนมีจำนวนมากใน 3 จังหวัดและมีการพัฒนาเรื่อยๆ จากอดีตจนถึงปัจจุบัน ถ้าเทียบกับโรงเรียนของหน่วยงานอื่นๆ อาจยังไม่เป็นที่น่าพอใจ แต่ถ้าเทียบกับอดีตจนถึงปัจจุบันโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามได้พัฒนามามากแล้ว การที่จะสร้างผู้เรียนสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์เป็นความคาดหวังของโรงเรียน ส่วนที่ยังไม่ชัดเจนของการวิจัย คือ หากพูดถึงงานวิชาการเรื่องที่เกี่ยวข้องคือ หลักสูตร หลักสูตรอย่างน้อยใน 1 ช่วงชั้นต้องใช้เวลา 3 ปี จึงจะทราบผลว่านักเรียนเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์หรือไม่ หลักสูตรที่ใช้จะเริ่มเมื่อใดและจะจบเมื่อใดซึ่งยังไม่ชัดเจนแต่ผู้วิจัยอาจมีคำตอบอยู่แล้ว และเรื่องของคุณลักษณะการเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ตามที่ผู้วิจัยได้นำเสนอ 8 ด้าน ถือว่าเป็นสิ่งที่ดีมาก สิ่งสำคัญที่โรงเรียนอยากให้มีการประเมิน คือ การที่ผู้เรียนที่จบจาก

โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามไปใช้ชีวิตอยู่ในสังคมพหุวัฒนธรรมเมื่อจบการศึกษาจากโรงเรียน ผู้เรียนจะสามารถปรับตัวอย่างไรโดยนำไปอาจนำไปเพิ่มเติมในข้อ 7 คุณลักษณะด้านสังคม

ผู้ทรงคุณวุฒิ : การเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ในอิสลามนั้นร่างกายและจิตใจต้องไปด้วยกัน หากร่างกายแข็งแรงดีแต่มีกิเลส อัจฉริยภาพแน่นอนหลักสูตรนั้นไม่ถึง ดังนั้น จะพัฒนาเพียงด้านใดด้านหนึ่งไม่ได้ การเรียนการสอนในปัจจุบันพัฒนาเพียงร่างกายไม่ได้พัฒนาด้านจิตใจให้แก่ผู้เรียนก็ยังไม่ถือว่าเป็นหลักสูตรที่สมบูรณ์ ดังนั้น จึงเห็นด้วยกับสิ่งที่ผู้วิจัยได้นำเสนอ

ผู้ทรงคุณวุฒิ : จากข้อเสนอของผู้ทรงคุณวุฒิหลายท่านจะเห็นว่าไม่ใช่เพียงหลักสูตรอย่างเดียวปัจจุบันถ้า Review ดีๆ กิจกรรมเสริมหลักสูตรสามารถสร้างได้พอสมควร ดังนั้นโมเดลของผู้วิจัยต้องจับตัวหลักๆ เช่น พหุวัฒนธรรม คือ สอนอย่างไรก็ไม่มีการเสริมหลักสูตร ปัญหาของเรา หลักสูตรดี หลากๆ อย่างดีแต่ Output ออกมาก็ยังไม่น่าพอใจ ดังนั้นควรเน้นเรื่องของ Co-Curricular ที่ส่งผลต่อความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ซึ่งเป็นสิ่งที่สำคัญ ถ้าเสริมด้วย Co-Curricular ที่ดีก็จะได้ผลให้ครอบคลุมกับการบริหารโรงเรียน เนื้อหาทั้ง 12 ด้าน ที่เสนอเป็นเรื่องที่ใหญ่มาก เพียงจับเนื้อหาหลักๆ แล้วทำให้ชัด มี Process อย่างไร ต้องเขียน Output ให้ชัดเจน หลักสูตรมีหลายระดับ ตั้งแต่ ก่อนประถมศึกษา ประถมศึกษาและมัธยมศึกษา ควรโฟกัสจุดเนื่องจากขั้นพื้นฐานมีหลายระดับควร Focus สักส่วนจะชัดเจนกว่า

ผู้ทรงคุณวุฒิ : ผู้วิจัยควรหา Delphi คือ การประเมินของผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้และประสบการณ์ มองอนาคตที่สามารถยอมรับได้ โดยใช้ความรู้และประสบการณ์ของผู้ทรงคุณวุฒิเป็นผู้ประเมินของผู้วิจัยที่ออกแบบการวิจัยคำตอบที่ว่าดีหรือไม่ดีนั้นคำตอบจะหาได้อย่างไร? หากผู้ทรงคุณวุฒิรับรองผู้วิจัยก็สามารถอ้างอิงได้ว่าได้รับการรับรองจากผู้ทรงคุณวุฒิหรือผู้ทรงคุณวุฒิแล้ว หากไม่มีการ Delphi แต่เป็นการคิดขึ้นมา ก็จะไม่ได้รับคำตอบที่ได้รับการยืนยันจากผู้ทรงคุณวุฒิว่าเป็นโมเดลที่ดี

ผู้ทรงคุณวุฒิ : การรับรองโมเดลหรือการทดสอบโมเดลนั้นมีอีกหนึ่งทฤษฎี เรียกว่า Conventional shift คือ หลังจากทีนักวิจัยร่างโมเดลเสร็จ หลังจากนั้นจึงให้ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีในวันนี้บางส่วน และหานักวิชาการระดับชาติทั้งมุสลิมและพุทธที่สูงกว่าวันนี้มาวิพากษ์โมเดลเป็นวิธีการหนึ่ง ซึ่งวันนี้เป็นการประชุมเพื่อร่างโมเดล

ผู้วิจัย : ผู้วิจัยมองว่าการบริหารงานวิชาการ จำนวน 12 ด้าน ค่อนข้างเยอะ จึงได้ปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษาและได้ส่งเคราะห์งานวิจัยมาประมาณ 50 งานวิจัย ส่วนใหญ่งานวิจัยจะมีการศึกษาในภาพรวมเกือบครบ 12 ด้าน แต่งานวิจัยบางเรื่องจะเน้นการบริหารงานวิชาการเพียง 5 ด้านหลักๆ ที่จะส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการ แต่ดูกรอบงานวิจัยทั้ง 12 ด้านก็จะส่งผลในตัวของมันเอง จึงได้ทำ 12 ด้านมาตลอด และแนวทางที่ได้มาในแต่ละด้านจากแบบสอบถาม จำนวน 370 ฉบับจากโรงเรียนในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ อื่นจากนั้นแล้วผมได้ถอดบทเรียนสัมภาษณ์โรงเรียน

5 โรงที่ผู้วิจัยมองว่าเป็นโรงเรียนที่มีพื้นฐานการสอนอิสลามศึกษาเป็นหลัก และเป็นโรงเรียนที่มีชื่อเสียงในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ได้แก่ โรงเรียนอัสตรอทรีกีเยห์อิสลามียะห์ จังหวัดนราธิวาส โรงเรียนธรรมวิทยามูลนิธิ จังหวัดยะลา โรงเรียนศาสนูปถัมภ์ จังหวัดปัตตานี โรงเรียนจริยธรรมศึกษามูลนิธิ จังหวัดสงขลา และโรงเรียนดารุลมาอาเรฟมูลนิธิ จังหวัดสตูล แล้วจึงนำสิ่งเหล่านั้นมาเพื่อนำเสนอในแต่ละข้อ และแต่ละด้าน หากได้รูปแบบการบริหารงานวิชาการเพื่อนำเสนอเชิงนโยบาย ซึ่งโรงเรียนได้ศึกษางานวิจัยขั้นนี้แล้วสามารถนำไปพัฒนาโรงเรียนเพื่อให้นักเรียนเกิดคุณลักษณะทั้ง 8 ด้าน ของการเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ผู้วิจัยมองว่าประสบความสำเร็จในระดับหนึ่งแล้ว

ผู้ทรงคุณวุฒิ : ขอเสนอแนะเกี่ยวกับวิธีการวิจัย R and D และวิธีการวิจัยลักษณะกึ่งนโยบายสำหรับวิธีการวิจัย R and D นั้นเป็นการวิจัยที่ต้องอาศัยการทดลองในโรงเรียนที่ผู้วิจัยได้กำหนดเป็นกลุ่มตัวอย่าง ทั้งนี้ เพื่อเป็นการยืนยันว่าสิ่งที่ผู้วิจัยได้ดำเนินการนั้นได้ปรากฏจริงและได้ทดสอบการวิจัยเรียบร้อยแล้ว ส่วนการวิจัยลักษณะกึ่งนโยบายเป็นการวิจัยโดยใช้กระบวนการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบจากผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งอาจต้องได้รับการยืนยันจากผู้ทรงคุณวุฒิอีกประมาณ 2 – 3 ครั้ง แล้วจึงสรุปโมเดล

อาจารย์ที่ปรึกษา : การวิจัยนี้ไม่ได้ออกแบบมาเป็นแบบ R and D แต่การวิจัยนี้เป็นลักษณะกึ่งแบบเชิงนโยบาย ซึ่งที่มาของโมเดลนี้ได้มาจากการสังเคราะห์ทั้งเชิงปริมาณผนวกกับคุณภาพที่ได้จากการถอดบทเรียน วันนี้อาจให้ผู้ทรงคุณวุฒิดูในแต่ละองค์ประกอบว่าเห็นด้วยหรือไม่ ซึ่งเป็นการยืนยันว่าข้อค้นพบที่ได้เหมาะสมหรือไม่เหมาะสม แต่หากวันนี้มีข้อเสนอให้มีการปรับโมเดล ซึ่งโมเดลนี้ได้จากการสังเคราะห์แล้ว ผมมองว่าควรต้องให้เกียรติจากข้อมูลที่มีอยู่ ซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการมาอย่างเป็นขั้นตอน และโมเดลที่ 2 คือ โมเดลที่ปรับหลังจากวันนี้แล้วนำไปปรับตามที่ได้รับคำแนะนำแล้วจึงส่งให้ผู้ทรงคุณวุฒิให้ข้อคิดเห็นยืนยันอีกครั้งหนึ่งแล้วนำไปสู่การพัฒนา

ผู้ทรงคุณวุฒิ : ควรมีการวิพากษ์โมเดลอีกประมาณ 2 ครั้ง เพื่อหาความเชื่อมั่นของโมเดลที่ได้รับการปรับปรุง ในวันที่ให้ผู้ทรงคุณวุฒิอ่านแล้วแสดงความคิดเห็นเพื่อไปสู่การแก้ไข และเมื่อแก้ไขเสร็จจึงให้มีการประเมินรอบที่ 2 เพื่อผู้วิจัยใช้อ้างอิงว่าโมเดลที่สร้างมานี้ได้รับการประเมินจากผู้ทรงคุณวุฒิและเพื่อสร้างความเชื่อมั่นและความน่าเชื่อถือของโมเดล

ผู้ทรงคุณวุฒิ : การวิจัยนี้เป็นการพัฒนาโมเดลด้านองค์ประกอบ การจะบอกว่าโมเดลนี้ดีหรือไม่ดีมี 2 ลักษณะ คือ 1) ลักษณะเชิงคุณภาพ โดยให้ผู้ทรงคุณวุฒิวิพากษ์ วิเคราะห์ และเสนอแนะเพื่อการปรับปรุงข้อคำถาม และ 2) ลักษณะเชิงปริมาณ ซึ่งจะเก็บจากกลุ่มตัวอย่างกลุ่มใหญ่แล้วนำไปวิเคราะห์ในเชิงปริมาณซึ่งเป็นที่ยอมรับทางวิชาการในการวิเคราะห์องค์ประกอบโมเดลจะมีหลายลักษณะ ตัวอย่างเช่น Hypothesis Model (โมเดลสมมติฐาน) แล้วจึงลงภาคสนามนำไปสู่ Competing Model คือ การปรับโมเดลใหม่ตามบริบทที่เกิดขึ้น จากนั้นก็ Proposed Model นี้คือระยะแรก ส่วน Experimental Model คือ การนำโมเดลไปทดลองใช้อาจเป็นระยะที่

2 ตอนที่ผู้วิจัยดำเนินการ คือ Critical Model เพียงอย่างเดียวซึ่งต้องทำให้เกิดความกระจ่างในขอบเขตของการวิจัยเป็น *Conceptual Model* ไม่ได้ไปสู่การทดลองใช้โมเดล ซึ่งเมื่อมีผู้สนใจทำวิจัยต่อก็สามารถนำ *Conceptual Model* ไปใช้ แต่ถ้าไม่มีการวิเคราะห์องค์ประกอบก็เห็นด้วยกับในที่ประชุมที่จะต้องทำหลายๆ รอบเพราะไม่ได้ลงสู่การวิเคราะห์ที่เป็นเชิงเทคนิคที่เป็นการยอมรับในวงวิชาการ เมื่อไหร่ที่มีการพัฒนาโมเดลองค์ประกอบต้องมีการวิเคราะห์องค์ประกอบ ซึ่งการวิเคราะห์องค์ประกอบก็มีเงื่อนไขการเก็บกลุ่มตัวอย่างที่มากพอสมควร เทคนิคก็คือคนส่วนใหญ่อธิบายเห็นด้วยว่ารูปแบบเหมาะสมซึ่งจะมีหลักการวิเคราะห์ แต่หากไม่ได้วิเคราะห์ Factor Analysis ก็ต้องให้ความสำคัญกับการผู้ทรงคุณวุฒิที่ต้องมาดูแล

อาจารย์ที่ปรึกษา : ขึ้นอยู่กับผู้วิจัยจะใช้รูปแบบไหนแต่ต้องมีการอธิบาย แต่สาเหตุที่ไม่ได้ใช้การวิเคราะห์องค์ประกอบเพื่อที่จะสกัดโมเดลเนื่องจากว่าปริมาณงานที่ทำในส่วนของงานวิจัยมีหลายแบบ ซึ่งนี่เป็นส่วนหนึ่งของการสกัด โดยก่อนหน้าผู้วิจัยมีปริมาณงานเยอะพอสมควร แต่ก็สามารถทำได้ 2 รูปแบบ หากวิเคราะห์องค์ประกอบก็เป็นสิ่งที่ดีได้องค์ประกอบที่ชัดเจน จากนั้นเมื่อได้องค์ประกอบก็ต้องนำองค์ประกอบไปขยายต่ออีกทำเป็นกลยุทธ์หรือแนวทาง ซึ่งก็ไม่ได้นำเสนอเชิงนโยบาย ซึ่งองค์ประกอบทางผู้วิจัยก็ได้แล้วในเชิงคุณภาพ ในเชิง *Conceptual Model* ซึ่งทางผู้วิจัยได้ตั้งไว้หากมีผู้สนใจไปดำเนินการต่อ แต่ในกระบวนการขั้นที่ 1 -3 จนถึงขั้นสุดท้ายความน่าเชื่อถือ ความตรงภายใน ภายนอกเรากุมมาตลอดเพียงแต่ว่ามีข้อเสนอจากผู้ทรงคุณวุฒิ คือ ขั้นตอนการทำโมเดลต้องมีการตรวจสอบความน่าเชื่อถือของโมเดล หลังจากนั้นก็ต้องปรับโมเดลที่ได้จากการสังเคราะห์ ในเชิง *Conceptual Model* จากนั้นก็นำเสนอผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้ทรงคุณวุฒิมีการแนะนำ ก็นำไปสู่โมเดลที่ปรับ แล้วส่งไปใหม่เพื่อยืนยันอีกรอบแล้วทางผู้วิจัยจึงสรุปได้

ผู้ทรงคุณวุฒิ : ตอน synthesis Input ผู้วิจัยจะต้องชัดเจน ว่ามีการประมวลผลจากของประเทศไทยก็มีฉบับ อะไรบ้างต้องชัดเจน และต่างประเทศก็ฉบับเพื่อเพิ่มความเชื่อมั่น เมื่อได้โมเดลจากการสังเคราะห์ และได้ผ่านกระบวนการรอบที่ 1 มีกระบวนการประเมิน มีข้อเสนอแนะและนำไปปรับปรุง สู่รอบที่ 2 มีการประเมินที่ผู้วิจัยตั้งเกณฑ์ไว้ในเชิงคุณภาพว่าผู้ทรงคุณวุฒิจะยอมรับโมเดลนี้ที่คะแนนเท่าไร เพื่อเป็นการอธิบายว่าโมเดลนี้ได้มาอย่างไรมีการพิสูจน์คุณภาพอย่างไร มีเกณฑ์การตัดสินใจอย่างไรจึงออกมาเป็นโมเดล จึงสามารถเผยแพร่ในสังคมได้และน่าเชื่อถือ

อาจารย์ที่ปรึกษา : ให้นำเอกสารกลับไปประเมินแล้วจึงส่งกลับมายังผู้วิจัย วันนี้ดีมากที่มีข้อเสนอแนะที่หลากหลายเพื่อที่ผู้วิจัยจะได้ประมวลและนำไปปรับเพื่อความเหมาะสม ซึ่งการนำเสนอโมเดล อาจมีโมเดล 1 และ 2 ส่วนเกณฑ์การยอมรับอาจใช้เกณฑ์ของความเหมาะสมจากความเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ

ผู้ทรงคุณวุฒิ : รายการที่ประเมินมีหลายรายการที่ดีในเชิงการบริหารแบบนี้ เหมือนกับการรวมศูนย์ ผู้อำนวยการบริหารงานวิชาการทำทุกอย่างตามรายการคงไม่สามารถทำได้ จำเป็นต้องมีโครงสร้างหรือองค์ประกอบที่มารองรับ เป็นระดับๆ เช่น จากผู้บริหาร ไปสู่หัวหน้าวิชาการ ไปสู่หัวหน้าหมวดสาระ ไปสู่ครูและนักเรียน ผู้วิจัยควรเขียนแนวทางการนำโมเดลไปปฏิบัติ เป็นกลไกที่จะนำไปสู่ความสำเร็จ

ผู้ทรงคุณวุฒิ : ในส่วนของ อิสลาม อีมาน และอิหฺसान ที่ผู้วิจัยนำไปแทรกในรูปแบบ ผมมองว่า ตัวอย่างเช่น อิหฺसान เป็นตัวแปรเอกปัจจัย ผลของอิหฺसानทำให้ยกระดับบุคคล ให้เป็นผู้ใกล้ชิดต่อพระองค์มากขึ้น ตัวอิหฺसानเป็นตัวเอก คุณธรรม จริยธรรมเป็นผล ความหมายคือ คุณธรรม จริยธรรมจะไม่เกิดขึ้นหากปราศจากอิหฺसान หากจะนำหลักนี้ไปแทรกในข้อคำถามจะเป็น การยากเพราะเป็นนามธรรม เพราะอิหฺसानเป็นตัวแปรเอกที่จะนำพาคนหนึ่งให้ทำความดี รุ่งเรือง ความซื่อ ผมมองว่าถ้าจะมี อิสลาม อีมาน และอิหฺसान อยู่วงในกลมวงใน วงนอกน่าจะเป็น คุณลักษณะเชิงพฤติกรรม เป็นรูปธรรมที่จะไปแทรกเข้าไปในแต่ละด้าน มีเช่นนั้นผู้วิจัยต้องเขียนเป็น กระบวนการที่จะนำหลักไปแทรกในข้อคำถามอย่างไร หากเราทำ PDCA จะชัดเจนเป็นการวางแผน กระทำ พอเป็นนามธรรมจะไปแทรกนั้นยาก เช่นวงในเป็นหลักการปรัชญา วงนอกควรให้เป็นการ กระทำเพื่อนำไปแทรกในข้อคำถาม ส่วนการให้คะแนนในแต่ละข้อคำถามผู้ทรงคุณวุฒิอยากให้ผู้วิจัย เขียนข้อตกลงเบื้องต้น เนื่องจากแต่ละข้อคำถามไม่สอดคล้องกัน ดังนั้น ควรมีตกลงเบื้องต้นในการ พัฒนาข้อคำถามหากเป็นการพัฒนาโดยอ้อมอาจไม่ระบุ หากเป็นการพัฒนาโดยตรงก็ให้ผู้ทรงคุณวุฒิ ระบุว่าเป็นการพัฒนาด้านใด หากดูทั้งกระบวนการจะเป็น Input ,Process และ Output จะมีบาง ด้าน เช่น ด้านสื่อมีสัมพันธ์โดยอ้อม แต่การนำไปใช้สื่อในการจัดกิจกรรมจะมีความสัมพันธ์โดยตรง ผู้วิจัยสามารถเขียนข้อคำถามผนวกระหว่างการบริหารวิชาการและการเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ได้ แต่ บางด้านเช่น นวัตกรรมและเทคโนโลยีเป็นการรองรับการนำไปใช้ต้องนำไปใช้ถึงจะเกิดผล ซึ่ง กระบวนการนำไปใช้จัดกิจกรรมก็สามารถเชื่อมโยงการเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ได้ ซึ่งผู้วิจัยต้องให้ความ กระจ่างในกระบวนการพัฒนาที่ผู้ทรงคุณวุฒิควรเขียนแนะนำเพิ่มเติมในแบบประเมิน

ผู้ทรงคุณวุฒิ : ท้ายตารางของโมเดลการเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์มี 8 ด้าน หมายความว่า การที่จะให้ เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ได้ต้องมีทุกด้าน แต่สัดส่วนในแต่ละด้านอาจแตกต่างกันไปแต่จะไม่มี ด้านใดด้านหนึ่งไม่ได้ สรุปคือ กระบวนการทั้งหมดของโมเดลต้องเกิดทั้ง 8 ด้าน และการหล่อ หลอมด้านต่างๆ เพื่อให้บรรลุผลควรมีความต่อเนื่อง หรือด้านการแนะนำยังขาดด้าน Motivation ควรเพิ่มเติม การสร้างแรงจูงใจและการเสริมแรงก็มีความสำคัญ การมีค่านิยมที่ีระหว่างโรงเรียน บ้านและชุมชน

ผู้ทรงคุณวุฒิ : แบบประเมินในแต่ละหัวข้อย่อมมีคุณค่าในตัวอยู่แล้ว แต่ตอนนี้ยังไม่เป็นระเบียบ ไม่เป็นหมวดหมู่ ถ้าปรับโมเดลใหม่ Input ,Process และ Output ก็อาจเป็นโมเดลขึ้นมา แต่ที่มีอยู่ก็คิดว่าสามารถนำไปใช้ได้ทั้งหมดอาจไม่ต้องประเมินในแต่ละหัวข้อย่อย เพียงแต่ตอนนี้ยังไม่มีการประเมินแต่ละหัวข้ออาจไม่ตรงประเด็นนัก ดังนั้นผู้วิจัยควรนำแต่ละหัวข้อมาหลอมรวมแล้วสกัดเป็นโมเดลขึ้นมา แล้วนำสิ่งเหล่านี้มาสกัดเป็นประเด็นแต่ละชั้นตอน เมื่อส่งให้ผู้ทรงคุณวุฒิประเมินก็สามารถมองเห็นภาพได้ชัดเจนยิ่งขึ้น ซึ่งวันนี้ที่ประชุมยอมรับในประเด็นย่อย เพียงแต่ยังไม่มีรูปแบบโมเดลที่ชัดเจน

ผู้ทรงคุณวุฒิ : การสร้างผู้เรียนสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์เป็นเรื่องใหญ่เพราะเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งในโลกนี้และโลกหน้าด้วย คงไม่สามารถพูดคุยเสร็จภายใน 1 – 2 วัน และเมื่อเป็นเรื่องเกี่ยวกับการศึกษาก็เชื่อมโยงกับทุกๆ ด้าน ทั้งด้านการเมือง และเศรษฐกิจ แต่หากว่าทำสำเร็จจะได้ผลดีมหาศาล

ผู้ทรงคุณวุฒิ : งานวิจัยนี้เป็นเรื่องที่กว้าง ซึ่งมองว่ามีเรื่องที่น่าสนใจ คือ กิจกรรมเสริมหลักสูตรที่นำไปสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ซึ่งจะทำให้แคลงและศึกษาเพียงกิจกรรมเสริมหลักสูตรที่อยู่ในสถานศึกษาเอกชนสอนศาสนากิจกรรมใดบ้างที่นำไปสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ซึ่งจะง่ายกว่า โดยเอากิจกรรมต่างๆ ที่มีอยู่ในโรงเรียนมาสังเคราะห์และสรุป เป็นการต่อยอดงานวิจัยของผู้วิจัย

ผู้วิจัย : ขอขอบคุณผู้เข้าร่วมประชุมการพิจารณาร่างรูปแบบการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามจังหวัดชายแดนใต้เพื่อสร้างผู้เรียนสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์เป็นอย่างสูง และขออัลลอฮฺ ﷻ ทรงตอบแทนความดีงามของท่านทั้งหลาย ผู้วิจัยจะขอนำข้อเสนอแนะต่างๆ ในวันนี้ไปปรับให้สอดคล้องกับเนื้อหาของวิจัยและนำเสนอเพื่อให้ผู้ทรงคุณวุฒิ ยืนยันอีกครั้ง อินชาอัลลอฮฺ

ภาคผนวก ฉ
แบบประเมินเพื่อตรวจสอบรูปแบบ
การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามจังหวัดชายแดนภาคใต้
เพื่อสร้างผู้เรียนสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์

ภาคผนวก ช

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการประชุมพิจารณาร่างรูปแบบ
การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามจังหวัดชายแดนภาคใต้
เพื่อสร้างผู้เรียนสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลแบบประเมินเพื่อตรวจสอบรูปแบบการวิจัย

เรื่อง การพัฒนารูปแบบการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม
จังหวัดชายแดนภาคใต้เพื่อสร้างผู้เรียนสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์

รายการที่ประเมิน	ระดับความเหมาะสม		ระดับความเป็นไปได้		เกณฑ์การประเมิน	
	\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.	ใช้ได้	ใช้ไม่ได้
1. ที่มาของรูปแบบ						
1.1 หลักการและเหตุผล	4.41	.618	3.94	.827	✓	
1.2 วัตถุประสงค์ของรูปแบบ	4.53	.624	3.82	.951	✓	
2. องค์ประกอบของรูปแบบ จำนวน 12 ด้าน						
2.1 การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา						
2.1.1 มีการบูรณาการหลักสูตรรายวิชาสามัญและศาสนามุ่งสู่เป้าหมายเดียวกัน	4.47	.717	3.24	1.147		✓
2.1.2 มุ่งเน้นการเรียนรายวิชาพื้นฐานของศาสนา สามารถปฏิบัติได้จริง และควบคู่กับการใช้ชีวิตในโลกนี้	4.71	.470	4.00	.791	✓	
2.1.3 ตอบสนองความต้องการที่หลากหลายของผู้เรียน	4.29	.920	3.12	.781		✓
2.1.4 ส่งเสริมการปลูกจิตสำนึกของผู้เรียนที่มีต่อตนเอง สังคม ศาสนา ประเทศชาติ และด้านอื่น ๆ ให้มากขึ้น	4.65	.702	3.65	.702	✓	
2.1.5 ต้องเป็นหลักสูตรที่สอดคล้องกับบริบทและอัตลักษณ์ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้	4.59	.795	4.06	1.088	✓	
2.1.6 ส่งเสริมการพัฒนาตนเอง รู้ทันการเปลี่ยนแปลงของสังคมและโลก อ่านออกเขียนได้ เข้าใจธรรมชาติ รักษาสุขภาพ ไม่เอาเปรียบผู้อื่น และแสวงหาความรู้อยู่เสมอ	4.47	.717	3.71	.849	✓	
2.1.7 ส่งเสริมให้ผู้เรียนเป็นผู้ที่การศรัทธา ทำความดี มีคุณธรรมจริยธรรม และอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข	4.76	.437	4.12	.857	✓	
2.1.8 หลักสูตรควรเน้นความรู้ควบคู่คุณธรรม	4.71	.772	4.18	.951	✓	
2.1.9 ต้องเป็นหลักสูตรที่มีส่วนร่วมของโรงเรียน ชุมชน ครู ผู้ปกครอง และอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องในการจัดหลักสูตร	4.41	.870	3.53	.943	✓	
2.1.10 หลักสูตรต้องมีความชัดเจนและต้องมีการพัฒนาตามความเปลี่ยนแปลงของสังคม	4.47	.943	3.65	.996	✓	
2.1.11 ควรเน้นการเรียนวิชาดีฟี่สู (อรรถาธิบายอัลกุรอาน)	4.12	.697	3.71	.772	✓	
2.2 การพัฒนากระบวนการเรียนรู้						

รายการที่ประเมิน	ระดับความเหมาะสม		ระดับความเป็นไปได้		เกณฑ์การประเมิน	
	\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.	ใช้ได้	ใช้ไม่ได้
2.2.1 จัดกระบวนการเรียนรู้ที่เชื่อมโยงทั้งคunyาและอาคิ เราะฮฺ	4.65	.702	4.18	.883	✓	
2.2.2 จัดกระบวนการเรียนรู้ตามความต้องการและความถนัด ของผู้เรียนและคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล	4.47	.800	3.65	.996	✓	
2.2.3 จัดกระบวนการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับธรรมชาติของ รายวิชา มีความหลากหลาย ทันสมัย และน่าสนใจ	4.24	.831	3.47	1.068		✓
2.2.4 การจัดการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริง ของผู้เรียนและมีความหลากหลาย	4.47	.717	3.47	.874		✓
2.2.5 จัดให้มีการบูรณาการรายวิชาสามัญและศาสนาตาม ธรรมชาติของรายวิชาที่สามารถบูรณาการกันได้อย่างลงตัว	4.71	.470	3.24	1.200		✓
2.2.6 จัดกระบวนการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีความ ประพฤดีดีและเห็นประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าส่วนตน	4.76	.437	3.76	.831	✓	
2.2.7 สามารถปฏิบัติได้จริงในการใช้ชีวิตประจำวันของ ผู้เรียน	4.65	.606	3.82	.883	✓	
2.2.8 ครูผู้สอนควรมีความรู้ในรายวิชาศาสนาและสามัญที่ สามารถจะบูรณาการเนื้อหาวิชาได้ในระดับที่พึงพอใจ	4.59	.618	3.18	1.015		✓
2.2.9 มุ่งเน้นการอ่าน คิด วิเคราะห์	4.29	1.047	3.47	.874		✓
2.2.10 มุ่งเน้นการถ่ายทอดของครูผู้สอนที่ผู้เรียนสามารถ นำไปประยุกต์ใช้ให้เกิดผลในการดำเนินชีวิตประจำวัน	4.41	.939	3.53	1.125	✓	
2.2.11 ใช้ระบบการเรียนแบบทะเลาะเถาะฮฺ กลุ่มเล็กไม่ควร เกิน 12 คน	4.53	.874	3.59	1.228	✓	
2.3 การวัดผล ประเมินผล และเทียบโอนผลการเรียน						
2.3.1 ประเมินคุณลักษณะของความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ให้ ครอบคลุมคุณลักษณะทั้ง 8 ด้าน	4.47	.717	3.65	1.169	✓	
2.3.2 มีตัวชี้วัดและมาตรฐานในการสร้างผู้เรียนสู่ความเป็น มนุษย์ที่สมบูรณ์	4.59	.618	3.82	1.015	✓	
2.3.3 ประเมินตามสภาพจริงเพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของ ผู้เรียนให้ดีขึ้นตามลำดับ	4.65	.606	3.76	.970	✓	
2.3.4 การวัดผลประเมินผลที่หลากหลายและเหมาะสมกับวัย ของผู้เรียนและความแตกต่างระหว่างผู้เรียน	4.59	.507	3.47	1.007		✓
2.3.5 ควรจะมีระบบการประเมินที่เป็นมาตรฐานเดียวกัน	4.53	.624	3.53	1.125	✓	
2.3.6 ครอบคลุมทักษะทุกด้านและทุกสาขาวิชา	4.76	.437	3.29	1.047		✓
2.3.7 สร้างเครื่องมือวัดผลที่มุ่งเน้นการกระตุ้นผู้เรียนให้ใฝ่รู้	4.71	.470	3.29	1.160		✓

รายการที่ประเมิน	ระดับความเหมาะสม		ระดับความเป็นไปได้		เกณฑ์การประเมิน	
	\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.	ใช้ได้	ใช้ไม่ได้
2.4 การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา						
2.4.1 ทำวิจัยเพื่อพัฒนาคุณลักษณะของผู้เรียนในแต่ละด้าน	4.59	.507	3.82	1.074	✓	
2.4.2 ควรมีการเผยแพร่ผลงานการวิจัยแก่ผู้ที่เกี่ยวข้อง	4.53	.624	3.76	.970	✓	
2.4.3 สามารถวิเคราะห์ปัญหาและแนวทางแก้ปัญหาของผู้เรียน และส่งเสริมเพื่อการพัฒนา	4.59	.507	3.53	.800	✓	
2.4.4 วิจัยจุดบกพร่องของผู้เรียน เพื่อนำไปใช้ในการแก้ปัญหา	4.71	.470	3.59	.939	✓	
2.4.5 ต้องบริหารจัดการในการสร้างแรงจูงใจในการทำวิจัย	4.53	.514	3.35	.786		✓
2.4.6 วิจัยเพื่อหารธรรมชาติและแก่นแท้ของผู้เรียนตามยุคสมัย	4.41	.618	3.24	.831		✓
2.4.7 ควรทำวิจัยเพื่อแก้ปัญหาผู้เรียน มิใช่ทำเพื่อสร้างผลงาน	4.76	.437	3.29	.985		✓
2.4.8 ควรส่งเสริมให้ครูทำวิจัยและให้รางวัลตอบแทน	4.24	.752	3.41	1.064		✓
2.5 การพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา						
2.5.1 ใช้สื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาที่สอดคล้องกับหลักคำสอนของศาสนา	4.53	.717	3.82	.809	✓	
2.5.2 ควรเป็นสื่อที่ส่งผลทางด้านจิตใจและจิตวิญญาณ	4.53	.717	3.35	.996		✓
2.5.3 จัดสื่อให้สอดคล้องกับวัยของผู้เรียน	4.59	.795	3.76	.752	✓	
2.5.4 พัฒนาสื่อการเรียนรู้ที่หลากหลายตามแบบฉบับของท่านนบีมุฮัมมัด ﷺ	4.71	.772	3.71	.985	✓	
2.5.5 ต้องมีความหลากหลายในการผลิตสื่อและใช้สื่อการสอน	4.53	.800	3.59	.870	✓	
2.5.6 ใช้เทคโนโลยีในการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับผู้เรียน	4.59	.795	3.59	1.004	✓	
2.5.7 ผู้เรียนนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์และสามารถประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้จริง	4.53	.800	3.41	.939		✓
2.5.8 สื่อน่าสนใจและดึงดูดใจผู้เรียน	4.53	.624	3.47	1.007		✓
2.5.9 เป็นสื่อที่สร้างสรรค์ ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีการการพัฒนาสู่มิติที่ดั่งงาม	4.65	.606	3.65	.862	✓	
2.5.10 จัดให้มีห้องเก็บสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีในแต่ละระดับชั้น	4.35	.702	3.29	1.263		✓
2.6 การพัฒนาแหล่งการเรียนรู้						
2.6.1 จัดให้มีแหล่งเรียนรู้นอกห้องเรียนที่เหมาะสมกับผู้เรียน	4.41	.712	3.12	.857		✓

รายการที่ประเมิน	ระดับความเหมาะสม		ระดับความเป็นไปได้		เกณฑ์การประเมิน	
	\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.	ใช้ได้	ใช้ไม่ได้
2.6.2 จัดให้มีแหล่งเรียนรู้ที่ดึงดูดใจผู้เรียนและอยากเรียนรู้	4.41	.618	3.18	.728		✓
2.6.3 ส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย	4.65	.606	3.35	.931		✓
2.6.4 มุ่งเน้นแหล่งเรียนรู้ที่ป้องกันผู้เรียนให้อยู่ในกรอบของศาสนา (บ้าน โรงเรียน มัสญิด)	4.59	.618	3.47	1.068		✓
2.6.5 พัฒนาแหล่งเรียนรู้ให้เหมาะสมกับการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและสอดคล้องกับหลักศาสนา	4.53	.624	3.35	1.057		✓
2.6.6 ควรจัดแหล่งเรียนรู้ให้มากและต่อเนื่อง	4.35	.786	3.12	.993		✓
2.6.7 จัดหาแหล่งเรียนรู้ที่ส่งผลต่อการพัฒนาผู้เรียนสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์โดยตรง	4.53	.624	3.24	1.200		✓
2.6.8 เป็นแหล่งเรียนรู้ที่ผู้เรียนสามารถเรียนรู้โดยธรรมชาติทุกสถานที่และทุกเวลา	4.47	.624	3.29	1.105		✓
2.7 การนิเทศการศึกษา						
2.7.1 นิเทศให้ครูดูแลผู้เรียนเป็นรายบุคคล จะได้อยู่ภายใต้กรอบคุณลักษณะมนุษย์ที่สมบูรณ์	4.47	.874	3.06	1.345		✓
2.7.2 เป็นการนิเทศที่ส่งเสริมและสนับสนุนให้กระบวนการเรียนการสอนส่งผลที่ดีต่อผู้เรียน	4.65	.493	3.71	.985	✓	
2.7.3 ควรนิเทศครูอย่างต่อเนื่อง เพื่อครูจะได้กวาดขันผู้เรียนให้มีการพัฒนาคุณลักษณะที่สมบูรณ์ทุกด้าน	4.53	.800	3.65	1.272	✓	
2.7.4 นิเทศด้านอิสลามศึกษาตามคุณลักษณะที่ต้องการ	4.76	.562	3.76	1.091	✓	
2.7.5 นิเทศให้ตื่นตัวอยู่ตลอดเวลา (ตักเตือนและกระตุ้น)	4.65	.606	3.65	1.169	✓	
2.7.6 นิเทศให้ผู้เรียนมีทักษะการคิดและทักษะชีวิต	4.71	.588	3.47	1.179		✓
2.7.7 ผู้นิเทศต้องเป็นแบบอย่างให้กับครูและผู้เรียน	4.65	.786	3.53	1.231	✓	
2.7.8 นิเทศให้ผู้เรียนพัฒนาและต่อยอดการเรียนรู้	4.53	.800	3.47	1.007		✓
2.8 การแนะนำการศึกษา						
2.8.1 แนะนำให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนและบริบทของผู้เรียนที่มีความแตกต่างระหว่างบุคคล	4.59	.507	3.24	1.147		✓
2.8.2 แนะนำที่มุ่งเน้นการดำเนินชีวิตทั้งดุนยาและอาคิเราะฮ์ให้เกิดดุลยภาพ	4.76	.437	3.71	1.047	✓	
2.8.3 ต้องมีรูปแบบการแนะนำที่หลากหลาย	4.71	.470	3.47	1.231		✓
2.8.4 การแนะนำควรสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรมแก่ผู้เรียน	4.76	.437	3.82	1.015	✓	
2.8.5 แนะนำให้ผู้เรียนมีโลกทัศน์ที่กว้างไกล	4.76	.437	3.65	1.115	✓	
2.8.6 แนะนำการศึกษาต่อที่เหมาะสมกับการดำเนินชีวิต	4.82	.393	3.65	1.115	✓	

รายการที่ประเมิน	ระดับความเหมาะสม		ระดับความเป็นไปได้		เกณฑ์การประเมิน	
	\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.	ใช้ได้	ใช้ไม่ได้
แห่งอิสลาม						
2.8.7 วิเคราะห์แนวปฏิบัติตนในการเป็นแบบอย่างที่ดีตามบรรพชนยุคแรกของอิสลาม	4.65	.606	3.24	1.300		✓
2.8.8 แนะนำให้ครอบคลุมทุกด้าน ทั้งผู้เรียน ผู้ปกครอง ด้านการศึกษาและทักษะอาชีพ พร้อมกับคุณลักษณะของความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์	4.71	.470	3.29	1.263		✓
2.9 การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษา						
2.9.1 การประกันที่มีการบริหารจัดการแบบอิสลาม มุ่งเน้นความบริสุทธิ์ โปร่งใส ตรวจสอบได้ และเป็นจริง	4.65	.493	3.12	1.166		✓
2.9.2 จัดให้มีระบบประกันคุณภาพที่ดีและรูปแบบที่สมบูรณ์ ทั้งตัวชี้วัดและเกณฑ์การประเมินในด้านการสร้างผู้เรียนสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์	4.41	.795	3.29	1.213		✓
2.9.3 มุ่งเน้นการประกันที่ตรวจสอบได้และเหมาะกับบริบทของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม	4.71	.470	3.24	1.147		✓
2.9.4 การประกันที่สามารถต่อยอดได้หลังจากที่ผู้เรียนสำเร็จการศึกษาแล้ว	4.47	.624	2.88	1.054		✓
2.9.5 การทำระบบประกันให้เป็นงานหลัก ไม่เป็นภาระ และเป็นธรรมชาติ	4.59	.507	3.18	1.131		✓
2.10 การส่งเสริมความรู้ทางวิชาการแก่ชุมชน						
2.10.1. ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมส่งเสริมความรู้ทางด้านวิชาการแก่ชุมชน	4.47	.717	3.71	1.160	✓	
2.10.2 ส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิต	4.71	.470	3.76	.970	✓	
2.10.3 ต้องสร้างเครือข่ายในการส่งเสริมความรู้ทางวิชาการ	4.59	.507	3.65	1.115	✓	
2.10.4 ส่งเสริมให้มีการจัดการเรียนการสอนในมัสญิดและมีการอบรมอย่างต่อเนื่อง	4.47	.624	3.59	1.064	✓	
2.10.5 ส่งเสริมความรู้วิชาการที่ชุมชนสามารถนำไปประกอบอาชีพได้ มีความหลากหลาย และเหมาะกับบริบทของชุมชน	4.71	.470	3.71	1.312	✓	
2.10.6 ส่งเสริมสังคมที่ขาดความรู้ ส่งเสริมแห่งการเรียนรู้	4.59	.507	3.29	1.160		✓
2.10.7 พัฒนาชุมชนที่รู้แล้ว ให้รู้เพิ่มมากขึ้น	4.65	.493	3.41	.939		✓
2.10.8 เจาะประเด็นหลักที่เป็นปัญหาในสังคม	4.41	.712	3.12	1.111		✓
2.10.9 ต้องสร้างนักดาอีย์ (ผู้เผยแผ่ศาสนา) และเป็นแบบอย่างที่ดี	4.82	.393	3.47	1.179		✓
2.11 การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่น						
2.11.1 ให้ความร่วมมือในการทำความดีและละเว้นความชั่ว	4.76	.437	3.94	.899	✓	

รายการที่ประเมิน	ระดับความเหมาะสม		ระดับความเป็นไปได้		เกณฑ์การประเมิน	
	\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.	ใช้ได้	ใช้ไม่ได้
2.11.2 ต้องสร้างความเข้าใจร่วมกันระหว่างสถานศึกษา	4.47	.514	3.53	.943	✓	
2.11.3 ควรเป็นผู้ให้ก่อนอย่างบริสุทธิ์ใจ เพื่อสร้างผู้เรียนที่ดีในอนาคต	4.59	.507	3.53	1.125	✓	
2.11.4 ส่งผู้เรียนเข้าร่วมกิจกรรมนอกสถานที่	4.41	.712	3.71	.985	✓	
2.11.5 มีการวางแผนงานและโครงการระยะสั้นและระยะยาวในแต่ละปี	4.71	.470	3.88	.697	✓	
2.11.6 ผู้บริหารต้องทำเป็นแบบอย่างแก่ครูและผู้เรียน	4.76	.437	3.47	.943		✓
2.11.7 ควรสร้างเครือข่ายที่เข้มแข็ง เพื่อให้ทุกภาคส่วนมีความรับผิดชอบร่วมกัน	4.53	.624	3.29	1.160		✓
2.11.8 แลกเปลี่ยนกิจกรรม Best Practice ของแต่ละโรง	4.65	.493	3.06	1.197		✓
2.11.9 จัดกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างสถานศึกษา	4.59	.618	3.35	1.222		✓
2.11.10 การให้ความร่วมมือของทุกภาคส่วนจะเป็นการส่งเสริมให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะที่สมบูรณ์	4.35	.606	3.12	1.219		✓
2.12 การส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครั วองค์กร หน่วยงานและสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา						
2.12.1 สอดแทรกความรู้ที่ทำให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ตามโอกาสอันควร	4.53	.624	3.71	.849	✓	
2.12.2 มุ่งเน้นการทำงานเป็นทีมและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง	4.65	.606	3.41	1.004		✓
2.12.3 ส่งเสริมงานวิชาการให้สอดคล้องและเหมาะสมในแต่ละบริบทของการเรียนรู้	4.59	.618	3.59	1.064	✓	
2.12.4 มีการวางแผนโครงการระยะสั้นและระยะยาวในแต่ละปีงบประมาณ	4.71	.588	4.12	.857		✓
2.12.5 จัดนิทรรศการและจัดงานพบปะ เช่น วันรายอและวันอื่น ๆ	4.29	.849	3.47	1.179		✓
2.12.6 จัดให้มีการพบปะแลกเปลี่ยนเรียนรู้ตามโปรแกรมที่วางไว้	4.41	.618	3.35	1.115		✓
2.12.7 แต่งตั้งผู้รับผิดชอบและมีงบประมาณสนับสนุน	4.59	.618	3.65	1.169	✓	
2.12.8 ทุกสถาบันควรให้การสนับสนุนในการให้ผู้เรียนได้สัมผัสความดีและแบบอย่างที่ดีมีคุณภาพและมีความสมบูรณ์มากขึ้น	4.71	.470	3.65	.931	✓	
2.12.9 ต้องมีการส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการอย่างต่อเนื่องและมีเป้าหมายชัดเจน	4.65	.493	3.65	1.169	✓	
3. แนวทางการนำรูปแบบไปใช้						
3.1 แนวทางการนำรูปแบบไปใช้						
การนำรูปแบบการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามจังหวัดชายแดนภาคใต้เพื่อสร้างผู้เรียนสู่ความเป็น						

รายการที่ประเมิน	ระดับความเหมาะสม		ระดับความเป็นไปได้		เกณฑ์การประเมิน	
	\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.	ใช้ได้	ใช้ไม่ได้
มนุษย์ที่สมบูรณ์ให้เกิดผลสำเร็จ ผู้บริหารโรงเรียนควรทราบแนวทางการนำรูปแบบไปใช้ ดังนี้						
3.1.1 ผู้บริหารควรศึกษาและทำความเข้าใจเกี่ยวกับแนวคิด ทฤษฎี และวัตถุประสงค์ของการสร้างผู้เรียนสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ โดยมุ่งเน้นผู้เรียนให้ประสบความสำเร็จในการดำเนินชีวิตทั้งดุนยาและอาคิเราะฮ์	4.82	.393	3.29	1.213	✓	
3.1.2 กำหนดให้การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามจังหวัดชายแดนภาคใต้เพื่อสร้างผู้เรียนสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์เป็นนโยบายหลักของโรงเรียน มีวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่ชัดเจน	4.76	.437	3.47	1.231	✓	
3.1.3 ผู้บริหารโรงเรียนควรศึกษาและทำความเข้าใจรูปแบบการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามจังหวัดชายแดนภาคใต้เพื่อสร้างผู้เรียนสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์อย่างถ่องแท้และนำเสนอผลการศึกษาคณะกรรมการสถานศึกษา รับทราบ เพื่อร่วมกันพิจารณานำรูปแบบดังกล่าวไปใช้	4.65	.493	3.53	1.179	✓	
3.1.4 ผู้บริหารโรงเรียนควรแจ้งนโยบายและรูปแบบการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามจังหวัดชายแดนภาคใต้เพื่อสร้างผู้เรียนสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ให้ครูและบุคลากรของโรงเรียนรับทราบและร่วมกันดำเนินการตามนโยบายการศึกษาในการสร้างผู้เรียนสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์	4.65	.493	3.47	1.375	✓	
3.1.5 ผู้บริหารโรงเรียนมอบหมายหน้าที่ให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาร่วมกันรับผิดชอบในการปฏิบัติงานตามความสามารถและความเหมาะสมของแต่ละโรงเรียน เพื่อสร้างผู้เรียนสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์	4.71	.470	3.65	1.115	✓	
3.1.6 ผู้บริหารโรงเรียนควรมีการศึกษาดูงานเพื่อพัฒนาและปรับปรุง และมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้การบริหารวิชาการร่วมกันระหว่างผู้บริหารและนักวิชาการ ทั้งในและต่างประเทศ	4.71	.470	3.76	1.033	✓	
3.1.7 ผู้บริหารโรงเรียนควรมีการติดตามและประเมินผลการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนเพื่อสร้างผู้เรียนสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งในระยะสั้นและระยะยาวตามนโยบายที่โรงเรียนกำหนด	4.82	.393	3.47	1.179	✓	
3.2 เจื่อนไขหรือข้อจำกัดของการนำรูปแบบไปใช้						

รายการที่ประเมิน	ระดับความเหมาะสม		ระดับความเป็นไปได้		เกณฑ์การประเมิน	
	\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.	ใช้ได้	ใช้ไม่ได้
3.2.1 เจื่อนใจของการนำรูปแบบการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามจังหวัดชายแดนภาคใต้เพื่อสร้างผู้เรียนสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ไปใช้ ต้องมีการบริหารงานวิชาการตามขอบข่ายงานวิชาการเพื่อสร้างผู้เรียนสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ตามองค์ประกอบของรูปแบบ จำนวน 12 ด้าน	4.59	.618	3.53	1.068	✓	
3.2.2 ข้อจำกัดของการนำรูปแบบการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามจังหวัดชายแดนภาคใต้เพื่อสร้างผู้เรียนสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ไปใช้ มีดังนี้						
3.2.2.1 การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามจังหวัดชายแดนภาคใต้เพื่อสร้างผู้เรียนสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ต้องอาศัยผู้บริหารโรงเรียนที่มีความสามารถในการบริหารจัดการอิสลามศึกษาและต้องอาศัยครูและบุคลากรทางการศึกษาที่เข้าใจมิติทั้งทางโลกและทางธรรม	4.71	.588	3.53	1.231	✓	
3.2.2.2 โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามจังหวัดชายแดนภาคใต้มีผู้บริหารโรงเรียนที่แตกต่างกันในด้านศักยภาพการบริหารจัดการ ความตระหนักในการสร้างผู้เรียนสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ และมีที่ตั้งของโรงเรียนที่แตกต่างกัน อาจส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการในการสร้างผู้เรียนสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล	4.71	.470	3.76	1.147	✓	
3.2.2.3 การเปลี่ยนแปลงผู้นำทางการศึกษา ทำให้เป้าหมายหรือนโยบายการบริหารงานวิชาการมีการเปลี่ยนแปลงบ่อยครั้งทำให้ส่งผลกระทบต่อการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามจังหวัดชายแดนภาคใต้ทั้งโดยตรงและโดยอ้อม	4.41	.618	3.59	1.004	✓	

ภาคผนวก ฅ
นิพนธ์ต้นฉบับ

Prince of Songkla University
Pattani Campus

(Manuscript)

Development of Academic Affairs Administration Model of Islamic Private Schools in Southern Border Provinces to Make Learners Perfect Men

Mr. Yuttana Kuakul¹ Niloh Wae-useng²

ABSTRACT

Academic affairs administration is the core business of school administration especially in the context of southern border provinces. This research aimed to examine the present states, problems encountered and ways and means for academic affairs administration and to propose a model of academic affairs administration towards making learners perfect men based on the emerging concept of 12 areas of academic affairs administration, the concept of PDCA working process, and the concept of model development. Data were collected using questionnaires with 197 Islamic private schools and interviews with keyed informants from 5 schools. Data then were analyzed based on descriptive statistics and developed into the model through the examination and refinement of its feasibility and suitability within the studied context prior to real implementation.

The result of the study indicates the schools are in high level of performance in overall and in each aspect of academic affairs administration. The crucial problems encountered concern less effectiveness in curriculum implementation, teaching methods, and instructional media. Rather, lack of learning resources, in-service supervision and counseling, knowledge in research and authentic assessment, academic enhancement, and participation from concerned stakeholders mark other significant problems. The proposed ways and means to tackle these problems are among others providing workshop on Islamic studies curriculum development and implementation, pedagogy, and media. Giving support to learning resources,

¹ Graduate (Islamic Studies)

² Ph.D. (Educational Administration), Associate Professor

supervision and counseling, measurement and evaluation, academic enhancement and stakeholder involvement is necessary. Schools also need to have short and long term plan, set up steering committee, and constantly follow-up the academic affairs implementation through authentic measurement and evaluation. In addition, the suitable model of academic affairs administration that could make learners perfect men consists of 3 important components: 1) objective and principles, 2) axis and structure, and 3) implementation with conditions leading to its success. This model should be geared up by PDCA working process in connection with 5 aspects of academic affairs administration. They are 1) **development of school-based curriculum** which is concerned with the curriculum that is practical to Muslim ways of life, well-balanced between knowledge and ethics, and compatible with learners' competence and learning context in order for them to keep abreast with the changing society, 2) **development of technology, innovation, media and learning process** which is related to the learning process that links between this world and hereafter and enables learners to translate it into real practice in their daily life. In addition, the use of technology, innovation and media should be based on religious teaching so that it could result in positive character of learners' mind and spirit, 3) **educational research and measurement and evaluation** which are concerned with research conduct to improve teaching and learning and to solve learners' behaviors. As to measurement and evaluation, it is necessary to be systematic and authentic, covering cognitive, affective and psychomotor aspects of learners, 4) **supervision and counseling** which are concerned with continuity in in-service supervision and life skills, studying, and profession guidance counseling, and 5) **academic enhancement** that is concerned with schools' personnel involvement in organizing activities to help strengthen the community in regard to related knowledge, providing chance for the community to take part in academic affairs development, creating good relationship with community, setting up academic network for the community, supporting life-long learning, and coordinating with schools and other institutions to help improve schools' academic work.

Keywords: Academic Affairs Administration, Islamic Private Schools, Perfect Men

(นิพนธ์ต้นฉบับ)

การพัฒนารูปแบบการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม

จังหวัดชายแดนภาคใต้เพื่อสร้างผู้เรียนสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์

นายยุทธนา เกื้อกุล¹ นิเลาะ แวอุเซ็ง²

บทคัดย่อ

การบริหารงานวิชาการเป็นหัวใจของพันธกิจการบริหารสถานศึกษาโดยเฉพาะในบริบทจังหวัดชายแดนภาคใต้ การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพ ปัญหา และแนวทางการบริหารงานวิชาการ และเพื่อนำเสนอรูปแบบการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามจังหวัดชายแดนภาคใต้เพื่อสร้างผู้เรียนสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ โดยใช้กรอบแนวคิดการบริหารงานวิชาการ 12 ด้าน แนวคิดกระบวนการบริหารแบบ PDCA และแนวคิดการพัฒนารูปแบบเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามกับโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม จำนวน 197 โรงเรียน และสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญจากจำนวน 5 โรงเรียน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงบรรยาย ทำการสังเคราะห์ ตรวจสอบ และประเมินร่างรูปแบบด้านความเหมาะสมและความเป็นไปได้ตามบริบทเพื่อปรับปรุงให้สมบูรณ์และนำไปใช้ได้จริง

ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนได้มีการดำเนินการเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการในแต่ละด้านและภาพรวมทั้ง 12 ด้าน อยู่ในระดับมาก มีปัญหาหลักที่สำคัญ คือ โรงเรียนยังขาดการบริหารจัดการที่ดีด้านหลักสูตรอิสลามศึกษา เทคนิคการสอน สื่อการสอนอิสลามศึกษา และแหล่งการเรียนรู้ยังขาดความหลากหลาย การนิเทศและแนะแนวขาดความต่อเนื่อง ขาดความรู้ด้านการวิจัยที่ถูกต้องและการวัดผลประเมินผลไม่ได้เป็นไปตามสภาพจริง การส่งเสริมความเข้มแข็งด้านวิชาการยังขาดความหลากหลายและไม่ครอบคลุมองค์กรต่าง ๆ และมีแนวทางการบริหารงานวิชาการที่มุ่งเน้นการอบรมเชิงปฏิบัติการด้านการพัฒนาหลักสูตรอิสลามศึกษา เทคนิคการสอน สื่อการสอนอิสลามศึกษา แหล่งการเรียนรู้ การนิเทศและการแนะแนว การวิจัยและการวัดผลประเมินผลตามสภาพจริง และการส่งเสริมความเข้มแข็งด้านวิชาการที่ครอบคลุมองค์กรต่าง ๆ ทั้งในและต่างประเทศ และโรงเรียนควรมีการกำหนดแผนงานระยะสั้นและระยะยาว แต่งตั้งคณะทำงาน มีการประเมินและติดตามการบริหารงานวิชาการครอบคลุมทุกด้านอย่างต่อเนื่อง และมีรูปแบบการบริหารงานวิชาการที่เหมาะสม

¹ นักศึกษาดุษฎีบัณฑิต (สาขาวิชาอิสลามศึกษา)

² Ph.D. (บริหารการศึกษา), ผู้ช่วยศาสตราจารย์

ในการสร้างผู้เรียนสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ที่ประกอบด้วยองค์ประกอบสำคัญ 3 ส่วน คือ 1) หลักการและวัตถุประสงค์ 2) โครงสร้างและสาระสำคัญ และ 3) การนำไปสู่การปฏิบัติและเงื่อนไขความสำเร็จ รูปแบบดังกล่าวนี้ขับเคลื่อนด้วยกระบวนการบริหารงานแบบ PDCA ในมิติงานวิชาการ 5 ด้าน ที่มีความสัมพันธ์กัน ได้แก่ 1) **การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา** มีความเกี่ยวข้องกับการจัดทำหลักสูตรที่ปฏิบัติได้จริงตามวิถีชีวิตของมุสลิม มุ่งเน้นความรู้ควบคู่คุณธรรม สอดคล้องกับความถนัดของผู้เรียนและบริบทเพื่อให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตนเองและรู้ทันการเปลี่ยนแปลงของสังคม 2) **พัฒนากระบวนการเรียนรู้ สื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา** มีความเกี่ยวข้องกับการจัดกระบวนการเรียนการสอนที่เชื่อมโยงทั้งโลกดุนยา (โลกปัจจุบัน) และ *อาคิเราะฮ์* (โลกหน้า) สามารถปฏิบัติได้จริงในการดำเนินชีวิตประจำวัน การใช้สื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีที่ส่งผลอันดีงามต่อผู้เรียนในด้านจิตใจและจิตวิญญาณสอดคล้องกับหลักคำสอนของศาสนา 3) **การวิจัยและการวัดและประเมินผลทางการศึกษา** มีความเกี่ยวข้องกับการทำวิจัยเพื่อแก้ปัญหาการจัดการเรียนการสอนและพฤติกรรมของผู้เรียน การวัดและประเมินผลที่หลากหลายครอบคลุมด้านความรู้ เจตคติ และการปฏิบัติอย่างเป็นระบบและตามสภาพจริง 4) **การนิเทศและการแนะแนวการศึกษา** มีความเกี่ยวข้องกับการนิเทศการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่อง การแนะแนวด้านการศึกษาต่อ ทักษะชีวิต และอาชีพ และ 5) **การส่งเสริมความเข้มแข็งด้านวิชาการ** มีความเกี่ยวข้องกับการส่งเสริมให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมกับผู้บริหารและครูในการจัดกิจกรรมส่งเสริมความรู้วิชาการแก่ชุมชน การเปิดโอกาสให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนางานวิชาการ การสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับชุมชน การสร้างเครือข่ายการส่งเสริมความรู้ทางวิชาการแก่ชุมชน การส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต และการประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่นทั้งในและต่างประเทศ

คำสำคัญ: การบริหารงานวิชาการ, โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม, มนุษย์ที่สมบูรณ์

บทนำ

การบริหารงานวิชาการเป็นงานหลักของการบริหารโรงเรียน เปรียบเสมือนหัวใจของโรงเรียน มาตรฐานและคุณภาพของโรงเรียนมักจะพิจารณาจากผลงานด้านวิชาการเป็นสำคัญ เนื่องจากงาน วิชาการเกี่ยวกับหลักสูตรการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาสติปัญญา ความรู้ ความสามารถของ นักเรียน และการบริหารงานวิชาการเป็นหัวใจสำคัญในการปฏิรูปการศึกษา ซึ่งจะต้องขับเคลื่อนลงสู่ สถานศึกษาโดยทันที มีแนวทางในการนิเทศติดตาม ส่งเสริมสนับสนุนประสิทธิภาพในการทำงานทั้งใน ด้านคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา ระบบประกันคุณภาพ การปฏิรูปหลักสูตร ปฏิรูปการเรียนรู้ แหล่งเรียนรู้ที่ดี เพื่อสร้างความเข้มแข็งของสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง ดังที่กระทรวงศึกษาธิการ (2546) ได้กำหนดขอบข่ายการบริหารงานวิชาการเพื่อให้การบริหารสถานศึกษามีความคล่องตัว รวดเร็วและสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน สถานศึกษาและสังคม (ชุมชน) รวมทั้งการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทั้งหมด 12 ด้าน ได้แก่ 1) งานพัฒนาหลักสูตร 2) งานพัฒนากระบวนการ เรียนรู้ 3) งานวัดผล ประเมินผล และเทียบโอนผลการเรียน 4) การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพ การศึกษา 5) การพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา 6) การพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ 7) การนิเทศการศึกษา 8) งานแนะแนวการศึกษา 9) การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษา 10) การส่งเสริมความรู้ทางวิชาการแก่ชุมชน 11) การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับ สถานศึกษาและองค์กรอื่น ๆ และ 12) การส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงานและสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา

จากการศึกษางานวิจัยเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม จังหวัดชายแดนภาคใต้ พบว่า โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามมีจุดอ่อนอยู่หลายประการ อาทิ การที่ผู้บริหารขาดความรู้และประสบการณ์ในด้านการบริหารจัดการ ทำให้ยังไม่เข้าใจระบบและ เงื่อนไขต่าง ๆ ที่ทางรัฐและกระทรวงศึกษาธิการกำหนด ส่งผลถึงการประสานงานระหว่างโรงเรียนกับ หน่วยงานที่ดูแลการศึกษาในพื้นที่และระดับรัฐ (บัณฑิตย สมะฮะฮุน และคณะ : 2549) ในขณะที่ คุณภาพการศึกษาของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยส่วนใหญ่อยู่ใน ระดับที่ควรปรับปรุงโดยเร่งด่วนถึงพอใช้ในทุกปัจจัยคุณภาพ จึงส่งผลให้การดำเนินงานในด้านอื่น ไม่ว่าจะป็นงานวิชาการ งานธุรการ งานบุคลากร งานอาคารสถานที่ งานกิจการนักเรียน และงาน สัมพันธ์ชุมชน ไม่ได้ได้รับการพัฒนาไปในทิศทางและลักษณะที่ควรจะเป็น และมีสภาพการดำเนินงาน วิชาการโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ยกเว้นงานวัดผล ประเมินผลและการเทียบโอนผลการ เรียน และงานประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษาที่พบว่ามีการดำเนินงานในระดับมาก (นาวาลย์ ปานากาเซ็ง, 2544 ; ฟาริด เตะมาหมัด, 2549 ;)

นอกจากนั้น โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ยังประสบ ปัญหาในด้านการบริหารจัดการ การจัดการเรียนการสอน การนำหลักสูตรไปใช้ และกิจกรรมเสริม

หลักสูตร ผู้นิเทศขาดความรู้และประสบการณ์ในการนิเทศงานวิชาการ ขาดคู่มือและเครื่องมือเกี่ยวกับการนิเทศที่ทันสมัย ครูอิสลามศึกษาไม่เข้าใจเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการสอน การเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ การใช้สื่อประกอบการเรียนการสอน และการวัดประเมินผลตามสภาพจริง ผู้เรียนขาดจิตสำนึกและไม่เห็นคุณค่าของคุณธรรมจริยธรรม และผู้ปกครองไม่ค่อยเอาใจใส่เรื่องการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรม (อับดุลลาตีฟ การี, 2550 ; อัมมัดซาคี มาหามะ, 2551 ; มุมีนีห์ บุงอตาหยง, 2552 ; อัสมาวาตี ดอเลาะ, 2554 ; มุหามัดรยานี บากา, 2554)

สำหรับสภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามจังหวัดชายแดนภาคใต้ในปัจจุบัน สรุปโดยภาพรวมแล้ว เป็นการบริหารโดยแยกส่วนระหว่างการบริหารงานวิชาการ ด้านศาสนาและสามัญ ซึ่งการจัดการเรียนการสอนด้านศาสนาจะใช้หลักสูตรอิสลามศึกษา พุทธศักราช 2546 และการจัดการเรียนการสอนด้านสามัญใช้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 สำหรับโครงสร้างเวลาเรียน ส่วนใหญ่จะเรียนวิชาศาสนาในภาคเช้า และเรียนวิชาสามัญในภาคบ่าย ส่วนบางโรงเรียนจะเรียนวิชาศาสนาและสามัญสลับกันทั้งภาคเช้าและภาคบ่าย ดังนั้น การมาปฏิบัติหน้าที่การสอนของครูที่สอนศาสนาและสามัญจึงไม่ตรงกัน ถึงแม้บางโรงเรียนอาจจะจัดเวลาให้ครูมาปฏิบัติหน้าที่การสอนและเลิกสอนในเวลาเดียวกัน แต่การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนก็ยังคงขาดความเป็นเอกภาพและขาดความเชื่อมโยงความรู้ระหว่างรายวิชาศาสนาและสามัญ ครูสอนรายวิชาสามัญส่วนใหญ่ไม่ได้นำความรู้อิสลามศึกษาไปประยุกต์ใช้ในการสอน ส่วนครูสอนรายวิชาศาสนา (อุสตาซ) ไม่ได้นำความรู้สามัญไปประยุกต์ใช้ในการสอน โรงเรียนจึงมีครูที่สามารถประยุกต์ใช้ความรู้ศาสนาและสามัญให้เป็นศาสตร์เดียวกันค่อนข้างน้อย การจัดกระบวนการเรียนรู้ทั้งรายวิชาศาสนาและสามัญส่วนใหญ่จะมุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะเด่นด้านสติปัญญา เพื่อให้ผู้เรียนสามารถสอบผ่านเกณฑ์การประเมินในแต่ละระดับชั้นและสามารถสอบเข้าศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น ส่วนคุณลักษณะด้านการศรัทธา การทำความดี คุณธรรมจริยธรรม จิตใจและจิตวิญญาณ ร่างกาย สังคม และทักษะด้านอาชีพ จะเป็นคุณลักษณะที่เกิดขึ้นโดยตรงในแต่ละรายวิชาที่สอนเป็นการเฉพาะ จึงทำให้สามารถเข้าใจได้ว่าการสร้างคุณลักษณะของผู้เรียนดังกล่าวมีการแยกส่วนในรายวิชาศาสนาและสามัญ หรือโรงเรียนอาจจะไม่ได้กำหนดนโยบาย วัตถุประสงค์ และเป้าหมายในการบริหารงานวิชาการเพื่อสร้างผู้เรียนสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์อย่างเป็นรูปธรรม นอกจากนี้ ครูยังขาดทักษะด้านการจัดกระบวนการเรียนรู้เพื่อเชื่อมโยงความรู้ให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะของความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ครบทั้ง 8 ด้าน ดังนั้น จึงส่งผลให้การบริหารงานวิชาการเพื่อสร้างผู้เรียนสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติและตามคุณลักษณะของความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ในอิสลามไม่บรรลุตามเป้าหมายที่วางไว้

จากที่มาและความสำคัญของการวิจัยที่ได้กล่าวมาข้างต้น ทำให้ผู้วิจัยเห็นถึงความจำเป็นที่จะต้องศึกษาสภาพ ปัญหา และแนวทางการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนา

อิสลามจังหวัดชายแดนภาคใต้ เพื่อเป็นวัตถุประสงค์ตั้งต้นในการเชื่อมโยงสู่การพัฒนารูปแบบการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามจังหวัดชายแดนภาคใต้เพื่อสร้างผู้เรียนสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ และศึกษาแนวคิดต่าง ๆ เกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามเพื่อนำมาเป็นแนวทางในการพัฒนารูปแบบการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามจังหวัดชายแดนภาคใต้เพื่อสร้างผู้เรียนสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ดังนั้น การมีรูปแบบการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามเพื่อสร้างผู้เรียนสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ จะมีส่วนช่วยในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลเพิ่มสูงขึ้น และใช้เป็นข้อมูลประกอบการพิจารณาตัดสินใจของผู้บริหารโรงเรียนในการนำรูปแบบการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามจังหวัดชายแดนภาคใต้เพื่อสร้างผู้เรียนสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ไปใช้ในโรงเรียน เพื่อเป็นประโยชน์ต่อโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในการสร้างผู้เรียนให้มีคุณภาพและเป็นผู้สืบทอดบนหน้าแผ่นดินในการช่วยเหลือสังคมและประเทศชาติต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพ ปัญหา และแนวทางการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามจังหวัดชายแดนภาคใต้
2. เพื่อนำเสนอรูปแบบการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามจังหวัดชายแดนภาคใต้เพื่อสร้างผู้เรียนสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “การพัฒนารูปแบบการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามจังหวัดชายแดนภาคใต้เพื่อสร้างผู้เรียนสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์” มีรายละเอียดการดำเนินการวิจัยดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย ผู้อำนวยการ หัวหน้าฝ่ายวิชาการ และรองหัวหน้าฝ่ายวิชาการของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามจังหวัดชายแดนภาคใต้ และนักวิชาการที่ปฏิบัติงานทั้งภายในและภายนอกโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยแบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม ดังนี้ 1) กลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถาม จำนวน 370 คน 2) กลุ่มตัวอย่างสัมภาษณ์เชิงลึก จำนวน 15 คน และ 3) กลุ่มตัวอย่างที่ประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบ จำนวน 17 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ 1) แบบสอบถามตรวจสอบรายการ (Check List) ประกอบด้วย แบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพทั่วไปของโรงเรียนด้านการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน เพื่อสร้างผู้เรียนสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์และคุณลักษณะของความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ 2) แบบสัมภาษณ์โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างผู้เรียนสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ และ 3) แบบประเมินรูปแบบการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามจังหวัดชายแดนภาคใต้เพื่อสร้างผู้เรียนสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์

1. แบบสอบถามตรวจสอบรายการ (Check List) มีขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ ดังนี้ 1) ศึกษาค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานวิชาการเพื่อสร้างผู้เรียนสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ เพื่อกำหนดเป็นข้อคำถาม 2) นำข้อมูลที่ได้มาสร้างเครื่องมือในการวิจัย แล้วจึงเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ แล้วให้ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามและการวิจัยทางการศึกษาพิจารณาตรวจสอบอีกครั้งหนึ่ง

2. แบบสัมภาษณ์ มีขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ ดังนี้ 1) กำหนดประเด็นหลักในการสัมภาษณ์ตามกรอบแนวคิดในการวิจัย ระบุรายการข้อมูลที่ต้องการของแต่ละประเด็น 2) จัดทำร่างแบบสัมภาษณ์และรายการข้อคำถามแต่ละประเด็น 3) ตรวจสอบคุณภาพของแบบสัมภาษณ์ โดยอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์พิจารณาตรวจสอบความตรงตามเนื้อหาและการใช้ภาษา จากนั้นปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

3. แบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบ มีขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ ดังนี้ 1) ข้อมูลส่วนบุคคล 2) ความคิดเห็นเกี่ยวกับรูปแบบการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามจังหวัดชายแดนภาคใต้เพื่อสร้างผู้เรียนสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ในด้านความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบ ลักษณะข้อคำถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณ 5 ระดับ และ 3) การหาคุณภาพของแบบสอบถามที่ใช้ประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบ โดยการนำแบบประเมินที่สร้างขึ้นเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อขอคำแนะนำ จากนั้นจึงนำมาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ แล้วจึงเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์อีกครั้งก่อนนำไปใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

การหาคุณภาพของแบบสอบถาม

ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้น เสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อพิจารณาตรวจสอบ แก้ไขและให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม จากนั้นนำไปปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ แล้วจึงนำเสนอผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน เพื่อให้ความคิดเห็นและ

ประเมินตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา (Content Validity) ตลอดจนการใช้ภาษา ได้ค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามและวัตถุประสงค์ (Item – Objective Congruence Index : IOC) แต่ละข้ออยู่ระหว่าง 0.60 – 1.00 แสดงว่าแบบสอบถามมีความตรงตามเนื้อหา จากนั้นนำแบบสอบถามไปทดลองใช้กับกลุ่มผู้บริหาร หัวหน้าฝ่ายวิชาการ และรองหัวหน้าฝ่ายวิชาการในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน เพื่อตรวจสอบความชัดเจน ความเข้าใจต่อข้อคำถาม และหาความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม (Reliability) ด้วยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Coefficient of Alpha) ใช้สูตรของครอนบาค (Cronbach) แล้วนำผลที่ได้ไปปรับปรุงให้เป็นแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ ก่อนนำไปใช้เก็บข้อมูลจริง

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามตรวจสอบรายการ (Check List) และการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบ ผู้วิจัยประมวลผลและวิเคราะห์ข้อมูลต่าง ๆ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป ประมวลผลด้วยคอมพิวเตอร์ สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) ค่าความถี่ (f) และค่าร้อยละ (%)

2. การวิเคราะห์ข้อมูลแบบสัมภาษณ์ ผู้วิจัยนำเนื้อหาที่ได้มาตรวจสอบความถูกต้องครบถ้วน จากนั้นใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา สรุปสาระสำคัญและความสอดคล้องของแนวคิดในภาพรวม

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนได้มีการดำเนินการเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการในแต่ละด้าน และภาพรวมทั้ง 12 ด้าน อยู่ในระดับมาก มีปัญหาหลักที่สำคัญ คือ โรงเรียนยังขาดการบริหารจัดการที่ดีด้านหลักสูตรอิสลามศึกษา เทคนิคการสอน สื่อการสอนอิสลามศึกษา และแหล่งการเรียนรู้ยังขาดความหลากหลาย การนิเทศและแนะแนวขาดความต่อเนื่อง ขาดความรู้ด้านการวิจัยที่ถูกต้องและการวัดผลประเมินผลไม่ได้เป็นไปตามสภาพจริง การส่งเสริมความเข้มแข็งด้านวิชาการยังขาดความหลากหลายและไม่ครอบคลุมองค์กรต่าง ๆ และมีแนวทางการบริหารงานวิชาการที่มุ่งเน้นการอบรมเชิงปฏิบัติการด้านการพัฒนาหลักสูตรอิสลามศึกษา เทคนิคการสอน สื่อการสอนอิสลามศึกษา แหล่งการเรียนรู้ การนิเทศและการแนะแนว การวิจัยและการวัดผลประเมินผลตามสภาพจริง และการส่งเสริมความเข้มแข็งด้านวิชาการที่ครอบคลุมองค์กรต่าง ๆ ทั้งในและต่างประเทศ และโรงเรียนควรมีการกำหนดแผนงานระยะสั้นและระยะยาว แต่งตั้งคณะทำงาน มีการประเมินและติดตามการบริหารงานวิชาการครอบคลุมทุกด้านอย่างต่อเนื่อง และมีรูปแบบการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน

เอกชนสอนศาสนาอิสลามจังหวัดชายแดนภาคใต้เพื่อสร้างผู้เรียนสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ประกอบด้วยส่วนสำคัญของรูปแบบ 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ที่มาของรูปแบบ ประกอบด้วย 1) หลักการและเหตุผล และ 2) วัตถุประสงค์ของรูปแบบ มีรายละเอียด ดังนี้

1.1 หลักการและเหตุผล การบริหารงานวิชาการเป็นงานหลักของการบริหารโรงเรียนเปรียบเสมือนหัวใจของโรงเรียน มาตรฐานและคุณภาพของโรงเรียนมักจะพิจารณาจากผลงานด้านวิชาการเป็นสำคัญ เนื่องจากงานวิชาการเกี่ยวกับหลักสูตรการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาสติปัญญา ความรู้ ความสามารถของนักเรียน การบริหารงานวิชาการจึงเป็นงานที่สำคัญสำหรับผู้บริหารโรงเรียนที่จะต้องให้ความสนใจและใช้เวลาในการบริหารให้มากกว่างานด้านอื่น (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2546 : 33) กอปรกับการบริหารงานวิชาการเป็นหัวใจสำคัญในการปฏิรูปการศึกษา ซึ่งจะต้องขับเคลื่อนลงสู่สถานศึกษาโดยทันที มีแนวทางในการนิเทศติดตามส่งเสริมสนับสนุนประสิทธิภาพในการทำงานทั้งในด้านคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา ระบบประกันคุณภาพการปฏิรูปหลักสูตร ปฏิรูปการเรียนรู้ แหล่งเรียนรู้ที่ดี เพื่อสร้างความเข้มแข็งของสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2546 : 6) ดังนั้น การบริหารงานวิชาการของผู้เรียนในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามจังหวัดชายแดนภาคใต้เพื่อสร้างผู้เรียนสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ จึงมีความสำคัญและมีความจำเป็นตามความมุ่งหมายของการจัดการศึกษาที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 มาตรา 6 กำหนดไว้ว่า “ การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกายและจิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างมีเหตุผล ” และเพื่อให้สอดคล้องกับแนวคิดความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์สำหรับผู้เรียนในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ผู้วิจัยจึงได้แบ่งคุณลักษณะของความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ออกเป็น 8 ด้านหลักที่สำคัญ ดังนี้ 1) การศรัทธา (อีมาน) 2) การทำความดี (อิบาดะฮฺ) 3) คุณธรรมจริยธรรม (อัคลาก) 4) สติปัญญา 5) จิตใจ (นัฟส) และจิตวิญญาณ (รูหฺ) 6) ร่างกาย 7) สังคม และ 8) ทักษะด้านอาชีพ (al-Zintānī, 1993 ; Al-Husein Jarnū Mahmūd Jalū. 1994 ; Muḥammad Nūr Bin ‘Abd al-Hāfiẓ Suwaid, 1995 ; ‘Abdullah Nāsih ‘Ulwān, 1996 ; Muḥammad al-Saiyid Muḥammad Yūsuf, 1997 ; al-Naḥlāwi, 1999 ; ‘Amīn ‘Abū Lāwī. 1999 ; al-Hāzimī, Khālid Hāmid, 2000 ; Ṣālem Bin Sa‘īd Bin Musfir Bin Jabbār, 2001 ; al-Taḥḥān, Mustafā Muḥammad, 2002 ; ‘Aḥmad Farīd, 2004)

1.2 วัตถุประสงค์ของรูปแบบ เพื่อนำเสนอรูปแบบการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามจังหวัดชายแดนภาคใต้เพื่อสร้างผู้เรียนสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์

ส่วนที่ 2 องค์ประกอบของรูปแบบการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามจังหวัดชายแดนภาคใต้เพื่อสร้างผู้เรียนสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์

จากที่ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลทั้งเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณในการบริหารงานวิชาการเพื่อสร้างผู้เรียนสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ สามารถสรุปเป็นองค์ประกอบของรูปแบบการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามจังหวัดชายแดนภาคใต้เพื่อสร้างผู้เรียนสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ จำนวน 5 ด้านหลัก ดังนี้

1. การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา เป็นหลักสูตรที่มุ่งเน้นการเรียนรายวิชาพื้นฐานของศาสนา โดยเฉพาะในรายวิชาอัตตัฟสิรฺ (อรรถาธิบายอัลกุรอาน) สามารถปฏิบัติได้จริงตามวิถีชีวิตของอิสลาม มีความสอดคล้องกับความถนัดของผู้เรียนและบริบทในพื้นที่ เป็นหลักสูตรที่ปลูกฝังให้ผู้เรียนเป็นคนดี เก่ง และมีความสุข ทำในสิ่งที่พระองค์อัลลอฮฺ ﷻ ทรงใช้และละเว้นในสิ่งที่พระองค์ทรงห้าม มุ่งเน้นความรู้ควบคู่คุณธรรม ผู้เรียนสามารถพัฒนาตนเอง รู้ทันการเปลี่ยนแปลงของสังคม และทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตร มีความชัดเจนและต้องพัฒนาตามกาลสมัย ปลูกจิตสำนึกของผู้เรียนต่อตนเอง ศาสนา และสังคม เป็นหลักสูตรที่มุ่งเน้นการใช้ชีวิตในโลกดุนยาและอาคิเราะฮฺ

2. การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ สื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา มีการจัดกระบวนการเรียนการสอนที่เชื่อมโยงทั้งโลกดุนยาและอาคิเราะฮฺ โดยคำนึงถึงความต้องการและความถนัดของผู้เรียน สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงของผู้เรียนและมีความหลากหลาย มุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีความประพฤติดีและเห็นประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าส่วนตน ผู้สอนใช้เทคนิคการสอนและวิธีการสอนที่หลากหลาย สามารถปฏิบัติได้จริงในการดำเนินชีวิตประจำวัน และมีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบหะละเกาะฮฺ (นั่งรวมเป็นกลุ่ม) มีการใช้สื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีที่ส่งผลอันดีงามต่อผู้เรียนในด้านจิตใจและจิตวิญญาณ สอดคล้องกับหลักคำสอนของศาสนา เหมาะสมกับวัยของผู้เรียน ดึงดูดความสนใจผู้เรียน และมีความหลากหลาย

3. การวิจัยและการวัดผล ประเมินผลทางการศึกษา มีการวิจัยในชั้นเรียนเพื่อแก้ปัญหาของผู้เรียนในด้านวิชาการ โดยครอบคลุมคุณลักษณะของผู้เรียนทั้ง 8 ด้าน มีการทำวิจัยเกี่ยวกับปัญหาของผู้เรียนและสามารถนำกระบวนการวิจัยมาแก้ปัญหาพฤติกรรมของผู้เรียน และมีการเผยแพร่ผลงานวิจัยให้ผู้ที่เกี่ยวข้องและผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียได้รับทราบ มีการวัดผลและประเมินผลที่หลากหลายครอบคลุมด้านความรู้ ด้านจิตใจและด้านการปฏิบัติอย่างเป็นระบบและประเมินตามสภาพจริง โดยสามารถแบ่งสัดส่วนการประเมินผลที่ครอบคลุมคุณลักษณะของความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ของผู้เรียนทั้ง 8 ด้าน มีการจัดกิจกรรมสอนซ่อมเสริมเพื่อปรับปรุงแก้ไขผลการเรียนของผู้เรียน การประเมินกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน การประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ การประเมินการอ่าน คิด วิเคราะห์และเขียน มีการจัดทำระเบียบการวัดและประเมินผล มีการอบรมพัฒนาครูและ

ผู้บริหารให้มีความรู้ความเข้าใจในการสร้างเครื่องมือวัดประเมินผลที่มีความหลากหลายและเหมาะสมกับผู้เรียนในแต่ละระดับชั้น สอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้และสาระการเรียนรู้

4. การนิเทศและการแนะแนวการศึกษา มีการนิเทศที่ส่งเสริมและสนับสนุนให้กระบวนการเรียนการสอนส่งผลที่ดีต่อผู้เรียน มีการนิเทศอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ผู้เรียนเกิดคุณลักษณะทั้ง 8 ด้าน เป็นการนิเทศโดยศึกษานิเทศก์ นิเทศโดยผู้บริหาร และนิเทศโดยเพื่อนครูในโรงเรียน โดยมีการนิเทศอย่างน้อยปีละ 1-2 ครั้ง เพื่อให้ผู้สอนมีการกระตุ้นเตือนตัวเองตลอดเวลา ผู้นิเทศต้องเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ครูและผู้เรียน มีความเชี่ยวชาญทั้งด้านศาสนาและสามัญ มีการแนะแนวทางการศึกษาต่อ ทักษะชีวิต และอาชีพ มีการแนะแนวที่มุ่งเน้นการดำเนินชีวิตในโลกศุนยและอาคิเราะฮ์ให้เกิดดุลยภาพ กอปรกับมีวิธีการแนะแนวที่หลากหลาย ทำให้ผู้เรียนมีโลกทัศน์ที่กว้างไกล มีการสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรม และเป็นการแนะแนวการศึกษาต่อและการมีงานทำที่สอดคล้องกับการดำเนินชีวิตแบบอิสลามในอนาคต

5. การส่งเสริมความเข้มแข็งด้านวิชาการ ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมส่งเสริมความรู้วิชาการแก่ชุมชนร่วมกับผู้บริหารและครู เปิดโอกาสให้ชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนางานวิชาการ และโรงเรียนต้องสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับชุมชน สร้างเครือข่ายในการส่งเสริมความรู้ทางวิชาการแก่ชุมชน ส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต มีการส่งเสริมและพัฒนาชุมชนให้มีการศึกษาทั้งด้านวิชาการศาสนา สามัญ และอาชีพ มีการประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่นทั้งในและต่างประเทศ จัดให้มีการแข่งขันทักษะวิชาการประจำปีระหว่างโรงเรียน มีการเชิญวิทยากรให้ความรู้แก่ผู้บริหาร ครู บุคลากรทางการศึกษาและผู้เรียนในด้านการส่งเสริมความเข้มแข็งด้านวิชาการ มีการวางแผนการปฏิบัติงานวิชาการระยะสั้นและระยะยาวในแต่ละปี มีการส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา โดยมีการสอดแทรกความรู้ที่ทำให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ตามโอกาสอันควร ส่งเสริมงานวิชาการให้สอดคล้องและเหมาะสมในแต่ละบริบทของการเรียนรู้ แต่งตั้งผู้รับผิดชอบและมีงบประมาณสนับสนุน ทุกสถาบันมีการส่งเสริมและสนับสนุนให้ผู้เรียนได้ซึมซับความดีและแบบอย่างที่ดีงาม และมีการส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการอย่างต่อเนื่องและมีเป้าหมายชัดเจน

กระบวนการของรูปแบบการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามเพื่อสร้างผู้เรียนสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ผู้วิจัยได้นำหลักการของ PDCA มาใช้ในการบริหารงานวิชาการ ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน คือ 1) ขั้นตอนการวางแผน (Plan) เป็นการกำหนดเป้าหมาย/วัตถุประสงค์ในการดำเนินงานวิธีการและขั้นตอนที่จำเป็นเพื่อให้การดำเนินงานบรรลุเป้าหมาย 2) ขั้นตอนการปฏิบัติ (Do) เป็นการปฏิบัติให้เป็นไปตามแผนที่ได้กำหนดไว้ ซึ่งก่อนที่จะปฏิบัติงานใด ๆ จำเป็นต้องศึกษาข้อมูลและเงื่อนไขต่าง ๆ ของสภาพงานที่จะลงมือปฏิบัติให้ถ่องแท้ก่อน 3) ขั้นตอน

การตรวจสอบ (Check) เป็นขั้นตอนการเพื่อประเมินผลว่ามีการปฏิบัติงานตามแผน หรือไม่มีปัญหาเกิดขึ้นในระหว่างการปฏิบัติงานหรือไม่ และ 4) ขั้นตอนการปรับปรุง (Action) เป็นขั้นตอนการของการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นหลังจากได้ทำการตรวจสอบแล้ว

ส่วนที่ 3 แนวทางการนำรูปแบบไปใช้ เจ็อนไซหรือข้อจำกัดของการใช้รูปแบบ

3.1 แนวทางการนำรูปแบบไปใช้

การนำรูปแบบการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามจังหวัดชายแดนภาคใต้เพื่อสร้างผู้เรียนสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ให้เกิดผลสำเร็จ ผู้บริหารโรงเรียนควรทราบแนวทางการนำรูปแบบไปใช้ ดังนี้

3.1.1 ผู้บริหารควรศึกษาและทำความเข้าใจเกี่ยวกับแนวคิด ทฤษฎี และวัตถุประสงค์ของการสร้างผู้เรียนสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ โดยมุ่งเน้นผู้เรียนให้ประสบความสำเร็จในการดำเนินชีวิตทั้งโลกนี้และโลกหน้า

3.1.2 กำหนดให้การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามจังหวัดชายแดนภาคใต้เพื่อสร้างผู้เรียนสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์เป็นนโยบายหลักของโรงเรียน มีวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่ชัดเจน

3.1.3 ผู้บริหารโรงเรียนควรศึกษาและทำความเข้าใจรูปแบบการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามจังหวัดชายแดนภาคใต้เพื่อสร้างผู้เรียนสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์อย่างถ่องแท้และนำเสนอผลการศึกษาให้คณะกรรมการสถานศึกษารับทราบ เพื่อร่วมกันพิจารณานำรูปแบบดังกล่าวไปใช้

3.1.4 ผู้บริหารโรงเรียนควรแจ้งนโยบายและรูปแบบการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามจังหวัดชายแดนภาคใต้เพื่อสร้างผู้เรียนสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ให้ครูและบุคลากรของโรงเรียนรับทราบและร่วมกันดำเนินการตามนโยบายการศึกษาในการสร้างผู้เรียนสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์

3.1.5 ผู้บริหารโรงเรียนมอบหมายหน้าที่ให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาร่วมกันรับผิดชอบในการปฏิบัติงานตามความสามารถและความเหมาะสมของแต่ละโรงเรียน เพื่อสร้างผู้เรียนสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์

3.1.6 ผู้บริหารโรงเรียนต้องมีการศึกษาดูงาน พัฒนาและปรับปรุง และแลกเปลี่ยนเรียนรู้การบริหารวิชาการร่วมกันระหว่างผู้บริหารและนักวิชาการ ทั้งในและต่างประเทศ

3.1.7 ผู้บริหารโรงเรียนควรมีการติดตามและประเมินผลการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนเพื่อสร้างผู้เรียนสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งในระยะสั้นและระยะยาวตามนโยบายที่โรงเรียนกำหนด

3.2 เงื่อนไขหรือข้อจำกัดของการใช้รูปแบบ

3.2.1 เงื่อนไขของการนำรูปแบบการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามจังหวัดชายแดนภาคใต้เพื่อสร้างผู้เรียนสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ไปใช้ มีดังนี้

3.2.1.1 มีการบูรณาการหลักสูตรในรายวิชาสามัญและศาสนาให้มุ่งสู่เป้าหมายเดียวกัน สอดคล้องตามความถนัดของผู้เรียนและบริบทในพื้นที่ เป็นหลักสูตรที่ปลูกฝังให้ผู้เรียนเป็นคนดี เก่ง และมีความสุข ทำในสิ่งที่พระองค์อัลลอฮ์ ﷻ ทรงใช้และละเว้นในสิ่งที่พระองค์ทรงห้าม มุ่งเน้นการใช้ชีวิตในโลกนี้และส่งผลต่อการสะสมเสบียงความดีงามในโลกหน้า

3.2.1.2 มีการจัดกระบวนการเรียนการสอนที่มุ่งเน้นเป้าหมายที่ชัดเจนตามคุณลักษณะของผู้เรียนทั้ง 8 ด้าน ผู้สอนใช้เทคนิคการสอนและวิธีสอนที่หลากหลาย มีความรู้ด้านศาสนาและสามัญ สามารถเชื่อมโยงความรู้ในโลกนี้และโลกหน้า มีการจัดกระบวนการเรียนการสอนตามความถนัดของผู้เรียนและบูรณาการเนื้อหาบางรายวิชาที่สามารถเชื่อมโยงกันได้ ทั้งรายวิชาสามัญและศาสนา

3.2.1.3 มีการวัดผลและประเมินผลที่หลากหลายครอบคลุมด้านความรู้ ด้านจิตใจและด้านการปฏิบัติอย่างเป็นระบบและประเมินตามสภาพจริง โดยสามารถแบ่งสัดส่วนการประเมินผลที่ครอบคลุมคุณลักษณะความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ของผู้เรียน

3.2.1.4 การใช้สื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีในการส่งเสริมผู้เรียนให้เกิดคุณลักษณะทั้ง 8 ด้าน อันส่งผลที่ดีงามต่อผู้เรียนในด้านจิตใจและจิตวิญญาณ สอดคล้องกับหลักคำสอนของศาสนา เหมาะสมกับวัยของผู้เรียน ดึงดูดความสนใจผู้เรียน และมีความหลากหลาย ผู้เรียนสามารถนำไปใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวันได้จริง

3.2.1.5 มีการแต่งตั้งคณะกรรมการในการนิเทศการสอนของครูในแต่ละกลุ่มสาระวิชา ประกอบด้วยครูสอนศาสนาและสามัญ เป็นการนิเทศโดยศึกษานิเทศก์ นิเทศโดยผู้บริหาร และนิเทศโดยเพื่อนครูในโรงเรียน โดยมีการนิเทศอย่างน้อยปีละ 1-2 ครั้ง เพื่อให้ครูสามารถจัดกระบวนการเรียนรู้ให้ผู้เรียนเกิดคุณลักษณะทั้ง 8 ด้าน ผู้นิเทศต้องมีความเชี่ยวชาญทั้งด้านศาสนาและสามัญ มีกระบวนการนิเทศอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ

3.2.2 ข้อจำกัดของการนำรูปแบบการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามจังหวัดชายแดนภาคใต้เพื่อสร้างผู้เรียนสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ไปใช้ มีดังนี้

3.2.2.1 การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามจังหวัดชายแดนภาคใต้เพื่อสร้างผู้เรียนสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ต้องอาศัยผู้บริหารโรงเรียนที่มีความสามารถในการบริหารจัดการอิสลามศึกษาและต้องอาศัยครูและบุคลากรทางการศึกษาที่เข้าใจมิติทั้งทางโลกและทางธรรม

3.2.2.2 โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามจังหวัดชายแดนภาคใต้มีผู้บริหารโรงเรียนที่มีความแตกต่างกันในด้านศักยภาพการบริหารจัดการ ความตระหนักในการสร้างผู้เรียนสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ และมีที่ตั้งของโรงเรียนที่ต่างกัน อาจส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการในการสร้างผู้เรียนสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

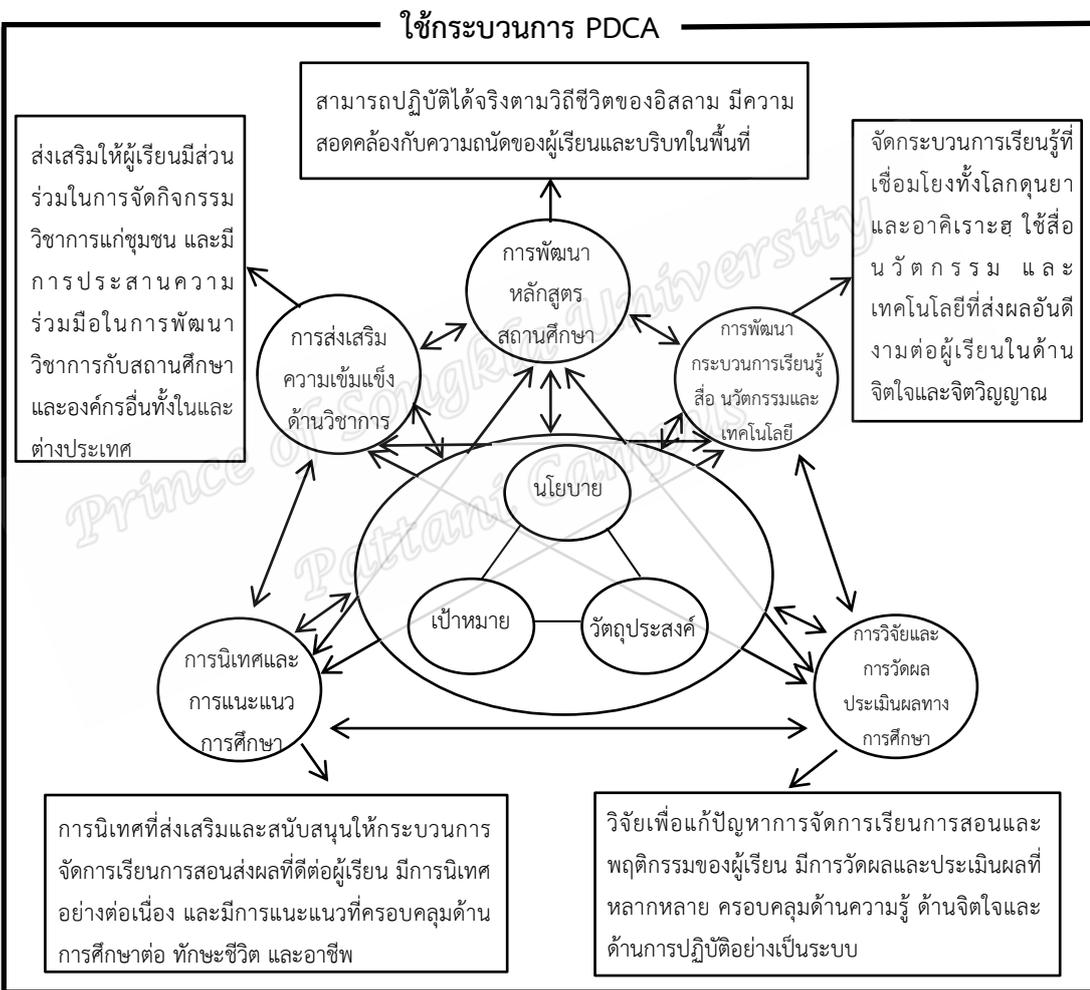
3.2.2.3 การเปลี่ยนแปลงผู้นำทางการศึกษา ทำให้เป้าหมายหรือนโยบายการบริหารงานวิชาการมีการเปลี่ยนแปลงบ่อยครั้งทำให้ส่งผลกระทบต่อการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามจังหวัดชายแดนภาคใต้ทั้งโดยตรงและโดยอ้อม

Prince of Songkla University
Pattani Campus

รูปแบบการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามจังหวัดชายแดนภาคใต้เพื่อสร้างผู้เรียนสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ แสดงรายละเอียดดังแผนภาพต่อไปนี้

ส่วนที่ 1 ที่มาของรูปแบบ
 1. หลักการและเหตุผล
 2. วัตถุประสงค์ของรูปแบบ

ส่วนที่ 2 องค์ประกอบของรูปแบบการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามจังหวัดชายแดนภาคใต้เพื่อสร้างผู้เรียนสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์



คุณลักษณะของความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์

1. การศรัทธา (อีมาน) 2. การทำความดี (อิบาดะฮ์) 3. คุณธรรมจริยธรรม (อัคลาก)
 4. สติปัญญา 5. จิตใจ (นัฟส) และจิตวิญญาณ (รูห) 6. ร่างกาย
 7. สังคม 8. ทักษะด้านอาชีพ

ส่วนที่ 3 แนวทางการนำรูปแบบไปใช้ เงื่อนไขและข้อจำกัดของการใช้รูปแบบ

อภิปรายผล

การศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามจังหวัดชายแดนภาคใต้เพื่อสร้างผู้เรียนสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์พบว่า มีประเด็นสำคัญที่ควรนำมาอภิปรายผลดังนี้

รูปแบบการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามจังหวัดชายแดนภาคใต้เพื่อสร้างผู้เรียนสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์เป็นรูปแบบการบริหารงานวิชาการที่มีวัตถุประสงค์ในการสร้างผู้เรียนของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามจังหวัดชายแดนภาคใต้ตามความมุ่งหมายของการจัดการศึกษาที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 มาตรา 6 กำหนดไว้ว่า “ การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกายและจิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างมีเหตุผล ” โดยความมุ่งหมายของการจัดการศึกษาดังกล่าวมีความสอดคล้องกับแนวคิดความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ตามแบบฉบับของอิสลาม โดยแบ่งออกเป็น 8 ด้านหลักที่สำคัญ ประกอบด้วย 1) การศรัทธา 2) การทำความดี 3) คุณธรรมจริยธรรม 4) สติปัญญา 5) จิตใจและจิตวิญญาณ 6) ร่างกาย 7) สังคม และ 8) ทักษะด้านอาชีพ การบริหารวิชาการเพื่อสร้างผู้เรียนให้เกิดคุณลักษณะข้างต้น ต้องอาศัยศาสตร์และศิลป์ในการบริหาร ดังที่ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ ได้กล่าวว่า “ การบริหารงานนั้นจะต้องใช้ศาสตร์และศิลป์ ต้องอาศัยการทำงานเป็นทีมที่ร่วมกันทำงานให้ประสบความสำเร็จ ผู้ร่วมงานแต่ละคนมีความแตกต่างกันทั้งในด้านสติปัญญา ความสามารถ ความถนัดและความต้องการที่ไม่เหมือนกัน จึงเป็นหน้าที่ของผู้บริหารที่จะเป็นผู้นำเทคนิควิธีและกระบวนการการบริหารที่เหมาะสมมาใช้ให้เกิดประสิทธิภาพและบรรลุเป้าหมายของสถานศึกษา ” (ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์, 2544 : 8) ผู้บริหารโรงเรียน ครู และบุคลากรทางการศึกษาควรมีความตั้งใจในการสร้างผู้เรียนให้เกิดคุณลักษณะที่สมบูรณ์ด้วยการตั้งเจตนาอันบริสุทธิ์ (อิคลาศ) เพื่อให้ได้รับความพึงพอใจจากอัลลอฮ์ ﷻ โดยผู้บริหารต้องมีความตระหนักในการสร้างผู้เรียนให้ศึกษาเรียนรู้ด้านศาสนาเป็นอันดับแรก

ผู้บริหารควรปฏิบัติตามรูปแบบการบริหารงานวิชาการเพื่อสร้างผู้เรียนสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ครอบคลุมขอบข่ายงานวิชาการ 5 ด้าน โดยในแต่ละด้านได้มีรูปแบบการบริหารงานที่ชัดเจนสามารถนำไปประยุกต์ใช้ตามบริบทของแต่ละโรงเรียน การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม อาจมีความแตกต่างกับการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนทั่วไป โดยเฉพาะเป้าหมายการศึกษาในอิสลามที่มุ่งเน้นการศึกษาทั้งทางโลกและทางธรรม ดังที่ อะหมัด ชะละบี (Shalabi, 1954 : 48 อ้างถึงใน อิบราฮีม ณรงค์รักษาเขต, 2546 : 13) ได้เขียนไว้ในหนังสือ “History of Muslim Education” ว่า “เมื่อท่านนบีมุฮัมมัด ﷺ ได้เดินทางถึงเมือง มะดีนะฮ์ มีสญูดของท่านถูกสร้างขึ้นที่อัลมिरบัด และในมัสญิดแห่งนี้ท่านเคยสอนบรรดาเศาะหาบะฮ์ ﷺ ของท่านเกี่ยวกับความรู้

ทางศาสนาและทางโลก” ผู้บริหารสถานศึกษาจึงควรเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ครู บุคลากรทางการศึกษา และผู้เรียน ควรนำแบบอย่างของท่านเราะสุล ﷺ และบรรดาเศาะหาบะฮ์ ﷺ มาเป็นแนวทางในการบริหารจัดการและการดำเนินชีวิต โดยตระหนักถึงคำสั่งใช้ของอัลลอฮ์ ﷻ และถือว่าการบริหารของเขาเป็นอิบาดะฮ์ (การทำความดี) ที่จะนำพาให้เขาเข้าใกล้อัลลอฮ์ ผู้บริหารต้องวางแผนอย่างรอบคอบ และรัดกุม และต้องตระหนักเสมอว่า การที่แผนจะสำเร็จได้นั้น เป็นเพราะความประสงค์ของอัลลอฮ์ ดังนั้นผู้บริหารจึงต้องใช้หลักการมอบหมายต่ออัลลอฮ์ ﷻ ผู้บริหารต้องมีคุณธรรมจริยธรรมอิสลามที่เป็นเลิศ มีความอดทน ให้อภัย มีความยุติธรรม มีความเมตตา มีความจริงใจ มีความสัมพันธ์อันดีงามกับบุคลากรและนักเรียน เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ และช่วยเหลือเกื้อกูลต่อเพื่อนร่วมงาน ผู้บริหารต้องมีความสามารถในตำแหน่งที่ตนรับผิดชอบและถือว่าความรับผิดชอบที่เขาแบกรับนั้นเป็นอะมานะฮ์ (หน้าที่รับผิดชอบ) ที่อัลลอฮ์ได้มอบหมายไว้ และเขาจะต้องถูกตรวจสอบในหน้าที่ที่รับผิดชอบอย่างแน่นอน

สำหรับครูผู้สอนมีบทบาทอย่างยิ่งในการสร้างผู้เรียนสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ เนื่องจากมีโอกาสได้ปฏิสัมพันธ์กับผู้เรียนมากกว่าผู้บริหาร ท่านนบีมุฮัมมัด ﷺ เป็นแบบอย่างอันดีงามด้านการสอนและมีวิธีสอนที่หลากหลาย ท่านได้วางแนวทางการสอนของท่านที่เพียบพร้อมไปด้วยการปลูกฝังพื้นฐานการเรียนการสอนและวิธีการจัดการเรียนการสอน โดยท่านได้ให้ความสำคัญต่อระดับและฐานันดรของผู้เรียนและยอมรับในความแตกต่างระหว่างบุคคลที่มีอยู่ในตัวของผู้เรียน ท่าน เป็นผู้ที่มีความเมตตาต่อผู้เรียน ไม่อยากให้พวกเขาต้องพบกับอุปสรรคและความลำบากในการศึกษาหาความรู้ และท่านก็ได้ส่งเสริมและสนับสนุนการศึกษาอย่างสม่ำเสมอ ท่านเราะสุล ﷺ มีจิตวิทยาการสอนที่ละเอียดอ่อนอย่างยิ่ง เพราะท่านเกรงว่าบรรดาเศาะหาบะฮ์ ﷺ จะเกิดความเบื่อหน่ายในการศึกษาเล่าเรียน ท่านจึงใช้จิตวิทยาการสอนและกลยุทธ์ในการสอนที่มีความหลากหลาย ทุกวิธีการสอนมีประโยชน์ในการนำมาสอนทั้งสิ้น ท่านเราะสุล ﷺ มีกลยุทธ์ในการเลือกวิธีสอน โดยท่านได้เลือกวิธีสอนที่เหมาะสมตามแต่ละเหตุการณ์และสถานการณ์ที่เกิดขึ้น การเลือกวิธีสอนจึงเป็นยุทธศาสตร์ที่สำคัญของการสอนสำหรับครูผู้สอน ท่านได้พิจารณาเลือกวิธีสอนอย่างละเอียดรอบคอบทุกครั้งที่ท่านได้ทำการสอน โดยจุดประสงค์หลักเพื่อต้องการให้บรรดาเศาะหาบะฮ์ ﷺ มีการพัฒนาคุณภาพชีวิตสู่แนวทางที่ดีขึ้นตามแบบฉบับอิสลาม โดยมีการเปลี่ยนแปลงทางด้านร่างกาย จิตใจ และสติปัญญา ท่านจึงได้พยายามสั่งสอนบรรดาเศาะหาบะฮ์ ﷺ ให้มีชีวิตที่ดีและสามารถเผยแผ่แบบฉบับที่ดีในการสอนของท่านต่อไป สอดคล้องกับ ‘Abdullah ‘Abd al-Hamīd Mahmūd (1994) ได้กล่าวถึงคุณลักษณะของครู ดังนี้ 1) ครูต้องมีการศรัทธา (อีมาน) ประกอบด้วย มีความยำเกรงต่ออัลลอฮ์ ﷻ ปฏิบัติในสิ่งที่พูด และมีความบริสุทธิ์ใจ 2) ครูต้องมีคุณธรรมจริยธรรมอันดีงาม ประกอบด้วย มีความสัจจะ มีความเมตตาและอ่อนโยน มีความนอบน้อมถ่อมตน มีความอดทน

เสียสละ มีความรับผิดชอบ (อะมานะฮฺ) และมีความยุติธรรม 3) มีความฉลาดรอบรู้ บุคลิกภาพดี และเป็นครูมืออาชีพ

การบริหารงานวิชาการเพื่อสร้างผู้เรียนสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ให้ครอบคลุมทั้ง 8 ด้าน ต้องอาศัยการบริหารจัดการที่มีความหลากหลาย อาจจะวางแผนการพัฒนารูปแบบการบริหารงาน วิชาการตามขอบข่ายการบริหารงาน 5 ด้าน ที่ต่างกันตามบริบทของการมุ่งเน้นในแต่ละด้าน และให้มีการเชื่อมโยงกันทุกด้าน การบริหารวิชาการทุกด้านต้องใช้กระบวนการบริหาร PDCA และใช้หลักการ บริหาร ประกอบด้วย การปรึกษาหารือ (ชูรอ) การมอบหมาย (ตะวักัล) การตักเตือน (นะซีหะฮฺ) ความยุติธรรม (อัดล) ความเป็นที่ไว้วางใจ (อะมานะฮฺ) ความเป็นกิจวัตร (อิสติกอมาฮฺ) ความ รับผิดชอบ (มัสอูลียะฮฺ) ความชำนาญ (อิตกอน) การนิเทศตรวจตรา (มูรอเกาะบะฮฺ) ความอดทนมุ มานะ (มุลญาฮะดะฮฺ) และคุณธรรมจริยธรรมอันสูงสุด (อิหฺसान) ภายใต้กรอบหลักของอิสลามที่ ครอบคลุม อิสลาม อี้มาน และอิหฺसान

ข้อเสนอแนะ

จากผลการศึกษาวิจัยเรื่องการพัฒนาารูปแบบการพัฒนาารูปแบบการบริหารงานวิชาการของ โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามจังหวัดชายแดนภาคใต้เพื่อสร้างผู้เรียนสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ จะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาผู้เรียนสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ตามบริบทของโรงเรียนเอกชนสอน ศาสนาอิสลาม ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ 3 ประเด็น ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีการกำหนดนโยบายและแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามจังหวัดชายแดนภาคใต้เพื่อสร้างผู้เรียนสู่ ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์

1.2 หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรให้ความสำคัญและตระหนักถึงความจำเป็นในการพัฒนา ผู้เรียนสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ โดยการส่งเสริมสนับสนุนการพัฒนาผู้เรียนให้ครอบคลุม คุณลักษณะทั้ง 8 ด้าน อย่างจริงจังและต่อเนื่อง

1.3 การบริหารงานวิชาการ ควรเน้นในการสร้างความตระหนักและสร้างความสำคัญใน ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ด้วยวิธีการที่หลากหลาย

2. ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

2.1 รูปแบบการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามจังหวัด ชายแดนภาคใต้เพื่อสร้างผู้เรียนสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ เป็นรูปแบบที่ใช้สำหรับการบริหารงาน วิชาการเพื่อสร้างผู้เรียนสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ หากหน่วยงานที่รับผิดชอบหรือผู้บริหาร สถานศึกษาต้องการนำไปใช้ในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน ก็สามารถนำรูปแบบนี้ไปใช้

ปรับเปลี่ยนตามรูปแบบตามขอบข่ายงานวิชาการแต่ละด้านและประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับบริบทของแต่ละโรงเรียน

2.2 รูปแบบการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามจังหวัดชายแดนภาคใต้เพื่อสร้างผู้เรียนสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ เป็นรูปแบบที่มีความเหมาะสมและมีความเป็นไปได้ในเชิงเนื้อหาและหลักการ แต่ยังไม่มีการนำไปใช้พัฒนาจริง ดังนั้นหากมีการนำรูปแบบนี้ไปใช้จริง จึงควรมีหน่วยงานที่รับผิดชอบในการบริหารจัดการพัฒนาฝึกอบรมโดยตรง เพื่อทำหน้าที่ในการหาความต้องการและความจำเป็นในการพัฒนาหลักสูตรเพื่อสร้างผู้เรียนสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์

3. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในครั้งต่อไป

3.1 ควรมีการศึกษาวิจัยหาประสิทธิภาพของรูปแบบการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามจังหวัดชายแดนภาคใต้เพื่อสร้างผู้เรียนสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ว่าสามารถนำมาใช้ในการพัฒนาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามเพื่อสร้างผู้เรียนสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ได้จริงและมีประสิทธิภาพ

3.2 ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการสร้างแบบประเมินของโรงเรียนเป็นรายโรงเรียนที่เป็นมาตรฐาน และสอดคล้องกับบริบทของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามจังหวัดชายแดนภาคใต้ อันเป็นประโยชน์ต่อความต้องการและความจำเป็นในการพัฒนาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามจังหวัดชายแดนภาคใต้เพื่อสร้างผู้เรียนสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์

3.3 ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับผลกระทบของการนำรูปแบบการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามจังหวัดชายแดนภาคใต้เพื่อสร้างผู้เรียนสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ภายหลังจากการนำไปใช้จริง เพื่อจะได้นำผลจากการศึกษามาเป็นข้อมูลในการตัดสินใจปรับปรุงและพัฒนาปรับเปลี่ยนรูปแบบการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามจังหวัดชายแดนภาคใต้เพื่อสร้างผู้เรียนสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุดอย่างต่อเนื่อง

บรรณานุกรม

- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2546). **คู่มือการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์
- ธีระ รุญเจริญ. (2545). **สภาพและปัญหาการบริหารและการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของสถานศึกษาในประเทศไทย**. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.

- บัณฑิตย์ สมะฮอน และคณะ. (2549). **พหุวัฒนธรรมกับการพัฒนาการศึกษาใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ : กรณีศึกษาปอเนาะ**. ศูนย์มุสลิมศึกษา สถาบันเอเชียศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- มูมีนะห์ บุงอตาหยง. (2552). **กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน เพื่อปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมอิสลามแก่นักเรียนระดับมัธยมศึกษาในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามเขตพื้นที่การศึกษายะลา เขต 1**. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
- นาวาลย์ ปานากาเซ็ง. (2544). **คุณภาพการศึกษาของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้**. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
- นินาวาลย์ ปานากาเซ็ง แมงกาจิ. (2551). **การจัดการศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้**. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
- ฟาริต เตะมาหมัด. (2550). **แนวทางการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามจังหวัดชายแดนภาคใต้**. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
- มูหามัดรยานี บากา. (2554). **การบูรณาการสาระและมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้นที่ 3 สำหรับโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดชายแดนภาคใต้**. วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร
- อัสมัดซากี มาหามะ. (2551). **สภาพและปัญหาการจัดการเรียนการสอนภาษาอาหรับในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม อำเภอเมือง จังหวัดยะลา**. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
- อับดุลลาตีฟ การี. (2550). **การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญตามแนวปฏิรูปการศึกษาของครูอิสลามศึกษาในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม จังหวัดปัตตานี**. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

- อัสมาวาตี ดอเลาะ. (2550). **กระบวนการนิเทศงานวิชาการของผู้บริหารตามทัศนะของหัวหน้าฝ่ายบริหารงานวิชาการในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม จังหวัดปัตตานี**. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและการจัดการการศึกษาอิสลาม มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
- อิบราเฮ็ม ณรงค์รักษาเขต. (2546). **ประวัติการศึกษาอิสลาม**. วิทยาลัยอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี
- ‘Abd al-Rahmān Bin ‘Abd al-Karīm al-‘Abid. (1993). **’Uṣūl al-Manhaj al-’Islām : Dirāsah Mu‘aṣārah fī al-‘Aqīdah wa al-’Aḥkām wa al-’Adāb**. (أصول المنهج الإسلام دراسة معاصرة في العقيدة و الأحكام و الأداب). al-Dammām : Dār al-Dhakhā’ir
- ‘Abdullah Nāsih ‘Ulwān. (1996). **Tarbiyyat al-’Awlād fī al-’Islām**. (تربية الأولاد في الإسلام). Lubnān : Dār al-Fikr al-’Islām
- ’Aḥmad Farīd. (2004). **al-Tarbiyyah ‘Alā Manhaj ‘Ahli al-Sunnah wa al-Jamā‘ah**. (التربية على منهج أهل السنة والجماعة). Riyād : Dār Ṭaiyibah li al-Nashar wa al-Taudhī‘a al-Mu‘āṣir
- ‘Ali ‘Aḥmad Madkūr. (1987). **Manhaj al-Tarbiyyat al-’Islāmiyyah ‘Usūluhu wa Taṭbīqātuh**. (منهج التربية الإسلامية أصوله و تطبيقاته). Kuwait : Maktabat al-Falāh
- al-Hāzimī, Khālid Hāmid. (2000). **’Uṣūl al-Tarbiyyah al-’Islāmiyyah**. (أصول التربية الإسلامية). Jiddah : al-Mamlakat al- ‘Arabiyyah al- Saūdiyyah
- al-Naḥlāwi, ‘Abd al-Raḥmān. (1994). **Min ‘Asālīb al-Tarbiyyat al-’Islāmiyyah al-Tarbiyyah bi al-’Ibrah**. (من أساليب التربية الإسلامية، التربية بالعبارة). Bīrūt : Dār al-Fikr al-Mu‘āṣir
- al-Taḥḥān, Mustafā Muḥammad. (2002). **al-Tarbiyyah wa Dawruhā fī Tashkīl al-Sulūk**. (التربية و دورها في تشكيل السلوك). Kuwait : al-Taba‘at al-’Ulā.
- al-Zintānī, ‘Abd al-Hamīd al-Sa‘īd. (1993). **’Usus al-Tarbiyyat al-’Islāmiyyah fī al-Sunnat al-Nabawiyyah**. (أسس التربية الإسلامية في السنة النبوية). Libya-Tūnis : al-Dār al-‘Arabiyyat li al-Kutub